

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Mgr. Kristýna Majerová

Institut oddlužení ve světle novel insolvenčního zákona

Rigorózní práce

Pověřený akademický pracovník: JUDr. Miroslav Sedláček, Ph.D., LL.M.

Tematický okruh: občanské právo procesní

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 23. 12. 2022

Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 327 600 znaků včetně mezer.

Mgr. Kristýna Majerová

V Praze dne 23. 12. 2022

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala JUDr. Miroslavu Sedláčkovi, Ph.D., LL.M. za cenné rady, věcné připomínky a vstřícnost při konzultaci této práce.

Poděkování patří také mé přítelkyni a rodině, zejména za dlouholetou trpělivost, pochopení a podporu při studiu.

Obsah

Úvod	7
1. Obecně o insolvenčním právu	9
1.1. Základní pojmy a zásady insolvenčního práva	9
1.2. Prameny právní úpravy	12
1.3. Koronavirus v kontextu insolvenčního práva	14
2. Podání insolvenčního návrhu	16
2.1. Otázka aktivní legitimace	16
2.2. Náležitosti a přílohy insolvenčního návrhu	21
2.3. Společný návrh manželů	23
2.4. Účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení	24
2.5. Přihlašování pohledávek do insolvenčního řízení	25
3. Rozhodnutí soudu o návrhu na povolení oddlužení	27
3.1. Zamítnutí návrhu na povolení oddlužení	29
3.1.1. Nepoctivý záměr dlužníka	30
3.1.2. Minimální ekonomická nabídka	33
3.1.3. Ostatní věcné podmínky	39
3.1.4. Okolnosti zvláštního zřetele hodné	41
3.2. Odmítnutí insolvenčního návrhu a návrhu na povolení oddlužení	42
3.3. Rozhodnutí o povolení oddlužení	45
4. Průběh od povolení oddlužení do doby rozhodnutí o jeho (ne)schválení	46
4.1. Ustanovení insolvenčního správce	46
4.1.1. Zpráva pro oddlužení a Zpráva o přezkumu	48
4.2. Dispozice věřitele s přihláškou pohledávky	51
4.3. Způsob oddlužení a vliv věřitelů na jeho určení	54
4.3.1. Oddlužení plněním splátkového kalendáře	55
4.3.2. Oddlužení zpeněžením majetkové podstaty	57
4.3.3. Kombinace splátkového kalendáře a zpeněžení majetkové podstaty	58
4.3.4. Splátkový kalendář podnikající fyzické osoby	60
4.3.5. Stanovení jiné výše měsíční splátky	62
4.3.6. Postavení věřitelů v rámci oddlužení	65
4.4. Smlouvy pro účely plnění splátkového kalendáře	67
4.5. Odborné sociální poradenství	69
4.6. Rozhodnutí o neschválení oddlužení	70
4.7. Rozhodnutí o schválení oddlužení	71

4.7.1. Schválené oddlužení v kontextu povinností dlužníka	72
4.7.2. Specifika dispozičního oprávnění k majetku	73
4.7.2.1. Postižitelnost příjmů před schválením oddlužení	74
4.7.2.2. Institut chráněného obydlí	75
4.7.2.3. Zajištěný majetek	78
4.7.2.4. Majetek mimořádný a dlužníkem zatajený	81
4.7.2.5. Mimořádné odměny v době koronaviru	83
4.7.2.6. Majetek postižený výkonem rozhodnutí nebo exekuce	84
4.7.2.7. Upuštění od zpeněžení majetkové podstaty	85
4.7.2.8. Majetek vyloučený	88
4.8. Přerušování a prodloužení doby trvání oddlužení	89
5. Rozhodnutí o splnění oddlužení a přiznání osvobození	91
5.1. Právní úprava před oddlužovací novelou insolvenčního zákona	91
5.1.1. Podmínky pro přiznání osvobození	93
5.2. Právní úprava po oddlužovací novele insolvenčního zákona	97
5.1.2. Podmínky pro přiznání osvobození	99
5.3. Oddlužení v případě dlužníků ve zvláštním režimu	100
5.4. Osvobození dlužníka od placení pohledávek	102
5.5. Vynětí z oddlužení a odejmutí osvobození	103
5.6. Rozhodnutí o nesplnění oddlužení	104
6. Zrušení schváleného oddlužení	106
6.1. Důvody pro zrušení oddlužení	108
6.2. Rozhodnutí o zrušení oddlužení vs. rozhodnutí o (ne)splněním oddlužení	112
6.3. Vztah insolvenčního řízení a řízení o pozůstalosti	113
6.3.1. Úmrtí dlužníka ve vztahu k insolvenčnímu řízení	114
6.3.2. Postavení dlužníka v rámci řízení o pozůstalosti	117
7. Návrh transpoziční novely insolvenčního zákona	118
7.1. Koncepční změny v procesním vývoji oddlužení	119
7.1.1. Doručování a úprava odměny insolvenčního správce	120
7.1.2. Využití deponovaných srážek po rozhodnutí o úpadku	121
7.1.3. Výpočet měsíční splátky v případě podnikající fyzické osoby	121
7.1.4. Povinnosti dlužníka po schválení oddlužení včetně závazného příslibu	122
7.1.5. Propočítání předpokladu uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů	123
7.1.6. Splnění předpokladů pro osvobození	124
7.1.7. Prodloužení délky oddlužení	127

7.1.8. Splnění oddlužení a osvobození dlužníka.....	127
7.2. Zhodnocení transpoziční novely	130
Závěr	132
Seznam použitých zkratek	135
Seznam použitých zdrojů.....	137
Abstrakt	150
Klíčová slova	151
Abstract.....	152
Keywords.....	153

Úvod

V současné době, kdy má zadluženost českých domácností stále vzrůstající tendenci, je nejčastějším způsobem řešení úpadku oddlužení. Počet aktuálně probíhajících oddlužení činil ke konci minulého roku 111,5 tisíce, přičemž jen za uplynulý rok jich bylo ze strany insolvenčních soudů povoleno přes 23 tisíc.¹ Tento stav se odvíjí nejen od nepříznivé finanční situace občanů, ale také od podmínek, které legislativa formuluje v normách insolvenčního práva. Vzhledem k energetické krizi a celkovému zvyšování cen jednotlivých komodit, lze očekávat, že počtu návrhů na povolení oddlužení bude v následujících letech přibývat.

Dlužno dodat, že odvětví insolvenčního práva je charakterizováno svou dynamičností. Samotný institut oddlužení seznal v posledních letech značných změn, a to především v důsledku nabytí účinnosti tzv. oddlužovací novely insolvenčního zákona. Intencí zákonodárce bylo zpřístupnit oddlužení co nejširšímu okruhu dlužníků a pomoci jim tak uniknout z dluhové pasti, resp. usilovat o jejich návrat do ekonomického života prostého dluhů. Nicméně otázkou zůstává, do jaké míry se tento záměr naplnil. V důsledku překotného legislativního vývoje insolvenčního zákona je místy odkazováno na obsoletní ustanovení. Nadto novela vyvolala v praxi insolvenčních soudů nejednu interpretační otázku, čímž zapříčinila značnou disparitu v rozhodovací činnosti. Velkou měrou pak přispěla i epidemie koronaviru SARS-CoV-2, která se do insolvenčního práva promítla v podobě přijetí tzv. zákonů Lex Covid. Ve druhé polovině příštího roku má taktéž nabýt účinnosti hojně diskutovaná transpoziční novela, která dlužníkům přinese beneficium v podobě zkrácení délky úplného oddlužení.² Naopak pro věřitele jde o další citelný zásah a zhoršení jejich postavení v rámci majetkových vztahů vůči svým dlužníkům.

Již třetím rokem působím na insolvenčním úseku Krajského soudu v Ústí nad Labem, nejprve na pozici soudní tajemnice, následně pak jako asistentka soudce. Obsah mé práce spočívá v zabezpečení kompletní insolvenční agendy, tj. rozhodování v dohledací činnosti, vydávání rozhodnutí procesní povahy, příprava meritorních usnesení či rozsudků činěných v rámci incidenčních sporů. Vzhledem k mé praxi bude rigorózní práce cílena na komplexní

---

¹ Tisková zpráva. Stav insolvencí v roce 2021 v ČR - klid před bouří. In: *Insolcentrum* [online]. Praha: InsolCentrum, s.r.o., 2022. [cit. 2022-08-11]. Dostupné na: <https://www.insolcentrum.cz/stav-insolvenci-v-roce-2021-v-cr-klid-pred-bouri/>.

² Novelou insolvenčního zákona dojde k transpozici směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1023 ze dne 20. 6. 2019 o restrukturalizaci a insolvenci. Účinnosti by transpoziční novela měla nabýt v průběhu roku 2023.

rozbor procesu oddlužení nejen v teoretické, ale především praktické rovině s ohledem na nedostatky právní úpravy. Zřetel bude brán i na dvoukolejný systém insolvenčního řízení, který v daném odvětví nastolila oddlužovací novela. Stěžejní roli v tomto směru sehrává i příslušná judikatura, která některé mechanismy blíže upravuje a sjednocuje, zatímco v jiných případech přispívá k přepjatému formalismu soudní praxe. Je až s podivem, že při tak četných novelizacích insolvenčního zákona nejsou dosud anticipovány určité zásadní situace, ke kterým v průběhu oddlužení standardně dochází. Takovým příkladem může být úprava vztahu insolvenčního a dědického řízení, resp. úmrtí dlužníka anebo jeho postavení jakožto dědice zůstavitele.

Rigorózní práce je koncipována tak, aby poskytla ucelený pohled na institut oddlužení korespondující se systematizací insolvenčního zákona. Rozdělena je celkem do sedmi kapitol, přičemž první z nich se soustředí na základní zásady, pojmy a prameny právní úpravy včetně dopadu koronaviru do oblasti insolvenčního práva. Ve druhé až páté kapitole bude zohledněn kontinuální průběh insolvenčního řízení od podání insolvenčního návrhu (spojeného s návrhem na povolení oddlužení) až do samotného rozhodnutí o splnění oddlužení včetně případného (ne)osvobození dlužníka od placení dosud neuhrazených pohledávek. Šestá kapitola je zaměřena na zrušení schváleného oddlužení. V předmětné kapitole bude rozebrán i vztah insolvenčního a dědického řízení, neboť s právní událostí spočívající v úmrtí dlužníka, insolvenční zákon výslovně nepočítá. Závěrečná kapitola pak pojednává o vývoji právní úpravy s ohledem na chystané změny. Představena bude směrnice o restrukturalizaci a insolvenci, včetně dopadu její transpozice do české legislativy, neboť tu od samého počátku doprovází značné kontroverze. Bližšího rozboru dozná i samotná transpoziční novela, jejíž cílem je unifikovaně zkrátit délku pro přiznání osvobození a koncepčně změnit procesní vývoj oddlužení. V samém závěru rigorózní práce bude zrekapitulována celá materie a vyzdviženy stěžejní poznatky.

1. Obecně o insolvenčním právu

Než bude podrobněji rozebrán proces oddlužení, je pro komplexní pochopení dané problematiky nezbytné, aby došlo k vymezení některých základních pojmů, jakož i zásad, na kterých je insolvenční řízení vystavěno. Insolvenční řízení je poměrně specifická oblast, která se od běžných postupů uplatňovaných v rámci civilního procesu liší.

1.1. Základní pojmy a zásady insolvenčního práva

Insolvenční právo se ve svém obsahu zabývá úpadkem nebo hrozícím úpadkem dlužníka s cílem narovnat majetkové vztahy vůči jeho věřitelům. Tomu se děje v rámci insolvenčního řízení, jehož předmětem je mj. rozhodnout o způsobu řešení úpadku či hrozícím úpadku dlužníka.³ Obecně se dá říci, že samotné insolvenční řízení je koncipováno do několika relativně samostatných fází, přičemž pro každou z nich je stanoven právní rámec, od něhož se nelze odchýlit. V příslušném úseku je pak zabezpečena ochrana práv účastníků řízení, čímž nemůže docházet ke zpětnému zpochybňování rozhodnutí vynesných v předešlých fázích řízení.⁴ Na podstatu insolvenčního řízení je možno nahlížet z různých perspektiv. Věřitelé usilují o co nejvyšší možné uspokojení svých pohledávek, kdežto dlužníkův záměr je především únik z dluhové pasti, tj. dosáhnout dobrodiní v podobě osvobození od zbytku závazků a zachovat si přitom co největší majetkové residuum. Insolvenční správce nakládá s majetkovou podstatou a kontroluje plnění podmínek stanovených soudem. Insolvenční soud pak vykonává nad průběhem celého řízení dohledovou činnost, aby došlo k naplnění předmětu a účelu insolvenčního řízení.

Insolvenční řízení je vystavěno na několika zásadách. Jedná se o výkladová pravidla používaná tam, kde je insolvenční zákon lichý, příp. připouští více variant řešení. Zde pak vyvstává povinnost rozhodnout v souladu s těmito zásadami, přičemž jejich výčet nalezneme zejména v ust. § 5 IZ.⁵ Jednoduše lze vystihnout tak, že insolvenční řízení má být vedeno rychle, hospodárně a s ohledem na maximální uspokojení věřitelů dlužníka (všichni mají rovné postavení) za současného respektování práv nabytých v dobré víře, přičemž žádný z účastníků řízení nesmí být nespravedlivě poškozen či zvýhodněn.⁶

---

³ Ust. § 1 a 2 IZ.

⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 2. 2016, sp. zn. 29 Cdo 16/2016.

⁵ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). 1792 stran. ISBN 978-80-7598-578-1. str. 23 až 25.

⁶ Ust. § 5 IZ.

Insolvenční řízení se zahajuje pouze návrhem, ve kterém je nezbytné osvědčit úpadek dlužníka (aktivně legitimován věřitel i dlužník) nebo hrozící úpadek (aktivně legitimován pouze dlužník). Obecně je úpadek rozlišován ve dvou podobách, tj. platební neschopnosti a předlužení. Úpadek ve formě platební neschopnosti bude osvědčen, pokud má dlužník vícero věřitelů s peněžitými závazky po splatnosti více jak 30 dnů a předmětné závazky není schopen plnit.⁷ Všechny podmínky musejí být naplněny toliko kumulativně. Pluralita věřitelů je společným znakem pro obě podoby úpadku včetně hrozícího úpadku. Dlužník musí mít nejméně dva věřitele, přičemž není rozhodné, kolik se jich do insolvenčního řízení následně přihlásí.⁸ Samotná výše závazků nesehrává roli, nicméně insolvenční soud by měl prověřit okolnosti jejich vzniku, a to s ohledem na možný nepoctivý záměr, tj. zda nedošlo k uměle vytvořené mnohosti věřitelů.⁹ Pokud podává insolvenční návrh věřitel, postačuje, když doloží existenci své pohledávky za dlužníkem včetně přihlášky pohledávky. Dále je povinen vylíčit rozhodné skutečnosti osvědčující úpadek dlužníka a na podporu svých tvrzení označit další známé věřitele.¹⁰

Dlužník v platební neschopnosti není schopen plnit své peněžitě závazky, které jsou po splatnosti více jak 30 dnů. Neschopnost plnit závazky musí být chápána toliko objektivně, tj. optikou testu likvidity, a nikoliv subjektivně v podobě neochoty dlužníka. Insolvenční zákon ji vymezuje pomocí čtyř skutkových podstat vyvratitelných domněnek. Má se za to, že dlužník není schopen plnit své závazky za předpokladu, kdy:¹¹

- a. zastaví platby podstatné části peněžitých závazků,
- b. peněžitě závazky jsou déle jak 3 měsíce po splatnosti,
- c. není možné vymoci splatnou peněžitou pohledávku výkonem rozhodnutí či exekucí,
- d. na výzvu insolvenčního soudu nepředloží obligatorní seznamy (ust. § 104 odst. 1 IZ).

Pokud dlužník některou ze shora uvedených domněnek v průběhu insolvenčního řízení nevyvrátí, pak je naplněna podmínka dlužníkovi neschopnosti plnit své závazky.¹² Další korektiv platební neschopnosti je stanoven pro podnikající dlužníky, jež vedou účetnictví. Pro ně je uplatňován koncept v podobě mezery krytí, na základě které lze z ekonomického

---

⁷ Ust. § 3 odst. 1 IZ.

⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 12. 2012, sp. zn. 29 NSČR 46/2011.

⁹ Vytvoření umělé plurality věřitelů je posuzováno jak u návrhu podaného dlužníkem (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2011, sp. zn. 29 NSČR 13/2011), tak i v případě věřitelského návrhu (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2013, sp. zn. 29 NSČR 14/2012).

¹⁰ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání, str. 10 až 14.

¹¹ Ust. § 3 odst. 2 IZ.

¹² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 12. 2010, sp. zn. 29 NSČR 10/2009.

hlediska vyhodnotit platební (ne)schopnost dlužníka. Mezera krytí je nástrojem, který ve svém závěru podává, zda se podnik dlužníka ocitá v nevratné platební neschopnosti nebo jde pouze o dočasné a přechodné zhoršení jeho ekonomické situace, kterou lze narovnat.¹³

Druhou formou úpadku je předlužení, které dopadá pouze na podnikající fyzické osoby nebo osoby právnické. U předlužení musí být naplněna podmínka plurality věřitelů, jakož i skutečnost, že souhrn všech závazků (nikoliv jen splatných) převyšuje hodnotu majetku dlužníka, a to i s ohledem na jeho budoucí správu či další provozování podniku.¹⁴ Je tedy nezbytné, aby dlužník vedl účetnictví, neboť bez něho není předlužení toliko zjištělné. V poměrech oddlužení se tato forma úpadku téměř nevyskytuje, jelikož je oddlužení přípustné pouze u fyzických osob nebo právnických nepodnikajících osob. Nadto z judikatury vyplývá, že pokud dlužník naplňuje podmínky platební neschopnosti, není nadále nutné zkoumat i případnou předluženost.¹⁵

Insolvenční zákon umožňuje dlužníkům řešit jejich majetkovou situaci bez toho, aniž by přímo naplňovaly shora uvedené znaky úpadku. Hrozící úpadek predikuje, že dlužník nebude se zřetelem ke všem okolnostem schopen řádně a včas splnit své peněžité závazky, resp. jejich podstatnou část.¹⁶ Dlužník je při podání insolvenčního návrhu (spojeného s návrhem na povolení oddlužení) povinen tvrdit takové skutečnosti, ze kterých insolvenční soud, shledá-li je pravdivými, může se zřetelem ke všem okolnostem uzavřít, že vyvstává důvodný předpoklad, kdy dlužník nebude schopen v budoucnu řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků.¹⁷ Lze tedy konstatovat, že v insolvenčním návrhu (spojeném s návrhem na povolení oddlužení) musejí být vylíčeny takové okolnosti, z nichž hrozící úpadek logicky vzato vyplývá, přičemž se nelze spokojit s pouhým tvrzením dlužníka, že mu úpadek hrozí.¹⁸ Obdobně jako v případě úpadku i zde by měl insolvenční soud důkladně posuzovat okolnosti vzniku dlužníkových závazků. Poslední dobou lze v insolvenční praxi zaznamenat nárůst případů, kdy dlužník uměle vytváří konstrukt hrozícího úpadku, který je zcela zjevně příhodný jen pro účely rozhodnutí o insolvenčním návrhu (návrhu na povolení oddlužení).¹⁹

---

¹³ KOŠTÁL, Filip, KOTOUS, Jan. Mezera krytí v novele insolvenčního zákona. In: *Epravo* [online]. Praha: epravo.cz, a.s., 2017. [cit. 2022-10-29]. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/mezera-kryti-v-novele-insolvenčního-zákona-106233.html>.

¹⁴ Ust. § 3 odst. 4 IZ.

¹⁵ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 5. 2016, sp. zn. 3 VSPH 248/2016.

¹⁶ Ust. § 3 odst. 5 IZ.

¹⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2010, sp. zn. 29 NSČR 1/2008.

¹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2010, sp. zn. 29 NSČR 22/2009.

¹⁹ Např. usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 6. 5. 2022, sp. zn. KSUL 85 INS 7660/2022-A-6.

Pokud je úpadek či hrozící úpadek dlužníka osvědčen, je dále rozhodnuto o způsobu jeho řešení. Insolvenční zákon zde rozlišuje mezi konkursem, oddlužením, reorganizací a tzv. zvláštními způsoby pro určité subjekty a druhy případů (např. úpadek finančních institucí).²⁰ Z hlediska teorie je konkurs charakterizován jako způsob likvidační. Dochází totiž při něm k omezení veškeré ekonomické aktivity dlužníka za účelem zpeněžení jeho majetku. Po splnění rozvrhového usnesení je konkurs zrušen, přičemž dlužník není od placení dosud neuhrazených pohledávek osvobozen. Naproti tomu oddlužení a reorganizace jsou způsoby sanačními, neboť dlužníkovi umožňují návrat do ekonomického života.²¹ V případě oddlužení se též naskýtá možnost přiznání dobrodiní v podobě osvobození od placení dosud neuhrazených pohledávek.

1.2. Prameny právní úpravy

Širší optikou je právní rámec insolvenčního práva tvořen již samotnou Ústavou ČR (čl. 4 a čl. 81 a násl.) a Listinou základních práv a svobod (čl. 36). Na poli unijního práva figuruje též nařízení EP a Rady (EU) 2015/848 ze dne 20. 5. 2015 o insolvenčním řízení, anebo hojně diskutovaná směrnice 2019/1023 o restrukturalizace a insolventci, která bude blíže rozebrána v závěrečné kapitole této práce.²²

Stěžejním pramenem je pak zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (tzv. insolvenční zákon). Daná problematika je dále upravena zákonem č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích a řadou podzákoných právních předpisů, např. vyhláškou č. 312/2007 Sb., o obsahu a dalších náležitostech zkoušek insolvenčních správců, vyhláškou č. 31/2019 Sb., o materiálním vybavení a standardech výkonu funkce insolvenčního správce, vyhláškou č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce či nařízením vlády č. 595/2006 Sb., o nezabavitelných částkách a nařízením vlády č. 189/2019 Sb. o způsobu určení hodnoty chráněného obydlí apod.

Vedle předpisů dotýkajících se samotné matérie insolvenčního práva, může za určitých předpokladů dojít k subsidiárnímu použití některých ustanovení zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (o.s.ř.), příp. zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

---

²⁰ Ust. § 4 odst. 1 IZ.

²¹ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena, a kolektiv. *Civilní právo procesní*. Díl druhý. Druhé vydání. Praha: Leges, s. r. o., 2018. 384 stran. ISBN 978-80-7502-298-1. str. 283 až 304.

²² Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1023 ze dne 20. 6. 2019 o rámcích preventivní restrukturalizace, o oddlužení a zákazech činnosti a opatřeních ke zvýšení účinnosti postupů restrukturalizace, insolvence a oddlužení a o změně směrnice (EU) 2017/1132.

(z.ř.s.). Občanský soudní řád je aplikovatelný, co do úpravy sporného řízení (nelze-li, tak z.ř.s.) za podmínky, že insolvenční zákon nestanoví jinak nebo takový postup není v rozporu se základními zásadami insolvenčního řízení. Insolvenční řízení je ve svém obsahu kombinováno prvky řízení nalézacího a vykonávacího, k jehož zahájení však není potřeba exekučního titulu.²³ Nicméně z důvodu kolektivního uspokojování věřitelů v rámci insolvenčního řízení dále platí, že ve věci výkonu rozhodnutí nebo exekuce dochází k subsidiárnímu použití jiných předpisů pouze za předpokladu, že na ně insolvenční zákon explicitně odkazuje.²⁴ Nelze tak bez dalšího přiměřeně aplikovat zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád), neboť jeho koncepce spočívá toliko na individuálním uspokojení věřitele. Notno podotknout, že i přes jasně stanovená aplikační pravidla docházelo v minulosti mezi těmito právními předpisy k určitým interakcím. Za zmínku stojí kolize ust. § 5 IZ a ust. § 46 odst. 7 EŘ, tj. vydání výtěžku zpeněžení insolvenčnímu správci s ohledem na odpočet nákladů exekuce. Nejvyšší soud zastával mylný názor, že při souběhu exekučního a insolvenčního řízení je exekutor, pro případ zpeněžení majetku dlužníka, povinen vydat celý výtěžek bez nároku na odpočet nákladů exekuce, neboť je to v rozporu se základními zásadami insolvenčního řízení.²⁵ Naproti tomu Ústavní soud judikoval, že ust. § 46 odst. 7 EŘ je ve vztahu k insolvenčnímu zákonu *lex specialis* a má tudíž přednost před obecnou úpravou insolvenčního zákona. Exekutor je tedy povinen zaslat výtěžek zpeněžení ve prospěch účtu majetkové podstaty, avšak nejdříve po odečtení nákladů na exekuci.²⁶

Insolvenční právo je velmi svébytným právním odvětvím, které je vyznačováno svou dynamičností v podobě častých novelizací. Mezi ty stěžejní, které signifikantním způsobem ovlivnily výslednou podobu oddlužení, a o kterých bude v rámci jednotlivých kapitol blíže pojednáno, řadíme:

- a. revizní novelu (účinnou od 1. 1. 2014),²⁷
- b. akreditační novelu (účinnou od 1. 7. 2017),²⁸
- c. oddlužovací novelu (účinnou 1. 6. 2019),²⁹

---

²³ WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena, a kolektiv. *Civilní právo procesní*. Díl první. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, s. r. o., 2018. 648 stran. ISBN 978-80-7502-298-1. str. 41.

²⁴ Ust. § 7 IZ.

²⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2014, sp. zn. 21 Cdo 3182/2014.

²⁶ Nález Ústavního soudu ze dne 12. 9. 2016, sp. zn. IV. ÚS 378/16.

²⁷ Provedená zákonem č. 294/2013 Sb.

²⁸ Provedená zákonem č. 64/2017 Sb.

²⁹ Provedená zákonem č. 31/2019 Sb.

d. Lex Covid I (účinný od 24. 4. 2020),³⁰

e. Lex Covid II (účinný od 13. 11. 2020).³¹

Ve druhé polovině roku 2023 má nabýt účinnosti dlouho očekávaná a zároveň hojně diskutovaná transpoziční novela insolvenčního zákona, ke které dojde v důsledku implementace směrnice 2019/1023 o restrukturalizace a insolvenční. Předmětná novela opět redefinuje podmínky oddlužení, a ve svém důsledku nastolí trojkolejnost insolvenčních řízení (vedené podle právní úpravy účinné do 31. 5. 2019, podle právní úpravy účinné od 1. 6. 2019 a podle právní úpravy transpoziční novely, u níž je předpoklad nabytí účinnosti 1. 7. 2023).

1.3. Koronavirus v kontextu insolvenčního práva

Negativním důsledkem mimořádných protiepidemických opatření bylo zhoršení ekonomické situace stávajících dlužníků, u nichž došlo k poklesu či úplnému výpadku jejich příjmů, příp. ztrátě zaměstnání. Na základě toho nebyli schopni řádně plnit splátkový kalendář, čímž vystávalo riziko zrušení schváleného oddlužení, příp. nedosažení minimálního 30 % uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů (jedna z podmínek pro přiznání osvobození podle úpravy účinné do 31. 5. 2019).

Mimořádná krize vehnala do úpadku také řadu občanů, zejména pak podnikatelů. Ve stavu legislativní nouze byl proto přijat tzv. Lex Covid I provedený zákonem č. 191/2020 Sb., který nabyl účinnosti dne 24. 4. 2020. Jeho účelem bylo zmírnit dopad epidemie koronaviru mj. i v oblasti insolvenčního řízení. Změny zavedené Lex Covid I mají buďto trvalý nebo dočasný charakter, který je v současné době již obsoletní (např. omezení věřitelských insolvenčních návrhů či povinnosti podnikatelů podat na sebe insolvenční návrh). Pro insolvenční řízení, kde o úpadku dlužníka bylo rozhodnuto do 31. 5. 2019, platí, že insolvenční soud nezruší schválené oddlužení z důvodu, kdy podstatnou část splátkového kalendáře nelze splnit (ust. § 418 odst. 1 písm. b) IZ ve znění účinném do 31. 5. 2019), pokud

---

³⁰ Zákon č. 191/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastnící se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu.

³¹ Zákon č. 460/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 191/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastnící se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu, a zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.

k tomu převážně došlo z důvodu mimořádných protiepidemických opatření.³² Nicméně i přes tuto skutečnost musí insolvenční soud náležitě posoudit, zda k výpadkům plnění splátkového kalendáře nedocházelo již dříve, tj. před účinností příslušných vládních opatření. Pro rozhodování insolvenčního soudu o přiznání osvobození platí, že dlužník již nemusí uspokojit nezajištěné věřitele v zákonem stanovené minimální 30 % výši (příp. 50 %) za předpokladu, kdy tato situace nastala v důsledku omezení plynoucích z mimořádných protiepidemických opatření, příp. jiných opatření obdobné povahy. Lex Covid I ve svém obsahu dále zrušil povinnost aplikovat tzv. test konkursem, ke kterému docházelo v intencích ust. § 415 IZ (ve znění účinném do 31. 5. 2019).³³ Signifikantní změnou, jež trvale redefinovala subjektivní podmínku přípustnosti, je plné zpřístupnění oddlužení fyzickým osobám, které mají dluhy z podnikání.³⁴

Ani po několika měsících nebyla epidemie koronaviru na ústupu, a zákonodárce proto přistoupil k přijetí dalšího zákona v podobě Lex Covid II provedeného zákonem č. 460/2020 Sb., který nabyl své účinnosti dne 13. 11. 2020. Ten zejména prodloužil platnost některých opatření přijatých v rámci Lex Covid I. Důležitá změna však nastala ve vztahu k nařízení jednání o zrušení schváleného oddlužení. Nově může insolvenční soud schválené oddlužení zrušit i bez nařízeného jednání, pokud jednání nenavrhl věřitel či insolvenční správce anebo netrvá-li na tom dlužník. Zde platí nevyvratitelná domněnka, že dlužník na jednání netrvá, pokud se ve lhůtě 10 dnů nevyjádří k výzvě insolvenčního soudu.³⁵

Dílčí dopady koronavirových předpisů budou blíže rozebrány v kontextu jednotlivých kapitol, se kterými věcně souvisejí.

---

³² Ust. § 14 odst. 3 Lex Covid I.

³³ Ust. § 15 Lex Covid I.

³⁴ Ust. § 32 bod 2 Lex Covid I ve vztahu k ust. § 389 odst. 1 IZ.

³⁵ Čl. III bod 5 Lex Covid II ve vztahu k ust. § 418 odst. 7 IZ.

2. Podání insolvenčního návrhu

Insolvenční řízení je zahájeno pouze na základě insolvenčního návrhu. Institut oddlužení doznal v posledních letech značných změn, a to nejen ve směru zpřístupnění širšímu okruhu dlužníků, ale i v oblasti podmínek kladených na samotný návrh. Úvodem je dobré zmínit jednotlivé druhy insolvenčních návrhů, neboť od nich se dále odvíjí aktivní legitimace či instituty jako zamítnutí a odmítnutí návrhu. Z hlediska oddlužení proto rozlišujeme:

- a. insolvenční návrh,
- b. insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení,
- c. samostatný návrh na povolení oddlužení.

Insolvenční návrh je oprávněn podat jak dlužník, tak i věřitel. V tomto ohledu je na úvaze insolvenčního soudu, o jakém způsobu úpadku rozhodne. Pokud chce dlužník řešit úpadek výhradně oddlužením, je povinen insolvenční návrh spojit s návrhem na povolení oddlužení. K této formě návrhu, obdobně jako v případě samostatného návrhu na povolení oddlužení, je aktivně legitimován pouze dlužník, nikoliv věřitel. Samostatný návrh na povolení oddlužení je podáván ze strany dlužníka v reakci na věřitelský návrh, a to ve lhůtě 30 dnů ode dne doručení tohoto návrhu.³⁶

2.1. Otázka aktivní legitimace

Dlužník je oprávněn řešit svůj úpadek formou oddlužení, a to prostřednictvím insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na povolení oddlužení (příp. samostatného návrhu na povolení oddlužení). Okruh aktivně legitimovaných osob je v tomto směru taxativně vymezen. Návrh na povolení oddlužení může podat pouze dlužník, nikoliv věřitel. V případě dlužníka rozlišujeme mezi fyzickou a právnickou osobou. U právnické osoby však nesmí jít o podnikatele majícího dluhy z podnikání.³⁷ V tomto ohledu hovoříme o tzv. subjektivní podmínce přípustnosti oddlužení. Účinností zákona Lex Covid I nastala pro fyzické osoby signifikantní změna, neboť oproti předešlé právní úpravě byla z ust. § 389 IZ vypuštěna věta, kdy k návrhu na povolení oddlužení jsou legitimovány pouze fyzické osoby, které nemají dluhy z podnikání. V současné době je subjektivní přípustnost oddlužení

---

³⁶ Ust. § 390 odst. 1 IZ.

³⁷ Ust. § 389 odst. 3 IZ.

kladena pouze k tíži právnických osob, kde věřitel pohledávky, jež pochází z podnikatelské činnosti dlužníka, musí s jeho oddlužením souhlasit.³⁸ Souhlas je presumován za předpokladu, kdy věřitel do insolvenčního řízení přihlásí za dlužníkem svou pohledávku, aniž v přihlášce výslovně uvede, že s oddlužením nesouhlasí. Dluhy z podnikání nejsou též překážkou, pokud se jedná o pohledávku neuspokojenou v rámci předešlého konkursu dlužníka nebo o pohledávku věřitele zajištěného.

Akreditační novela vtělila do insolvenčního zákona nové ustanovení v podobě § 390a, které dlužníkům bez patřičného vzdělání neumožňuje, aby sami sepsali a podali svůj návrh na povolení oddlužení. Tímto počinem sledoval zákonodárce mj. příležitost, jak zamezit neodbornému poskytování insolvenčních služeb ze strany komerčních subjektů, u kterých absentovala jakákoliv odpovědnost a částka za poskytnuté služby dosahovala leckdy i řádu desítek tisíc korun. Zákonodárce přihlédl též ke gramotnosti dlužníků, neboť návrhy sepsané samotnými dlužníky ve většině případů vykazovaly neodstranitelné vady, a musely být proto ze strany insolvenčních soudů odmítány.³⁹ Z hlediska zkvalitnění podávaných návrhů, a celkové efektivnosti, byl toliko zaveden nový institut, kdy za aktivně legitimovaného dlužníka může návrh na povolení oddlužení sepsat a podat pouze tzv. kvalifikovaná osoba. Jedná se o obligatorní a zároveň neodstranitelnou podmínku insolvenčního řízení. Při jejím nedodržení se k návrhu na povolení oddlužení nepřihlíží.⁴⁰ V intencích předmětného ustanovení rozlišujeme celkem tři kategorie legitimovaných subjektů.⁴¹ V prvním případě jde o profesní stavy advokátů, notářů, soudních exekutorů a insolvenčních správců. Další skupinou jsou akreditované osoby, kterým byla k poskytování služeb v oblasti oddlužení udělena licence ze strany Ministerstva spravedlnosti. Výjimka z povinného zastoupení kvalifikovanou osobou je stanovena pro poslední kategorii osob, kterou tvoří samotní dlužníci s náležitým odborným vzděláním. Pokud je dlužníkem fyzická osoba, insolvenční zákon požaduje ukončené právnické nebo ekonomické vzdělání v magisterském studijním programu či úspěšně absolvovanou zkoušku insolvenčního správce. V případě právnické osoby musí tyto předpoklady splňovat osoba, která je oprávněna za ní jednat.⁴² Ministerstvo spravedlnosti vykonává nad kvalifikovanými osobami, resp. nad poskytováním služeb v oblasti oddlužení, dohled. Porušení některé ze zákonem stanovených podmínek je

---

³⁸ Ust. § 389 odst. 2 písm. a) až c) IZ.

³⁹ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání, str. 1353 až 1359.

⁴⁰ Ust. § 97 odst. 5 IZ.

⁴¹ Ust. § 390a odst. 1 a odst. 2 IZ.

⁴² Osoba oprávněna jednat za právnickou osobu, je upravena v ust. § 21 o.s.ř.

považováno za přestupek a dále sankcionováno.⁴³ Z důvodu taxativního výčtu legitimovaných osob může v některých situacích vyvstat otázka podjatosti. Dikce předmětného ustanovení se zaměřuje pouze na soudního exekutora, který není oprávněn sepsat a podat návrh za dlužníka, proti kterému vede exekuční řízení. Obdobně to platí pro exekuční řízení vedené proti manželovi dlužníka.⁴⁴ Na případy podjatosti insolvenčního správce je pak možné obecně aplikovat ust. § 24 odst. 1 IZ, kdy z insolvenčního řízení je vyloučen insolvenční správce, u něhož lze vzhledem ke vztahu k účastníkům řízení pochybovat o jeho nepodjatosti. Pokud by insolvenční správce, který za dlužníka sepsal a podal insolvenční návrh, byl následně ustanoven jako insolvenční správce pro celé insolvenční řízení, může nastat kolize zájmů. V takovém případě se jeví vhodným, aby insolvenční soud příslušného správce z procesu ustanovení předem vyloučil.⁴⁵

V ohledu zavedení institutu kvalifikované osoby vyvstává otázka, zda zákonodárce neporušil ústavně zakotvené právo na soudní a jinou právní ochranu upravené v čl. 36 odst. 1 Listiny.⁴⁶ V důvodové zprávě je konstatováno, že sepsání a podání návrhu kvalifikovanou osobou ve smyslu ust. § 390a odst. 1 IZ není v rozporu s předmětným ústavně zaručeným právem. Ve světle judikatury Ústavního soudu je totiž připuštěno, aby zajištění soudní ochrany bylo podmíněno kvalifikovaným zastoupením, a to z důvodu efektivnosti a zamezení neopodstatněných návrhů.⁴⁷ Dlužník jakožto základní subjekt insolvenčního řízení nemá leckdy představu o právní úpravě, která na insolvenční návrh klade značné požadavky. V tomto ohledu má zákonodárce za to, že kvalifikovaná osoba splňuje požadavky odborné právní pomoci, jež je upravena v čl. 37 odst. 2 Listiny.⁴⁸ Nabízí se zde srovnání s mimořádným opravným prostředkem v podobě dovolání, kdy zákon obligatorně ukládá, aby návrh za dovolatele sepsal advokát, příp. notář, není-li dovolatel sám právně vzdělán. Osobně se však domnívám, že argument stran odborné právní pomoci v podobě institutu kvalifikované osoby není zcela přílehlavý. Právní pomoc upravená v čl. 37 odst. 2 Listiny je právem *stricto sensu*, které je subsumováno pod právo na soudní a jinou ochranu. Otázka právní pomoci dle příslušného článku Listiny ve vztahu ke kvalifikovanosti osob podle insolvenčního zákona se tak jeví jako irelevantní. Cílem zavedení institutu

---

⁴³ Přestupky právnických osob jsou upraveny v ust. § 418j IZ, přestupky osob fyzických pak v ust. § 418k IZ.

⁴⁴ Ust. § 390a odst. 6 IZ.

⁴⁵ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání, str. 1354.

⁴⁶ Čl. 36 odst. 1 Listiny udává, že „každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu.“

⁴⁷ Obecná část důvodové zprávy k zákonu č. 64/2017 Sb.

⁴⁸ Čl. 37 odst. 2 Listiny udává, že „každý má právo na právní pomoc v řízení před soudy, jinými státními orgány či orgány veřejné správy, a to od počátku řízení.“

kvalifikované osoby bylo snížit počet vadných insolvenčních návrhů a odlehčit tak justiční aparát, což je podle mého názoru jev vítaný. Nicméně v ohledu kolize s ústavně garantovým právem nedošlo ze strany zákonodárce k přesvědčivému odůvodnění.

Kvalifikovaná osoba je dlužníkem zmocněna na základě zvláštní plné moci. Není však jeho zástupcem pro celé insolvenční řízení, ani nenesse odpovědnost za správnost návrhu. Jde pouze o poskytnutí služby v oblasti oddlužení, nikoliv o právní zastoupení jako takové. Nicméně z hlediska naplnění příslušného institutu, který má garantovat komplexní zkvalitnění dlužnických návrhů, je tato osoba v případě neúplnosti či vadnosti návrhu vyzvána insolvenčním soudem, aby zjednala v dané věci nápravu.⁴⁹ Konsekventní odpovědnost za nedoplnění či neodstranění vad návrhu ze strany kvalifikované osoby není však upravena. V tomto ohledu jdou negativní důsledky s tím spojené pouze k tíži dlužníka.

Za sepis a podání návrhu na povolení oddlužení náleží odměna ve výši 4 000 Kč (bez DPH), v případě manželů pak 6 000 Kč (bez DPH). Nárok na odměnu nepřísluší akreditovaným osobám, neboť ty poskytují své služby zcela bezplatně.⁵⁰ Určená částka není stanovena fixně, nýbrž v podobě zastropování. To znamená, že příslušný sepisovatel může odměnu modifikovat směrem dolů či své služby poskytnout zdarma. V praxi je však v drtivé většině případů nárokována odměna v plné výši.⁵¹ Předmětnou odměnu je povinen uhradit sám dlužník. Není-li odměna uhrazena ihned, děje se tomu v průběhu insolvenčního řízení z majetkové podstaty, ale jen za předpokladu, že pohledávka kvalifikované osoby byla za dlužníkem řádně uplatněna. Zde nastává aplikační úskalí, neboť postup uplatnění není vhodně formulován. Podle ust. § 390a odst. 5 IZ může být odměna toliko uplatněna pouze v insolvenčním řízení a zároveň ve lhůtě stanovené v ust. § 136 odst. 3 IZ. Předmětná dikce též uvádí, že pohledávka z titulu odměny za sepis a podání návrhu na povolení oddlužení má charakter pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou. Obecně lze zapodstatové pohledávky uplatnit kdykoliv v průběhu insolvenčního řízení, nicméně v daném případě zákonodárce určil, že tato pohledávka, byť je považována za pohledávku postavenou na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou, musí být uplatněna ve lhůtě

---

⁴⁹ Výzva k doplnění nebo opravě návrhu na povolení oddlužení adresovaná kvalifikované osobě vyplývá z ust. § 393 odst. 1 IZ, resp. z ust. 128 odst. 2 IZ.

⁵⁰ K měsíci květnu roku 2022 bylo ze strany Ministerstva spravedlnosti uděleno celkem 120 akreditací. Údaje jsou dostupné na portále <https://sako.justice.cz/>.

⁵¹ Za dobu svého působení u insolvenčního soudu jsem se nesetkala s případem, kdy kvalifikovaná osoba neuplatnila odměnu v plné výši, tj. v částce 4 000 Kč (bez DPH), v případě manželů pak 6 000 Kč (bez DPH). Tento stav je zcela předvídatelný, když sám zákonodárce kategorizoval kvalifikované osoby z hlediska bezplatného a úplatného poskytování svých služeb.

k tomu určené. Insolvenční zákon přitom odkazuje na obsoletní ust. § 136 odst. 3 IZ, které před účinností oddlužovací novely upravovalo 30denní lhůtu pro přihlašování pohledávek (obsaženou v rozhodnutí o úpadku).⁵² Pro případ rozhodnutí o úpadku spojeného s rozhodnutím o povolení oddlužení došlo k modifikaci na 2měsíční prekluzivní lhůtu. Analogicky lze dovodit, že zákonodárce určil tuto lhůtu i pro pohledávky kvalifikovaných osob. Na jedné straně nám tak stojí charakter zapodstatových pohledávek, jež mohou být bez časové restrikce uplatňovány v průběhu insolvenčního řízení a na straně druhé je pro uplatnění pohledávky z titulu sepisu a podání návrhu na povolení oddlužení stanovena prekluzivní lhůta. Lze tedy předpokládat, že jde o specifický druh zapodstatové pohledávky. Z povahy věci je pak logické, že pokud nedojde k řádnému uplatnění, nemůže být pohledávka toliko uspokojena. Insolvenční zákon však neupravuje způsob ani formu uplatnění. Obecně se zapodstatové pohledávky uplatňují u insolvenčního správce, který tuto skutečnost dává na vědomí insolvenčnímu soudu. V případě pohledávky za sepis a podání návrhu na povolení oddlužení však musí být postupováno rozdílně, neboť při vzniku nároku na odměnu není insolvenční správce ustanoven. Jediným východiskem je pohledávku uplatnit přímo vůči dlužníkovi prostřednictvím vystaveného daňového dokladu, a následně pak vyrozumět insolvenčního správce. Insolvenční soud se o této skutečnosti dozvídá skrze Zprávu pro oddlužení a o přezkumu. Zde nám vyvstává otázka v ohledu negativních důsledků spojených s marným uplynutím prekluzivní lhůty, tj. zda má být opožděně uplatněná pohledávka podrobena režimu ust. § 185 IZ. Z judikatury se podává, že pohledávka kvalifikované osoby je posuzována jako pohledávka postavená na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou. Svou povahou tak nemůže být usnesením odmítnuta, jako se tomu děje v případě pohledávek do insolvenčního řízení přihlašovaných.⁵³ Co z předmětné judikatury však nevyplývá, je skutečnost, jak s pozdně uplatněnou pohledávkou naložit. Vhodným řešením se jeví pohledávku v řízení neuspokojit, což implicitně vyplývá i ze situace zpětvzetí návrhu na povolení oddlužení. Platí, že pokud dlužník vezme návrh na povolení oddlužení zpět, je mu mj. uložena povinnost, aby pohledávku kvalifikované osoby uhradil (byla-li uplatněna).⁵⁴ Pravomocné usnesení přitom může sloužit jako exekuční titul. Z předmětné dikce tedy *a contrario* plyne, že řádně neuplatněná pohledávka nebude v insolvenčním řízení dále uspokojena. Pokud ji dlužník, jakožto osoba s dispozičním oprávněním, sezná jako opožděně uplatněnou a odmítne ji

---

⁵² Ust. § 136 odst. 2 písm. d) IZ ve vztahu k ust. § 390a odst. 5 IZ.

⁵³ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 7. 2021, sp. zn. 2 VSPH 651/2021.

⁵⁴ Ust. § 394 odst. 2 IZ.

uhradit, může se kvalifikovaná osoba domáhat jejího splnění přímo proti dlužníkovi skrze žalobu v intencích ust. § 203 odst. 4 IZ. Nejedná se přitom o incidenční spor.⁵⁵

2.2. Náležitosti a přílohy insolvenčního návrhu

Náležitosti a přílohy jsou závislé na druhu insolvenčního návrhu a především pak na skutečnosti, zda jde o dlužnický nebo věřitelský návrh. Insolvenční návrh musí vedle obecných náležitostí pro podání splňovat i další kritéria.⁵⁶ Právní úpravu nalezneme v insolvenčním zákoně a v příslušné vyhlášce Ministerstva spravedlnosti.⁵⁷

Předně je nutné, aby insolvenční návrh byl podán na stanoveném formuláři, přičemž nedodržení této formy může mít za následek jeho odmítnutí. Samotný návrh pak musí obsahovat identifikaci dlužníka včetně osob oprávněných za něho jednat. Stěžejní náležitostí je uvedení rozhodujících skutečností, které osvědčují úpadek či hrozící úpadek dlužníka. Pokud není insolvenčním návrhovatelem přímo dlužník, musí být též uvedeny okolnosti, ze kterých vyplývá oprávnění k podání návrhu včetně důkazů prokazujících tvrzená stanoviska. V případě absence této podmínky je založena nepřezkoumatelnost insolvenčního návrhu a v insolvenčním řízení nelze nadále pokračovat. Dlužník je povinen vylíčit rozhodné skutečnosti, na základě kterých lze shledat jeho úpadek či hrozící úpadek. Z objektivního hlediska jsou na případy hrozícího úpadku kladeny vyšší předpoklady, neboť insolvenční soud nedisponuje důkazy o splatných peněžitých závazcích dlužníka. Ten tak musí tvrdit a doložit skutečnosti, z nichž insolvenční soud, shledá-li je pravdivými, bezpečně usoudí, že dlužník se v hrozícím úpadku dozajista nachází. Nelze se přitom spokojit s pouhým konstatováním dlužníka, že v jeho případě o hrozící úpadek skutečně jde.⁵⁸ Pokud není tato podmínka splněna, insolvenční soud návrh bez dalšího odmítne.⁵⁹ Součástí návrhu musejí být tedy i listiny, které tvrzení dlužníka toliko dokládají. Insolvenční návrh obligatorně tvoří i další přílohy. V případě dlužnického návrhu jde o seznam majetku, zaměstnanců a závazků. Seznam závazků není nutné připojit, pokud dlužník s insolvenčním návrhem spojí i návrh

---

⁵⁵ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání, str. 1359.

⁵⁶ Obecné náležitosti podání jsou vymezeny v ust. § 42 odst. 4 o.s.ř., přičemž zvláštní náležitosti jsou pak upraveny insolvenčním zákonem v ust. § 391 a ust. § 392 IZ.

⁵⁷ Vyhláška o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení a o změně vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení, a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁸ K otázce odmítnutí návrhu na povolení oddlužení z důvodu absence obligatorní podmínky v podobě neuvedení rozhodujících skutečností osvědčujících hrozící úpadek dlužníka podle ust. § 103 odst. 2 IZ, viz usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 6. 5. 2022, sp. zn. KSUL 85 INS 7660/2022-A-6.

⁵⁹ Ust. § 128 odst. 1 IZ

na povolení oddlužení. Pokud je insolvenčním navrhovatelem věřitel, musí za dlužníkem doložit splatnou pohledávku včetně její přihlášky. To se nevztahuje na pohledávky uplatňující se jako zapodstatové. Insolvenční navrhovatel za dlužníkem, který je právnickou osobou s povinností vést účetnictví či daňovou evidenci podle zvláštního právního předpisu, musí navíc doložit pohledávku v podobě uznání dlužníka, na které zákon klade značné požadavky.⁶⁰

V praxi je nejčastěji insolvenční návrh spojován s návrhem na povolení oddlužení. Vyjma shora uvedených náležitostí musí návrh na povolení oddlužení obligatorně obsahovat i údaje o předešlých, jakož i očekávaných příjmech dlužníka za období 12 kalendářních měsíců. Součástí je i sdělení, jaký způsob oddlužení dlužník preferuje. Údaje o příjmech seznaly po oddlužovací novele vítaných změn. Předešlá právní úprava ukládala dlužníkovi povinnost, aby doložil příjmy 3 roky zpětně a zároveň uvedl odhad příjmů budoucích na období 5 let. Insolvenční soud takto posuzoval solventnost dlužníka, a to s ohledem na jeho schopnost splnit zákonem stanovenou minimální 30 % hranici pro uspokojení nezajištěných pohledávek. Poté, co zákonodárce zrušil minimální míru uspokojení, došlo současně ke zkrácení časového úseku pro dokládání příjmů. Obecně platí, že v případě minulých příjmů je dlužník povinen údaj nejen tvrdit, ale především doložit. Tomu se děje skrze výplatní pásky, faktury či výpisy z bankovních účtů. U budoucího příjmu se provádí tzv. kvalifikovaný odhad, neboť jde o relevantní údaj pro zhodnocení předpokládaného plnění určeného nezajištěným věřitelům. Údaje o příjmech mohou rovněž svědčit i o postoji dlužníka k průběhu oddlužení či v případě jeho zatajení indikovat možný nepoctivý záměr.⁶¹

Fakultativním prvkem návrhu na povolení oddlužení, v případě kdy dlužník navrhuje oddlužení plněním splátkového kalendáře v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty, je možnost požádat o stanovení jiné výše měsíčních splátek, tj. nižší než zákonem určené měsíční splátky. Dlužník je povinen sdělit buďto přesnou výši snížené splátky nebo uvést způsob jejího určení. Musí také dostatečně objasnit důvody, pro něž má insolvenční soud žádosti vyhovět. V praxi bývají nejčastějším důvodem vysoké náklady na zdravotní léčbu či náklady na dojíždění do zaměstnání, zejména pak u pendlerů. Dlužník může předmětný návrh podat i později, a to až do skončení osobního jednání s insolvenčním správcem, ke kterému dochází v rámci přezkumného jednání.⁶² Oddlužovací novela rozšířila časové

---

⁶⁰ Ust. § 105 IZ.

⁶¹ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání, str. 1366.

⁶² Ust. § 398 odst. 5 IZ ve spojení s ust. § 410 odst. 2 IZ.

hledisko návrhu, tj. dlužník může o jinou výši měsíční splátky žádat kdykoliv v průběhu insolvenčního řízení (k tomu blíže viz kapitola 4.3.5. Stanovení jiné výše měsíční splátky).

K insolvenčnímu návrhu spojeném s návrhem na povolení oddlužení je nutné obligatorně připojit i některé další přílohy. Vyjma těch, které jsou stanoveny pro insolvenční návrh, je nutné doložit listiny o příjmech a čestné prohlášení dlužníka, že byl při sepisu návrhu poučen o svých povinnostech. Byť povinnost přiložit seznam závazků absentuje, je stále nezbytné tvrdit a doložit úpadkovou situaci, a to uvedením minimálně dvou svých věřitelů. Poměrně zajímavou judikaturu lze nalézt ve věci neúplného seznamu závazků ve vztahu k nedbalému a lehkomyšlnému přístupu dlužníka. Vrchní soud v Olomouci počátkem tohoto roku judikoval, ač zcela překvapivě, že pokud dlužník přiloží k návrhu na povolení oddlužení i seznam závazků, u něhož je presumována správnost a úplnost, jdou právní důsledky s tím spojené k jeho tíži. V projednávané věci byl k návrhu na povolení oddlužení přiložen mj. i seznam závazků, ve kterém dlužník uvedl 3 věřitele s pohledávkami v celkové výši 60 000 Kč. V závěru se do insolvenčního řízení přihlásilo 24 věřitelů, jejichž pohledávky činily v souhrnu více jak 4 miliony Kč. Vrchní soud, vycházející z rozhodnutí Nejvyššího soudu, posoudil jednání dlužníka jako nedbalé a lehkomyšlné, neboť zde vyvstal hrubý nepoměr mezi tvrzenými skutečnostmi v seznamu závazků a reálnou hodnotou přihlášených pohledávek.⁶³ Odvolací soud se tak zcela odklonil od platné právní úpravy, kdy oddlužovací novelou byla obligatorní povinnost dlužníka v podobě doložení seznamu závazků vypuštěna. V tomto směru se nemohu s argumentací odvolacího soudu toliko ztotožnit. Pokud zákonodárce upustil od povinnosti přiložit seznam závazků, tak zcela logicky odpadají i negativní důsledky s tím spojené a dlužník nemůže být za tuto skutečnost sankcionován.

2.3. Společný návrh manželů

Institut společného návrhu manželů byl do insolvenčního zákona poprvé vtělen akreditační novelou.⁶⁴ V insolvenční praxi se však obdobný postup uplatňoval již dříve, a to v podobě spojení insolvenčních návrhů, což je v současné době *ex lege* vyloučeno.⁶⁵ Pro

---

⁶³ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 17. 3. 2022, sp. zn. 2 VSOL 90/2022 ve vztahu k usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 7. 2020, sp. zn. 29 NSČR 147/2018.

⁶⁴ Ust. § 394a IZ.

⁶⁵ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. 300 stran. ISBN 978-80-7380-766-5. str. 231 až 232. Dále viz ust. § 83a IZ.

podání společného návrhu je rozhodnou skutečností existence manželství nejpozději v den, kdy návrh dojde k insolvenčnímu soudu. Jeho nedílnou součástí je i výslovné prohlášení manželů, ve kterém souhlasí, že veškerý majetek bude pro účely oddlužení považován za společné jmění manželů (podpisy podléhají úřednímu ověření). Společný návrh na povolení oddlužení poskytuje věřitelům možnost, jak své pohledávky přihlásit do jediného insolvenčního řízení. Naopak pro dlužníky je značnou výhodou, že v ohledu minimální ekonomické nabídky postačuje, aby její předpoklad splňoval pouze jeden z manželů (viz kapitola 3.1.2. Minimální ekonomická nabídka).

Institut společného návrhu vychází z předpokladu, že každý je oprávněn podat návrh na povolení oddlužení jak samostatně, tak i ve společném působení s druhým manželem. Pokud je podán návrh společný, pro účely insolvenčního řízení je uplatňována fikce nerozlučného společníka a jediného dlužníka.⁶⁶ Pokud tedy některý z manželů poruší podmínky schváleného způsobu oddlužení, insolvenční soud jej vždy zruší jako celek. Předmětná fikce je aplikována i pro případ rozvodu. Opačně tomu však platí při úmrtí jednoho z manželů. Ze strany zákonodárce se jedná o poněkud nešťastnou formulaci, neboť ta vyvolává interpretační otázky insolvenčním zákonem dále neupravené. Tímto do nedávné doby docházelo k nekonzistentní rozhodovací praxi, jak na prvoinstanční, tak i odvolací úrovni. Nastalá situace vedla v některých případech k nevhodné aplikaci ust. § 107 odst. 5 o.s.ř. jako *lex generalis*. Předně vyvstala otázka, jaký dopad má právní událost spočívající v úmrtí jednoho z manželů na probíhající insolvenční řízení jako celek, příp. jaký vztah panuje mezi insolvenčním a dědickým řízením (z důvodu své obšírnosti je dané problematice věnována samostatná kapitola 6. 3. Vztah insolvenčního řízení a řízení o pozůstalosti).

2.4. Účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení

Insolvenční řízení je zahájeno dnem, kdy insolvenční návrh dojde věcně příslušnému soudu.⁶⁷ Návrh tak může být podán u kteréhokoliv insolvenčního soudu neohledně na jeho místní příslušnost. Účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení jsou však vyvolány až na základě vyhlášky vydávané insolvenčním soudem.⁶⁸ Vyhláška se zveřejňuje ve veřejně

---

⁶⁶ Ust. § 394a odst. 3 IZ.

⁶⁷ Ust. § 97 odst. 1 IZ.

⁶⁸ Ust. § 101 IZ.

přístupném insolvenčním rejstříku, jehož správcem je Ministerstvo spravedlnosti.⁶⁹ Obecně platí, že vyhláška musí být zveřejněna do 2 hodin od okamžiku, kdy návrh dojde k insolvenčnímu soudu. V případě návrhu na povolení oddlužení se lhůta prodlužuje až na 3 pracovní dny. Jedná se o změnu provedenou oddlužovací novelou, která zasáhla do oblasti transparentnosti insolvenčního řízení. Prodloužením lhůty sledoval zákonodárce snížení administrativní zátěže justičních referentů, neboť byl očekáván několikanásobně vyšší nápad nových návrhů na oddlužení. Byť tímto počinem došlo k zásahu do právní jistoty insolvenčních věřitelů i samotných dlužníků, domnívám se, že tato skutečnost do jisté míry zamezuje dlužníkům zneužívat účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení.

Pro dlužníky je vítaným jevem skutečnost, že po zahájení insolvenčního řízení nelze provést výkon rozhodnutí nebo exekuce postihující jejich majetek. Dochází též k přerušení soudních a rozhodčích řízení, jejichž předmětem jsou pohledávky či jiná práva týkající se majetkové podstaty, které mají být v insolvenčním řízení přihlášeny nebo uplatněny přihláškou anebo které se v insolvenčním řízení neuspokojují.⁷⁰ Jedním ze stěžejních účinků je také povinnost dlužníka, zdržet se nakládání s majetkovou podstatou, jakož i s majetkem do ní náležejícím.⁷¹ V tomto momentě se tak formuje majetková podstata, ze které budou v další fázi insolvenčního řízení uspokojovány pohledávky nezajištěných věřitelů.

2.5. Přihlašování pohledávek do insolvenčního řízení

V insolvenčním právu se odráží římskoprávní postulát *vigilantibus iura scripta sunt*. To platí zejména v případě přihlašování pohledávek do insolvenčního řízení, kde insolvenční zákon užívá lhůtu prekluzivního charakteru. Opomenutí věřitele může mít za následek skutečnost, že jeho pohledávka za dlužníkem nebude uspokojena. Věřitelé se o úpadku dlužníka dozvídají skrze insolvenční rejstřík, prostřednictvím něhož je zajištěna publicita a transparentnost celého insolvenčního řízení. Insolvenční řízení je dále ovládáno zásadou dispoziční, která se odráží v povinnosti věřitele uplatnit své právo pomocí přihlášky. Přihlášku pohledávky lze podat pouze na stanoveném formuláři, který vyjma obecných náležitostí pro podání obsahuje zejména důvod vzniku a výši pohledávky. Zajištěný věřitel

---

⁶⁹ Insolvenční rejstřík je dostupný na <https://isir.justice.cz/isir/common/index.do>.

⁷⁰ Ust. § 140a IZ.

⁷¹ Ust. § 111 IZ.

musí též uvést, zda uplatňuje právo na uspokojení z předmětu zajištění.⁷² Nedílnou součástí přihlášky jsou i přílohy, jichž se věřitel dovolává.

Věřitelé mohou podávat přihlášky pohledávek již od okamžiku zahájení insolvenčního řízení až do doby uplynutí 2měsíční lhůty stanovené v rozhodnutí o úpadku. Na možnost podání přihlášek jsou věřitelé upozorněni buďto v rámci vyhlášky, kterou se oznamuje zahájení insolvenčního řízení, nebo až následně formou samostatné výzvy. Nejpozději však do vydání rozhodnutí o úpadku dlužníka, kde je stanovena ona 2měsíční lhůta. Jedná se o lhůtu prekluzivního charakteru. Po jejím marném uplynutí již nelze pohledávku do insolvenčního řízení dodatečně přihlásit, a to ani za předpokladu přeměny oddlužení na konkurs.⁷³ K později podané přihlášce soud nepřihlíží a usnesením ji odmítne. O následcích spojených se zmeškáním této lhůty musejí být věřitelé v rozhodnutí o úpadku řádně poučeni.⁷⁴ Výjimku představují zahraniční věřitelé dlužníka. Pokud jde o známého věřitele, který má sídlo, bydliště nebo místo pobytu v některém z členských států EU, rozhodnutí o úpadku a výzva k podávání přihlášek se mu doručuje zvláštním způsobem.⁷⁵ Lhůta pro podání přihlášky tak běží separátně, přičemž je stanoveno, že nesmí být kratší než 30 dnů ode dne, kdy byl o této skutečnosti věřitel informován.⁷⁶ Pokud dlužník zahraničního věřitele zatají, a není-li insolvenčnímu soudu věřitel znám, platí, že lhůta pro podání přihlášky neběží. Příslušný věřitel tak může svou pohledávku za dlužníkem přihlásit kdykoliv v průběhu insolvenčního řízení, aniž by ji insolvenční soud považoval za opožděně podanou.⁷⁷ Odlišný režim se vztahuje i na pohledávky za majetkovou podstatou a jim postavené na roveň, které se uplatňují přímo u insolvenčního správce a jsou uspokojovány kdykoliv v průběhu insolvenčního řízení.

---

⁷² Ust. § 174 ve vztahu k ust. § 176 IZ.

⁷³ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání, str. 501.

⁷⁴ Ust. § 136 odst. 2 písm. d) ve spojení s ust. § 173 odst. 1 IZ.

⁷⁵ Ust. § 430 IZ ve spojení s ust. § 74 odst. 2 IZ.

⁷⁶ Čl. 55 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 ze dne 20. 5. 2015 o insolvenčním řízení.

⁷⁷ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 8. 7. 2021, sp. zn. 3 VSOL 235/2021.

3. Rozhodnutí soudu o návrhu na povolení oddlužení

V této fázi řízení má insolvenční soud několik možností, jak o návrhu na povolení oddlužení rozhodnout. Pokud ze strany dlužníka nedojde ke zpětvzetí návrhu, přichází v úvahu celkem tři varianty, kdy insolvenční soud návrh na povolení oddlužení buďto:

- a. odmítne,
- b. zamítne,
- c. návrhu vyhoví a rozhodne o povolení oddlužení.

K odmítnutí dochází z důvodu formálních vad, nedostatku aktivní věcné legitimace či proto, že nebyl sepsán a podán kvalifikovanou osobou. Formálně bezvadný návrh je dále posuzován z hlediska věcné přípustnosti, kdy naplnění některé z taxativně vymezených podmínek, pokud není shledána okolnost zvláštního zřetele hodná, má za následek jeho zamítnutí. Nepřistoupí-li insolvenční soud ani k jednomu z těchto kroků a nevezme-li dlužník svůj návrh zpět, bude rozhodnuto o povolení oddlužení. Dlužno dodat, že ve směru aktivní věcné legitimace je nutné rozlišovat mezi jednotlivými typy insolvenčních návrhů.⁷⁸ Insolvenční návrh je zkoumán i z hlediska podmínek *lex generalis*, tj. náležitostí upravených v obecné části insolvenčního zákona. Pokud nejsou tyto náležitosti dodrženy, může být návrh v tomto ohledu odmítnut.⁷⁹ Naproti tomu institut zamítnutí, upravený v obecné části insolvenčního zákona, se vztahuje pouze k věřitelskému insolvenčnímu návrhu.

Za předpokladu neúspěšného podání návrhu na povolení oddlužení, tj. v případě jeho odmítnutí, zamítnutí nebo zpětvzetí, může insolvenční soud současně rozhodnout o způsobu řešení dlužníkovy úpadku konkursem.⁸⁰ Právní úprava před akreditační novelou neoponechávala insolvenčnímu soudu toliko prostor, jak s neúspěšně podaným návrhem naložit, tj. zda na majetek dlužníka prohlásit konkurs či insolvenční řízení rovnou zastavit. K prohlášení konkursu docházelo automaticky *ex lege*, a to i za předpokladu nemajetnosti dlužníka. Tento neefektivně nastavený postup znamenal, že v případě absence postižitelného majetku byla nárokována odměna insolvenčního správce ve výši 45 000 Kč (bez DPH) primárně hrazena z prostředků státního rozpočtu. Akreditační novelou došlo k rozšíření dikce ust. § 396 IZ, resp. k vymezení taxativně stanovených důvodů, pro které může

---

⁷⁸ Blíže viz kapitola 2.1. Otázka aktivní legitimace.

⁷⁹ Důvody pro odmítnutí a zamítnutí insolvenčního návrhu v rovině *lex generalis* jsou upraveny v ust. § 128 a násl. IZ.

⁸⁰ Ust. § 396 IZ.

insolvenční soud v případě neúspěšně podaného návrhu na povolení oddlužení prohlásit na majetek dlužníka konkurs.

Pokud však nejsou shledány okolnosti k prohlášení konkursu, je insolvenční řízení zastaveno.⁸¹ Interesantním shledávám výklad ust. § 396 IZ, a to ve vztahu insolvenčního návrhu a návrhu na povolení oddlužení. Z judikатурních závěrů Nejvyššího soudu se podává, že samotný návrh na povolení oddlužení není toliko způsobilým k zahájení insolvenčního řízení. Insolvenční řízení může být zahájeno pouze za předpokladu, kdy je dlužníkem podán formálně bezvadný insolvenční návrh, k němuž je možné připojit i návrh na povolení oddlužení.⁸² Z povahy věci pak vyplývá, že pokud je insolvenční návrh odmítán v režimu ust. § 128 odst. 1 IZ, dojde bez dalšího k zastavení insolvenčního řízení, aniž by se insolvenční soud dále zabýval návrhem na povolení oddlužení (byl-li připojen). V případě zamítnutí návrhu na povolení oddlužení v intencích ust. § 395 IZ (obdobně to platí pro odmítnutí návrhu dle ust. § 393 IZ), musí insolvenční soud *a priori* rozhodnout o úpadku dlužníka, byl-li osvědčen.⁸³ Pokud je tedy po předběžném posouzení shledán důvodný předpoklad pro zamítnutí návrhu na povolení oddlužení, ale dlužník na základě projednatelného insolvenčního návrhu osvědčí svůj úpadek, nezbývá insolvenčnímu soudu jiná možnost, než o úpadku rozhodnout. Domnívám se však, že tento postup zakládá poněkud paradoxní situaci. Insolvenční soud zamítaje návrh na povolení oddlužení musí zjišťovat úpadek dlužníka, přičemž insolvenční zákon pro tento typ rozhodnutí stanovuje obligatorní náležitosti, mezi něž patří mj. ustanovení insolvenčního správce či výzva adresovaná věřitelům k podávání přihlášek.⁸⁴ Tento právní názor je akcentován především judikaturou odvolacích soudů.⁸⁵ Podle mého názoru se jedná o postup *ad absurdum*, který je projevem přepjatého formalismu. Pokud již po předběžném posouzení návrhu na povolení oddlužení insolvenční soud sezná, že návrh má být toliko zamítnut, jeví se úkony formulované v ust. § 136 odst. 2 IZ zcela iracionální. Nadto s ustanovením insolvenčního správce koresponduje i jeho odměna, která jde v podobných případech k tíži státního rozpočtu. Obdobně tomu platí i pro výzvu k podání přihlášek za dlužníkem nebo pro svolání schůze věřitelů a přezkumného jednání. Ve svém obsahu jde o úkony, které zcela zjevně

---

⁸¹ Ust. § 396 odst. 2 IZ.

⁸² Viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2010, sp. zn. 29 NSČR 1/2008 či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2017, sp. zn. 29 Cdo 3108/2015.

⁸³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 12. 2019, sp. zn. 29 NSČR 81/2019.

⁸⁴ Obligatorní náležitosti rozhodnutí o úpadku jsou uvedeny v ust. § 136 odst. 2 IZ.

⁸⁵ Srov. usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. 2. 2020, sp. zn. 3 VSOL 90/2020 či usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 10. 2021, sp. zn. 1 VSPH 1197/2021.

kolidují se skutečností, kdy insolvenční soud pro případ nemajetnosti dlužníka insolvenční řízení zastaví. Jako správný proto shledávám postup, kdy insolvenční soud rozhodne usnesením o úpadku (či hrozícím úpadku) dlužníka, návrh na povolení oddlužení zamítne a pokud po provedení tzv. testu konkursem dopřeje k závěru, že dlužník nevlastní žádný postižitelný majetek, insolvenční řízení zastaví. Usnesení by mělo též obsahovat údaj o tom, kdy nastávají účinky insolvenčního řízení.⁸⁶ Tato varianta nejlépe odpovídá smyslu příslušného institutu, jakož i vůli zákonodárce, byť zcela nekoresponduje s právním názorem některých senátů odvolacích soudů. V aplikační praxi se lze nejčastěji setkat s postupem, kdy insolvenční soud návrh na povolení oddlužení zamítne a insolvenční řízení zastaví, aniž by vůbec rozhodoval o úpadku dlužníka. Nicméně v případě podaného odvolání ani jeden ze shora nastíněných postupů prozatím neobstál.⁸⁷ Důsledkem judikaturou nastavené praxe je určitá liknavost prvoinstančních soudů, kdy namísto zamítnutí návrhu na povolení oddlužení, dochází k povolení oddlužení a ze strany insolvenčního soudu je vyčkáváno, jaký přístup dlužník k průběhu svého oddlužení zaujme.⁸⁸ Domnívám se, že se *de lege ferenda* jeví vhodným tuto problematiku blíže upravit, zejména co do její použitelnosti v insolvenční praxi, neboť prozatím se z ní stává pouze vyprázdněný pojem. Jednou z možností je v ust. § 136 odst. 1 IZ stanovit alternativní náležitosti pro rozhodnutí o úpadku, které by zohledňovaly možnost zamítnutí návrhu na povolení oddlužení právě v intencích ust. § 395 IZ (příp. odmítnutí návrhu dle ust. § 393 IZ).

3.1. Zamítnutí návrhu na povolení oddlužení

Právní úprava v oblasti přípustnosti oddlužení seznala v posledních letech značných změn. *Stricto sensu* se jedná o věcné podmínky přípustnosti oddlužení formulované v ust. § 395 IZ, jež ve svém obsahu upravují důvody pro zamítnutí návrhu na povolení oddlužení. Oddlužovací novela upustila od minimální 30 % hranice pro uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů, která nově dostala podobu vyvratitelné domněnky v případě splnění

---

⁸⁶ Ust. § 136 odst. 2 písm. c) IZ.

⁸⁷ Viz např. usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 21. 11. 2021, sp. zn. KSPH 68 INS 16930/2021.

⁸⁸ Viz např. usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 2. 1. 2019, sp. zn. KSBR 31 INS 27782/2019, které bylo z důvodu nedodržení procesního postupu ve věci zamítnutí návrhu na povolení oddlužení zrušeno a vráceno k dalšímu řízení, a to usnesením Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. 2. 2020, sp. zn. 3 VSOL 90/2020. Obdobně bylo postupováno v případě usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 21. 9. 2021, sp. zn. KSPH 68 INS 16930/2021, jež bylo zrušeno usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 10. 2021, sp. zn. 1 VSPH 1197/2021.

oddlužení. Z důvodu redefinování podmínek ve prospěch dlužníků, posílil zákonodárce ochranu poctivého záměru.

3.1.1. Nepoctivý záměr dlužníka

Požadavek poctivého záměru dlužníka je jednou ze základních podmínek, kterou insolvenční soud zkoumá jak ve fázi povolení oddlužení, tak i v jeho průběhu. Jedná se o pojem s relativně neurčitou hypotézou, přičemž její vymezení je ponecháno na úvaze insolvenčního soudu.⁸⁹ V daném případě nalezneme opravdu bohatou a ve svém obsahu i konstantní judikaturu, která nabízí jistá vodítka. V současné době je na poctivost dlužníka kladen mnohem větší důraz, přičemž je věcí insolvenčního soudu, jakým způsobem bude okolnosti podaného návrhu posuzovat. Notno podotknout, že jde o materii, kterou nelze uchopit výhradně exaktně, ale pro její výklad je nezbytné zaujmout silně individualizovaný přístup. Začleněním institutu nepoctivého záměru do insolvenčního zákona, včetně jeho posílení v průběhu let, bylo snahou zákonodárce přiznat dobrodiní ve formě oddlužení toliko poctivým dlužníkům, kteří mohou dosáhnout osvobození od leckdy značné části jejich závazků. Jak již bylo řečeno, hledisko poctivého záměru dlužníka je ze strany insolvenčního soudu posuzováno *ex officio*, a to v průběhu celého insolvenčního řízení. Důležitou roli zde sehrávají i samotní věřitelé, neboť ti mohou dát insolvenčnímu soudu podnět. Nejčastěji se tomu děje před schválením oddlužení formou námitek proti Zprávě pro oddlužení. Nicméně iniciativa ze strany věřitelů leckdy přichází již při samém zahájení insolvenčního řízení.⁹⁰

Platí, že jinak bezvadný návrh na povolení oddlužení insolvenční soud zamítne, pokud lze se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že jím dlužník sleduje nepoctivý záměr.⁹¹ Již ze samotné dikce je patrné, že úkolem insolvenčního soudu není nepoctivý záměr bezpečně prokázat. Postačuje pouze důvodný předpoklad, že dlužník nepoctivý záměr v rozhodné době vůbec má, resp. měl.⁹²

S účinností akreditační novely byl z insolvenčního zákona odstraněn demonstrativní výčet příkladů nepoctivého záměru.⁹³ Ten vyjma generální klauzule upravoval i tzv. speciální skutkové podstaty nepoctivého záměru. Jednalo se o případy, kdy u téhož dlužníka

---

⁸⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2011, sp. zn. 29 NSČR 14/2009 či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2014, sp. zn. 29 NSČR 88/2013.

⁹⁰ Viz insolvenční řízení vedené u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. KSUL 85 INS 12113/2021.

⁹¹ Ust. § 395 odst. 1 písm. a) IZ.

⁹² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 1. 2019, sp. zn. 29 NSČR 41/2017.

⁹³ Ust. § 395 odst. 3 zákona č. 294/2013 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2013.

probíhalo v posledních 5 letech insolvenční řízení (či jiné řízení řešící úpadek) v závislosti na jeho výsledku. Dále se přihlíželo ke skutečnosti, zda byl dlužník v téže době pravomocně odsouzen pro trestný čin majetkové či hospodářské povahy. Avšak ani tyto modelové situace automaticky nezakládaly dlužníkům nepoctivý záměr. Pokud i za těchto okolností dlužník věrohodně prokázal poctivý úmysl, mohl se s úspěchem ve věci domáhat povolení oddlužení.⁹⁴ Odvolací soudy se totiž začaly přiklánět k názoru, že ani trestní minulost dlužníka není důvodem pro zamítnutí návrhu na povolení oddlužení, neboť v odůvodněných případech (např. v případě zahlazení odsouzení) může i tento dlužník poctivě usilovat o zjednání nápravy vůči svým věřitelům a vést řádný život.⁹⁵ V průběhu let tak docházelo ke stále častějším výjimkám a odklonu od zákonné úpravy, zejména co se trestní minulosti dlužníka týče. Z těchto důvodů akreditační novela upustila od speciálních skutkových podstat a ponechala pouze generální klauzuli.⁹⁶

Patrná benevolence insolvenčních soudů ve vztahu k trestní minulosti dlužníka je vyvážena garančním institutem ve formě vynětí z oddlužení. Z přiznaného osvobození od placení dosud neuhrazených pohledávek jsou vyjmuty majetkové sankce uložené dlužníkovi za spáchání úmyslného trestného činu (v rámci trestního řízení). Osvobození se taktéž nedotýká pohledávek z titulu náhrady škody, které byly přiznány v občanskoprávním řízení na základě úmyslného porušení právních povinností. Oddlužovací novelou byl tento výčet rozšířen o pohledávky na výživném a na náhradě škody způsobené na zdraví.⁹⁷

Byť se judikatura vztahuje především k právní úpravě po akreditační novele, je většina rozhodnutí přílehlavá i pro recentní aplikační praxi. Nepoctivé jednání zkoumá insolvenční soud jak z věcného, tak i časového hlediska. V této fázi řízení je možné jako modelový příklad uvést situaci, kdy má dlužník vícero závazků několik let po splatnosti a těsně před podáním návrhu na povolení oddlužení na sebe vezme závazek nový. V časovém měřítku jde například o úsek, kdy dlužník udělil kvalifikované osobě plnou moc a v nejbližších dnech je očekáváno podání návrhu. V této době si dlužník musí být zcela jistě vědom svého úpadku, o to více pak neschopnosti nový závazek uhradit.⁹⁸ O nepoctivosti dlužníka můžeme hovořit také při zatajení majetku nebo jeho převodu v době před podáním návrhu na povolení

---

⁹⁴ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. 8. 2008, sp. zn. 2 VSOL 181/2018 či usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2014, sp. zn. 29 NSČR 8 /2012.

⁹⁵ Viz usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 2. 2009, sp. zn. 53/2009.

⁹⁶ Důvodová zpráva k zákonu č. 294/2013 Sb. ve vztahu k ust. § 395 IZ.

⁹⁷ Ust. § 416 odst. 1 IZ ve znění účinném od 1. 6. 2019.

⁹⁸ Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 28. 1. 2020, sp. zn. KSBR 44 INS 27579/2019-A-9.

oddlužení či za předpokladu, že dlužník neuvede některý ze svých příjmů s úmyslem zkrátit věřitele. Nepoctivé jednání lze spatřovat též v záměrném vytváření plurality věřitelů, kdy dlužník s jedním poměrně vysokým závazkem na sebe vezme (v době před podáním návrhu) závazek nový a několikanásobně nižší, který je však vzhledem ke svým příjmům schopen uhradit. Zde pak hovoříme o uměle vytvořené mnohosti věřitelů.⁹⁹ Na základě osobních zkušeností mám za to, že o nepoctivý záměr jde i v případech, kdy dlužník zneužívá účinků insolvenčního řízení ve vztahu k řízení exekučnímu. Na mysli mám situaci, kdy dlužník opakovaně podává návrh na povolení oddlužení, jenž trpí stále stejnými vadami a insolvenční soud proto nemůže o jeho úpadku toliko rozhodnout. Namísto zhojení vad však vždy dochází ke zpětvzetí návrhu. Návrh na povolení oddlužení je tak pojmán pouze jako prostředek pro znemožnění nařízené dražby či výkonu rozhodnutí. Pokud se u téhož dlužníka nejedná o ojedinělou záležitost, vyvstává zde otázka nepoctivého úmyslu.¹⁰⁰

Berme však na zřetel, že jde pouze o teoretická vodítka, přičemž nepoctivý záměr je jakousi mozaikou celkového chování a jednání dlužníka. Z jediné nedbalosti spočívající například v neuvedení dalšího příjmu, nemůže insolvenční soud bez dalšího usuzovat na jeho nepoctivost. Je totiž nutné přihlížet i k sociální realitě, kdy osoby podávající návrh na povolení oddlužení se v úpadku ocitly svým, do značné míry nedbalým, přístupem v otázce financí. V podání návrhu na povolení oddlužení lze pak sledovat snahu dlužníka zjednat nápravu právě tím, že své finanční problémy řeší účelnou a smysluplnou cestou skrze institut oddlužení.¹⁰¹ V optice rozhodovací činnosti insolvenčního soudu tak není vůbec snadné nalézt pomyslnou hranici, kdy má být jednání dlužníka objektivně hodnoceno jako nepoctivé, a to z důvodu značné subjektivizace tohoto institutu. Ke každému případu proto musí insolvenční soud přistupovat individuálně a jednotlivá hlediska posuzovat ve vztahu k celku.

Jak již bylo řečeno, na poctivost dlužníka je s odstupem času kladen stále větší důraz. Tuto skutečnost ostatně akcentuje i preventivní nástroj v podobě právní bariéry, která dlužníkům neumožňuje opětovný vstup do oddlužení, pokud u nich v posledních 5 letech došlo k zamítnutí návrhu na povolení oddlužení právě z důvodu nepoctivého záměru (obdobně to platí i v případě neschválení oddlužení či jeho zrušení).¹⁰² Pokud dlužník i přes

---

⁹⁹ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání, str. 1384.

¹⁰⁰ Viz např. insolvenční řízení vedená u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. KSUL 85 INS 21701/2019, sp. zn. KSUL 85 INS 16421/2020, sp. zn. KSUL 85 INS 3377/2021.

¹⁰¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2016, sp. zn. 29 NSČR 153/2016.

¹⁰² Ust. § 395 odst. 4 IZ.

tuto skutečnost podá návrh nový, bude insolvenčním soudem zamítnut. Zákodárce zde vycházel z přesvědčení, že výhody plynoucí z oddlužení má čerpat pouze poctivý dlužník, a to i s ohledem na snížené podmínky pro přiznání osvobození od placení dosud neuhrazených pohledávek.¹⁰³ Z hlediska *de lege ferenda* nelze institutu nepoctivého záměru ničeho vytknout, možná až na nižší míru právní jistoty dlužníků. Relativně neurčitá hypotéza poskytuje insolvenčnímu soudu dostatečný prostor pro flexibilní rozhodnutí, které ve svém obsahu odráží všechny aspekty daného případu s ohledem na jeho individualitu. Nicméně značnou problematiku lze spatřit při samotné realizaci zamítnutí návrhu na povolení oddlužení, kdy není postavené najisto, jakou procesní cestou se má insolvenční soud ubírat (viz kapitola 3. Rozhodnutí soudu o návrhu na povolení oddlužení).

3.1.2. Minimální ekonomická nabídka

Leitmotivem oddlužovací novely bylo zrušení pevně stanovené bariéry jakožto obligatorní podmínky pro vstup do oddlužení včetně přiznání osvobození od dosud neuhrazených pohledávek. Ze strany zákonodárce došlo k nahrazení kvantitativního kritéria v podobě minimální 30 % hranice pro uspokojení nezajištěných pohledávek, kritériem kvalitativním, tj. minimální ekonomickou nabídkou. Vlivem této změny byl institut oddlužení zpřístupněn širšímu okruhu dlužníků, resp. těm, u nichž je predikován nižší předpoklad plnění.

V současné době je dlužník povinen po celou dobu trvání oddlužení hradit v plné výši alespoň odměnu a hotové výdaje insolvenčního správce a v minimálně stejné výši pak splátky ostatním věřitelům, včetně věřitelů s pohledávkami za majetkovou podstatnou a jim postavených na roveň, a dále i pohledávky věřitelů na výživném ze zákona a pohledávku z titulu odměny za sepis a podání návrhu na povolení oddlužení.¹⁰⁴ Pokud není tato podmínka zabezpečena již při samotném podání návrhu na povolení oddlužení, insolvenční soud jej zamítne.

Předmětné ustanovení o minimální ekonomické nabídce však nepodává jednotný výklad, a insolvenční praxe se proto v ohledu výpočtového mechanismu rozchází. Interpretační úskalí tkví v dikci ust. § 395 odst. 1 písm. b) *in fine* IZ, tj. „a dále ani

---

¹⁰³ Důvodová zpráva k zákonu č. 31/2019 Sb.

¹⁰⁴ Ust. § 395 odst. 1 písm. b) IZ.

pohledávky podle § 169 odst. 1 písm. e) a § 390a odst. 5. “ Zde se nám přímo nabízí výklad, kdy dlužník musí být schopen splácet prioritní pohledávky, kterými jsou:

- a. *odměna a náhrada hotových výdajů insolvenčního správce (včetně případné sazby DPH)¹⁰⁵,*
- b. *odměna kvalifikované osoby za sepis a podání návrhu na povolení oddlužení (včetně případné sazby DPH)¹⁰⁶,*
- c. *pohledávky věřitelů na výživném ze zákona (dlužné i běžné)¹⁰⁷.*

Na druhé straně pak musí dlužník hradit pohledávky ostatních věřitelů, včetně pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jim postavených na roveň, přičemž částka určená této kategorii věřitelů nesmí být nižší, než činí měsíční záloha na odměnu a náhradu hotových výdajů insolvenčního správce.

Poněkud nešťastně zvolená formulace však poskytuje možnost extenzivního výkladu ve věci výpočtu nejnižší přípustné splátky, což ve svém důsledku relativizuje podmínku minimální ekonomické nabídky. Stěžejní problematika osciluje především na postavení pohledávky na výživném ze zákona (dlužném i běžném) a pohledávce kvalifikované osoby ve vztahu k pohledávkám za majetkovou podstatou a jim postavených na roveň. V případě oddlužení formou plnění splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty dochází z hlediska činnosti insolvenčních soudů k disparitě při určení výše minimální ekonomické nabídky. Z justiční praxe lze vyzorovat dva základní přístupy, které jsou dále modifikovány dle zavedené rozhodovací činnosti příslušného insolvenčního soudu. Na jedné straně nám stojí tzv. model 1 + 1, a na straně druhé pak model justiční.¹⁰⁸ Oba vycházejí ze shodného výpočetního mechanismu ve věci odměny a náhrady hotových výdajů insolvenčního správce, jakož i absolutní hranice pro vyjádření kvalitativní bariéry.

Odměna a náhrada hotových výdajů insolvenčního správce je upravena příslušnou vyhláškou.¹⁰⁹ V případě oddlužení plněním splátkového kalendáře v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty činí odměna insolvenčního správce částku 750 Kč za každý započatý kalendářní měsíc, v případě manželů pak 1 125 Kč. Náhrada hotových výdajů činí

---

¹⁰⁵ Ust. § 168 odst. 2 písm. a) IZ.

¹⁰⁶ Ust. § 390a odst. 5 IZ.

¹⁰⁷ Ust. § 169 odst. 1 písm. e) IZ.

¹⁰⁸ Model 1 + 1 je název užívaný širší veřejností. Naproti tomu je model justiční je názvem používaným autorkou práce, neboť nejlépe odpovídá své genezi, tj. justiční praxi insolvenčních soudů.

¹⁰⁹ Vyhláška č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů.

částku 150 Kč, v případě manželů 225 Kč. Příslušná vyhláška u této formy oddlužení upravuje i další druhy odměn, jako například odměnu za přezkum přihlášených pohledávek nebo odměnu z vydání výtěžku zpeněžení zajištěného či nezajištěného majetku. V tomto ohledu zde vyvstala otázka, s jakým druhem odměny má insolvenční soud při posuzování návrhu na povolení oddlužení kalkulovat a zda má zohlednit i skutečnost, že insolvenční správce může být plátcem daně z přidané hodnoty. Postup insolvenčních soudů je v tomto ohledu konzistentní a panuje shoda na tom, že pohledávkou podle ust. § 168 odst. 2 písm. a) IZ je míněn pouze součet odměny za oddlužení a náhrady hotových výdajů, a to včetně DPH. Měsíční záloha na odměnu a náhradu hotových výdajů insolvenčního správce tak v případě jednotlivce činí částku ve výši 1 089 Kč včetně DPH. U společného oddlužení manželů se jedná o částku ve výši 1 633,50 Kč včetně DPH.¹¹⁰ Odměna za přezkum pohledávek je přímo úměrná počtu přihlášených pohledávek do insolvenčního řízení a tento počet nelze s jistotou mírou určitosti predikovat. Obdobně tomu platí i v případě odměny z vydání výtěžku zpeněžení majetku dlužníka, pokud vůbec nějaký majetek existuje. Z důvodu toho se na tento druh odměn při posuzování návrhu na povolení oddlužení nebere zřetel. Naopak se sazbou daně z přidané hodnoty je na počátku insolvenčního řízení kalkulováno mj. proto, že již v minulosti rozhodovací činnost odvolacích soudů požadovala, aby dlužníci prokázali příjem ve výši, který bude postačovat jak na úhradu odměny insolvenčního správce, tak i právě na případnou daň z přidané hodnoty.¹¹¹ Tato teorie pak koreluje i s díkcí ust. § 38 odst. 1 IZ, podle níž je-li insolvenční správce plátcem DPH, náleží mu při určení odměny a náhrady hotových výdajů i částka odpovídající této dani.

Model 1 + 1 pak vychází z předpokladu, že na jedné straně má být hrazena měsíční záloha na odměnu a náhradu hotových výdajů insolvenčního správce a v minimálně stejné výši pak pohledávky ostatních věřitelů, včetně zapodstatovaných pohledávek, jakož i pohledávek na výživném ze zákona a pohledávky za sepis a podání insolvenčního návrhu. Tímto se dostáváme k vyjádření minimální výše měsíční splátky, jež u jednotlivce představuje částku 2 200 Kč (včetně DPH) a v případě manželů 3 300 Kč (včetně DPH).¹¹² Do této částky je zahrnuta i pohledávka na výživném ze zákona (dlužném i běžném) a pohledávka za sepis a podání návrhu na povolení oddlužení. Tato suma představuje onu kvalitativní bariéru, u níž musí dlužník při podání návrhu na povolení oddlužení prokázat,

---

¹¹⁰ V případě, že insolvenční správce není plátcem DPH, představuje výše měsíční zálohy na odměnu a náhradu hotových výdajů u jednotlivce částku 900 Kč, u manželů pak částku ve výši 1 350 Kč.

¹¹¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 9. 2017, sp. zn. 2 VSPH 2003/2016.

¹¹² Výše minimální ekonomické nabídky je v praxi zaokrouhlena směrem nahoru.

že ji bude schopen řádně plnit. Insolvenční soud posuzuje tuto podmínku na základě údajů o příjmech (předešlých i očekávaných), které je dlužník povinen nejen tvrdit, ale především doložit.

V případě justičního modelu je kvalitativní bariéra shodná. Nicméně rozdíl je v mechanismu pro výpočet minimální měsíční splátky. Do té není zahrnuta pohledávka na výživném ze zákona (dlužném i běžném) ani pohledávka kvalifikované osoby.¹¹³ Dlužník tak musí být schopen splácet:

- a. pohledávku podle ust. § 168 odst. 2 písm. a) IZ ve výši 1 089 Kč/1 633,50 Kč,
- b. v minimálně stejné výši pohledávky ostatních věřitelů včetně pohledávek za majetkovou podstatou a pohledávek jim postavených na roveň,
- c. pohledávku na běžném výživném,
- d. pohledávku ve výši 1/60 dlužného výživného v případě, že délka oddlužení bude činit 5 let nebo ve výši 1/36 dlužného výživného u oddlužení v délce trvání 3 let,
- e. a v plné výši pohledávku za sepis a podání návrhu na povolení oddlužení.

Justiční model příliš neodpovídá vůli proklamované zákonodárcem, když podle důvodové zprávy bylo záměrem zpřístupnit oddlužení i nízkopříjmovým dlužníkům, čemuž odpovídá i zrušení pevné vstupní bariéry.¹¹⁴ Navíc lze poukázat na skutečnost, že pohledávka za sepis a podání návrhu na povolení oddlužení má charakter pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou, přičemž pohledávka na výživném ze zákona je mezi zapodstatové pohledávky zahrnuta *ex lege*.¹¹⁵

Vyjma těchto dvou názorových proudů se v rozhodovací praxi insolvenčních soudů můžeme setkat i s řadou modifikací. Jedná se například o variantu, ve které jsou pohledávky kvalifikované osoby a pohledávky na dlužném výživném poměrně uspokojovány v rámci splátky určené ostatním věřitelům, avšak jako pohledávky zapodstatové. Naproti tomu do minimální měsíční splátky není zahrnováno běžné výživné.¹¹⁶ Dochází tedy k úpravě, kdy dlužník musí prokázat schopnost hradit:

---

¹¹³ S justičním modelem se lze setkat např. v rámci *orbiter dicta* usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. 8. 2020, sp. zn. 4 VSOL 276/2020 či usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. 2. 2020, sp. zn. 3 VSOL 90/2020.

¹¹⁴ Důvodová zpráva k novele insolvenčního zákona č. 31/2019 Sb.

¹¹⁵ Pohledávka za sepis a podání návrhu na povolení oddlužení viz ust. § 390a odst. 5 IZ a pohledávka na výživném ze zákona viz ust. § 169 odst. 1 písm. e) IZ.

¹¹⁶ Viz rozhodovací činnost většiny insolvenčních senátů Krajského soud v Ústí nad Labem, pro demonstraci pak např. insolvenční řízení vedené pod sp. zn. KSUL 85 INS 718/2020.

- a. pohledávku podle ust. § 168 odst. 2 písm. a) IZ ve výši 1 089 Kč/1 633,50 Kč,
- b. v minimálně stejné výši pohledávky ostatních věřitelů, včetně pohledávek za majetkovou podstatou a jim postavených na roveň, pohledávku na dlužném výživném a pohledávku za sepis a podání návrhu na povolení oddlužení,
- c. pohledávku na běžném výživném.

Zde je vycházeno z předpokladu, že dlužné výživné je řazeno mezi pohledávky nepodléhající osvobození, takže jeho případné neuhrazení nemá na insolvenční řízení toliko dopad. Nadto je brán zřetel také na skutečnost, že pokud dlužník v průběhu oddlužení řádně neplní pohledávku na dlužném výživném, nejedná se o důvod, pro který může insolvenční soud schválené oddlužení zrušit.¹¹⁷

V teoretické rovině je tak možné provádět výpočet minimální ekonomické nabídky hned několika způsoby, přičemž všeobecně správný, a judikturně podpořený mechanismus prozatím neexistuje.¹¹⁸ Tento stav umocňuje disparitu soudních rozhodnutí a oslabuje právní jistotu dlužníků. Podle mého názoru justiční model lépe odpovídá jazykovému výkladu textace, kdy zákonodárce v předmětném ustanovení určité pohledávky akcentuje, čímž jim dává preferenční charakter. Intence vyplývá i z důvodové zprávy, byť se rozchází s hlavním záměrem oddlužovací novely. Osobně se domnívám, že alespoň pohledávka na běžném výživném má být hrazena nad rámec minimální měsíční splátky. Vycházím z poměrně časté situace, kdy nízkopříjmový dlužník má poměrně vysoký dluh na výživném, dále určené běžné výživné a zároveň mu vzniká další pohledávka za sepis a podání návrhu na povolení oddlužení. Pokud za těchto okolností insolvenční soud aplikuje model 1 + 1, bude v plné výši uhrazena pouze odměna a náhrada hotových výdajů insolvenčního správce a pohledávka kvalifikované osoby. Následně dojde k poměrnému uspokojení pohledávky na výživném (dlužném i běžném), která však nepodléhá případnému osvobození dlužníka. Tím pádem nebude na pohledávky nezajištěných věřitelů uhrazeno téměř ničeho a navíc v případě osvobození dlužníka závazky vůči těmto věřitelům zaniknou. Za tohoto stavu

---

¹¹⁷ Ust. § 418 odst. 1 písm. c) IZ *a contrario*.

¹¹⁸ Jirmásek provedl srovnání jednotlivých mechanismů co do výpočtu minimální ekonomické nabídky. Viz JIRMÁSEK, Tomáš. Výpočet minimální měsíční splátky v oddlužení podle ust. § 395 odst. písm. b) INSZ, ve znění účinném od 1. 6. 2019. In: *Insolvenční zóna* [online]. Brno: Insolvence 2008, a.s., 2021. [cit. 2022-04-18]. Dostupné na: <https://www.insolvencizona.cz/clanky/vypocet-minimalni-mesicni-splatky-v-oddluzeni-podle-ust-395-odst-1-pism-b-insz-ve-zneni-ucinnem-od-1-6-2019/>.

vzniká pro dlužníky příležitost tzv. nulového oddlužení, která znehodnocuje beneficium institutu oddlužení.

Další interpretační otázka, jež z předmětné dikce vyvstává, je výše minimální ekonomické nabídky v případě oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty. V době, kdy insolvenční soud posuzuje solventnost dlužníka v intencích ust. § 395 odst. 1 písm. b) IZ, není s určitostí jasné, jaká forma oddlužení bude schválena. Posuzovat minimální výši měsíční splátky má smysl až v případě, kdy insolvenční soud rozhodne o způsobu oddlužení plněním splátkového kalendáře v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty. Při posuzování návrhu na povolení oddlužení je důležité, aby se insolvenční soud zabýval nejen příjmy dlužníka, ale i hodnotou jeho majetku. Podle mého názoru se z pohledu věřitelů jeví nejvýhodnější kombinace splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty. V tomto ohledu je na pohledávky nezajištěných věřitelů pravidelně plněno nejen ze splátkového kalendáře, ale k jejich uspokojení může dojít i z případného zpeněžení majetku dlužníka. Nicméně v praxi může nastat situace, kdy dlužník disponuje pouze příjmem v nezabavitelné výši (např. starobní důchodce) a není tedy schopen hradit ani pohledávky podle ust. § 395 odst. 1 písm. b) IZ. Na druhou stranu však vlastní hodnotnější majetek. Podle názoru soudce Mgr. Bc. Tomáše Jirmáska, má insolvenční soud posuzovat, zda je dlužník schopen uhradit na pohledávky nezajištěných věřitelů minimálně stejnou výši, jaká připadá na odměnu a náhradu hotových výdajů insolvenčního správce.¹¹⁹ V souladu s příslušnou vyhláškou činí odměna insolvenčního správce v případě zpeněžení majetkové podstaty nejméně 45 000 Kč bez DPH.¹²⁰ Jirmásek dále zmiňuje i odměnu za přezkoumané přihlášky a hotové výdaje insolvenčního správce. Insolvenční soud má tedy primárně zhodnotit výtěžnost majetku dlužníka ve vztahu k předpokládané odměně insolvenčního správce. Nicméně může nastat situace, kdy se majetkovou podstatu nepodaří z určitých důvodů zpeněžit a pohledávka insolvenčního správce pak zatíží státní rozpočet. K oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty má být proto přistoupeno pouze tehdy, existuje-li důvodný předpoklad vyššího uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů, nežli je tomu v případě plnění splátkového kalendáře.

Notno podotknout, že pro schválení oddlužení formou plnění splátkového kalendáře v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty není jediným ukazatelem samotná výše

---

¹¹⁹ JIRMÁSEK, Tomáš. Novela insolvenčního zákona-verze 2019-4. Oddlužení: Důvody zamítnutí návrhu na povolení oddlužení. In: *Insolvenční zóna* [online]. Brno: Insolvence 2008, a.s., 2019. [cit. 2022-03-18]. Dostupné na: <https://www.insolvenznizona.cz/clanky/novela-insolvencniho-zakona-verze-2019-4/>.

¹²⁰ Ust. § 3 odst. 1 vyhlášky č. 313/2007 Sb.

minimální ekonomické nabídky. Insolvenční soud v tomto směru posuzuje rovněž zdroj, ze kterého bude ekonomická nabídka plněna, tj. zda jde čistě jen o vlastní příjem dlužníka nebo finanční prostředky z titulu sjednané darovací smlouvy či smlouvy o důchodu (viz kapitola 4.4. Smlouvy pro účely plnění splátkového kalendáře). Roli zde sehrává také celková výše pohledávek nezajištěných věřitelů ve vztahu k poskytnutému plnění dlužníka, neboť značný nepoměr mezi těmito hodnotami může být, spolu s dalšími faktory, důvodem pro neschválení oddlužení (viz kapitola 4.6. Rozhodnutí o neschválení oddlužení).

3.1.3. Ostatní věcné podmínky

Insolvenční soud může návrh dlužníka zamítnout z důvodu, že výsledek řízení ukazuje na jeho nedbalý a lehkomyšlný přístup ve vztahu k plnění jeho povinností v insolvenčním řízení.¹²¹ Obdobně jako u nepoctivého záměru, tak i v tomto případě je ponecháno na úvaze insolvenčního soudu, aby vzhledem ke všem okolnostem vymezil hypotézu předmětné normy. V judikatuře lze narazit pouze na případy zamítnutí návrhu na povolení oddlužení z důvodu nedbalého přístupu dlužníka spočívajícího v jeho pasivitě a nepoctivém záměru. Jedná se například o situaci, kdy dlužník opakovaně nereagoval na výzvy insolvenčního soudu k doplnění skutečností uvedených v návrhu, nepředložil seznam svého majetku a v čestném prohlášení uvedl nepravdivý údaj o trvalém bydlišti.¹²² Lze si zde povšimnout určité gradace a intenzity, v důsledku čehož vyvstává důvodný předpoklad nepoctivého záměru ve vztahu k lehkomyšlnému či nedbalému přístupu.¹²³ Z judikатурních závěrů *a contrario* vyplývá, že jediné pochybení dlužníka nemá mít za následek zamítnutí jeho návrhu na povolení oddlužení. To platí o to více, pokud je možné předmětný nedostatek zhojit. Je důležité mít na paměti také skutečnost, že insolvenčnímu soudu nepřisluší posuzovat ledabylé chování dlužníka v období před podáním návrhu na povolení oddlužení, neboť jak jsem již uvedla, většina dlužníků si úpadek přivodila svým nepřiliš zodpovědným, leckdy až marnotratným, přístupem k financím. Z těchto důvodů musí insolvenční soud hodnotit okolnosti každého případu s notnou dávkou individuality.

Vyjma nové kvalitativní bariéry, byla do insolvenčního zákona inkorporována další stěžejní změna, která má zabránit opakovanému vstupu do oddlužení. Insolvenční soud

---

¹²¹ Ust. § 395 odst. 2 IZ.

¹²² Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 3. 8. 2020, sp. zn. MSPH 95 INS 1849/2020 ve spojení s usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 10. 2020, sp. zn. 1 VSPH 1070/2020.

¹²³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2020, sp. zn. 29 NSČR 101/2019.

návrh na povolení oddlužení zamítne, pokud bylo dlužníkovi v posledních 10 letech pravomocně přiznáno osvobození od placení dosud neuhrazených pohledávek.¹²⁴ Zde je cíleno především na potencionální zneužití dobrodiní oddlužení, neboť revizní novela vypustila podmínku, na základě které mohl insolvenční soud z důvodu dřívějšího insolvenčního řízení dlužníka, návrh na povolení oddlužení zamítnout. Pokud se na podmínku opakovaného vstupu do oddlužení podíváme prismatem časového hlediska, podstatnou roli zde sehrává dikce přechodného ustanovení oddlužovací novely. Podle předešlé právní úpravy je postupováno za předpokladu, že insolvenční soud rozhodl o úpadku dlužníka přede dnem nabytí účinnosti oddlužovací novely, tj. do 31. 5. 2019.¹²⁵ Vzhledem k základům teorie práva ve vztahu k retroaktivitě právních norem se nabízí otázka, zda je možné aplikovat ust. § 395 odst. 3 IZ i na insolvenční řízení, kde bylo osvobození přiznáno podle právní úpravy účinné do 31. 5. 2019. Komentář k insolvenčnímu zákonu obsahuje pasáž pojednávající o zpětné účinnosti, podle které je 10letá lhůta počítána zpětně, tj. insolvenční soud bere v potaz i rozhodnutí o osvobození dlužníka, jež bylo vydáno před nabytím účinnosti oddlužovací novely.¹²⁶ Podle mého názoru se však jedná o výklad nesprávný. Nicméně k takovému závěru se přihlásil i Vrchní soud v Olomouci, který bez dalšího potvrdil prvoinstanční usnesení, aniž by se blíže zabýval zásadou *lex retro non agit*.¹²⁷ Až Nejvyšší soud judikoval, že zamítnutí návrhu na povolení oddlužení v režimu ust. § 395 odst. 3 IZ, kdy k pravomocně přiznanému osvobození došlo před 1. 6. 2019, by s určitostí odporovalo výkladu nepravé retroaktivity a rovněž i principu ochrany minulých právních skutečností. Nejvyšší soud vycházel z předpokladu, že insolvenční zákon ve znění účinném do 31. 5. 2019 nikterak neupravoval onu 10letou lhůtu (či lhůtu obdobnou), pro kterou by dlužník nemohl z důvodu již přiznaného osvobození opětovně vstoupit do oddlužení. S takovou podmínkou se dlužníci mohli poprvé seznámit až při nabytí účinnosti předmětné novely, což se logicky vymyká pravidlům nepravé retroaktivity.¹²⁸ Lze předpokládat, že shodně se bude postupovat i v případě ust. § 395 odst. 4 a odst. 5 IZ. Domnívám se však, že ani takové stanovisko nebrání insolvenčnímu soudu, aby v jednání dlužníka, který i přes pravomocně přiznané osvobození opětovně podá návrh na povolení oddlužení, shledal za určitých okolností nepoctivý záměr. Může se jednat o situace, kdy

---

¹²⁴ Ust. § 395 odst. 3 IZ.

¹²⁵ Přechodné ustanovení v Čl. II zákona č. 31/2019 Sb.

¹²⁶ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání, str. 1388.

¹²⁷ Viz například usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 29. 4. 2020, sp. zn. 4 VSOL 169/2020.

¹²⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2021, sp. zn. 29 NSČR 38/2020.

dlužníkovi v průběhu předcházejícího oddlužení vznikly nové závazky (v době po schválení oddlužení) anebo některý ze svých závazků úmyslně zatajil.

Posledním důvodem pro zamítnutí návrhu na povolení oddlužení je případ, kdy dlužník v posledních 3 měsících vzal svůj návrh zpět.¹²⁹ Jde o důležitou prevenci proti účelovému zneužití účinků spojených se zahájením insolvenčního řízení, zejména co se oblasti exekučního řízení týče.

3.1.4. Okolnosti zvláštního zřetele hodné

Z důvodu rozšíření právních bariér pro zamítnutí návrhu na povolení oddlužení, vyvážil zákonodárce případnou tvrdost regule pomocí demonstrativního výčtu okolností zvláštního zřetele hodných, pro které nemusí k zamítnutí návrhu toliko dojít. Výjimka se vztahuje pouze na případy, u nichž předpoklad k zamítnutí vyvstává z důvodu:¹³⁰

- a. rozhodnutí, kterým bylo dlužníkovi v posledních 10 letech pravomocně přiznáno osvobození,
- b. nepoctivého záměru dlužníka, pro který došlo v posledních 5 letech k zamítnutí návrhu na povolení oddlužení,
- c. zpětvzetí návrhu na povolení oddlužení uskutečněného v posledních 3 měsících.

Obdobně jako u nepoctivého záměru i důvod zvláštního zřetele hodný je neurčitým právním pojmem. Je tedy ponecháno na úvaze soudu, jaké konkrétní skutečnosti pod tento institut subsumuje. Předmětné ustanovení však poskytuje určité vodítko, když ve svém obsahu zmiňuje dva demonstrativní případy. Za prvé jde o situaci, kdy závazek dlužníka vzniká z ospravedlnitelného důvodu a za druhé, pokud výše závazku značně nekoresponduje s poskytnutým plněním.

Podle mého názoru je pojmem „ospravedlnitelný vznik závazku“ reflektována individuálnost okolností, pro které se dlužníci ocitají v úpadku. V komentáři k insolvenčnímu zákonu nalezneme příklady spočívající zejména v úmrtí, vážném onemocnění, nákladném léčení nebo výdaji za studium či zvyšování profesní kvalifikace.¹³¹ Pokud zohledníme poměry dnešní doby, jako je energetická krize či doznívající důsledky vládních koronavirových opatření, domnívám se, že ospravedlnitelnými budou i rostoucí

---

¹²⁹ Ust. § 395 odst. 5 IZ.

¹³⁰ Ust. § 395 odst. 6 IZ.

¹³¹ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání, str. 1388 až 1389.

náklady na provoz domácností, energie, plynu, pohonných hmot či dluhová propast zapříčiněná koronavirovou krizí. Druhý případ naráží především na nekalé praktiky některých nebankovních institucí, kdy výše poskytnutého plnění výrazně neodpovídá výši celkového závazku. Může se jednat o nepřiměřené zúročení, smluvní pokuty či různé administrativní poplatky, kdy dlužník v závěru zaplatí několikanásobně vyšší částku, než činí samotná jistina. Samozřejmě je nutné dívat se daný případ komplexně, neboť nepoměr mezi plněním a závazkem může spočívat v pasivním přístupu dlužníka ve vztahu k řádnému plnění jeho povinností, a nikoliv v nevalných praktikách věřitele.

Z pohledu dlužníka je příhodné detailně vylicit veškeré skutečnosti o jeho úpadku již v samotném návrhu na povolení oddlužení.¹³² Pokud se dlužník domnívá, že v jeho případě vyvstává důvod pro zamítnutí návrhu (v intencích ust. § 395 odst. 3 až 5 IZ), může též uvést okolnosti zvláštního zřetele hodné. Nicméně citovanou výjimku by měl insolvenční soud aplikovat pouze ve zcela ojedinělých případech, neboť po oddlužovací novele byly výrazně zjednodušeny podmínky pro povolení oddlužení včetně případného přiznání osvobození od placení dosud neuhrazených pohledávek. Pokud insolvenční soud rozhodne o zamítnutí návrhu, musí se v předmětném usnesení náležitě vypořádat s tvrzením dlužníka, neboť ten má právo se odvolat.¹³³

3.2. Odmítnutí insolvenčního návrhu a návrhu na povolení oddlužení

Úprava insolvenčního zákona je ve směru odmítnutí insolvenčního návrhu poněkud roztržštěná a ve svém obsahu se odklání i od běžných postupů procesního práva. Jak jsem již zmínila v úvodu této kapitoly, insolvenční návrh (spojený s návrhem na povolení oddlužení) je posuzován nejen podle podmínek *lex generalis*, ale i podmínek *lex specialis*. V tomto ohledu je nutné rozlišovat mezi všemi variantami insolvenčních návrhů, neboť k jejich odmítání dochází v různém režimu. Důvody pro odmítnutí lze rozdělit do tří základních kategorií, kterými jsou:

- a. nedostatek věcné legitimace včetně sepisu a podání kvalifikovanou osobou,
- b. nesrozumitelnost, neurčitost a zjevná bezdůvodnost,
- c. absence obligatorních náležitostí či příloh, jakož i nedodržení stanovené formy.

---

¹³² SPRINZ, Petr a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019. 1248 stran. ISBN 978-80-7400-753-8. str. 1037.

¹³³ Ust. 395 odst. 7 IZ.

V rámci insolvenčního řízení je kladen důraz na rychlost a preciznost, přičemž je očekáváno, že ze strany navrhovatele (dlužníka i věřitele) bude podán úplný a projednatelný insolvenční návrh včetně jeho příloh. V případě nezhojitelné vady insolvenční soud návrh bez dalšího odmítne. Pokud jde o vadu zhojitelnou, insolvenční soud vyzve navrhovatele, aby ve lhůtě k tomu stanovené zjednal nápravu.

A. Nedostatek věcné legitimace včetně sepsu a podání kvalifikovanou osobou

Jedním z důvodů, pro které může insolvenční soud návrh na povolení oddlužení odmítnout, je nedostatek aktivní věcné legitimace nebo skutečnost, že není sepsán a podán kvalifikovanou osobou. Notno podotknout, že v poměrech procesualistiky je běžné, že nedostatek aktivní věcné legitimace vede k zamítnutí návrhu, a nikoliv k jeho odmítnutí.¹³⁴ Zamítnutí návrhu pro nedostatek aktivní legitimace je v mezích insolvenčního zákona přípustěno pouze v případě věřitelského insolvenčního návrhu.¹³⁵ Platí, že návrh na povolení oddlužení musí být spojen s insolvenčním návrhem. Výjimku tvoří případy, kdy je podáván v reakci na věřitelský návrh. Pokud návrh na povolení oddlužení podá neoprávněná osoba, tj. osoba odlišná od dlužníka, dojde k jeho odmítnutí.¹³⁶ Ať se však jedná o samostatný návrh na povolení oddlužení nebo ve spojení s insolvenčním návrhem, musí být vždy sepsán a podán kvalifikovanou osobou.¹³⁷ Pokud není dodržena podmínka kvalifikovanosti, dochází v případě samostatného návrhu na povolení oddlužení k jeho odmítnutí.¹³⁸ Opačně se tomu děje u insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na povolení oddlužení, kdy nedochází k odmítnutí, ale insolvenční soud k takovému návrhu rovnou nepřihlíží.¹³⁹ Nedostatek spočívající ve věcné legitimaci či kvalifikovanosti osoby, je řazen mezi vady nezhojitelné, u kterých insolvenční soud nečiní výzvu k odstranění.

B. Nesrozumitelnost, neurčitost a zjevná bezdůvodnost

Další příčinou k odmítnutí insolvenčního návrhu je jeho nesrozumitelnost nebo neurčitost. Opět dochází ke klasifikaci dle příslušného typu návrhu. Samostatný insolvenční návrh (věřitelský i dlužnický) bude z důvodu nesrozumitelnosti nebo neurčitosti bez dalšího odmítnut, jestliže pro tento nedostatek nelze v řízení pokračovat.¹⁴⁰ Jedná se o vady takového

---

¹³⁴ Srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2016, sp. zn. 29 NSČR 4 /2016.

¹³⁵ Ust. § 143 odst. 1 IZ.

¹³⁶ Ust. § 390 odst. 3 IZ.

¹³⁷ Ust. § 390a IZ.

¹³⁸ Ust. § 393 odst. 3 IZ.

¹³⁹ Ust. § 97 odst. 5 IZ.

¹⁴⁰ Ust. § 128 odst. 1 IZ.

charakteru a intenzity, které toliko zakládají neprojednatelnost návrhu. Zde je explicitně vyloučena možnost aplikace ust. § 43 o.s.ř., tudíž insolvenční soud nevyzývá navrhovatele k odstranění vady, ale usnesením návrh rovnou odmítne. Jinak se tomu děje v případě insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na povolení oddlužení. Zde je primárně posuzována srozumitelnost a určitost insolvenčního návrhu a následně až samotný návrh na povolení oddlužení. Pokud návrh na povolení oddlužení trpí předmětnou vadou, insolvenční soud vyzve dlužníka, resp. kvalifikovanou osobu, aby vadu v zákonné lhůtě 7 dnů odstranila.¹⁴¹ Nedojde-li ke zjednání nápravy, bude návrh na povolení oddlužení odmítnut. Insolvenční zákon v případě věřitelského návrhu upravuje speciální důvod pro jeho odmítnutí. Tím je zjevná bezdůvodnost, která cílí především na problematiku šikanózních návrhů.¹⁴²

C. Absence obligatorních náležitostí či příloh a nedodržení stanovené formy

K odmítnutí insolvenčního návrhu může dojít pro jeho neúplnost ve smyslu absence některé z obligatorních náležitostí či příloh. Insolvenční návrh musí splňovat jak obecné náležitosti podání, tak i náležitosti uvedené v insolvenčním zákoně (viz kapitola 2.2. Náležitosti a přílohy insolvenčního návrhu).¹⁴³ Vystane-li vada v podobě absence některé z obligatorních náležitostí, pro níž nelze v řízení pokračovat, bude insolvenční návrh (spojený s návrhem na povolení oddlužení) bez dalšího odmítnut. Takovým příkladem je neosvědčení úpadku dlužníka či neuvedení skutečností opravňujících k podání návrhu. V případě neúplnosti příloh je dlužník nejprve vyzván ke zjednání nápravy. Pokud nejsou přílohy ve lhůtě 7 dnů doplněny, bude insolvenční návrh odmítnut.¹⁴⁴ Totéž platí i pro insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení. Všechny typy insolvenčních návrhů musí být učiněny na stanoveném formuláři a podány stanoveným způsobem, jinak k nim insolvenční soud nepřihlíží.

---

¹⁴¹ Ust. § 393 odst. 1 IZ.

¹⁴² Ust. § 128a IZ.

¹⁴³ Obecné náležitosti podání upravené v ust. § 42 odst. 4 o.s.ř. a speciální náležitosti upravené ust. § 103 odst. 1 a 2 IZ.

¹⁴⁴ Ust. § 128 odst. 2 IZ.

3.3. Rozhodnutí o povolení oddlužení

Pokud nedojde ke zpětvzetí návrhu a insolvenční soud návrh nezamítne či neodmítne, bude rozhodnuto o povolení oddlužení.¹⁴⁵ Způsob rozhodování se v tomto ohledu liší podle příslušného typu návrhu. Pokud dlužník s insolvenčním návrhem spojil i návrh na povolení oddlužení, insolvenční soud rozhodne jediným usnesením, ve kterém zjistí úpadek dlužníka a povolí řešení úpadku oddlužením.¹⁴⁶

Pokud je rozhodováno o samostatném návrhu na povolení oddlužení, který je podáván v reakci na věřitelský návrh, má insolvenční soud celkem dvě možnosti, jak postupovat. Insolvenční zákon ukládá, že pokud je na základě věřitelského návrhu osvědčen úpadek dlužníka, musí insolvenční soud rozhodnout o povolení oddlužení nejpozději do 30 dnů ode dne rozhodnutí o úpadku.¹⁴⁷ Z předmětné dikce jsou tedy predikována dvě samostatná navazující usnesení. Nicméně v aplikační praxi je zcela běžné, že v reakci na věřitelský návrh je dlužník vyzván (v souladu s ust. § 133 odst. 3 IZ), aby se k návrhu toliko vyjádřil. Insolvenční soud v příslušné výzvě stanoví 30denní lhůtu, která se *ex lege* stírá s lhůtou pro podání samostatného návrhu na povolení oddlužení.¹⁴⁸ Na základě sdělení dlužníka má pak insolvenční soud k dispozici veškeré rozhodné skutečnosti. Tím je mu umožněno v jediném usnesení rozhodnout o úpadku dlužníka a zároveň povolit jeho oddlužení (obdobně jako v případě insolvenčního návrhu spojeného s návrhem na povolení oddlužení).

Rozhodnutí o úpadku spojené s rozhodnutím o povolení oddlužení musí dále obsahovat náležitosti uvedené v ust. § 136 odst. 2 IZ. Mezi ty podstatné patří zejména výzva adresovaná věřitelům k přihlašování pohledávek do insolvenčního řízení, včetně stanovení 2měsíční prekluzivní lhůty, jakož i řádné poučení o následcích jejího zmeškání. Součástí rozhodnutí je i uložení povinnosti, aby insolvenční správce předložil, ve lhůtě 30 dnů po uplynutí lhůty stanovené k podávání přihlášek, Zprávu o přezkumu a Zprávu pro oddlužení včetně soupisu majetkové podstaty.¹⁴⁹ Proti předmětnému usnesení je možné podat odvolání výlučně, co do výroku o ustanovení insolvenčního správce a výroku o mezinárodní příslušnosti z důvodu jejího nesprávného posouzení.¹⁵⁰

---

¹⁴⁵ Ust. § 397 odst. 1 IZ.

¹⁴⁶ Ust. § 148 odst. 3 IZ.

¹⁴⁷ Ust. § 149 odst. 2 písm. a) IZ

¹⁴⁸ Lhůta pro podání samostatného návrhu je upravena v ust. § 390 odst. 1 IZ.

¹⁴⁹ Ust. § 136 odst. 2 písm. d) a f) IZ.

¹⁵⁰ Ust. § 26 IZ a ust. § 407 odst. 3 IZ.

4. Průběh od povolení oddlužení do doby rozhodnutí o jeho (ne)schválení

Pokud insolvenční soud rozhodne o povolení oddlužení, dostává se insolvenční řízení do další fáze, ve které je nutné ustanovit insolvenčního správce. Ten má po osobním jednání s dlužníkem povinnost vypracovat Zprávu pro oddlužení, Zprávu o přezkumu a soupis majetkové podstaty. Na základě skutečností obsažených v předmětných listinách, bude insolvenční soud rozhodovat o (ne)schválení oddlužení, příp. o jeho způsobu. Oddlužovací novelou došlo k úpravě stávající podoby oddlužení, které lze provést buďto plněním splátkového kalendáře v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty nebo čistě jen formou zpeněžení majetkové podstaty. Nicméně z důvodu stále aktivních insolvenčních řízení, kde o úpadku dlužníka bylo rozhodnuto do 31. 5. 2019, panuje v insolvenční praxi dvoukolejný systém, a tudíž i různé podmínky pro zrušení schváleného oddlužení či pro jeho splnění a osvobození od dosud neuhrazených pohledávek.

4.1. Ustanovení insolvenčního správce

Insolvenční správce je procesním subjektem *sui generis*, přičemž jeho role se v insolvenčním řízení přímo odvíjí od pravomocí vyplývajících mu ze své funkce. Z judikaturní praxe vyplývá, že insolvenční správce není účastníkem řízení, tj. není zástupcem věřitelů, dlužníka ani insolvenčního soudu. Vůči účastníkům řízení má samostatné postavení.¹⁵¹ Insolvenčním správcem může být pouze osoba, která splňuje podmínky stanovené zákonem o insolvenčních správcích, a které bylo uděleno povolení ze strany Ministerstva spravedlnosti. Smyslem regulace výkonu této funkce je ochrana práv účastníků řízení, jakož i zabezpečení řádného průběhu insolvenčního řízení jako celku. Pokud insolvenční správce porušuje své povinnosti, může mu být odebráno povolení. Odebrání licence však není represí za porušování povinností, ale jde pouze o prostředek, kterým je sledována ochrana obecného zájmu insolvenčního řízení včetně ochrany účastníků a jejich majetkových práv.¹⁵²

---

¹⁵¹ Nález Ústavního soudu ze dne 25. 6. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 36/01.

¹⁵² Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 9. 2021, sp. zn. 8 As 13/2019.

Insolvenční správce je určen opatřením předsedy příslušného krajského soudu, a to v době před samotným rozhodnutím o úpadku dlužníka.¹⁵³ Určení probíhá na základě kolovacího systému podle pořadí, které je dáno dnem zápisu sídla či provozovny do obecné části seznamu insolvenčních správců, vedeného pro obvod krajského soudu, který je insolvenčním soudem dlužníka. Postup ustanovení doznal v průběhu let značných změn, neboť v minulosti byl opakovaně předmětem diskusí pro nedostatek uniformity, která vyvolávala pochybnosti o transparentnosti celého procesu. Akreditační novelou došlo ke sjednocení pravidel pro určení insolvenčního správce a zavedení dvou seznamů (obecného a zvláštního). Obecná část je vedena jednak pro insolvenční správce zaměřené na oddlužení a jednak pro insolvenční správce zabývající se konkursem. Zvláštní část je vedena pro celé území České republiky a jsou zde zapsáni správci se zvláštním povolením ve věci taxativně vymezeného okruhu dlužníků, jako jsou například investiční společnosti. Pro obvod krajského soudu je možné zapsat pouze sídlo nebo jednu provozovnu insolvenčního správce. Zákonem zavedený rotační mechanismus má zabránit umělému zřizování provozoven sledující vyšší přidělování jednotlivých případů. Nicméně i tuto podmínku lze částečně překonat, pokud insolvenční správce zavede provozovnu v každém jednom z osmi obvodů krajských soudů, čímž se mu automaticky zvýší šance na jeho určení. Mimo kolovací systém lze insolvenčního správce určit pouze výjimečně a s řádným odůvodněním.¹⁵⁴ Příkladem může být situace, kdy manželé podají samostatný návrh na povolení oddlužení a vzhledem ke stavu insolvenčního řízení je účelném, aby soud pro oba z nich ustanovil stejného insolvenčního správce. Problematika využití předmětné výjimky spočívá v tom, že proti opatření předsedy soudu není přípustný žádný opravný prostředek. V minulosti přitom docházelo k nelegitimnímu ustanovování insolvenčních správců mimo kolovací systém, kdy správce, který neměl sídlo v obvodu příslušného krajského soudu, byl ze systému vyloučen a nahrazen. Ústavní soud zrušil příslušné opatření, a dále konstatoval, že jde o opatření hybridní povahy, proti kterému není přípustný opravný prostředek a rovněž jej nelze podrobit ani přezkumu ze strany Ministerstva spravedlnosti, neboť není vydáváno v rámci výkonu státní správy soudnictví.¹⁵⁵ Jedinou přípustnou obranou tak zůstává ústavní stížnost, neboť proti rozhodnutí o ustanovení insolvenčního správce do funkce je odvolání sice

---

¹⁵³ Proces stanovení insolvenčního správce je upraven v ust. § 25 IZ. Vznik práva a výkonu činnosti insolvenčního správce, jakož i podmínky zápisu do seznamu insolvenčních správců, jsou upraveny zákonem č. 312/2006 Sb., zákon o insolvenčních správcích.

¹⁵⁴ Ust. § 25 odst. 5 IZ.

¹⁵⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 6. 9. 2016, sp. zn. IV. ÚS 3141/15.

přípustné, ale lze v něm namítat pouze skutečnost, že insolvenční správce nesplňuje podmínky pro ustanovení anebo není nepodjatý.¹⁵⁶

Poté, co je insolvenční správce na základě opatření předsedy příslušného soudu určen, je usnesením o úpadku dlužníka ustanoven do své funkce.¹⁵⁷ Povinnosti insolvenčního správce jsou upraveny jednak insolvenčním zákonem a jednak příslušnou vyhláškou.¹⁵⁸ Insolvenční správce má po svém ustanovení do funkce mj. povinnost informovat soud o datu a místu konání osobního jednání s dlužníkem, a to za účelem přezkumu přihlášených pohledávek. V usnesení o úpadku spojeném s povolením oddlužení je mu také uloženo, aby ve lhůtě 30 dnů po uplynutí lhůty k podání přihlášek předložil insolvenčnímu soudu Zprávu pro oddlužení, Zprávu o přezkumu a soupis majetkové podstaty dlužníka. Insolvenční správce není z titulu svého postavení oprávněn rozhodovat o způsobu oddlužení, nicméně předkládá relevantní informace o úpadkové situaci dlužníka, které mohou postup insolvenčního soudu ovlivnit.

4.1.1. Zpráva pro oddlužení a Zpráva o přezkumu

Akreditační novela přinesla zásadní změnu v podobě zrušení přezkumného jednání konaného před insolvenčním soudem pro případ, kdy je úpadek dlužníka řešen oddlužením. V současné době probíhá přezkum přihlášených pohledávek v prostorách insolvenčního správce. Ten je povinen setkat se s dlužníkem osobně a provést prohlídku jeho obydlí. Platí přitom, že skončením osobního jednání, končí i jednání přezkumné.¹⁵⁹ Insolvenční správce následně vyhotoví Zprávu pro oddlužení a Zprávu o přezkumu. Ty jsou vystaveny na jednotném formuláři sestávajícího celkem ze tří částí, tj.:

- a. Zprávy o přezkumu,
- b. Záznamu o jednání s dlužníkem,
- c. Zprávy pro oddlužení.

Dále je přiložen soupis majetkové podstaty dlužníka a seznam přihlášených pohledávek. Předmětné dokumenty poskytují pro insolvenční soud i věřitele dlužníka relevantní informace.

---

¹⁵⁶ Ust. § 26 IZ.

¹⁵⁷ Ust. § 136 odst. 2 písm. b) IZ.

¹⁵⁸ Vyhláška č. 121/2019 Sb. vyhláška o materiálním vybavení a standardech výkonu funkce insolvenčního správce.

¹⁵⁹ Ust. § 410 odst. 2 IZ.

Insolvenční správce provede přezkum všech přihlášených pohledávek, v rámci kterého může popřít pohledávku, co do pravosti, výše nebo pořadí. K tomu je oprávněn nejen insolvenční správce, ale i dlužník či přihlášení věřitelé. Pokud nevykonatelnou pohledávku popře insolvenční správce, musí příslušného věřitele o této skutečnosti vyrozumět. Ten má možnost podat žalobu na určení, tzv. incidenční spor.¹⁶⁰ Písemné vyrozumění, jakož i doručka, jsou dány na vědomí insolvenčnímu soudu, který v souladu s popěrným úkonem pohledávku odmítne. Pro vykonatelné pohledávky je uplatňován rozdílný postup, kdy insolvenční správce věřitele nevyrozumívá, nýbrž u příslušného insolvenčního soudu podá žalobu.¹⁶¹ Ke každé pohledávce přihlášené do insolvenčního řízení je dlužník povinen uvést, zda pohledávku popírá, či nikoliv. Své stanovisko pak musí opatřit podpisem.¹⁶² V praxi však naráží tento požadavek na způsob komunikace probíhajícího mezi insolvenčním správcem a soudem, neboť ta je v souladu s ust. § 80a IZ uskutečňována skrze datovou schránku. Zpráva pro oddlužení a o přezkumu je navíc podávána, obdobně jako ostatní dokumenty, na standardizovaném elektronickém formuláři. Pokud dlužník nedisponuje elektronickým podpisem, tak při doslovném výkladu zákona, musí insolvenční správce předmětné dokumenty zaslat s opatřeným podpisem dlužníka v naskenované podobě.¹⁶³ Nicméně v praxi je běžné, že insolvenčnímu soudu jsou doručeny pouze formuláře v elektronické podobě a originály s podpisem dlužníka uchová insolvenční správce.¹⁶⁴ Osobně se k této variantě přikláním, neboť samotný insolvenční zákon akcentuje povinnost insolvenčních správců užívat elektronickou podobu formulářů, jež ve svém obsahu sjednocují a zpřehledňují insolvenční praxi. Dokumenty, které mají být opatřeny podpisem dlužníka, jsou uchovány v prostorách insolvenčního správcce, neboť podléhají nejen dohledací činnosti insolvenčního soudu, ale i případné kontrole ze strany Ministerstva spravedlnosti.

Zpráva pro oddlužení sestává z údajů o majetkové sféře dlužníka, jejichž výstupem je předpokládaná míra uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů. Insolvenční správce také sdělí, jaký způsob oddlužení navrhuje. Dále je vyčíslena měsíční splátka, příp. zálohová splátka (pokud je dlužník podnikající fyzická osoba). Důležitou součástí je i skutečnost, zda

---

¹⁶⁰ Ust. § 198 IZ.

¹⁶¹ Ust. § 199 odst. 1 IZ.

¹⁶² Ust. § 410 odst. 2 IZ.

¹⁶³ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání, str. 260 až 261 a 1424 až 1425.

¹⁶⁴ Obligatorní podmínka v podobě podpisu dlužníka na předepsaných standardizovaných formulářích je vykládána jednotlivými senáty Krajského soudu v Ústí nad Labem odlišně. V rámci některých senátů je bezpodmínečně vyžadována naskenovaná podoba formuláře opatřeného podpisem dlužníka, a naopak v řadě z nich postačuje pouze jejich elektronická podoba.

bude iniciováno zpeněžení obydlí dlužníka (k tomu blíže kapitola 4.7.2.2. Institut chráněného obydlí). Pokud je do soupisu majetkové podstaty zahrnuta nemovitá věc, musí být připojen i znalecký posudek. Žádá-li dlužník o stanovení jiné výše měsíční splátky, je ve Zprávě pro oddlužení nutné uvést jednak objektivní důvody, pro které by měl insolvenční soud žádosti vyhovět, a dále určit přesnou výši snížené splátky či způsob jejího výpočtu. Insolvenční správce k takové žádosti připojí i své stanovisko, tj. zda s návrhem souhlasí, či nikoliv. Pokud dlužník žádá o sníženou splátku, musí být tato skutečnost insolvenčním správcem promítnuta i do předpokladu uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů.

Poté, co je Zpráva pro oddlužení a o přezkumu doručena insolvenčnímu soudu, dochází k jejímu posouzení z hlediska správnosti a úplnosti. V případě nejasností či vad je insolvenční správce vyzván k jejich odstranění a zjednání nápravy. V praxi dochází nejčastěji k tomu, že absentuje číslo účtu majetkové podstaty nebo nedojde k přezkumu všech přihlášených pohledávek či insolvenční správce opomene uvést údaje o dlužníkově žádosti na stanovení jiné výše měsíční splátky. Teprve až ve chvíli, kdy jsou podklady správné, úplné a srozumitelné, uvědomí insolvenční soud o této skutečnosti účastníky řízení skrze vyhlášku zveřejněnou v insolvenčním rejstříku. Součástí vyhlášky je i poučení, že proti Zprávě pro oddlužení a o přezkumu lze podat námitky ve lhůtě 7 dnů ode dne jejího zveřejnění. Předmětné námitky jsou jednou z forem, prostřednictvím níž mohou věřitelé brojit proti schválení oddlužení. Nejčastěji bývá namítáno, že dlužník neposkytl dostatečnou ekonomickou nabídku, čímž vyvstává značný nepoměr mezi předpokladem plnění a celkovou výší jeho závazků. Za účelem projednání důvodnosti námitek může být nařízeno jednání, přičemž insolvenční soud zkoumá, jaký dopad mají věřitelem tvrzené skutečnosti na předmětné insolvenční řízení.

Insolvenční soud o Zprávě o přezkumu rozhoduje nejpozději v usnesení o (ne)schválení oddlužení a to tak, že ji buďto schválí, nařídí její změnu či doplnění anebo zprávu odmítne a insolvenčnímu správci uloží, aby provedl opětovný přezkum přihlášených pohledávek a soudu předložil zprávu novou.¹⁶⁵

---

¹⁶⁵ Ust. § 410 odst. 3 IZ.

4.2. Dispozice věřitele s přihláškou pohledávky

Dispozice s přihláškou pohledávky je plně v rukou věřitele, přičemž její rozsah se odvíjí s ohledem na fázi insolvenčního řízení. Z praktického hlediska můžeme rozlišovat celkem tři úseky řízení. Prvním z nich je období určené pro podávání přihlášek za dlužníkem, tj. ona 2měsíční prekluzivní lhůta stanovená v rozhodnutí o úpadku. Během ní může věřitel s přihláškou libovolně manipulovat a měnit ji co do výše, pořadí, typu či do skutkových tvrzení. Druhý úsek počíná uplynutím lhůty k podávání přihlášek do insolvenčního řízení a končí zjištěním pohledávky v rámci přezkumného jednání. Do doby, než je pohledávka při přezkumném jednání zjištěna, může věřitel přihlášku měnit pouze co do její výše.¹⁶⁶ Taková změna se však týká jen rozsahu přihlášené jistiny nebo jejího příslušenství. Pokud věřitel například dodatečně přihlásí úrok z prodlení, tak s ohledem na jeho akcesoritu k jistině nelze tuto skutečnost akceptovat jako změnu výše pohledávky. V takovém případě jde o jiné doplnění, což v této fázi řízení není přípustné. Na dodatečně doplněnou pohledávku je nahlíženo jako na přihlášku nově podanou. Z důvodu uplynutí prekluzivní lhůty bude dodatečně přihlášená pohledávka ze strany insolvenčního soudu odmítnuta.¹⁶⁷ Poslední úsek představuje konec přezkumného jednání, kdy je přihláška pohledávky ze strany insolvenčního správce přezkoumána a zjištěna. Zde se dispozice věřitele značně omezuje, nikoliv však vylučuje. Věřitel je oprávněn k částečnému či úplnému zpětvzetí výše jeho pohledávky. Nejčastějším důvodem pro zpětvzetí bývá její uhrazení třetí osobou. V tomto směru musí insolvenční soud zkoumat, jaké postavení má třetí osoba vůči věřiteli. Insolvenční zákon ve svém výčtu uvádí okruh osob, od kterých je věřitel oprávněn požadovat plnění, aniž by se toliko jednalo o nedovolené zvýhodnění věřitele. Jedná se zejména o osoby, jež mají s dlužníkem plnit společně a nerozdílně, tj. spoludlužník či přístupitel k dluhu. Dále jde o ručitele dlužníka včetně bankovní záruky a zvláštních případů ručení. Zajištěný věřitel má také právo domáhat se uspokojení z předmětu zajištění.¹⁶⁸ Pokud dluh uhradila některá z výše jmenovaných osob, je ze strany insolvenčního soudu vyzvána k vyjádření, zda a v jakém rozsahu vstupuje do insolvenčního řízení místo původního věřitele. Z hmotněprávního hlediska je podstatné, jaké postavení má věřitel vůči k třetí osobě. Jen na základě toho lze postavit najisto, v jaké výši lze případnému návrhu na vstup do insolvenčního řízení vyhovět. Pokud třetí osoba plní z titulu solidárního

---

¹⁶⁶ Ust. § 192 odst. 4 IZ.

¹⁶⁷ Viz například usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 10. 2008 sp. zn. 1 VSPH 179/2008-P53-12.

¹⁶⁸ Ust. § 183 odst. 1 a 2 IZ.

dlužnictví či přistoupení k dluhu, náleží jí náhrada za to, co plnila nad svůj podíl. Rozhodný je přitom rozdíl mezi výší přihlášené pohledávky a částkou, kterou bylo věřiteli plněno. Pokud třetí osoba plnila z titulu spoludlužnictví nad rámec svého podílu, je oprávněna v této výši vstoupit do insolvenčního řízení místo původního věřitele. Opačně tomu platí pro uhrazení pohledávky z titulu ručitelství. Ručitel je oprávněn vstoupit do insolvenčního řízení místo původního věřitele v plné výši. Skutečnost o tom, že pohledávka byla ze strany třetí osoby uspokojena, musí být uvedena v podání, kterým věřitel bere svou pohledávku za dlužníkem zpět. Pokud tak neučiní, odpovídá této osobě za škodu či jinou újmu jí vzniklou.¹⁶⁹

V aplikační praxi lze narazit na případ, který není insolvenčním zákonem explicitně upraven a do nedávné doby neměl oporu ani v judikatuře. Jedná se o zpětvzetí zajištěné pohledávky, včetně předmětu zajištění, v době po schválení oddlužení z důvodu, že ji uhradila třetí osoba z titulu přistoupení k dluhu, které však v hmotněprávní rovině nesvědčí právo ze zajištění. Postup, kdy ručitel nebo spoludlužník mohou vstoupit do insolvenčního řízení místo původního věřitele, je upraven v ust. § 183 IZ. Zde je mj. stanoveno, že osoba, od které může věřitel požadovat plnění (spoludlužník či ručitel), je po uspokojení pohledávky za dlužníkem oprávněna podat návrh na vstup do insolvenčního řízení místo původního věřitele. Z hmotněprávního hlediska však nelze osobu ručitele stavět na roveň osobě spoludlužníka. V rámci institutu kumulativní intercese, podle ust. § 1892 odst. 1 OZ, nepřechází právo ze zajištění na dlužníka, tj. regresního věřitele, který závazek uhradil nad svůj podíl.¹⁷⁰ Pokud tato osoba podá návrh na vstup do insolvenčního řízení místo původního věřitele, který vzal zpět zajištěnou pohledávku, včetně předmětu jejího zajištění, nelze podle mého názoru tomuto návrhu vyhovět, a to hned z několika důvodů. Jedním z nich je skutečnost, že návrh na vstup do insolvenčního řízení podává nezajištěný věřitel, přičemž předmětná pohledávka byla u insolvenčního soudu podána, a při přezkumném jednání i zjištěna, jako pohledávka zajištěná. Třetí osoba nemůže toliko z pozice nezajištěného věřitele vstupovat do zajištěné pohledávky, neboť jí v hmotněprávní rovině nesvědčí právo z předmětného zajištění. Nabízí se otázka změny typu pohledávky ze zajištěné na pohledávku nezajištěnou, která však v této fázi insolvenčního řízení není přípustná (viz shora

---

¹⁶⁹ Ust. § 184 odst. 2. IZ.

¹⁷⁰ Jedná se o případy, kdy třetí osoba bez souhlasu dlužníka ujedná s věřitelem, že za něho splní jeho závazek, čímž se stává dlužníkem novým a spolu s původním dlužníkem je povinna plnit závazek společně a nerozdílně. Pokud třetí osoba uhradí závazek celý nebo více, než činí její podíl, stává se regresním věřitelem a je oprávněna požadovat po spoludlužníkovi náhradu za to, co plnila nad svůj podíl.

uvedené fáze řízení ve vztahu k dispozičnímu oprávnění věřitele). Obdobně nepřichází v úvahu ani rozhodnutí insolvenčního soudu o změně splátkového kalendáře (v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty), neboť usnesení o schválení oddlužení je rozhodnutím vydávaným s výhradou *rebus sic stantibus*, přičemž změna okolností musí podle této klauzule nastat na straně dlužníka. Naopak, pokud došlo ke zpětvzetí zajištěné pohledávky, včetně předmětu zajištění, a solidární dlužník podal z pozice nezajištěného věřitele návrh na vstup do insolvenčního řízení místo původního věřitele, nemůže být toto jednání posouzeno v rámci institutu výhrady změny poměrů, jež by ve své podstatě opravňovalo insolvenční soud k vydání usnesení o změně splátkového kalendáře. Předmětnému návrhu spoludlužníka je možné vyhovět za předpokladu, kdy dojde k postoupení pohledávky nebo smluvní subrogaci. Při postoupení pohledávky nabývá postupník i příslušenství, jakož i práva s pohledávkou spojená včetně jejího zajištění. V úvahu přichází také smluvní subrogace, kdy pro případ, že za dlužníka plní třetí osoba, aniž za dluh ručí či jej nikterak nezajišťuje, může na věřiteli před splněním závazku nebo při něm požadovat, aby jí postoupil svou pohledávku za dlužníkem. Již v minulosti upravovala judikatura případy, kdy návrh na vstup do insolvenčního řízení místo věřitele podal ručitel zajištěné pohledávky a jeho návrhu bylo vyhověno.¹⁷¹ Za těchto okolností jde o postup zcela legitimní, neboť procesní stránka odpovídá hmotněprávní rovině, kdy ručitelský závazek je ve vztahu k zajištěné pohledávce akcesorického charakteru a ručiteli tak svědčí právo ze zajištění. V současné době lze nalézt pouze jediný judikát, který se shora nastíněnou situací toliko zabýval.¹⁷² V něm Vrchní soud v Praze zaujal stanovisko odlišné od právního názoru autorky práce, neboť zcela pominul hmotněprávní vztah spoludlužníka vůči věřiteli, včetně předmětu zajištění, a subsumoval daný případ pod obecnou rovinu ust. § 183 odst. 3 IZ. Podle názoru odvolacího soudu nebrání vstupu třetí osoby do insolvenčního řízení místo původního věřitele skutečnost, že pohledávka byla původně přihlášena jako zajištěná, neboť ta má následně charakter pohledávky nezajištěné. S předmětným odůvodněním se však nemohu ztotožnit, neboť takový postup není přiléhavý a rovněž neodpovídá ani hmotněprávním konstrukcím. Insolvenční soud by musel zařadit novou pohledávku do distribučního schématu pro uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů a tím změnit i schválený splátkový

---

¹⁷¹ Např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 4. 2017, sp. zn. 1 VSPH 735/2017 či usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 7. 2015, sp. zn. 3 VSPH 1409/2014.

¹⁷² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 6. 2022, sp. zn. 1 VSPH 443/2022.

kalendář.¹⁷³ Podle mého názoru tento postup odporuje příslušným ustanovením insolvenčního zákona, které ve svém obsahu upravují přípustnost změny usnesení o schváleném splátkovém kalendáři. Navíc postavení ostatních nezajištěných věřitelů je značně znevýhodněno. Na úhradu jejich pohledávek za dlužníkem se jim totiž dostane, oproti původně predikované výši, podstatně nižší plnění.

Pokud insolvenční soud vydá usnesení, kterým vezme na vědomí zpětvzetí pohledávky, může věřitel nebo třetí osoba, která učinila návrh na vstup do insolvenčního řízení místo původního věřitele, podat odvolání.¹⁷⁴ Pokud dojde ke skutečnosti, že pohledávka věřitele byla v průběhu oddlužení uspokojena či zanikla jiným způsobem, je věřitel povinen vzít svou pohledávku zpět. Pokud tak neučiní, insolvenční soud jeho účast v řízení sám ukončí.¹⁷⁵ Rozhodnutí o ukončení účasti věřitele musí být řádně odůvodněno, zejména co do zániku jeho pohledávky. Proti rozhodnutí není přípustný opravný prostředek, nicméně věřitel je oprávněn podat žalobu na určení, že jeho pohledávka nezanikla.¹⁷⁶

4.3. Způsob oddlužení a vliv věřitelů na jeho určení

Po nabytí účinnosti oddlužovací novely je možné řešit oddlužení dvěma způsoby, a to plněním splátkového kalendáře v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty anebo zpeněžením majetkové podstaty. Byť společným atributem je právě zpeněžování majetkové podstaty dlužníka, jedná se o dvě zcela rozdílné formy, co do úpravy, tak i provedení. V současné době panuje dvojkolejnost právní úpravy, neboť stále probíhají insolvenční řízení, kde o úpadku dlužníka bylo rozhodnuto před nabytím účinnosti oddlužovací novely, tj. formou plnění splátkového kalendáře. V takových případech se postupuje podle znění zákona účinného do 31. 5. 2019. V insolvenční praxi tak rozlišujeme celkem tři aktivní podoby oddlužení, kterými jsou:

- a. plnění splátkového kalendáře,
- b. plnění splátkového kalendáře v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty,
- c. zpeněžení majetkové podstaty.

---

¹⁷³ Podle mého názoru je konsekventním rozhodnutím nevyhovět návrhu na vstup do insolvenčního řízení místo původního věřitele a vzít na vědomí zpětvzetí zajištěné pohledávky. Pro srovnání viz usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 14. 2. 2022, sp. zn. KSUL 85 INS 20348/2020-P4.

¹⁷⁴ Ust. §184 odst. 1 IZ.

¹⁷⁵ Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 8. 9. 2022, sp. zn. KSUL 85 INS 19642/2020-P16-3.

¹⁷⁶ Ust. § 186 odst. 1 a odst. 2 IZ.

4.3.1. Oddlužení plnění splátkového kalendáře

Pokud bylo oddlužení řešeno formou plnění splátkového kalendáře, je dlužník povinen splácet po dobu 5 let nezajištěným věřitelům částku v rozsahu, v jakém mohou být při výkonu rozhodnutí nebo exekuci uspokojeny přednostní pohledávky.¹⁷⁷ Jiný režim je uplatňován v případě splátkového kalendáře podnikající fyzické osoby. Do nabytí účinnosti oddlužovací novely absentovala komplexní úprava ve věci provádění srážek u dlužníků, jejichž příjem pocházel z podnikatelské činnosti. Příslušné ust. § 398 IZ odkazovalo v poznámce pod čarou na občanský soudní řád, který upravoval provádění srážek ze mzdy na základě dvou třetinového systému.¹⁷⁸ Zde bylo kalkulováno pouze se mzdou dlužníka, která je však od příjmu diametrálně rozdílná. V dané věci se jevílo příléhavé ust. § 318 o.s.ř., podle něhož pohledávky podnikajících fyzických osob podléhají výkonu rozhodnutí třemi pětinami (je-li navrhopán výkon rozhodnutí pro některou z přednostních pohledávek).¹⁷⁹ Problematika tkvěla především ve stanovení čistého postižitelného příjmu a s tím souvisejícího určení výdajů. Čistý příjem je dán rozdílem mezi dosaženými příjmy a skutečně vynaloženými výdaji, které jsou zjistitelné pouze z účetnictví či daňové evidence. Většina podnikatelů však vyčísluje výdaje pomocí paušálu. Insolvenčnímu správci by tak vznikla povinnost vést daňové doklady dlužníka. V případě ust. § 318 o.s.ř. dále nastával problém v určení, zda má být postihováno 60 % všech tržeb anebo pouze čistý příjem. Otázkou také bylo, jak naložit s nezabavitelnou částkou. Z těchto důvodů lze v rozhodovací činnosti insolvenčních soudů spatřit značnou disparitu, neboť podrobnosti ohledně výpočtu srážek byly ponechány na úvaze jednotlivých soudců, což byl podle mého názoru stav nežádoucí a z hlediska právní jistoty dlužníka a věřitelů i nepřijatelný. Jirmásek například navrhopoval, aby dlužníkovi zůstala jak zákonem stanovená nezabavitelná částka, tak i 40 % jeho podnikatelského příjmu.¹⁸⁰

---

¹⁷⁷ Ust. § 398 odst. 3 IZ ve znění účinném do 31. 5. 2019.

¹⁷⁸ Podle ust. § 279 odst. 2 o.s.ř. (ve znění účinném do 31. 12. 2021) *z čisté mzdy, která zbývá po odečtení nezabavitelné částky a která se zaokrouhlí směrem dolů na částku dělitelnou třemi a vyjádřenou v celých korunách, lze srazit k vydobytí pohledávky oprávněného jen jednu třetinu. Pro přednostní pohledávky uvedené v odstavci 2 se srážejí dvě třetiny. Přednostní pohledávky se uspokojují nejprve z druhé třetiny a teprve, nestačí-li tato třetina k jejich úhradě, uspokojují se spolu s ostatními pohledávkami z první třetiny.*

¹⁷⁹ Podle ust. § 318 o.s.ř. (ve znění účinném do 31. 12. 2021) *„pohledávky fyzických osob, které jsou podnikateli, vzniklé při jejich podnikatelské činnosti, podléhají výkonu rozhodnutí jen dvěma pětinami; je-li však navrhopán výkon rozhodnutí pro některou z přednostních pohledávek uvedených v § 279 odst. 2, podléhají výkonu rozhodnutí třemi pětinami. Pro pořadí úhrady přednostních pohledávek se užíje přiměřeně ustanovení § 280 odst. 2 a 3.“*

¹⁸⁰ VESELÝ, Petr, HAŠOVÁ, Klára. Srážky z příjmů podnikatelů v oddlužení – co soudce, to názor. In: *Epravo* [online]. Praha: epravo.cz, a.s., 2017. [cit. 2022-08-22]. Dostupné na:

Lhůta k plnění splátkového kalendáře je lhůtou konečnou, přičemž její počátek je odvozován od termínu první splátky stanovené v usnesení o schválení oddlužení.¹⁸¹ První splátka nabývá splatnosti nejpozději koncem měsíce, který následuje po měsíci, v němž bylo rozhodnuto o schválení oddlužení.¹⁸² S délkou trvání oddlužení pak koreluje i odměna a náhrada hotových výdajů insolvenčního správce. Nicméně ta je počítána již od doby, kdy insolvenční soud rozhodl o povolení oddlužení. Pokud nedošlo k předčasnému ukončení splátkového kalendáře (pro jeho splnění nebo zrušení), přesahuje doba rozhodná pro určení odměny a náhrady hotových výdajů délku 60 měsíců.¹⁸³

Po dobu trvání splátkového kalendáře je dlužník povinen uspokojit pohledávky nezajištěných věřitelů v minimální výši 30 %. Jednalo se o pevnou bariéru v podobě obligatorní podmínky pro vstup do oddlužení. Pokud dlužník neprokázal schopnost splnit zákonem požadovanou hodnotu, insolvenční soud návrh na povolení oddlužení zamítl, ledaže by nezajištění věřitelé s nižším plněním souhlasili.¹⁸⁴ Za předpokladu, kdy insolvenční soud vyhověl žádosti dlužníka na stanovení jiné výše měsíční splátky, musejí být pohledávky nezajištěných věřitelů uspokojeny ve výši nejméně 50 %. Tato hranice byla částečně prolomena nabytím účinnosti zákona Lex Covid I, kdy insolvenční soud při snížené měsíční splátce (podle ust. § 407 odst. 3 IZ) nezkoumá schopnost dlužníka uhradit alespoň 50 % nezajištěných pohledávek. V tomto ohledu však musí být kumulativně splněny dvě podmínky. První z nich je skutečnost, že o úpadku dlužníka insolvenční soud rozhodl do 31. 5. 2019. Druhou podmínkou je časová aplikovatelnost, tj. usnesení o snížené měsíční splátce, vyvolané změnou poměrů na straně dlužníka, bylo vydáno v období nabytí účinnosti Lex Covid I, resp. od 24. 4. 2020 do uplynutí 12 měsíců od ukončení či zrušení mimořádných opatření.¹⁸⁵

V případě, že dlužník splní požadovanou hodnotu plnění (30 % nebo 50 %), může být v rámci splnění oddlužení rovněž osvobozen od placení dosud neuhrazených pohledávek. Nicméně insolvenční zákon ve svém obsahu připouští i výjimku, která předmětné hranice pro uspokojení nezajištěných pohledávek do jisté míry stírá. Obecně platí, že dlužník je

---

<https://www.epravo.cz/top/clanky/srazky-z-prijmu-podnikatelu-v-oddluzeni-co-soudce-to-nazor-106523.html>

¹⁸¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2013, sp. zn. 29 NSČR 12/2013.

¹⁸² Ust. § 406 odst. 3 písm. a) IZ ve znění účinném do 31. 5. 2019.

¹⁸³ V praxi je nejčastěji odměna a náhrada hotových výdajů insolvenčního správce přiznávána za období v rozmezí 62 až 64 měsíců.

¹⁸⁴ Ust. § 395 odst. 1 písm. b) IZ ve znění účinném do 31. 5. 2019.

¹⁸⁵ Ust. § 14 odst. 1 zákona č. 191/2020 Sb.

povinen usilovat o co nejvyšší možné uspokojení svých věřitelů, přičemž zákonem stanovená hranice je pouze minimálním předpokladem, při jehož naplnění a za současného splnění dalších podmínek, může insolvenční soud přiznat dlužníkovi osvobození od placení dosud neuhrazených pohledávek. Pokud však dlužník z objektivních důvodů, které nezavinil vlastním přičiněním, není schopen uspokojit nezajištěné věřitele v příslušné míře, může i v takovém případě dosáhnout dobrodiní v podobě osvobození od placení dosud neuhrazených pohledávek (blíže viz kapitola 5.1. Právní úprava před oddlužovací novelou insolvenčního zákona).¹⁸⁶

4.3.2. Oddlužení zpeněžením majetkové podstaty

Při oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty se postupuje obdobně podle ustanovení o konkursu. Insolvenční správce provede soupis majetkové podstaty, přičemž do ní zahrne pouze majetek, který dlužník vlastnil v okamžiku zahájení insolvenčního řízení. Na rozdíl od oddlužení v kombinaci s plněním splátkového kalendáře nelze totiž zpeněžit majetek, který dlužník nabyl v době po rozhodnutí o schválení oddlužení.¹⁸⁷ Po právní moci usnesení o schválení oddlužení má dispoziční oprávnění k předmětnému majetku výlučně dlužník.¹⁸⁸ Do majetkové podstaty není zahrnován ani budoucí příjem dlužníka, na který mu nárok vzniká až v době po schválení oddlužení, neboť na tom je postaveno právě oddlužení formou plnění splátkového kalendáře.¹⁸⁹ Při zpeněžení majetkové podstaty musí být *a priori* zhodnocena její výtěžnost, a to vzhledem k odměně insolvenčního správce a celkovému uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů. Zpeněžením je rozuměn převod majetkové podstaty, resp. majetku v ní zahrnuté, na peníze.¹⁹⁰ Za tímto účelem o zpeněžení hovoříme i v případě vydání zůstatku na bankovním účtu nebo peněžní hotovosti dlužníka, s čímž pak koresponduje i příslušná odměna insolvenčního správce.¹⁹¹

---

¹⁸⁶ Ust. § 415 IZ ve znění účinném do 31. 5. 2019.

¹⁸⁷ Účinky schváleného oddlužení nastávají v souladu s ust. § 398 odst. 2 a ust. § 407 odst. 1 IZ zveřejněním usnesení o schválení oddlužení v insolvenčním rejstříku.

¹⁸⁸ Ust. § 408 odst. 2 IZ.

¹⁸⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 5. 2014, sp. zn. 3 VSPH 1712/2014.

¹⁹⁰ Ust. § 283 IZ.

¹⁹¹ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 26. 9. 2017, sp. zn. 4 VSOL 894/2017.

4.3.3. Kombinace splátkového kalendáře a zpeněžení majetkové podstaty

Oddlužení kombinací splátkového kalendáře a zpeněžení majetkové podstaty se před nabytím účinnosti akreditační novely dovozovalo pouze z judikatury. Následně byla tato forma vtělena přímo do insolvenčního zákona. Před oddlužovací novelou se požadoval výslovný souhlas dlužníka, jakož i návrh insolvenčního správce.¹⁹²

Oddlužení plněním splátkového kalendáře v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty ukládá dlužníkovi, aby po celou dobu trvání oddlužení hradil ze svých příjmů stanovenou měsíční splátku. Nadto je dlužník povinen vydat ke zpeněžení majetek, který náleží do majetkové podstaty.¹⁹³ Postupuje se přitom obdobným způsobem podle ustanovení o zpeněžení majetkové podstaty v konkursu. Na rozdíl od prostého zpeněžení majetkové podstaty, může být při této formě oddlužení zpeněžen i majetek, který dlužník nabyt v průběhu insolvenčního řízení, tj. poté, co nastaly účinky schváleného oddlužení (blíže viz kapitola 4.7.2. Specifika dispozičního oprávnění k majetku).

Standardně je výše měsíční splátky určena v rozsahu, v jakém mohou být při výkonu rozhodnutí nebo exekuci vypláceny přednostní pohledávky. Vychází se přitom z čistého měsíčního příjmu dlužníka a způsob výpočtu je blíže upraven občanským soudním řádem a příslušným nařízením vlády.¹⁹⁴ Nezabavitelná částka, která musí být dlužníkovi ponechána, se odvozuje od výše životního minima a částky normativních nákladů na bydlení. V roce 2022 došlo k mimořádnému zvýšení normativní nákladů na bydlení, které mj. reflektovaly narůstající ceny energií. V důsledku této okolnosti mělo dojít i k navýšení nezabavitelné částky, s čímž výslovně počítala i metodika Ministerstva spravedlnosti, která však postrádala závazný charakter.¹⁹⁵ Nicméně z důvodu nepříliš šťastného přístupu zákonodárce, zůstal postup stran výpočtu nezabavitelné částky zcela nejasným. Narážím na skutečnost, kdy došlo k novelizaci zákona o státní sociální podpoře v ohledu navýšení částky měsíčních normativních nákladů na bydlení, ale jen pro účely stanovení nároku příspěvku na bydlení.¹⁹⁶ V důsledku toho vyvstala interpretační otázka. Některé insolvenční soudy

---

¹⁹² Ust. § 398 odst. 1 IZ ve znění účinném do 31. 5. 2019.

¹⁹³ Ust. § 398 odst. 3 IZ.

¹⁹⁴ Nařízení vlády č. 595/2006 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postížitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách), ve znění novely č. 62/2020 Sb., účinné od 1. 7. 2020.

¹⁹⁵ Metodika výpočtu splátek v oddlužení (od 1. 1. 2022) [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti České republiky. Dostupné na: <https://www.ceska-justice.cz/2022/03/vypocet-splatek-v-oddluzeni-ministerstvo-informuje-o-zvyseni-normativnich-nakladu-na-bydleni/>.

¹⁹⁶ Ust. § 26a zákona č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře.

zaujaly stanovisko, podle kterého se předmětné zvýšení normativních nákladů na bydlení do nezabavitelné částky toliko nepromítá. Dosavadní postup stran výpočtu sjednotilo až stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu, jež ve svém obsahu akcentovalo, že zvýšením normativních nákladů na bydlení konsekventně dochází i k navýšení nezabavitelné částky, která nesmí být dlužníkovi sražena.¹⁹⁷

Právní názor příslušného kolegia osobně kvituji, nicméně se domnívám, že pro určitou skupinu dlužníků může mít tato skutečnost nepříznivé důsledky. V praxi je poměrně časté, že již při podání návrhu na povolení oddlužení disponuje dlužník toliko hraničními příjmy, resp. z jeho příjmů je možné srážet pouze minimální splátku. Vedlejším následkem zvyšování nezabavitelné částky může být neschopnost dlužníků dostat alespoň minimální ekonomické nabídky. Nadto s účinností od 1. 10. 2022 opětovně došlo k navýšení normativních nákladů na bydlení, a to celkem o razantní částku. V důsledku toho nebude mít řada dlužníků srážkově postižitelný příjem, a věřitelé pak nedostanou v průběhu oddlužení téměř ničeho.

Některé zabavitelné příjmy klasifikuje přímo insolvenční zákon, jiné jsou dovozovány z judikatury. Pro účely oddlužení je za příjem dlužníka považován kupříkladu jeho plat, mzda, příjem ze samostatné činnosti, odměna vyplývající z dohody o pracovní činnosti či dohody o provedení práce, dávky nemocenského pojištění, peněžitá pomoc v mateřství, rodičovský příspěvek, odměna pěstouna, důchod (starobní, sirotčí, invalidní, vdovský) atp.¹⁹⁸ Sražená část zabavitelného příjmu není vyplácena k rukám dlužníka, ale přímo insolvenčnímu správci, který ji následně rozdělí mezi nezajištěné věřitele dle schváleného distribučního schématu. V tomto ohledu je nutné rozlišovat mezi pohledávkami nezajištěných věřitelů a pohledávkami zapodstatovými, jež jsou uspokojovány v plné výši kdykoliv v průběhu insolvenčního řízení. Oddlužovací novela stanovila pro zapodstatové pohledávky hierarchii, tj. v jakém pořadí mají být insolvenčním správcem uspokojeny.¹⁹⁹ Pokud je zabavitelná část příjmů dlužníka nízká, je vzhledem k výši zapodstatových pohledávek možné, že se nezajištěným věřitelům nedostane téměř ničeho. I za těchto

---

¹⁹⁷ Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 8. 6. 2022, sp. zn. Cpjn 202/2022.

¹⁹⁸ Insolvenční zákon ve svém výčtu uvádí některé postižitelné příjmy, které jsou součástí majetkové podstaty, viz ust. § 206 odst. 1 IZ. Z judikatury je pak dovozován například příspěvek na péči, ohledně kterého v insolvenční praxi panuje rozdílný výklad, viz např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 5. 2017, sp. zn. 2 VSPH 838/2017 či usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 7. 2. 2020, sp. zn. 1 VSOL 724/2019.

¹⁹⁹ Ust. § 398 odst. 4 IZ.

okolností však může být dlužník od placení dosud neuhrazených pohledávek osvobozen, neboť zákonodárce zrušil kvantitativní hledisko uspokojení.

Pokud dlužník pobírá vícero příjmů, insolvenční soud stanovuje pro případ jejich souběhu způsob provedení srážek. V usnesení o schválení oddlužení je určeno, v jaké výši bude příjem dlužníka postižen. Pokud není stanovena zálohová splátka, provede výpočet nezabavitelné srážky plátce příjmu dlužníka. Insolvenční soud může též uložit, aby byl celý příjem zaslán ve prospěch účtu majetkové podstaty, přičemž výpočet nezabavitelné částky provede sám insolvenční správce.²⁰⁰ Podle názoru Jirmáska, pokud tak neučiní insolvenční soud, je insolvenční správce v případě souběhu příjmů oprávněn stanovit způsob provedení srážek.²⁰¹ Jirmásek vychází z dikce ust. § 16 písm. e) VoMS, kdy povinností insolvenčního správce, nestanoví-li insolvenční soud jinak, je mj. *„určit plátcům mzdy dlužníka jednotlivě, jakou část nezabavitelné částky nemají srážet, jestliže provádění srážek ze mzdy nebo jiného příjmu dlužníka bylo přikázáno více plátcům mzdy dlužníka, aniž by v rozhodnutí o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty bylo určeno, jakou část nezabavitelné částky nemají srážet.“*²⁰² Tato skutečnost je promítnuta i v judikátu Vrchního soudu v Olomouci.²⁰³ Opačný názor však zastává Vrchní soud v Praze, který ve svém rozhodnutí říká, že je výlučnou povinností insolvenčního soudu, aby určil, jakým způsobem budou provedeny srážky, resp. výpočet nezabavitelné částky.²⁰⁴ Tento právní názor kvituji, neboť předmětná vyhláška je v dikci Ministerstva spravedlnosti, přičemž se domnívám, že příslušné ministerstvo není toliko oprávněno v souladu se zásadou *secundum et intra legem* k bližší úpravě této problematiky.

4.3.4. Splátkový kalendář podnikající fyzické osoby

Do nabytí účinnosti oddlužovací novely nebyl způsob oddlužení plněním splátkového kalendář v případě dlužníků, jejichž příjem pochází z podnikatelské činnosti, nikterak upraven. Absence právní úpravy zapříčinila v insolvenční praxi rozdílný přístup stran určení

---

²⁰⁰ Ust. § 16 písm. b) VoMS.

²⁰¹ JIRMÁSEK, Tomáš. Postizitelnost příjmů dlužníka již od zahájení insolvenčního řízení. Provádění srážek z příjmů dlužníka při souběhu příjmů od více plátců. In: *Insolvenční zóna* [online]. Brno: Insolvence 2008, a.s., 2020. [cit. 2022-09-01]. Dostupné na <https://www.insolvencnizona.cz/clanky/postizitelnost-prijmu-dlužníka-jiz-od-zahajeni-insolvenčního-řízení-provádění-srážek-z-příjmu-dlužníka-pri-souběhu-příjmu-od-více-plátce/>.

²⁰² Ust. § 6 VoMS.

²⁰³ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. 12. 2020, sp. zn. 3 VSOL 539/2020.

²⁰⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 6. 2020, sp. zn. 1 VSPH 456/2020.

výše měsíční splátky, čímž byla narušena právní jistota dlužníků. V současné době jsou zavedeny jednotné podmínky včetně příslušného výpočetního mechanismu. Zohledňovány jsou především výdaje vynaložené na provoz podnikatelské činnosti. Nemůže tak dojít k situaci, kdy stanovená měsíční splátka bude pro dlužníka zcela likvidační. V rámci splátkového kalendáře je dále operováno s tzv. zálohovou splátkou a referenční srážkou.

A. Zálohová splátka

Insolvenční soud v rozhodnutí o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty uloží dlužníkovi, aby měsíčně hradil nevratnou částku, tzv. zálohovou splátku.²⁰⁵ Ta je plněna pouze za příslušný rok trvání oddlužení a ve svém obsahu vychází z očekávaného zisku dlužníka. Je určena jako jedna dvanáctina zjištěného zisku, přičemž základem pro výpočet je buďto uplynulé zdaňovací období nebo očekávané budoucí příjmy dlužníka, tj. reálně dosažené příjmy a výdaje za dobu jeho podnikání. Případně je vycházeno z částky odpovídající měsíční průměrné mzdě v národním hospodářství za první až třetí čtvrtletí předcházejícího roku. Zálohová splátka je následně stanovena obdobně jako v případě mzdy dlužníka, tj. v rozsahu, v jakém mohou být při výkonu rozhodnutí nebo exekuci uhrazeny přednostní pohledávky. Návrh přesné výše zálohové splátky provede insolvenční správce a insolvenčnímu soudu ji předloží skrze Zprávu pro oddlužení.²⁰⁶

B. Referenční srážka

V případě dlužníka, jehož příjem pochází z podnikatelské činnosti, nelze na rozdíl od zaměstnance predikovat, jaká bude skutečná výše jeho čistého zisku, neboť ten může v průběhu roku kolísat. Podnikající dlužník má proto povinnost ke konci zdaňovacího období předkládat insolvenčnímu správci listiny prokazující přehled příjmů a výdajů, tj. účetnictví, daňovou evidenci, přiznání k dani z příjmů apod.²⁰⁷ Na základě těchto skutečností je proveden výpočet tzv. referenční srážky, která činí jednu dvanáctinu zjištěného zisku dlužníka za zdaňovací období určeného v rozsahu, v jakém mohou být při výkonu rozhodnutí nebo exekuci uhrazeny přednostní pohledávky. Referenční srážka je tak kontrolním indikátorem, který vypovídá o reálném zisku dlužníka.

---

²⁰⁵ Podmínky výpočtu zálohové splátky jsou upraveny v ust. § 398b odst. 2 až 5 IZ.

²⁰⁶ Ust. § 398a odst. 1 IZ.

²⁰⁷ Podmínky výpočtu referenční srážky jsou upraveny v ust. § 398b odst. 6 IZ.

C. Porovnání zjištěných hodnot

Insolvenční správce provede srovnání zjištěných hodnot, tj. za příslušné období porovná součet zálohových splátek se součtem referenčních srážek. Pokud je za dané období celková výše zálohových splátek nižší než výše referenčních srážek, vzniká dlužníkovi nedoplatek, který je povinen zaplatit ve prospěch účtu majetkové podstaty. Insolvenční soud může v odůvodněných případech, a na návrh dlužníka, určit jinou výši nedoplatku.²⁰⁸ V případě, kdy je celková výše zálohových splátek vyšší než součet referenčních srážek, vzniká dlužníkovi přeplatek. Zálohová splátka je však konstruována jako nevratná, což znamená, že případný přeplatek nebude dlužníkovi vydán. Ten však může podat návrh na stanovení nižší výše zálohové splátky pro následující období.²⁰⁹

Pokud má dlužník vícero příjmů, pocházejících i mimo jeho podnikatelskou činnost, je ponecháno na úvaze insolvenčního soudu, který zdroj příjmů bude považovat za primární.²¹⁰

4.3.5. Stanovení jiné výše měsíční splátky

Při oddlužení plněním splátkového kalendáře v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty je měsíční splátka určena podle podmínek stanovených v závislosti na zdroji příjmu dlužníka, tj. buďto podle režimu ust. § 398 odst. 3 IZ anebo ust. § 398b IZ. Zde pak hovoříme o tzv. zákonné srážce. Insolvenční soud však může povolit i splátku nižší. Rozhodnutí o stanovení jiné výše měsíční splátky ve většině případů předchází odůvodněný návrh dlužníka, který může být podán kdykoliv v průběhu oddlužení, tj. i po jeho schválení. To je umožněno z důvodu, že usnesení o schválení oddlužení plněním splátkového kalendáře v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty je vydáváno s klauzulí *rebus sic stantibus*.²¹¹

Dlužník je oprávněn žádat o stanovení jiné výše měsíční splátky již v návrhu na povolení oddlužení.²¹² Další možnosti se mu pak dostává v rámci přezkumného jednání, resp. do jeho skončení, přičemž k později podané žádosti insolvenční soud nepřihlíží.²¹³

---

²⁰⁸ Ust. § 398b odst. 7 IZ.

²⁰⁹ Ust. § 398b odst. 8 IZ.

²¹⁰ Ust. § 398 odst. 9 IZ.

²¹¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 6. 2021, sp. zn. 1 VSPH 201/2021 ve vztahu k ust. § 398 odst. 5 IZ a ust. § 407 odst. 3 IZ.

²¹² Ust. § 391 odst. 2 IZ.

²¹³ Ust. § 398 odst. 5 IZ.

Insolvenční správce tuto skutečnost zohlední ve Zprávě pro oddlužení, ke které připojí i své stanovisko, tj. zda s návrhem nižší splátky souhlasí, či nikoliv. Následně provede předpoklad míry uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů jak při snížené, tak i zákonné srážce. Jde o obligatorní poklad sloužící nejen pro věřitele dlužníka, ale i pro insolvenční soud ve věci dalšího postupu při (ne)schválení oddlužení. Notno podotknout, že dlužník musí navrhnout pevnou výši snížené splátky anebo způsob, jakým má být vypočtena. Dále je povinen uvést důvody, které jej k žádosti vedly. Dlužník by měl též doložit listiny k prokázání tvrzených skutečností, neboť ty insolvenčnímu soudu umožní konstruktivně posoudit jeho situaci.²¹⁴ Po oddlužovací novele lze návrh na stanovení jiné výše měsíční splátky podat i v době po schválení oddlužení, a to pro změnu poměrů rozhodných pro výši a další trvání splátkového kalendáře. Tento aspekt naplňuje sociální funkci institutu oddlužení, neboť umožňuje reagovat na nepříznivé životní události, které dlužník při podání svého návrhu nemohl předvídat.²¹⁵

Obecně je při posuzování návrhu přihlíženo ke všem okolnostem daného případu, tj. i k celkové výši závazků, důvodům vedoucím k úpadku dlužníka či případnému doporučení věřitelů apod. Nadto je žádosti vyhověno pouze za předpokladu, kdy:²¹⁶

- a. dosavadní výše splátek je způsobilá ohrozit plnění splátkového kalendáře,
- b. anebo míra uspokojení nezajištěných pohledávek bude vyšší i při jiné výši měsíčních splátek.

První předpoklad cílí na skutečnost, kdy u dlužníka v důsledku okolností, které nezavinil vlastním přičiněním, dojde k poklesu jeho příjmů anebo naopak ke zvýšení jeho nákladů, a ten tak není schopen hradit zákonnou splátku. V tomto ohledu je ohroženo řádné plnění splátkového kalendáře, jakož i uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů. V zákonné srážce jsou zahrnuty mj. i normativní náklady na bydlení. Nicméně z důvodu stále rostoucích nákladů na uspokojování základních životních potřeb, může být zákonem stanovená splátka způsobilá ohrozit plnění splátkového kalendáře, a ve svém důsledku být i pro samotného dlužníka likvidační.²¹⁷ Insolvenční soud proto zhodnotí nastalou sociální situaci dlužníka, včetně skutečnosti, zda ten vyvíjí maximální úsilí, které je po něm možné spravedlivě

---

²¹⁴ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 3. 2021, 2 sp. zn. VSPH 296/2021.

²¹⁵ Usnesení Ústavního soudu ze dne 6. 2. 2014, sp. zn. I. ÚS 3271/13. 9.

²¹⁶ Ust. § 398 odst. IZ.

²¹⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 5. 2021, sp. zn. 2 VSPH 437/2021.

požadovat, aby dosahoval co nejvyššího příjmu směřujícího k plnému uspokojení jeho věřitelů.

Druhý případ může nastat za předpokladu, kdy v případě 5letého oddlužení se sníženou měsíční splátkou vyvstává predikce vyšší míry uspokojení nezajištěných pohledávek, nežli při zákonné srážce v případě 3leté varianty, u níž je stanoveno minimální 60 % uspokojení nezajištěných pohledávek.²¹⁸ Jednoduše řečeno, pokud dlužník bude hradit zákonnou splátku a za období 3 let uspokojí minimálně 60 % pohledávek nezajištěných věřitelů, bude jeho oddlužení *ex lege* splněno. Pokud však insolvenční soud žádosti dlužníka na stanovení jiné výše měsíční splátky vyhoví, dojde za dobu 5 let plnění splátkového kalendáře k vyššímu uspokojení nezajištěných pohledávek. Při takto snížené měsíční splátce vyvstává ve většině případů předpoklad plného uspokojení všech pohledávek přihlášených do insolvenčního řízení.

Insolvenční soud není návrhem dlužníka nikterak vázán. To znamená, že jej může zamítnout nebo mu vyhovět jen zčásti. V rámci posuzování návrhu je soudu ponechán značný prostor pro vlastní uvážení tak, aby mohl co nejlépe zohlednit nejen sociální situaci dlužníka, ale i samotné zásady insolvenčního řízení ve vztahu k dotčeným právům jeho věřitelů.²¹⁹ Je nutné mít také na paměti, že jde o výjimku, kterou je nutno vykládat restriktivně, tj. v odůvodněných případech a za splnění zákonem stanovených podmínek. Při podání návrhu na povolení oddlužení musí dlužník počítat s určitým omezením výdajů, jakož i s poklesem dosavadní životní úrovně, za což může na konci oddlužení získat benefit spočívající v osvobození od placení dosud neuhrazených pohledávek. Forma rozhodnutí o návrhu na stanovení nižší splátky se odvíjí od fáze insolvenčního řízení. Pokud dlužník podal svou žádost do konce přezkumného jednání, je rozhodnuto usnesením o schválení oddlužení, přičemž dlužník je oprávněn podat proti příslušnému výroku odvolání.²²⁰ Opačně tomu platí v případě, kdy dlužník podá návrh až po schválení oddlužení, neboť proti takovému rozhodnutí (negativnímu i pozitivnímu výroku) není odvolání toliko přípustné.²²¹ V tomto ohledu tak vyvstává nerovnost mezi právy jednotlivých dlužníků. Na tuto skutečnost ostatně poukázal i Nejvyšší soud, který konstatoval, že jde o hrubý

---

²¹⁸ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání, str. 1410.

²¹⁹ Základní zásady insolvenčního řízení vyjádřené v ust. § 5 IZ.

²²⁰ Ust. § 406 odst. 4 IZ.

²²¹ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání, str. 1411.

nedostatek právní úpravy a dlužník je oprávněn proti výroku předmětného rozhodnutí podat odvolání.²²²

Před oddlužovací novelou bylo žádosti dlužníka na stanovení jiné výše měsíční splátky vyhověno pouze za předpokladu, kdy prokázal schopnost uhradit na pohledávky nezajištěných věřitelů alespoň 50 %.²²³

4.3.6. Postavení věřitelů v rámci oddlužení

Insolvenční zákon umožňuje věřitelům podílet se na oddlužení dlužníka a do jisté míry jej i ovlivnit. Nicméně i přes tuto skutečnost hovoříme v případě uplatňování jejich práv spíše o pasivitě, nežli aktivitě. Role věřitelů se odvíjí od fáze insolvenčního řízení. Pro tento účel tak rozlišujeme období před a po schválení oddlužení. Poté, co insolvenční soud rozhodne o úpadku dlužníka, je stěžejním právem věřitele možnost svolat schůzi věřitelů. Jedná se o vrcholný věřitelský orgán, který je oprávněn mj. jmenovat věřitelský výbor, odvolat stávajícího insolvenčního správce a ustanovit nového, rozhodovat o způsobu oddlužení či se případně více angažovat na neschválení oddlužení, tj. namítat, že vyvstaly skutečnosti odůvodňující zamítnutí nebo odmítnutí návrhu na povolení oddlužení.²²⁴

Schůzi věřitelů svolává insolvenční soud buďto z vlastní iniciativy, sezná-li proto důvody, anebo na základě tzv. dvojí většiny do 7 dnů od zveřejnění Zprávy pro oddlužení a o přezkumu.²²⁵ Pokud není svolána ze strany insolvenčního soudu, je nutné, aby její svolání navrhla nadpoloviční většina všech nezajištěných věřitelů, jejichž pohledávky (počítané podle výše) činí zároveň nadpoloviční většinu všech nezajištěných přihlášených pohledávek.²²⁶ Z hlasování jsou však vyloučeni zajištění věřitelé, osoby dlužníkovi blízké či osoby, které s ním tvoří koncern.²²⁷ K reguli dvojí většiny dochází z důvodu, aby do oddlužení nezasahovala pouze minoritní část věřitelů s bagatelními pohledávkami, nýbrž aby předmětná rozhodnutí byla odrazem kvalifikované věřitelské vůle.²²⁸ Věřitelé jsou oprávněni hlasovat i mimo schůzi věřitelů pomocí tzv. hlasovacích lístků, a to bez ohledu na skutečnost, zda bude schůze věřitelů vůbec svolána. V tomto ohledu je nutné dodržet

---

²²² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2022, sp. zn. 29 NSCR 71/2020.

²²³ Ust. § 398 odst. 4 IZ ve znění účinném do 31. 5. 2019.

²²⁴ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*, str. 144.

²²⁵ Ust. § 47 odst. 1 ve spojení s ust. § 136 odst. 2 písm. i) IZ.

²²⁶ Ust. § 399 odst. 1 IZ.

²²⁷ Ust. § 403 Odst. 2 IZ.

²²⁸ Nález Ústavního soudu ze dne 5. 3. 2019, sp. zn. Pl. ÚS 36/18.

zákonem stanovený postup, jakož i formální požadavky kladené na samotný hlasovací lístek.²²⁹ Pokud náležitosti dodrženy nejsou, k hlasovacímu lístku se nepřihlíží. Věřitelé, kteří hlasovali o způsobu oddlužení, ať již v rámci schůze nebo mimo ni, mohou taktéž namítat skutečnosti, které jinak odůvodňují odmítnutí nebo zamítnutí návrhu na povolení oddlužení. Takové právo však nemá věřitel, který svého práva hlasovat nevyužil, tj. zůstal nečinným, nehlasoval či se vůbec na schůzi věřitelů nedostavil.²³⁰ O důvodnosti námitek pak rozhoduje insolvenční soud, přičemž jeho rozhodnutí může vyústit i v neschválení oddlužení. Takto upravená materie je motivací pro věřitele, aby se aktivněji zapojovali do průběhu insolvenčního řízení, neboť to jsou právě oni, kdo jsou dlužníkovým úpadkem nejvíce dotčeni na svých právech.

Dalším věřitelským orgánem, který je zapojen do oddlužení, je věřitelský výbor. Jeho úkol spočívá především v poskytování součinnosti insolvenčnímu správci, jakož i ochraně zájmů samotných věřitelů. Jednotlivá práva a povinnosti věřitelského výboru upravuje přímo insolvenční zákon, přičemž platí, že pokud je oddlužení řešeno formou zpeněžení majetkové podstaty, jsou věřitelskému výboru přiznány obdobné kompetence jako v rámci konkursu.²³¹ Věřitelský výbor ustanovuje schůze věřitelů. Pokud tak neučiní schůze věřitelů, nebo vůbec nedojde k jejímu svolání, vykonává jeho působnost insolvenční soud.²³² V praxi se tomu děje v drtivé většině případů, neboť věřitelé zaujímají k probíhajícím insolvenčním řízením spíše pasivní přístup. Pokud insolvenční soud rozhoduje i jménem věřitelského výboru, je nutné, aby ve výrokové části předmětného usnesení byla tato skutečnost uvedena.

Věřitelé, kteří nehlasovali o způsobu oddlužení v intencích ust. § 403 odst. 2 IZ, podávají námítky jen proti Zprávě pro oddlužení a o přezkumu. Zde však mohou namítat pouze skutečnosti, co do věcné správnosti, resp. úplnosti předmětných zpráv a jejich náležitostí.²³³ V ostatních případech insolvenční soud k námítkám nepřihlíží. Ve fázi, kdy je již oddlužení schváleno, jsou věřitelé oprávněni podávat podněty na zrušení oddlužení.

---

²²⁹ Ust. § 400 a 401 IZ.

²³⁰ MLEJNKOVÁ, Ivana. Námítky věřitelů o nepřipustnosti oddlužení. In: *Praktický průvodce insolvenčním řízením: Insolvenční zákon-komentář* [online]. Praha: Verlag Dashöfer, nakladatelství, spol. s r. o., 2020. [cit. 2022-09-09]. Dostupné na: <https://www.insolvenncni-zakon-komentar.cz/onb/33/namitky-veritelu-o-nepripustnosti-oddluzeni-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4Eltu6PFEtumJsdINtwSZWpfgYqUJtLYitO/>.

²³¹ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*, str. 153.

²³² Ust. § 61 odst. 2 ve spojení s ust. § 66 odst. 2 IZ.

²³³ MLEJNKOVÁ, Ivana. Zpráva pro oddlužení, zpráva o přezkumu, rozhodnutí o subjektivní ne/připustnosti oddlužení In: *Praktický průvodce insolvenčním řízením: Insolvenční zákon-komentář* [online]. Praha: Verlag Dashöfer, nakladatelství, spol. s r. o., 2020. [cit. 2022-09-30]. Dostupné na: <https://www.insolvenncni-zakon-komentar.cz/onb/33/zprava-pro-oddluzeni-zprava-o-prezkumu-rozhodnuti-o-subjektivni-ne-pripustnosti-oddluzeni-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4Eltu6PFEtumJsdINtwSZWpfbmDRoShtbg/>.

Platí, že insolvenční soud je povinen *ex officio* po celou dobu trvání oddlužení zkoumat okolnosti, které by odůvodňovaly jeho zrušení podle ust. § 418 IZ. Na nepoctivost dlužníka mohou poukázat i samotní věřitelé, bez ohledu na skutečnost, zda jde o věřitele zajištěného nebo nezajištěného.²³⁴ Byť insolvenční zákon obligatorně nepředvídá vydání rozhodnutí o důvodnosti věřitelského podnětu, insolvenční soud by se s ním měl vypořádat, ať již usnesením nebo přípisem. Pokud to věřitel navrhně, nařídí insolvenční soud za tímto účelem jednání, ke kterému předvolá příslušného věřitele, dlužníka, insolvenčního správce, příp. věřitelský výbor, je-li ustanoven.²³⁵

4.4. Smlouvy pro účely plnění splátkového kalendáře

Na základě darovací smlouvy či smlouvy o důchodu se může osoba zavázat, že pro účely plnění splátkového kalendáře bude dlužníkovi poskytovat pravidelný finanční dar. Před nabytím účinnosti oddlužovací novely byla pro tento typ smluv vyžadována písemná forma s úředně ověřenými podpisy.²³⁶ Nízkopříjmový dlužník tak měl možnost usilovat o schválení oddlužení, příp. osvobození od placení dosud neuhrazených pohledávek, i za předpokladu, že jeho příjem by sám o sobě nepostačoval k naplnění zákonem stanovené minimální 30 % hranice pro uspokojení nezajištěných pohledávek. Z důvodu zavedení minimální ekonomické nabídky bylo upuštěno od požadavku na formu předmětných smluv. Nicméně i v současné době může dlužník k návrhu na povolení oddlužení připojit darovací smlouvu (smlouvu o důchodu). V praxi se tak děje ze strany osob, které v rozhodné době nesplňují podmínku minimální ekonomické nabídky. Jde zejména o dlužníky pobírající rodičovský příspěvek, starobní či invalidní důchod, a dále pak o dlužníky nacházející se v evidenci uchazečů o zaměstnání nebo ve výkonu trestu odnětí svobody. Částka plynoucí ze smlouvy má charakter doplňujícího příjmu, a je proto zahrnuta do majetkové podstaty.

Problematika předmětných smluv tkví ve skutečnosti, že jde o smluvní závazek uzavřený mezi dlužníkem a dárce. Finanční dar je tak poukazován přímo vůči dlužníkovi, který je povinen tento příjem použít pro účely svého oddlužení. Insolvenční zákon však stanovuje povinnosti pouze pro dlužníka, nikoliv pro osobu poskytující finanční dar. Obdobně tomu platí i pro odpovědnost spočívající ve výpadku plnění, která jde vždy k tíži dlužníka. Jakákoliv vymahatelnost vůči osobě dárce tak nepřichází v úvahu. Při posuzování

---

²³⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2020, sp. zn. 29 NSČR 102/2018.

²³⁵ Ust. § 418 odst. 7 IZ.

²³⁶ Ust. § 392 odst. 3 IZ ve znění účinném do 31. 5. 2019.

návrhu na povolení oddlužení nedisponuje insolvenční soud prostředky, kterými by mohl blíže posoudit majetkové poměry osoby poskytující finanční plnění. Na nepoctivý záměr je však možné usuzovat ve chvíli, kdy dlužník sjedná darovací smlouvu (smlouvu o důchodu) s osobou, která je sama v oddlužení.²³⁷ V takovém případě může dojít k poškozování práv věřitelů.

Oddlužení je institutem, jehož prostřednictvím má dlužník, při vynaložení veškerého úsilí a vlastního přičinění, usilovat o uspokojení osob dotčených jeho úpadkem.²³⁸ Nelze tedy přenášet primární povinnost dlužníka, spočívající v zajištění dostatečné ekonomické nabídky, toliko na třetí osoby. Pokud však vyvstanou objektivní důvody, které dlužník sám nezavinil, lze za určitých okolností přihlídnout k plnění z darovací smlouvy (smlouvy o důchodu) jakožto jedinému příjmu dlužníka. Takovým příkladem se jeví situace, kdy návrh na povolení oddlužení podá starobní či invalidní důchodce, jehož příjem nebude postačovat ani na uspokojení pohledávek podle ust. § 395 odst. 1 písm. a) IZ. Pokud tomu v daném případě brání objektivní důvody, jako jsou pokročilý věk či zdravotní stav, nelze po dlužníkovi spravedlivě požadovat, aby pro účely oddlužení navýšil zabavitelnou část svých příjmů. V úvahu tak připadá sjednání smlouvy, na základě které bude poskytováno finanční plnění ve výši korespondující s alespoň minimální ekonomickou nabídkou. Opačně se tomu děje v případě, kdy dlužník není schopen plnit ze svých příjmů z důvodu okolností, které zavinil vlastním přičiněním. Takovou skutečnost nelze klást k tíži jeho věřitelů, obzvláště pak, pokud jde o okolnost dočasného charakteru. Příkladem může být situace, kdy návrh na povolení oddlužení podá dlužník ve výkonu trestu odnětí svobody, jehož jediný příjem pochází z darovací smlouvy (smlouvy o důchodu) a vzhledem k vysoké výši jeho závazků, jakož i skutečnosti, že v krátkém časovém horizontu lze předpokládat odpadnutí podmínek, pro něž nemůže osobně vykonávat přiměřeně výdělečnou činnost (propuštění z výkonu trestu odnětí svobody), nelze jeho návrhu na povolení oddlužení toliko vyhovět.²³⁹

K ukončení darovací smlouvy (smlouvy o důchodu) může z hmotněprávního hlediska dojít na základě dohody smluvních stran či jednostranné výpovědi ze strany plátce, pokud tomu bylo ve smlouvě ujednáno. Nicméně realita je taková, že k ukončení dochází buďto pouhým oznámením k rukám insolvenčního správce nebo dárce, aniž by na tuto skutečnost předem upozornil, přestane ve prospěch účtu majetkové podstaty toliko plnit. Děje se tomu

---

²³⁷ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání, str. 1374.

²³⁸ Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 8. 4. 2021, sp. zn. KSCB 26 INS 22987/2020.

²³⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 6. 2021, sp. zn. 1 VSPH 621/2021.

z důvodu, že zajištění dostatečné ekonomické nabídky je primárně povinností dlužníka, nikoliv poskytovatele daru.

4.5. Odborné sociální poradenství

V případě oddlužení formou plnění splátkového kalendáře v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty může insolvenční soud uložit dlužníkovi povinnost, aby absolvoval služby odborného sociálního poradenství, a to v rozsahu až 100 hodin u registrovaného poskytovatele sociálních služeb. Děje se tomu pouze na návrh insolvenčního správce, a proti uložení takovéto povinnosti se nelze odvolat.²⁴⁰ Služba je pro dlužníka zcela bezplatná.

Cílem odborného poradenství je prevence, resp. snaha naučit dlužníky finanční gramotnosti a pomoci jim tak řešit tíživou situaci, která vedla k jejich zadluženosti a následnému úpadku. Jedná se o institut zavedený oddlužovací novelou, který však není v insolvenční praxi využíván. Podle názorů odborné veřejnosti tkví hlavní problém ve skutečnosti, že insolvenční soud postrádá informace o dostupných kapacitách jednotlivých poskytovatelů či o samotné náplni předmětných služeb. Řešení lze spatřit v zavedení provázané databáze registrovaných poskytovatelů.²⁴¹ Podle mého názoru spočívá neefektivita využití také v absenci explicitně stanovených podmínek, na základě kterých může insolvenční soud tuto povinnost uložit. V současné době je věc na uvážení insolvenčního správce, který je s dlužníkem v osobním kontaktu a může tak zhodnotit jeho finanční gramotnost. V tomto ohledu hraje důležitou roli proaktivní přístup a odbornost insolvenčního správce. Mám však za to, že přenášet tuto povinnost pouze na osobu insolvenčního správce není vhodné, a jak se s odstupem času ukázalo, ani účelné. Řešení může spočívat právě v zavedení příslušné metodiky, kde bude určen rozsah sociálního poradenství, včetně jeho podmínek, a samotné náplně. Nezbytnou součástí je pak i seznam registrovaných poskytovatelů pro daný kraj. Vhodnou variantou se *de lege ferenda* jeví zavedení obligatorní povinnosti využít odborného sociálního poradenství v rámci přípravy návrhu na povolení oddlužení ze strany kvalifikovaných osob, zejména pak vůči dlužníkům, kteří se v úpadku ocitli opakovaně.

---

²⁴⁰ Ust. § 398 odst. 7 IZ.

²⁴¹ Bezplatné poradenství pro zadlužené nefunguje, potvrzují odborníci. In: *Žižlavský* [online]. Praha: ŽIŽLAVSKÝ, advokátní kancelář s.r.o., 2020. [cit. 2022-08-15]. Dostupné na: <https://www.zizlavsky.cz/bezplatne-poradenstvi-pro-zadluzene-nefunguje-potvrzuji-odbornici/>.

4.6. Rozhodnutí o neschválení oddlužení

Pokud v průběhu insolvenčního řízení vyjdou najevo skutečnosti, které odůvodňují odmítnutí nebo zamítnutí návrhu, insolvenční soud oddlužení dlužníka neschválí.²⁴² Obdobně jako u neúspěšně podaného návrhu na povolení oddlužení, může i zde insolvenční soud, odůvodňuje-li to povaha věci, prohlásit na majetek dlužníka konkurs nebo insolvenční řízení zastavit.²⁴³ V praxi je nejčastěji rozhodnuto o neschválení oddlužení z důvodu nepoctivého záměru dlužníka či jeho nedostatečné ekonomické nabídky. Insolvenční řízení se nachází ve fázi, kdy jsou k dispozici veškeré relevantní informace, neboť insolvenční správce již vyhotovil Zprávu pro oddlužení a o přezkumu. Věřitelé tak mohou pomocí námitek brojit proti případnému schválení oddlužení, přičemž za účelem jejich projednání může insolvenční soud nařídít jednání. V drtivé většině případů však věřitelé svého práva nevyužívají a zůstávají pasivní. O Zprávě pro oddlužení a o přezkumu je rozhodnuto nejpozději v usnesení, kterým insolvenční soud (ne)schválí oddlužení dlužníka.

A. Nepoctivý záměr

Pro případy neschválení oddlužení z důvodu nepoctivého záměru dlužníka sehrává svou roli určitá gradace jeho jednání. Uveďme si judikатурní příklady. Dlužníkovi vznikly nové závazky z titulu opětovného uzavírání úvěrových smluv, a to v období necelého roku před podáním návrhu na povolení oddlužení. Toto jednání může být považováno jako účelné a svědčit o jeho nepoctivém záměru. Nicméně na druhou stranu se mohl dlužník cyklickým uzavíráním úvěrových smluv snažit tzv. vyrazit klín klínem, a nové závazky na sebe přijímal pouze z důvodu uhrazení závazků splatných. Tímto jednáním se dostal do dluhové pasti a jediné řešení bylo podat návrh na povolení oddlužení, čímž projevil snahu uspokojit pohledávky svých nezajištěných věřitelů v co nejvyšší možné míře. Na základě těchto okolností může insolvenční soud rozhodnout ve prospěch dlužníka, resp. schválit jeho oddlužení.²⁴⁴ Pokud však k četnosti závazků vznikajících v blízkém časovém horizontu, tj. před podáním návrhu na povolení oddlužení, přidáme další pochybné jednání spočívající například v zatajení majetku či nesoučinnosti a nekontaktnosti dlužníka vůči insolvenčnímu správci, je možné na nepoctivý záměr již usuzovat.²⁴⁵ Jedná se toliko o dva skutkové

---

²⁴² Ust. § 405 odst. 1 IZ.

²⁴³ Ust. § 405 odst. 2 a odst. 3 IZ.

²⁴⁴ Viz usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 9. 2014, sp. zn. 1 VSPH 1833/2014 v insolvenční věci KSUL 71 INS 14967/2014.

²⁴⁵ Viz Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 9. 2014, sp. zn. 1 VSPH 1900/2014 v insolvenční věci KSUL 77 INS 6025/2014.

obdobné případy, kde insolvenční soud zohledňuje veškeré okolnosti, které v konečném důsledku mohou svědčit o (ne)poctivosti dlužníka.

B. Nedostatečná ekonomická nabídka

V této fázi insolvenčního řízení jsou k dispozici veškeré relevantní informace ohledně majetkové sféry dlužníka. Insolvenční soud tak může učinit závěr, na základě kterého posoudí předpoklad plnění ve vztahu k výši závazků. Z judikatury lze dovodit, že nebude schváleno oddlužení, které by predikovalo značný nepoměr mezi ekonomickou nabídkou dlužníka a celkovou výší jeho závazků.²⁴⁶ V praxi se nejčastěji jedná o předpoklad uspokojení nezajištěných pohledávek do výše zhruba 5 % (vše samozřejmě záleží na okolnostech daného případu). Z příslušné judikatury dále vyplývá, že povinnost dlužníka v podobě nabídnutého plnění nemá být přenášena výhradně na osobu, která s dlužníkem uzavřela darovací smlouvu (či smlouvu o důchodu). Institut oddlužení má sloužit primárně k tomu, aby se dlužník vlastním přičiněním pokusil o nápravu majetkových vztahů vůči osobám dotčeným jeho úpadkem. Okolnosti bránící dlužníkovi v navýšení příjmů, které si zavinil vlastním přičiněním, pak nelze klást k tíži jeho věřitelů.²⁴⁷

4.7. Rozhodnutí o schválení oddlužení

Pokud nejsou shledány skutečnosti, které jinak odůvodňují odmítnutí nebo zamítnutí návrhu na povolení oddlužení, insolvenční soud oddlužení dlužníka schválí. Usnesení o schválení oddlužení vydá insolvenční soud neprodleně, a to po marném uplynutí lhůty stanovené pro podávání námitek věřitelů dle ust. § 403 odst. 2 IZ anebo po skončení jednání, které bylo nařízeno za účelem jejich projednání.²⁴⁸ V předmětném usnesení je určeno, zda je dlužník oprávněn v souladu s ust. § 389 IZ podat návrh na povolení oddlužení. Dále insolvenční soud rozhodne o Zprávě pro oddlužení a o přezkumu. Ostatní výroky závisejí na tom, zda je oddlužení schváleno kombinací splátkového kalendáře a zpeněžením majetkové podstaty (např. označení příjmů dlužníka a způsobu výpočtu stanovené měsíční splátky) nebo čistě formou zpeněžení majetkové podstaty (např. označení majetku náležejícího do majetkové podstaty).²⁴⁹

---

²⁴⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 6. 2021, sp. zn. 1 VSPH 621/2021.

²⁴⁷ Příkladem okolností bránící v navýšení příjmů, které dlužník zavinil vlastním přičiněním, je výkon jeho trestu odnětí svobody.

²⁴⁸ Ust. § 404 IZ.

²⁴⁹ Ust. § 406 IZ.

4.7.1. Schválené oddlužení v kontextu povinností dlužníka

Poté, co insolvenční soud oddlužení schválí, počíná běžet samotná jeho realizace, s čímž korespondují i povinnosti dlužníka, jejichž rozsah je přímo závislý na formě oddlužení. Pro případ zpeněžení majetkové podstaty je v době po schválení oddlužení primární povinností dlužníka poskytovat součinnost insolvenčnímu správci. Pro plnění splátkového kalendáře (v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty) je výčet základních povinností demonstrativně uveden v ust. § 412 IZ, které ve svém obsahu tvoří souhrnný celek. Za tímto účelem můžeme z hlediska konstrukce rozlišovat povinnosti na podstatné, v jejichž porušení lze spatřovat důvod k okamžitému zrušení schváleného oddlužení a na povinnosti ostatní, u kterých se zkoumá dopad na řádný průběh insolvenčního řízení, jakož i okolnosti, které dlužníka k jejich porušení vedly.²⁵⁰ Obecně platí, že insolvenční soud v případě porušení některé z uvedených povinností postupuje obezřetně a než se uchýlí ke zrušení oddlužení, usiluje primárně o zjednání nápravy. Mezi podstatné povinnosti řadíme:

- a. vydat insolvenčnímu správci mimořádný příjem (blíže viz kapitola 4.7.2.4. Majetek mimořádný a dlužníkem zatajený),
- b. nezatajovat žádný ze svých příjmů a na žádost předložit daňová přiznání,
- c. neposkytovat věřiteli žádné zvláštní výhody,
- d. vynaložit veškeré úsilí, které je po dlužníkovi možné spravedlivě požadovat, k plnému uspokojení pohledávek věřitelů, zejména pohledávek věřitelů na výživném ze zákona.

Poslední z výše uvedených povinností byla zavedena oddlužovací novelou, která redefinovala podmínky pro splnění oddlužení a osvobození od placení dosud neuhrazených pohledávek. V současné době není uspokojení věřitelů limitováno žádnou minimální hranicí, a jediným korektivem tak zůstává řádné a včasné plnění povinností podle schváleného způsobu oddlužení. Dlužník musí primárně vynaložit veškeré své úsilí, které je po něm možno spravedlivě požadovat, aby své věřitele uspokojil v plné výši. Tato skutečnost je zároveň obligatorní podmínkou pro splnění oddlužení (blíže viz kapitola č. 5.2. Právní úprava po oddlužovací novele insolvenčního zákona).

---

²⁵⁰ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání, str. 1509.

V případě druhé kategorie je v praxi zkoumán dopad jednání dlužníka na řádný průběh oddlužení, jakož i okolnosti, za kterých k porušení došlo.²⁵¹ Mezi takové povinnosti patří:

- a. vykonávat přiměřeně výdělečnou činnost a pro případ nezaměstnanosti usilovat o získání příjmu,
- b. oznamovat změnu bydliště, sídla nebo zaměstnání,
- c. pravidelně předkládat přehledy svých příjmů,
- d. nepřijímat na sebe nové závazky, které nemohou být v době jejich splatnosti splněny,
- e. bez souhlasu insolvenčního správce neodmítat přijetí daru nebo dědictví.

Platí, že aktivní přístup dlužníka je pro řádný průběh oddlužení nezbytný, neboť je to právě on, kdo má vyvíjet veškeré své úsilí k plnému uspokojení věřitelů, kteří byli dotčeni jeho úpadkem. Není však vyloučeno, aby se dlužník v průběhu oddlužení dostal do zcela mimořádné situace, kdy určité podmínky schváleného oddlužení nemohou být z objektivních důvodů, které nezávisí na jeho vůli, plněny. Nicméně vždy platí, že o této skutečnosti musí dlužník zavčas notifikovat insolvenčního správce, příp. insolvenční soud.

4.7.2. Specifika dispozičního oprávnění k majetku

Osobou s dispozičním oprávněním je rozuměn ten, kdo může legitimně nakládat s majetkovou podstatou a zároveň ji i spravovat. Tato skutečnost se odvíjí od fáze insolvenčního řízení a danou osobou je buďto dlužník nebo insolvenční správce. Obecně se dá říci, že insolvenční správce má dispoziční oprávnění v případech, kde dochází ke zpeněžení majetku, který je dlužník povinen v době po schválení oddlužení vydat insolvenčnímu správci, přičemž obdobně tomu platí i pro majetek zamlčený, zajištěný, získaný darem, dědictvím nebo z neúčinného právního úkonu.²⁵² Pokud dispoziční oprávnění přísluší dlužníkovi, je mu zároveň uložena povinnost, jak s takovým majetkem naložit. Příkladem může být příjem získaný v době po schválení oddlužení, ke kterému má dispoziční oprávnění dlužník. Pokud je oddlužení schváleno plněním splátkového kalendáře (v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty) je dlužník povinen s takto nabytými příjmy naložit tak, jak mu ukládá usnesení o schválení oddlužení.²⁵³ Insolvenční zákon rovněž

---

²⁵¹ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání, str. 1509.

²⁵² MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*, str. 16.

²⁵³ Ust. § 409 odst. 1 IZ.

vyčleňuje majetek podléhající zvláštnímu režimu včetně odchylky v dispozičním oprávnění (blíže viz následující kapitoly pojednávající o specifických majetku).

4.7.2.1. Postižitelnost příjmů před schválením oddlužení

Pro obě formy oddlužení platí, že do majetkové podstaty je zahrnut majetek, který dlužníkovi patřil v okamžiku zahájení insolvenčního řízení, tj. od zveřejnění vyhlášky v insolvenčním rejstříku až do doby schválení oddlužení.²⁵⁴ Za ten jsou považovány i příjmy dlužníka v rozsahu, v jakém mohou být při výkonu rozhodnutí nebo exekuci upokojeny přednostní pohledávky.²⁵⁵ Tato skutečnost ostatně vyplývá i z judikatury Vrchního soudu v Olomouci, která ve svém obsahu stanovuje, že postižitelnost příjmů není provázána pouze na povinnosti dlužníka uložené mu usnesením o schválení oddlužení (plněním splátkového kalendáře v kombinaci se zpeněžením). Dlužník má sám, či skrze zaměstnavatele, provádět deponaci části svého postižitelného příjmu, a to již v době po zahájení insolvenčního řízení. Insolvenční správce následně prověří správnost výpočtu sraženého příjmu a zahrne jej do soupisu majetkové podstaty. Z této částky bude uhrazena odměna a náhrada hotových výdajů a zbývající suma pak rozdělena mezi nezajištěné věřitele.²⁵⁶

Z příslušné judikatury se dále podává, že pokud neprovede deponaci sám dlužník, má tuto povinnost insolvenční správce. Dlužníkovi je pak uloženo, aby takto vyčíslenou částku uhradil ve prospěch účtu majetkové podstaty. Byť jde o právní názor v celku správný a přiléhavý, je zde podle mého názoru opomíjeno hned několik faktorů, které mohou v praxi vyvolat řadu problémů. Předně je nutno podotknout, že v případě dogmatického postupu nastíněného Vrchním soudem v Olomouci, může být negativním důsledkem značný nápad odpůrcích žalob nebo nárůst zrušených oddlužení pro případy, kdy dlužník nesplní povinnost uhradit vyčíslenou sumu ve prospěch účtu majetkové podstaty. Podle Jirmáska je navíc opomíjena skutečnost, že dispoziční oprávnění k příjmům je do doby schválení oddlužení v rukou dlužníka, který s nimi může v souladu s ust. § 111 odst. 2 IZ nakládat v rámci provozování podniku za účelem obvyklého hospodaření (předmětná výjimka je přiléhavá i na obvyklé hospodaření domácnosti).²⁵⁷

---

²⁵⁴ Ust. § 205 odst. 1 IZ.

²⁵⁵ Ust. § 206 odst. 1 ve spojení s ust. § 207 odst. 2 IZ.

²⁵⁶ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. 3. 2021, sp. zn. 4 VSOL 109/2021.

²⁵⁷ JIRMÁSEK, Tomáš. Postižitelnost příjmů dlužníka již od zahájení insolvenčního řízení. Provádění srážek z příjmů dlužníka při souběhu příjmů od více plátců. In: *Insolvenční zóna* [online]. Brno: Insolvence 2008, a.s., 2020. [cit. 2022-09-01]. Dostupné na <https://www.insolvencizona.cz/clanky/postizitelnost-prijmu-dlužníka>

Na základě shora uvedeného se domnívám, že nejvhodnější variantou (pro věřitele i dlužníka) se jeví zpeněžení postižitelného příjmu pouze v případech, kdy ten reálně existuje, tj. k deponaci dochází automaticky ze strany dlužníka nebo jeho zaměstnavatele, aniž by jej dlužník použil k úkonům dle ust. § 111 odst. 1 IZ. Pokud příjem dlužníka dosahuje takové výše, kdy je zcela nepravděpodobné, že byla postižitelná část vynaložena pouze k obvyklému hospodaření, má dojít k jejímu zahrnutí do soupisu majetkové podstaty. Je však zřejmé, že rozhodovací činnost se může v tomto ohledu značně rozcházet a sjednocení předmětné matérie je tak ponecháno dalšímu judikатурnímu vývoji.

Specifikum v podobě deponované části příjmů před schválením oddlužení se objevuje již před nabytím účinnosti oddlužovací novely. Z důvodu toho, že předcházející úprava připouštěla oddlužení ve formě plnění splátkového kalendáře (bez zpeněžení majetkové podstaty), nepanuje v soudní praxi shoda, zda lze tyto finanční prostředky rozdělit mezi nezajištěné věřitele jakožto mimořádný příjem v intencích ust. § 412 odst. 1 písm. b) IZ (ve znění účinném do 31. 5. 2019). V souladu s předmětnou úpravou jsou tyto finanční prostředky, po nabytí právní moci usnesení o schválení oddlužení, v dispoziční sféře dlužníka. Nicméně se domnívám, že dříve deponovaná část příjmů naplňuje předpoklad institutu mimořádného příjmu, který má být rozdělen mezi nezajištěné věřitele.²⁵⁸

4.7.2.2. Institut chráněného obydlí

Další zásadní změnou, kterou přinesla oddlužovací novela, je skutečnost, že pro případy schváleného oddlužení plněním splátkového kalendáře v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty není dlužník bez dalšího povinen vydat ke zpeněžení své obydlí. Insolvenční zákon však stanovuje, že předmětná výjimka se uplatní pouze za předpokladu, kdy ze Zprávy pro oddlužení vyplývá, že hodnota obydlí nepřesahuje hodnotu (určenou podle příslušného předpisu) násobkem částky na zajištění obydlí v dlužníkově bydlišti.²⁵⁹ V tomto ohledu lze obydlí rozdělovat na dvě kategorie. Nadlimitní, jež bude v rámci insolvenčního řízení zpeněženo a podlimitní, které je ponecháno dlužníkovi. Smyslem předmětného institutu je snaha zachovat dlužníkovi a jeho rodině určité materiální zázemí a nenarušit tak jeho sociální vazby, tj. rodinné vztahy, hledání nového zaměstnání apod. Zároveň nemusí dlužník vynakládat větší náklady na zajištění bytových potřeb souvisejících

---

[jiz-od-zahajeni-insolvenčního-řízení-provedení-srazek-z-příjmu-dlužníka-pri-souběhu-příjmu-od-vice-plátcu/](#)

²⁵⁸ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. listopadu 2012, sp. zn. 3 VSPH 450/2012.

²⁵⁹ Ust. § 398 odst. 6 IZ.

se změnou bydlení či nájmu. Na základě toho může dojít k vyšší distribuci finančních prostředků pro samotné věřitele.²⁶⁰ Byť je intence zákonodárce zjevná a pochopitelná, není argumentace stan vyššího uspokojení nezajištěných věřitelů poněkud přiléhavá. V rámci plnění splátkového kalendáře je měsíční srážka limitována výší nezabavitelné částky, nikoliv vlastnictvím obydlím.

Dotčeným ustanovením je chráněno pouze jedno obydlí, přičemž jeho definici (jakož i další podmínky) nevymezuje insolvenční zákon, ale příslušné nařízení vlády.²⁶¹ Obydlím je rozuměna věc užívaná pro účely zajištění bytových potřeb, která se nachází se v místě, kde se dlužník převážně zdržuje. Dané skutečnosti musejí být insolvenčním správcem prověřeny, neboť primárním účelem je zachování materiálního zázemí dlužníka a jeho rodiny, nikoliv ochrana majetku jako takového. Vždy platí, že jde o věc, která se nachází ve vlastnictví či spoluvlastnictví dlužníka, a tudíž ji lze zahrnout do majetkové podstaty. Může jít o věc nemovitou, jako je dům nebo bytová jednotka anebo naopak o právo v podobě družstevního podílu v bytovém družstvu. Rovněž se může jednat o část věci užívané k témuž účelu, jestliže je bytem (např. spoluvlastnický podíl na bytovém domě). Není vyloučeno, aby za obydlí byla považována i věc movitá, jako kupříkladu obytná dodávka či hausbót. Za součást obydlí jsou brány i pozemky, které slouží k jeho řádnému užívání a tvoří s ním funkční celek.²⁶² V takovém případě je však vhodné posuzovat celkovou výměru, resp. zda v případě rozlehlosti pozemku nelze jednu jeho část vydělit geometrickým plánem a samostatně ji zpeněžit.²⁶³

Mechanismus výpočtu hodnoty chráněného obydlí je určen příslušným nařízením vlády, přičemž jde součin částky na zajištění obydlí v dlužníkově bydlišti a koeficientu zohledňovaných osob. Vzorec pro samotný výpočet sestává hned z několika veličin. Komplexně ho lze vyjádřit následujícím způsobem:

- hodnota chráněného obydlí = (statistická hodnota bytu * koeficient růstu cen) * koeficient zohledňovaných osob.

---

²⁶⁰ Důvodová zpráva k zákonu č. 31/2019 Sb.

²⁶¹ Nařízení vlády č. 189/2019 Sb., o způsobu určení hodnoty obydlí, které dlužník není povinen vydat ke zpeněžení.

²⁶² Ust. § 1 a § 2 nařízení vlády č. 189/2019 Sb.

²⁶³ KÖRNER, Pavel, STOČEK, Lukáš. Výpočet chráněného obydlí. In: *Insolvenční zóna* [online]. Brno: Insolvenční zóna, a.s., 2020. [cit. 2022-09-15]. Dostupné na <https://www.insolvencizona.cz/clanky/vypocet-chraneneho-obydli/>

Za zohledňovanou osobu je přitom považován každý, kdo s dlužníkem sdílí společnou domácnost a koho je zároveň povinen vyživovat (typicky jde o manželku, děti nebo o rodiče dlužníka).²⁶⁴ Insolvenční správce by měl tyto osoby pečlivě posoudit, neboť předmětný koeficient je schopen uměle navyšovat hodnotu chráněného obydlí. Ostatní veličiny vychází z příslušných tabulek, které na svých stránkách zveřejňuje Český statistický úřad. Platí, že pokud reálná hodnota (stanovená znaleckým posudkem) přesahuje hodnotu chráněného obydlí (určenou dle nařízení vlády), jedná se o nadlimitní obydlí a dlužník je povinen vydat jej ke zpeněžení. Nicméně k samotné realizaci zpeněžení by mělo dojít pouze za předpokladu, kdy lze výtěžkem dosáhnout alespoň chráněné limitní hodnoty. Pokud se ukáže, že částka získaná zpeněžením bude nižší, než činí hodnota určená na základě vládního nařízení, obydlí by se mělo vydat zpět dlužníkovi, neboť ze strany insolvenčního správce došlo k nesprávnému vyhodnocení.²⁶⁵ Nadto platí, že pokud je věc předmětem zajištění pohledávky, nebude toliko aplikována výjimka ochrany obydlí, a v případě pokynu zajištěného věřitele dojde k jejímu zpeněžení (o zajištěném majetku bude blíže pojednáno v následující kapitole). Byť tato skutečnost není insolvenčním zákonem explicitně upravena, vyplývá z jazykového výkladu ust. § 398 odst. 6 IZ, kde je stanoveno, že ust. § 409 odst. 3 IZ není dotčeno.²⁶⁶

Vyvstává také otázka, jaký postup zvolit při společném oddlužení manželů, kteří nežijí společně, ale každý odděleně v jiné domácnosti. Převažuje názor, že pro tento účel mají být posouzena obě obydlí, přičemž to hodnotnější bude zpeněženo (bez ohledu na institut ochrany obydlí). Za předpokladu, že budou shledány nadlimitními, je namístě zpeněžit obě.²⁶⁷ Osobně se domnívám, že tento právní názor je správný a zcela jistě přílehavý. Vycházím ze zákonné fikce, kde pro účely oddlužení jsou manželé považováni za jednoho dlužníka. Skutečnost, že spolu fakticky nežijí, nemá jít k tíži jejich věřitelů.

Lze si samozřejmě povšimnout určité kategorizace, kde velkou roli sehrává jak samotná lokalita obydlí, tak i počet zohledňovaných osob. Na základě těchto okolností mohou být někteří dlužníci více dotčeni na svých právech. Narušeno je též postavení věřitelů, kdy v případě nízkopříjmových dlužníků s podlimitním obydlím nemusejí být

---

²⁶⁴ Ust. § 3 Nařízení vlády č. 189/2019 Sb.

²⁶⁵ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání, str. 1413 až 1414.

²⁶⁶ MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*, str. 218.

²⁶⁷ GRYGAR, Jiří. Chráněné obydlí a jeho (ústavněprávní) limity. In: *Advokátní deník online* [online]. Praha: Česká advokátní komora, 2019. [cit. 2022-09-29]. ISSN 2571-3558. Dostupné na <https://advokatnidenik.cz/2019/10/14/chrane-obydli-a-jeho-ustavnepravni-limity/>.

nezajištěné pohledávky téměř uspokojeny, a i přesto dlužníci při splnění stanovených podmínek dosáhnou osvobození od zbytku dluhů, přičemž jejich majetkové residuum, v podobě vlastnického práva k obydlí, zůstane zachováno. Tento aspekt shledávám za největší úskalí daného institutu, neboť skrze oddlužovací novelu došlo ke značné devalvaci práv nezajištěných věřitelů. Zohledňováním podlimitních obydlí se tak mnohem více posiluje ochrana dlužníka, přičemž postavení věřitelů je opět oslabeno.

4.7.2.3. Zajištěný majetek

Pravidla pro zpeněžení zajištěného majetku se liší v závislosti na účinnosti právní úpravy. Obecně platí, že po právní moci usnesení o schválení oddlužení je dispoziční oprávnění *ex lege* v rukou insolvenčního správce.²⁶⁸ Ten je však vázán pokyny zajištěného věřitele, jak v ohledu zpeněžení, tak i správy zajištěného majetku.²⁶⁹ V daném případě pak odpadá problematika tzv. sdíleného statku, neboť uspokojení se dostává primárně zajištěným věřitelům.²⁷⁰

Pro obě právní úpravy shodně platí, že pro realizaci zpeněžení bude nutné kumulativního naplnění dvou podmínek:

- a. věřitel řádně a včas přihlásí svou zajištěnou pohledávku do insolvenčního řízení,
- b. insolvenční správce provede přezkum pravosti, výše a pořadí pohledávky.

Před oddlužovací novelou byl ke zpeněžení vyžadován též pokyn zajištěného věřitele. Jednalo se o prvek klíčový, nikoliv však nezbytný. Insolvenční správce souhlas nepotřeboval ve chvíli, kdy zpeněžením ostatního majetku nedošlo k plnému uspokojení nezajištěných věřitelů anebo výše zajištěných pohledávek přesahovala hodnotu předmětu zajištění.²⁷¹ Nicméně i přesto byla nutná aprobace ze strany věřitelského výboru či zástupce věřitelů, příp. insolvenčního soudu.²⁷²

Recentní právní úprava obsahuje automatismus, kdy ke zpeněžení zajištěného majetku dochází vždy, ledaže zajištěný věřitel požádá, aby k tomu nedošlo. Spolu s výslovnou

---

²⁶⁸ Ust. § 409 odst. 3 IZ za účinnosti obou právních úprav.

²⁶⁹ Ust. § 230 odst. 2 a ust. § 293 odst. IZ.

²⁷⁰ SEDLÁČEK, Miroslav, MATUŠKA, Dominik. Pokyn zajištěného věřitele v insolvenčním řízení. In: *Advokátní deník online* [online]. Praha: Česká advokátní komora, 2021. [cit. 2022-11-28]. ISSN 2571-3558. Dostupné na: https://advokatnidenik.cz/2021/10/12/pokyn-zajisteneho-veritele-v-insolvencnim-řízení/#_ftn13.

²⁷¹ Ust. § 408 odst. 3 IZ ve znění účinném do 31. 5. 2019.

²⁷² KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář* [online]. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-932-9. Komentář k ust. § 408 odst. 3 IZ.

žádostí musí být též naplněna jedna z alternativních podmínek, tj. pohledávky nezajištěných věřitelů budou v plné výši uspokojeny zpeněžením ostatního majetku nebo zajištěná pohledávka zjevně přesahuje hodnotu zajištění.²⁷³ Pokud je zajištěná pohledávka v rámci přezkumného jednání zjištěna (příp. při incidenčním sporu), nedopadají na ní negativní důsledky spojené s osvobozením dlužníka.²⁷⁴ Zajištěný věřitel tak může iniciovat zpeněžení předmětu zajištění i po skončení insolvenčního řízení (platí shodně pro obě právní úpravy).

V souvislosti se zpeněžením zajištěného majetku vyvstává otázka, jak má být naloženo s případnou hyperochou. Pokud bylo o úpadku dlužníka rozhodnuto před nabytím účinnosti oddlužovací novely, přikláněla se judikatura k názoru, že hyperocha z titulu zpeněžení zajištěného majetku nemůže sloužit ke kolektivnímu uspokojení nezajištěných věřitelů, neboť se toliko nejedná o mimořádný příjem v intencích ust. § 412 odst. 1 písm. b) IZ (ve znění účinném do 31. 5. 2019). Konstantní judikatura uzavřela, že hyperocha je pouhou transformací majetku pocházejícího z přebytku výtěžku zpeněžení, na který nemá zajištěný věřitel právo, a taktéž na něho nemají nárok ani nezajištění věřitelé, neboť ti jsou v případě oddlužení plněním splátkového kalendáře uspokojováni výlučně z očekávaných příjmů dlužníka.²⁷⁵ Výhradní dispoziční právo má k hyperoše pouze dlužník, který s ní může libovolně nakládat. S poměrně šalamounským řešením přišel Krajský soud v Plzni v případě dlužníka, který soustavně neplnil podmínky schváleného oddlužení, vznikaly mu zapodstatované pohledávky a následně byly z jeho strany vyvíjeny i značné obstrukce s úmyslem vyhnout se možnému překlenutí oddlužení na konkurs. Před tím, než insolvenční soud rozhodl o prohlášení konkursu, insolvenční správce již provedl zpeněžení zajištěného majetku, přičemž vzniklá hyperocha měla být vyplacena dlužníkovi. Insolvenční správce však podal návrh na předběžné opatření, kterým se domáhal, aby k vydání hyperochy nedošlo do chvíle, než bude na majetek dlužníka prohlášen konkurs. Insolvenční soud, s poukazem na shora nastíněnou judikaturu, předběžné opatření zamítl. Nicméně konstatoval, že lhůta k vyplacení hyperochy není nikterak omezena a v dané situaci se jeví účelným, aby insolvenční správce ponechal hyperochu na účtu majetkové podstaty do doby, než bude rozhodnuto o jeho návrhu na zrušení schváleného oddlužení.²⁷⁶ I přes tuto

---

²⁷³ Ust. § 408 odst. 3 IZ.

²⁷⁴ Ust. § 414 odst. 4 IZ.

²⁷⁵ Ve shodě s konstantní judikaturou viz např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. 3. 2016, sp. zn. 4 VSPH 238/2016.

²⁷⁶ Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 1. 11. 2016, sp. zn. KSPL 27 INS 29067/2014-B-30.

skutečnost nebylo možné s hyperochou libovolně nakládat, neboť na úhradu zapodstatovaných pohledávek mohla být použita jen s výslovným souhlasem dlužníka.

Oddlužovací novela zavedla plnění splátkového kalendáře v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty, při kterém jsou nezajištění věřitelé uspokojováni nejen z příjmů dlužníka, ale i ze zpeněžení jeho majetku. Tím došlo k redefinování podmínek pro nakládání s hyperochou, která v souladu s recentní úpravou bude sloužit jako mimořádný příjem pro nezajištěné věřitele.²⁷⁷ V případě zpeněžení hyperochy náleží insolvenčnímu správci odměna v souladu s ust. § 3 odst. 2 písm. b) vyhlášky č. 313/2007 Sb., která je diferencována dle rozsahu. V minulosti se o její výši vedly spory, neboť insolvenční soudy ji určovaly obdobně jako při vydání finančních prostředků, tj. ve výši 4 %. Nicméně z odvolací judikatury následně vyplynulo, že jde o výtěžek dosažený zpeněžením majetku jedním ze způsobů uvedených v ust. 286 odst. 1 IZ a tuto skutečnost musí reflektovat i příslušná odměna insolvenčního správce.²⁷⁸ Notno podotknout, že předmětné závěry budou aplikovány i za předpokladu zpeněžení chráněného obydlí, pokud je předmětem zajištění. Na vzniklou hyperochu není dále nahlíženo jako na chráněné obydlí, ale jako na mimořádný příjem, který je dlužník povinen vydat insolvenčnímu správci ke zpeněžení.²⁷⁹

Před vydáním výtěžku zajištěnému věřiteli a uhrazením nákladů spojených se správou a zpeněžením včetně odměny insolvenčního správce, musí být přednostně uspokojena pohledávka společenství vlastníků (příp. správce domu), která souvisí se správou domu a pozemku, pokud předmětem zpeněžení byla jednotka v domě a věřitel svou pohledávku za dlužníkem řádně přihlásil do insolvenčního řízení.²⁸⁰ Svou povahou jde o preferenční pohledávku, neboť ta je při splnění obligatorních podmínek prioritně uhrazena do výše jedné desetiny čistého zajištěného výtěžku a následně může být uspokojena i z vydání případné hyperochy mezi nezajištěné věřitele. Společenství vlastníků musí pohledávku za dlužníkem řádně přihlásit, tj. uspokojeny budou jen pohledávky vzniklé před zahájením insolvenčního řízení. Za předešlé úpravy textace předmětného ustanovení obsahovala odlišný postup, neboť pohledávka musela být v insolvenčním řízení uplatněna, nikoliv přihlášená. Tato drobná nuance znamená, že pokud bylo o úpadku dlužníka rozhodnuto před nabytím účinnosti oddlužovací novely, mohou být uspokojeny i pohledávky vzniklé v průběhu

---

²⁷⁷ Ve shodě s konstantní judikaturou viz na např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 3. 2020, sp. zn. 2 VSPH 153/2020.

²⁷⁸ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 5. 2021, sp. zn. 2 VSPH 562/2021.

²⁷⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 9. 2. 2021, sp. zn. 2 VSPH 1355/2020.

²⁸⁰ Ust. § 298 odst. 8 IZ.

insolvenčního řízení.²⁸¹ Nicméně pro oba případy platí podmínka, že předmětem zpeněžení musí být zajištěná bytová jednotka v domě a dlužník má vůči věřiteli (správci domu nebo společenství vlastníku) zjištěnou pohledávku z titulu správy domu a pozemku.

Podle mého názoru je v rámci postupu zpeněžení hyperochy vhodné, aby insolvenční soud rozhodl o uspokojení zajištěných věřitelů, příp. společenství vlastníků, a nezajištěných věřitelů ze zbylého mimořádného příjmu (hyperochy) jediným komplexním usnesením, a to v souladu se zásadou rychlosti a hospodárnosti insolvenčního řízení při uspokojování pohledávek věřitelů dlužníka. Insolvenční soud však musí brát v potaz procesní rozdílnost, kdy vydání zajištěného majetku probíhá v intencích ust. § 298 IZ, zatímco u majetku nezajištěného je postupováno přiměřeně podle ustanovení o rozvrhu v konkursu, tj. ust. § 304 IZ.²⁸² Vyhláška obsahující poučení o možnosti podat proti návrhu insolvenčního správce námítky, musí tedy implikovat jak 7 denní lhůtu pro zajištěné věřitele, tak i 15 denní lhůtu pro věřitele nezajištěné. Nutné je také diferencovat odměnu insolvenčního správce, neboť ta v případě vydání hyperochy nesmí jít k tíži zajištěných věřitelů, ale musí být v plné výši uhrazena z prostředků určených pro nezajištěné věřitele. Lze se setkat i s postupem, který je založený právě na pojmu „přiměřenosti“ použití ustanovení o konkursu, kdy insolvenční soud rovnou vydá usnesení o rozdělení výtěžku zpeněžení mezi nezajištěné věřitele (bez předchozí vyhlášky s možností podání námitek), přičemž proti předmětnému usnesení je přípustné odvolání, které může podat kterýkoliv z účastníků řízení.²⁸³ Podle mého názoru se jeví přílehavější mnou nastíněná varianta, a to i pro případy separátního usnesení o vydání mimořádného příjmu mezi nezajištěné věřitele, kterému má formálně předcházet vyhláška s poučením o možnosti podání námitek. Ve své podstatě nelze vyloučit ani opačný postup, neboť i ten lze subsumovat pod jeden z možných výkladů ust. § 409 odst. 2 *in fine* IZ. Zda však jde o postup akceptovatelný, může aprobovat až budoucí judikatura.

4.7.2.4. Majetek mimořádný a dlužníkem zatajený

V usnesení o schválení oddlužení je označen majetek, který se ke dni rozhodnutí stává součástí majetkové podstaty. Tu dále tvoří majetek podle ust. § 412 odst. 1 písm. b) za

---

²⁸¹ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání, str. 1043 až 1044.

²⁸² Ust. § 409 odst. 2 *in fine* IZ.

²⁸³ Postup aplikovaný Jirmáskem v rámci senátu KSPH 67 (Krajský soud v Praze.) Blíže viz JIRMÁSEK, Tomáš. Zpráva o zpeněžení majetku v oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty. In: *Insolvenční zóna* [online]. Brno: Insolvenční zóna, a.s., 2020. [cit. 2022-09-22]. Dostupné na https://www.insolvencnizona.cz/clanky/zprava-o-zpenzeni-majetku-v-oddluzeni-plnenim-splatko-veho-kalendare-se-zpenzenim-majetkove-podstaty/#_ftn6.

předpokladu, že bude získán z neúčinného právního jednání anebo že jej dlužník zamlčel, resp. neuvedl do seznamu majetku, ač tuto povinnost měl.²⁸⁴ Tato skutečnost platí jak pro oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty, tak i pro kombinaci s plněním splátkového kalendáře. Soupis majetkové podstaty, který insolvenční správce předkládá skrze Zprávu pro oddlužení, je tedy pouze deklaratorní povahy, neboť majetková podstata může být v průběhu insolvenčního řízení zúžena (např. vylučovací žalobou) nebo rozšířena (např. neúčinným právním úkonem). Pokud ze strany dlužníka dojde k zamlčení majetku, insolvenční správce prověří, zda tak učinil se zjevným úmyslem zkrátit své věřitele, neboť takováto okolnost indikuje jeho nepoctivý záměr a insolvenční soud může schválené oddlužení zrušit (viz kapitola 6. Zrušení schváleného oddlužení). Pokud jde o majetek z neúčinného právního úkonu, insolvenční správce by měl před podáním žaloby posoudit míru úspěšnosti ve věci. Je nutno přihlédnout zejména ke skutečnosti, že incidenční spory trvají v řádu i několik let, a to s nejistým výsledkem. Majetek, který je možno získat na základě odpůrcí žaloby, nemá představovat hlavní předmět uspokojení nezajištěných věřitelů, ale má jít o podpůrný majetek, který věřitelům přinese vyšší procento uspokojení jejich pohledávek.²⁸⁵

Pro případy kombinace zpeněžení a plnění splátkového kalendáře je majetková podstata rozšířena i o hodnoty získané darem a dědictvím, jakož i mimořádné příjmy či část výtěžku zpeněžení náležejícího do společného jmění manželů.²⁸⁶ Dispoziční oprávnění je v rukou dlužníka, nicméně ten má povinnost vydat předmětné hodnoty insolvenčnímu správci. Oddlužovací novela zavedla restriktce v podobě negativního výčtu plnění, které není považováno za mimořádný příjem. Jde o plnění vyplývající z pojistných smluv o škodovém pojištění a z titulu práva na náhradu újmy (majetkové i nemajetkové).²⁸⁷ Zákonodárce je vyloučil z důvodu, že jejich účelovým určením není navýšení hodnoty majetku, ale reparace vzniklé újmy či škody, která dlužníkovi vznikla (např. plnění z havarijního pojištění, léčebné výlohy apod.). Otázkou však zůstává, do jaké míry je reflektována podstata předmětného pojištění v případech, kdy ze strany dlužníka dojde k znehodnocení majetku, který by se za jiných okolností mohl stát předmětem pro uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů. U nemajetkové újmy nelze samozřejmě pomíjet určitý sociální aspekt. Nicméně v ostatní případech jde podle mého názoru o nepříliš šťastný legislativní krok, který věřitele krátí na

---

²⁸⁴ Ust. § 406 odst. 2 a odst. 3 písm. e) IZ.

²⁸⁵ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání, str. 1451.

²⁸⁶ Ust. § 412 odst. 1 písm. b) IZ.

²⁸⁷ Ust. § 412 odst. 1 písm. b) *in fine* IZ.

jejich právech. Pokud o úpadku dlužníka bylo rozhodnuto před nabytím účinnosti oddlužovací novely, dojde ke zpeněžení i této kategorie mimořádných příjmů.

S účinností zákona Lex Covid I bylo novelizováno ust. § 317 odst. 2 o.s.ř., podle kterého výkonu rozhodnutí a exekuci nepodléhá mj. ani daňový bonus, jenž byl dříve judikaturou považován za mimořádný příjem v intencích s ust. § 412 odst. 1 písm. b) IZ.²⁸⁸ Na základě této skutečnosti nemá být daňový bonus postihován ani v rámci oddlužení, což ostatně potvrzuje i recentní rozhodovací praxe insolvenčních soudů.²⁸⁹ Ta vychází z předpokladu, že z majetkové podstaty je vyloučen majetek, který nelze postihnout výkonem rozhodnutí nebo exekuce (nestanoví-li insolvenční zákon jinak).²⁹⁰

4.7.2.5. Mimořádné odměny v době koronaviru

V době koronaviru se stala hojně diskutovanou problematikou mimořádná odměna zdravotnického personálu ve vztahu k probíhajícímu oddlužení, tzv. covid odměna. Podstatou covid odměn byla snaha ocenit zdravotnický personál za jejich náročnou práci a podstoupení značného rizika v podobě přímého kontaktu s nákazou nemoci SARS-Cov-2. Za tento přínos pro společnost alokovalo Ministerstvo zdravotnictví pro tyto osoby mimořádné odměny, které jim byly vypláceny spolu s běžným příjmem, tj. byly součástí čisté mzdy, příp. platu dlužníka. Z důvodu toho, že ze strany zákonodárce nedošlo k bližší právní úpravě, zaujaly insolvenční soudy stran postižitelnosti různé postoje. Ve prospěch dlužníků se postavil Vrchní soud v Praze, který judikoval, že covid odměny nemohou být vnímány jako mimořádný příjem dle ust. § 412 odst. 1 písm. b) IZ, a bez souhlasu dlužníka je proto nelze použít k mimořádným splátkám nad rámec plnění splátkového kalendáře. Vycházel z předpokladu, že k tíži dlužníků nelze klást skutečnost, kdy insolvenční zákon na tento druh odměn *expressis verbis* nepamatuje.²⁹¹ Vrchní soud v Praze postupoval v souladu s dobrými mravy, neboť se jevílo zcela nelogické, aby odměny, které ve svém obsahu vyjadřují celospolečenský přínos, byly v rámci insolvenčního řízení exekvovány a používány k uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů.

Zcela opačného názoru byl však Vrchní soud v Olomouci, který se přiklonil k jejich plné postižitelnosti. Ve svém odůvodnění uvedl, že jde o formu odměn, která je

---

²⁸⁸ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 3. 2013, sp. zn. 1 VSPH 241/2013.

²⁸⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 7. 2020, sp. zn. VSPH 601/2020.

²⁹⁰ Ust. § 207 odst. 1 IZ.

²⁹¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 1. 2021, sp. 4 VSPH 1515/2020.

řádnou součástí mzdy, a tudíž podléhá výkonu rozhodnutí nebo exekuci. Na základě těchto skutečností ji pak lze v insolvenčním řízení postihnout srážkami. Nadto vyloučil možnost aplikace ust. § 407 odst. 3 IZ, tj. aby soudy individuálně posuzovaly ponechání odměn na základě žádostí dlužníků.²⁹² K určitému osvětlení dané problematiky přispěl až zákonodárce skrze Lex Covid II. Zde je stanoveno, že výkonu rozhodnutí nebo exekuci budou covid odměny podléhat pouze z jedné poloviny. Zároveň byl stanoven okruh osob, kterých se předmětná úprava týká.²⁹³ Nicméně textace příslušného ustanovení obsahuje nepřilíh vhodné obraty, které vyvolaly další interpretační otázky. Předně bylo určeno, že jednou z kategorií jsou zaměstnanci kritické infrastruktury, přičemž není dále specifikováno, o jaké profesi se jedná. Odměna měla být poskytnuta za mimořádný nebo zvlášť významný pracovní úkol, otázkou však zůstává, co si pod těmito neurčitými pojmy představit.

Shora uvedené jen podtrhuje fakt, kdy jakákoliv zákonem neupravená matérie, či interpretační otázka, může vyústit ve značnou disparitu rozhodovací činnosti insolvenčních soudů a neúměrně tak zasahovat do právní jistoty dlužníků.

4.7.2.6. Majetek postižený výkonem rozhodnutí nebo exekuce

Účinností oddlužovací novely došlo pro případ oddlužení formou plnění splátkového kalendáře v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty k modifikaci dispozičního oprávnění stran majetku postiženého výkonem rozhodnutí nebo exekuce, a to ve prospěch insolvenčního správce.²⁹⁴ Tento majetek zpravidla představuje část příjmů dlužníka, vymožených na základě výkonu rozhodnutí či exekuce, které nebyly v důsledku účinků zahájeného insolvenčního řízení rozděleny mezi věřitele. Za předešlé právní úpravy svědčilo dispoziční oprávnění dlužníkovi, který s ním mohl libovolně nakládat.²⁹⁵ To bylo podle mého názoru zcela neúčelné. Změna dispozičního oprávnění je tak vítaným jevem a pro věřitele další možností k uspokojení svých pohledávek.

Podle názoru JUDr. Maršíkové je nutné, aby insolvenční soud nejprve uložil dlužníkovi (v usnesení o schválení oddlužení) povinnost vydat tento majetek ke zpeněžení. Pokud tak neučiní, insolvenční správce nezíská dispoziční oprávnění a majetek bude zablokovan v rámci generálního inhibitoria pro případné zrušení oddlužení a zastavení

---

²⁹² Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. 4. 2021, sp. zn. VSOL 166/2021.

²⁹³ Ust. § 24a zákona č. 191/2020 Sb.

²⁹⁴ Ust. § 409 odst. 3 IZ.

²⁹⁵ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář* [online]. 4. vydání. Komentář k ust. § 409 odst. 2 IZ.

insolvenčního řízení.²⁹⁶ S takovým názorem se však nemohu ztotožnit. Z dikce předmětného ustanovení explicitně vyplývá výjimka majetku postiženého v rámci výkonu rozhodnutí nebo exekuce, kdy dispoziční oprávnění nezískává dlužník, ale insolvenční správce, což není provázáno na žádnou podmínku. Pokud by majetek zůstal blokován v rámci generálního inhibitoria a u dlužníka došlo k osvobození od placení dosud neuhrazených pohledávek, nelze po skončení insolvenčního řízení s takovým majetkem nakládat ve prospěch věřitelů, na které nedopadlo vynětí z oddlužení. Již ze zákona vyplývá, že při kolizi exekučního a insolvenčního řízení dochází k upřednostnění řízení insolvenčního.²⁹⁷ Za tohoto stavu je zřejmé, že insolvenční správce má mít k předmětnému majetku dispoziční oprávnění, aniž by o této skutečnosti insolvenční soud nadále rozhodoval. Navíc nejde jen o další zdroj sloužící k upokojení pohledávek věřitelů, ale pro případ neschválení oddlužení či jeho zrušení, může být využit k úhradě dlužné odměny a náhrady hotových výdajů insolvenčního správce, aniž by tato položka šla k tíži státního rozpočtu.²⁹⁸

4.7.2.7. Upuštění od zpeněžení majetkové podstaty

Pokud je oddlužení schváleno kombinací, dochází ke zpeněžení majetku uvedeného v soupisu majetkové podstaty, ledaže by ze Zprávy pro oddlužení přímo vyplynulo, že se jím nedosáhne uspokojení nezajištěných pohledávek. Insolvenční správce vždy posuzuje předpokládanou výtěžnost dlužníkovy majetku, přičemž uvede, zda (ne)navrhuje jeho zpeněžení. Plně se ztotožňuji s názorem Maršíkové, podle níž má insolvenční správce brát v potaz také skutečnost, zda v případě zpeněžení určitého majetku nedojde k ohrožení plnění splátkového kalendáře. V praxi je poměrně časté, že dlužníci pracují v zahraničí, kde pobírají mnohem vyšší výdělků. Pokud by insolvenční správce přistoupil například ke zpeněžení automobilu sloužícího jako dopravní prostředek do zaměstnání, může být dlužník nucen opustit lépe finančně ohodnocené zaměstnání, čímž budou z dlouhodobého hlediska pohledávky nezajištěných věřitelů uspokojeny v poměrně nižší výši.²⁹⁹

---

²⁹⁶ MARŠÍKOVÁ, Jolana. Zdroje plnění v oddlužení splátkovým kalendářem se zpeněžením majetkové podstaty. In: *Advokátní deník online*. [online]. Praha: Česká advokátní komora, 5. 3. 2020. [cit. 2022-09-29]. ISSN 2571-3558. Dostupné na: <https://advokatnidenik.cz/2020/03/05/zdroje-plneni-v-oddluzeni-splatkovym-kalendarem-se-zpenzenim-majetkove-podstaty/>.

²⁹⁷ Ust. § 109 odst. 1 písm. c) IZ.

²⁹⁸ Viz usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 22. 9. 2022, sp. KSUL 85 INS 19081/2021-B-14.

²⁹⁹ MARŠÍKOVÁ, Jolana. Zdroje plnění v oddlužení splátkovým kalendářem se zpeněžením majetkové podstaty.

Insolvenční soud v usnesení o schválení oddlužení označí majetek, který je dlužník povinen vydat za účelem jeho zpeněžení insolvenčnímu správci anebo majetek, od jehož zpeněžení má být upuštěno (takové rozhodnutí musí být vždy řádně odůvodněno). Při posuzování výtěžnosti musí brát insolvenční správce v potaz jednak očekávanou hodnotu, které je možné zpeněžením dosáhnout, a jednak očekávané náklady včetně odměny a náhrady hotových výdajů insolvenčního správce. Obecně lze konstatovat, že dlužníkovi nemá být uloženo vydat ke zpeněžení majetek, pokud ze Zprávy pro oddlužení vyplývá, že jeho hodnota je nižší, než minimální výše odměny insolvenčního správce.³⁰⁰ V praxi však mohou nastat situace, kdy se majetek jeví na první pohled hodnotnějším, ale při samotné realizaci zpeněžení nelze dosáhnout predikované částky. Pro zhodnocení nákladů je relevantní vyhláška č. 313/2007 Sb., kde je odměna insolvenčního správce diferencována podle toho, zda jde o výtěžek určený zajištěným nebo nezajištěným věřitelům. Při zpeněžení nezajištěného majetku je dále rozhodné, zda byl uskutečněn způsobem předvídaným v ust. § 286 IZ (např. veřejnou dražbou). Pro tyto případy je odměna odstupňována podle čistého výtěžku určeného nezajištěným věřitelům, přičemž ta vždy činí nejméně 20 000 Kč (bez DPH).³⁰¹ Pokud bude hodnota nižší než 20 000 Kč, představuje odměna čistý výtěžek, který se poníží o hotové výdaje insolvenčního správce. Podle mého názoru jde o problematické ustanovení, neboť nám nabízí hned dvojí výklad a v praxi nezdědka kdy vyvstává otázka v ohledu částky určené pro samotné věřitele. Nadto určitou kontroverzi spatřuji též ve skutečnosti, že výkladem je připuštěna i možnost nulového uspokojení nezajištěných věřitelů, neboť lze zpeněžit majetek, jehož výše bude postačovat pouze na úhradu odměny insolvenčního správce, příp. dalších nákladů.

Jedním z možných výkladů, a v praxi také nejčastějším, je zpeněžení majetku za hodnotu, která postačuje na úhradu minimální odměny 20 000 Kč (příp. DPH) a hotových výdajů insolvenčního správce, přičemž zbývající částka je distribuována mezi nezajištěné věřitele. V tomto ohledu se jeví sporným, jaké minimální hodnoty má dosahovat výtěžek určený pro nezajištěné věřitele. Lze se setkat s názory, že za analogického použití ust. § 395 odst. 1 písm. b) IZ má tato částka dosahovat stejné výše, jaká připadá na odměnu insolvenčního správce, tj. celkový výtěžek má činit alespoň 45 000 Kč. Avšak výtěžkem může být dosažena i částka nižší, neboť soudní praxe není v tomto ohledu toliko konstantní. Praktický dopad předmětného ustanovení je takový, že při nízkém výtěžku se věřitelům

---

³⁰⁰ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 2. 2020, sp. zn. 4 VSPH 32/2020.

³⁰¹ Ust. § 3 odst. 2 písm. b) ve spojení s ust. § 3 odst. 4 vyhlášky č. 313/2007 Sb.

dostane poměrně nižší částka, než kdyby se při výpočtu odměny aplikovala 15 % sazba. Příkladem může být zpeněžení majetku insolvenčním správcem (zároveň plátce DPH) za cenu 50 000 Kč. Pokud bude zohledněna pouze procentuální sazba, činí odměna 9 075 Kč včetně DPH. Při aplikaci ustanovení o minimální hodnotě se odměna markantně zvedne na částku 24 200 Kč včetně DPH, čímž budou věřitele zkráceni na svých pohledávkách celkem o 15 125 Kč. Nemělo by však docházet k postupu, kdy insolvenční správce zpeněží dlužníkův majetek za cenu, která bude postačovat pouze na úhradu jeho odměny a náhrady hotových výdajů. Bohužel v některých případech se na začátku insolvenčního řízení odhaduje výtěžnost majetku jen s obtížemi, což nakonec může vést právě k variantě nulového uspokojení. Nicméně by se mělo jednat o zcela ojedinělé případy, u kterých insolvenční soud prověří veškeré okolnosti, zejména pak, zda insolvenční správce postupoval při ocenění majetku s odbornou péčí. Pokud insolvenční soud shledá pochybení, může přistoupit k moderaci odměny, příp. vyvodit další důsledky.³⁰² Notno podotknout, že pokud insolvenční správce nevybočí z intencí ust. § 36 odst. 1 IZ, může vyhláškou nastavený postup znamenat, že na úhradu pohledávek nezajištěných věřitelů se v rámci zpeněžení nedostane téměř ničeho.³⁰³ Ministerstvo spravedlnosti zjevně nezohlednilo možnost, že v praxi je častokrát předmětem zpeněžení majetek nižší hodnoty. V tomto směru se *de lege ferenda* jeví vhodná revize předmětného ustanovení, alespoň co do úpravy minimální hodnoty, která má sloužit pro nezajištěné věřitele.

Dalším přípustným výkladem je, že ke zpeněžení majetku dojde za předpokladu, kdy se zohledněním pevně stanovené výše odměny (ust. § 3 odst. 2 písm. b) vyhlášky) lze dosáhnout výtěžku, u kterého bude odměna činit nejméně částku 20 000 Kč, tj. hodnota majetku musí při zpeněžení dosahovat alespoň částky 135 000 Kč.³⁰⁴ S tímto názorem se však nemohu ztotožnit, neboť ne vždy lze dosáhnout takového výtěžku, zejména jde-li o majetek nižší hodnoty (např. garážové stání situované v horší lokalitě).

V ostatních případech, kdy k realizaci dochází jinak než zpeněžením podle ust. § 286 IZ, náleží insolvenčnímu správci odměna ve výši 4 % z výtěžku určeného nezajištěným věřitelům.³⁰⁵ V praxi jde nejčastěji o zpeněžení finančních prostředků (např. výtěžek

---

³⁰² Ust. § 38 odst. 3 IZ.

³⁰³ Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 16. 6. 2021, sp. zn. KSUL 85 INS 20524/2018-B-18.

³⁰⁴ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání, str. 1412.

³⁰⁵ Ust. § 3 odst. 2 písm. c) vyhlášky.

z exekučního řízení či deponovaná část příjmu dlužníka od zahájení insolvenčního řízení do doby schválení oddlužení).

4.7.2.8. Majetek vyloučený

V rámci obou forem oddlužení se uplatňuje pravidlo, že nestanovuje-li insolvenční zákon jinak, není do majetkové podstaty zahrnut majetek, který nelze postihnout výkonem rozhodnutí nebo exekuce podle jiných právních předpisů (např. exekuční řád či o.s.ř.).³⁰⁶ Předmětná konstrukce se neuplatňuje na věci sloužící k podnikání dlužníka, které z majetkové podstaty vyloučeny nejsou. Zde je však vhodné, aby insolvenční správce posoudil nejen možnou výtěžnost, ale také skutečnost, zda jejich zpeněžením nedojde k ohrožení plnění splátkového kalendáře.

Majetkovou podstatu netvoří zpravidla věci, jejichž prodej je zakázán (např. samočinné zbraně, věci ve vlastnictví státu), dále také věci osobní potřeby (např. obvyklé vybavení domácnosti, běžné ošacení) či věci, jejichž prodej je v rozporu s dobrými mravy (např. snubní prsten, náboženská literatura).³⁰⁷ Poměrně opomíjeným, ale v praxi velmi běžným, je majetek účelově vázaný.³⁰⁸ Jedná se o různé formy dotací či návratné výpomoci ze státního rozpočtu. Pokud insolvenční správce takový majetek zahrne do soupisu majetkové podstaty, musí dojít k jeho vyjmutí, a to buď na základě závazného pokynu insolvenčního soudu nebo v případě spornosti podle výsledku excindační žaloby.

Obecně platí, že se dlužník vůči insolvenčnímu správci může domáhat, aby majetek, který neměl být v souladu s ust. § 207 odst. 1 IZ zahrnut majetkové podstaty, byl vyloučen.³⁰⁹ Byť insolvenční zákon neupravuje pevně stanovenou lhůtu k podání návrhu na vyloučení, dlužník je povinen učinit tak bez zbytečného odkladu poté, co se o této skutečnosti dozvěděl. Rozhodnou dobou je tedy zveřejnění soupisu majetkové podstaty v insolvenčním rejstříku, který je nedílnou součástí Zprávy pro oddlužení a o přezkumu. O návrhu dlužníka pak rozhoduje insolvenční soud.

---

³⁰⁶ Ust. § 207 odst. 1 IZ.

³⁰⁷ Ust. § 321 a 322 odst. 1 a 2 o.s.ř.

³⁰⁸ Ust. § 208 IZ.

³⁰⁹ Ust. § 226 IZ.

4.8. Přerušeni a prodloužení doby trvání oddlužení

Oddlužovací novela přinesla možnost přerušit nebo prodloužit průběh oddlužení. V souladu se zásadami nepravé retroaktivity je však možné aplikovat tyto instituty jen na případy, kdy o úpadku dlužníka bylo rozhodnuto po 1. 6. 2019.

Pokud to odůvodňují důležité důvody, může insolvenční soud po předchozí žádosti dlužníka, nebo insolvenčního správce, přerušit průběh oddlužení až na 1 rok.³¹⁰ Přerušit oddlužení nelze opakovaně, a to ani v případech, že nebyla vyčerpána celá jeho délka. Byť zákon explicitně nestanovuje, na jakou formu oddlužení se přerušeni vztahuje, z textace normy je patrné, že se bude uplatňovat jen pro fázi plnění splátkového kalendáře. Dlužníkovi totiž odpadá povinnost hradit pohledávky nezajištěných věřitelů v intencích ust. § 398 odst. 3 IZ, aniž by insolvenční soud schválené oddlužení zrušil. Na ostatní povinnosti nemá přerušeni vliv. Dlužník i nadále hradí zálohu na odměnu a náhradu hotových výdajů insolvenčního správce. Nicméně odměna se pro tyto účely snižuje o 70 %, tj. pro jednotlivce na částku 375 Kč (bez DPH) a pro manžele pak na částku 563 Kč (bez DPH).³¹¹ Náhrada hotových výdajů zůstává neměnná. Domnívám se, že z ust. § 412b odst. 2 IZ *a contrario* plyne, že přerušeni se toliko nedotkne případného zpeněžení majetku (zajištěného i nezajištěného), neboť nedochází k přerušeni insolvenčního řízení jako celku, ale odpadá pouze povinnost úhrady stanovených měsíčních splátek.³¹² Insolvenční zákon neobsahuje výčet důvodů, pro které je možné oddlužení přerušit, tudíž je posouzení plně v kompetenci insolvenčního soudu. Tento postup je podle mého názoru vhodným, neboť lze individuálně posoudit okolnosti každého případu zvlášť. Důležitý důvod můžeme spatřovat například ve vážném zdravotním onemocnění dlužníka, plánovaném lékařském zákroku, mimořádné škodní události či péči o osobu blízkou atp.³¹³ Vždy se však bude jednat o okolnost zvláštního zřetele hodnou, která na straně dlužníka zapříčiní pokles jeho příjmů, a ten není schopen řádně plnit splátkový kalendář. Během epidemie koronaviru docházelo k přerušeni oddlužení z důvodu poklesu či úplného výpadku příjmu dlužníků, jež měly svůj původ ve vládních restrikcích. Pokud odpadne důvod přerušeni, musí insolvenční soud toliko rozhodnout o pokračování v oddlužení. To neplatí, pokud byla v usnesení stanovena

---

³¹⁰ Ust. § 412b odst. 1 IZ.

³¹¹ Ust. § 3 odst. 3 písm. b) vyhlášky č. 313/2007 Sb.

³¹² JIRMÁSEK, Tomáš. Novela insolvenčního zákona – verze 2019 - 7. In: *Insolvenční zóna* [online]. Brno: Insolvenční zóna, a.s., 2019. [cit. 2022-10-10]. Dostupné na <https://www.insolvencnizona.cz/clanky/novela-insolvenčního-zákona-verze-2019-7/>.

³¹³ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání, str. 1495 až 1496.

konkrétní doba. V takovém případě počíná běžet oddlužení automaticky bez další ingerence insolvenčního soudu.

Insolvenční zákon dále umožňuje, po předchozí žádosti dlužníka, prodloužit délku oddlužení až o 6 měsíců.³¹⁴ Prodloužit oddlužení lze pouze jedenkrát, a to z důležitých důvodů. Účelem daného institutu je poskytnout dlužníkovi možnost, aby řádně splnil podmínky stanovené pro splnění oddlužení. V praxi je uplatňován především u dlužníků, u nichž vyvstává během 3 let předpoklad 60 % uspokojení nezjištěných pohledávek.³¹⁵ Pokud se dlužník před uplynutím stanovené doby přiblíží k minimální 60 % hranici, má možnost požádat insolvenční soud, aby jeho oddlužení prodloužil. Získá tím šanci na předčasné splnění oddlužení a osvobození od placení dosud neuhrazených pohledávek, resp. nebude splátkový kalendář plnit po dobu 5 let. Žádost musí být podána ještě před samotným uplynutím základní délky oddlužení. Z důvodu toho, že minimální hranice pro uspokojení nezajištěných pohledávek byla v 5leté variantě zrušena, nelze předpokládat, že by zde dlužníci sami od sebe žádali o prodloužení. Z povahy věci je také vyloučeno, aby insolvenční soud prodloužil oddlužení v případě dlužníků ve zvláštním režimu (blíže viz 5.2. Oddlužení v případě dlužníků ve zvláštním režimu). V případě prodloužení oddlužení je dlužník povinen hradit odměnu a náhradu hotových výdajů v plné výši.

Insolvenční zákon ve svém obsahu nevyklučuje kombinaci obou institutů. Doba, po kterou je oddlužení přerušeno, není započítávána do zákonné délky trvání oddlužení. V případě některých dlužníků se tak délka insolvenčního řízení může protáhnout až na 6,5 roku.

---

³¹⁴ Ust. § 412b odst. 5 IZ.

³¹⁵ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání, str. 1496 až 1497.

5. Rozhodnutí o splnění oddlužení a přiznání osvobození

Z důvodu oddlužovací novely se v současné době setkáváme s dvojkolejností insolvenčních řízení. Značné množství schválených oddlužení, kde o úpadku dlužníka bylo rozhodnuto do 31. 5. 2019, stále probíhá a insolvenční soud tak musí posuzovat redefinované podmínky pro splnění oddlužení, příp. osvobození, s ohledem na časovou posloupnost právní matérie. Z důvodu ucelenosti a přehlednosti bude následující kapitola rozdělena podle účinnosti právní úpravy, která koresponduje s jednotlivými formami oddlužení.

5.1. Právní úprava před oddlužovací novelou insolvenčního zákona

Oddlužení podle právní úpravy účinné do 31. 5. 2019 probíhalo především skrze plnění splátkového kalendáře nebo zpeněžením majetkové podstaty. O kombinaci obou forem mohl insolvenční soud rozhodnout pouze za předpokladu, že insolvenční správce podal návrh implikující výslovné prohlášení dlužníka, který s tímto postupem souhlasil.³¹⁶

A. Plnění splátkového kalendáře

Plnění splátkového kalendáře se stalo jednou z nejčastějších forem oddlužení. Na rozdíl od recentní právní úpravy, nejsou pro samotné splnění oddlužení stanoveny žádné podmínky. Po uplynutí 5leté lhůty, nebo po úplném uspokojení nezajištěných pohledávek, je ze strany insolvenčního správce vyhotovena zpráva, na základě které insolvenční soud vezme usnesením na vědomí splnění oddlužení, proti kterému není odvolání přípustné.³¹⁷ Věřitelé tak mohou brojit pouze proti případnému rozhodnutí, kterým je dlužník osvobozen od placení dosud neuhrazených pohledávek. Součástí usnesení o splnění oddlužení jsou i výroky o určení odměny a náhrady hotových výdajů insolvenčního správce a zproštění jej funkce. Celá koncepce je postavena na deklaraci, že pokud v průběhu insolvenčního řízení nedojde ke zrušení schváleného oddlužení, bude po uplynutí stanovené lhůty prohlášeno jeho splnění. Tato skutečnost však automaticky nezakládá nárok dlužníka na přiznání osvobození. Jde o separátní usnesení, jež nejsou provázána vzájemnou akcesoritou. Insolvenční soud rozhodne o osvobození dlužníka pouze za předpokladu, že jsou z jeho strany splněny zákonné podmínky. Může tak dojít k situaci, kdy insolvenční soud vezme usnesením na vědomí splnění oddlužení, aniž by dále rozhodl o osvobození nebo naopak,

---

³¹⁶ Ust. § 398 odst. 1 IZ ve znění účinném do 31. 5. 2019.

³¹⁷ Ust. § 413 IZ ve znění účinném do 31. 5. 2019.

dlužníka od placení pohledávek neosvobodil (blíže bude o této materii pojednáno v kapitole 5.1.1. Podmínky pro přiznání osvobození).

B. Zpeněžení majetkové podstaty

V poslední fázi této podoby oddlužení dochází k distribuci výtěžku zpeněžení majetkové podstaty mezi nezajištěné věřitele a k ukončení insolvenčního řízení. Obdobně jako u předešlé formy ani u zpeněžení majetkové podstaty není splnění oddlužení limitováno žádnými podmínkami. Insolvenční soud jej vezme na vědomí poté, co ze strany insolvenčního správce obdrží Zprávu o splnění oddlužení, tj. proběhne zpeněžení majetkové podstaty a usnesení o schválení konečné zprávy včetně rozvrhového usnesení nabude právní moci.³¹⁸ Odvolání není toliko přípustné proti samotnému splnění oddlužení, ale pouze do výroku o osvobození dlužníka. Svou povahou se opět jedná o dvě samostatná rozhodnutí. Odlišností od plnění splátkového kalendáře je skutečnost, že insolvenční soud v rámci usnesení o splnění oddlužení již nerozhoduje o odměně a náhradě hotových výdajů insolvenčního správce, neboť ty byly určeny již při schválení konečné zprávy.

C. Kombinace splátkového kalendáře a zpeněžení majetkové podstaty

Před nabytím účinnosti revizní novely byla kombinace splátkového kalendáře a zpeněžení majetkové podstaty dovozována pouze z judikatury. Následně došlo k jejímu připuštění *ex lege*, ale pod podmínkou, že insolvenční správce takový postup navrhne a dlužník jej aprobejuje. Praxí nebyl vyloučen ani postup, kdy insolvenční soud nejprve schválil oddlužení formou prostého plnění splátkového kalendáře, a v jeho průběhu rozhodl o kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty (se souhlasem dlužníka). Důvodem byla skutečnost, že v průběhu řízení vyšlo najevo, že dlužník není schopen plnit měsíční splátku ve výši, která by postačovala k minimální 30 % míře uspokojení nezajištěných pohledávek. Dlužník však vlastnil postižitelný majetek, jehož zpeněžením by přispělo k vyššímu uspokojení věřitelů.³¹⁹

V průběhu oddlužení je ze strany dlužníka plněno měsíčními splátkami a insolvenční správce zároveň realizuje zpeněžení majetkové podstaty.³²⁰ Opět platí, že pro zpeněžení majetkové podstaty se analogicky aplikují ustanovení o konkursu. Nicméně pro tuto formu

---

³¹⁸ Ust. § 302 a násl. IZ ve znění účinném do 31. 5. 2019.

³¹⁹ Viz například průběh insolvenčního řízení vedeného u Krajského soudu v Ústí nad Labem pod sp. zn. KSUL 85 INS 25586/2015.

³²⁰ Ust. § 398 odst. 2 IZ ve znění účinném do 31. 5. 2019.

oddlužení je v praxi zaveden lehce odlišný postup, nežli je tomu u čisté podoby zpeněžení majetkové podstaty. Je tomu tak z důvodu, že plnění splátkového kalendáře a proces zpeněžení, probíhá v různých časových úsecích. Insolvenční správce tak pro případ zpeněžení majetku předkládá tzv. kvazi konečnou zprávu, která je oznámena skrze vyhlášku (s poučením o možnosti podat námitky) zveřejněnou v insolvenčním rejstříku. Insolvenční soud následně provede vydání rozvrhového usnesení, jehož součástí je i určení odměny a výdajů insolvenčního správce sestávající za daný úsek oddlužení.³²¹ K uspokojení věřitelů tak dochází již v průběhu insolvenčního řízení. Oddlužení je splněno za předpokladu, kdy dojde ke zpeněžení majetkové podstaty a zároveň uplyne doba stanovená insolvenčním zákonem, tj. 5 let nebo úplné uspokojení nezajištěných pohledávek. Pokud je tato podmínka naplněna, insolvenční správce vyhotoví zprávu, na základě které insolvenční soud vezme splnění oddlužení na vědomí.

Obdobně jako u předešlých forem, ani zde okamžik splnění automaticky nezakládá nárok dlužníka na přiznání osvobození.

5.1.1. Podmínky pro přiznání osvobození

Účelem a hlavním smyslem celého procesu oddlužení je vyřešit složitou životní situaci dlužníka a narovnat vztahy vůči jeho věřitelům. Insolvenční řízení může při splnění stanovených podmínek vyústit v přiznání dobrodiní v podobě osvobození dlužníka od leckdy značné části pro něho jinak nesplnitelných závazků. Jak již bylo řečeno, splnění oddlužení a přiznání osvobození jsou dvě na sobě nezávislá rozhodnutí. Pro případy kladného rozhodnutí o přiznání osvobození jsou, na rozdíl od recentní úpravy, kladeny na dlužníky mnohem přísnější nároky, zejména co se naplnění kvantitativní bariéry týče. Insolvenční soud osvobodí dlužníka pouze za předpokladu, že z jeho strany došlo k řádnému a včasnému splnění všech povinností uložených mu schváleným způsobem oddlužení.

A. Plnění splátkového kalendáře (v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty)

Jednou z nosných podmínek pro přiznání osvobození v případě plnění splátkového kalendáře (příp. v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty) je uspokojení pohledávek

---

³²¹ MLEJNKOVÁ, Ivana. Splnění oddlužení. In: *Praktický průvodce insolvenčním řízením: Insolvenční zákon-komentář* [online]. Praha: Verlag Dashöfer, nakladatelství, spol. s r. o., 2021. [cit. 2022-10-15]. Dostupné na: https://www.insolvenčni-zakon-komentar.cz/onb/33/splneni-oddluzeni-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4Eltu6PFEtumJs0KVDbHZYzvD4Oz6a_Qm7Q/.

nezajištěných věřitelů v minimální výši 30 %, resp. 50 % při snížené měsíční splátce. Nicméně ani ostatní povinnosti nesmí být upozaděny, tj. všem povinnostem má být přikládána stejná váha. Pokud dlužník neplní podmínky schváleného způsobu oddlužení, může insolvenční soud tuto skutečnost zohlednit až následně, resp. když rozhoduje o případném osvobození dlužníka. Insolvenční soud tak nemusí přistoupit ke zrušení schváleného oddlužení, ale včasné a řádné plnění povinností, může posuzovat až v samém závěru insolvenčního řízení.³²² Domnívám se, že tomu by se mělo stávat pouze výjimečně, neboť insolvenční správce má povinnost dozírat na plnění povinností dlužníka v průběhu celého insolvenčního řízení a pokud shledá nedostatky, má činit kroky ke zjednání nápravy a případně podat insolvenčnímu soudu návrh na zrušení oddlužení. Jeví se neúčelným, aby insolvenční soud při soustavném porušování podmínek nezrušil schválené oddlužení již v průběhu insolvenčního řízení, ale vyčkával až na případné rozhodnutí o osvobození dlužníka. Nadto lze konstatovat, že při pochybení dlužníka má ze strany insolvenčního správce, včetně insolvenčního soudu, následovat výzva, ve které bude uloženo, aby dlužník v dané věci zjednal nápravu.

Výčet esenciální povinností, které musí dlužník řádně a včas splnit, je obsažen především v ust. § 412 odst. 1 až 3 IZ (ve znění účinném do 31. 5. 2019). Dlužník pro přiznání osvobození musí dodržet veškeré tyto povinnosti, nikoliv jen některé.³²³ Pokud tak neučiní, insolvenční soud o osvobození dlužníka nikterak nerozhoduje, resp. usnesením vezme pouze na vědomí splnění oddlužení. Pokud dlužník řádně splní veškeré mu uložené povinnosti, vyjma minimální hranice pro uspokojení nezajištěných věřitelů, musí podat návrh na přiznání osvobození, o kterém insolvenční soud rozhodne, tj. vydá výrok implikující vyhovění nebo zamítnutí žádosti dlužníka.³²⁴ Bez návrhu nemůže insolvenční soud o případném (ne)osvobození toliko rozhodnout. Kvantitativní bariéra v podobě minimálního uspokojení nezajištěných pohledávek může být prolomena pouze při kumulativní naplnění několika podmínek, tj.:

- a. dlužník prokáže, že požadované hodnoty nebylo dosaženo v důsledku okolností, které nezavinil,
- b. nezajištěným věřitelům se nedostane nižšího plnění, než jakého by dosáhli v případě konkursu, tzv. test konkursem,

---

³²² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 1. 2018, sp. zn. 29 NSČR 2/2018.

³²³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2018, sp. zn. 29 NSČR 227/2016.

- c. dlužník podá návrh, ve kterém žádá o přiznání osvobození od placení dosud neuhrazených pohledávek.

Dlužník musí ve svém návrhu tvrdit objektivní okolnosti, které nezavinil vlastním přičiněním, a v důsledku kterých nebylo dosaženo požadované hodnoty plnění. Tyto skutečnosti musí dlužník nejen tvrdit, ale především doložit. Důkazní břemeno jde k tíži dlužníka, neboť insolvenční soud není *ex offio* povinen provádět příslušná šetření. Nicméně ze strany insolvenčního soudu je aplikován tzv. test konkursem. Jde o porovnání výše plnění, kterého se věřitelům dostalo při splátkovém kalendáři a hodnoty, které by se jim dostalo v případě konkursu. Majetek dlužníka musí dosahovat nižší hodnoty, než činí hodnota jeho příjmů, ze kterých bylo na splátkový kalendář plněno.³²⁵ V důsledku nabytí účinnosti Lex Covid I (přejato i jeho novelizacemi) došlo ke změně podmínek pro přiznání osvobození, kdy insolvenční soud test konkursem již neprovádí. Nově platí také vyvratitelná domněnka, podle které dlužník nezavinil okolnosti, v jejichž důsledku nebylo dosaženo požadované hodnoty plnění, pokud mají své opodstatnění v mimořádných restrikcích přijatých v rámci zamezení šíření epidemie koronaviru, které dlužníkovi značně ztížily plnění jeho povinností.³²⁶ Předmětná domněnka však nenastane, pokud byl nižší předpoklad plnění již před účinností tohoto zákona.³²⁷

V průběhu oddlužení tak mohou nastat okolnosti, které dlužníkovi znemožní plnění splátkové kalendáře, v důsledku čehož není naplněna zákonem stanovená minimální hranice pro uspokojení nezajištěných pohledávek. I v takovém případě může dlužník dosáhnout kladného vydání rozhodnutí, na základě kterého bude od placení dosud neuhrazených pohledávek osvobozen. Insolvenční soud však musí náležitě posoudit všechny okolnosti ve vztahu k ochraně práv nezajištěných věřitelů.³²⁸

Předešlá právní úprava kladla na dlužníka, v případě oddlužení plněného splátkovým kalendářem, mnohem více nároků, nežli se tomu děje v současné době. Obecně platí, že všem povinnostem má být přikládána stejná váha. Skutečnost, že dlužník v průběhu insolvenčního řízení uhradí více jak 30 % nezajištěných pohledávek, nemá být sama o sobě důvodem, pro který bude dlužník osvobozen. Jednou z povinností insolvenčního soudu je,

---

³²⁵ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 3. 2015, sp. zn. 3 VSPH 6/2015.

³²⁶ Ust. § 15 zákona č. 190/2020 Sb.

³²⁷ JIRMÁSEK, Tomáš. LEX COVID – ČÁST III. - CO?. In: *Insolvenční zóna* [online]. Brno: Insolvenční zóna 2008, a.s., 2020. [cit. 2022-10-22]. Dostupné na <https://www.insolvencizona.cz/clanky/lex-covid-cast-iii-co/>.

³²⁸ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 3. 11. 2020, sp. zn. 1 VSPH 1260/2020 ve vztahu k usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 16. 6. 2021, KSUL 85 INS 34874/2014-B-62.

aby dbal ochrany práv všech účastníků řízení, tj. aby je lehkomyšlné a nepoctivé jednání dlužníka nepoškodilo nebo nedovoleně zvýhodnilo.³²⁹ Pokud dlužník žádá o přiznání dobrodiní v podobě osvobození, je výhradně na něm, aby prokázal, že neplnění splátkového kalendáře nezavinil vlastním přičiněním. I přes poměrně konstantní judikaturu se domnívám, že při závažnějším porušení povinností je vhodnějším schválené oddlužení zrušit, nikoliv vyčkávat na rozhodnutí o osvobození, a to právě s ohledem na ochranu práv věřitelů. Může totiž nastat situace, kdy odvolací soud zaujme odlišný právní názor a dlužníka i přes určité porušení jeho povinností osvobodí, pokud ten uspokojí nezajištěné věřitele nad zákonem stanovenou hranici. Nezřídka kdy se stává, že některé senáty odvolacího soudu přikládají podmínce minimálního uspokojení věřitelů větší váhu, nežli ostatním povinnostem.³³⁰

B. Zpeněžení majetkové podstaty

Dlužníkovi je při oddlužení zpeněžením majetkové podstaty stanoveno podstatně méně povinností, nežli je tomu při plnění splátkového kalendáře. Dá se říci, že dlužníková povinnost spočívá pouze v poskytování potřebné součinnosti, neboť osobou iniciující celý proces zpeněžení, je insolvenční správce. Vystává tedy otázka, za jakých podmínek má insolvenční soud dlužníka osvobodit, když v dané formě oddlužení jsou jeho povinnosti toliko restriktivní. V tomto směru se lze setkat s dvěma názorovými proudy. Podle prvního z nich má být dlužník osvobozen i za předpokladu, že zpeněžením majetkové podstaty nebude dosaženo minimální míry uspokojení nezajištěných pohledávek. Je tomu z důvodu, že těžiště povinností spočívá na insolvenčním správci a dlužník není sám o sobě schopen ovlivnit výsledek zpeněžení.³³¹ Za těchto podmínek může insolvenční soud dlužníka osvobodit i při nulovém uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů. Neosvobodit dlužníka, který řádně a včas splnil veškeré své povinnosti a zároveň prokázal, že ekonomický výsledek zpeněžení nikterak nezavinil, by se jevilo jako nepřiměřená tvrdost.³³²

Druhý názor je opačného charakteru. Podle něho má být dlužník osvobozen za předpokladu, že splní zákonem stanovenou minimální hranici uspokojení nezajištěných pohledávek (příp. s věřiteli smlouvenou míru). Pokud tak neučiní, může být osvobozen pouze v intencích ust. § 415 IZ. Nadto platí, že pro případy zpeněžení majetkové podstaty není eliminován test konkursem, tj. ust. § 15 Lex Covid I do této oblasti nedopadá. Nejvyšší soud

---

³²⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2017, sp. zn. 29 NSČR 97/2015.

³³⁰ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 11. 2021, sp. zn. 4 VSPH 1191/2021.

³³¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2017, sp. zn. 29 NSČR 54/2017.

³³² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 1. 2015, sp. zn. 1 VSPH 2161/2014.

judikoval, že dlužník se může vyhnout testu konkursem jen za předpokladu, kdy použije část svého nezabavitelného majetku k dorovnání rozdílu, pokud se v průběhu insolvenčního řízení ukáže, že zpeněžením nebude dosaženo předpokládané míry uspokojení.³³³

Osobně se domnívám, že i pro případy zpeněžení majetkové podstaty má být kladen důraz na dodržení minimální míry uspokojení. Pokud jí nebude v průběhu oddlužení dosaženo, jdou takové důsledky k tíži dlužníka. Osvobození připadá v úvahu pouze za předpokladu, kdy dlužník prokáže, že vyvinul snahu, kterou je po něm možné spravedlivě požadovat, aby své věřitele uspokojil v co nejvyšší možné míře. Zároveň musí prokázat, že nízké hodnoty plnění nezavinil vlastním přičiněním. Podle mého názoru je aktivní přístup dlužníka nezbytným prvkem oddlužení v jakékoliv jeho formě. Nelze totiž pomíjet ochranu nezajištěných věřitelů, kteří jsou dlužníkovým úpadkem citelně dotčeni na svých právech. Pokud nedojde k naplnění zákonem stanovené minimální hranice, záleží na posouzení insolvenčního soudu, zda dlužníka v intencích ust. § 415 IZ osvobodí.

5.2. Právní úprava po oddlužovací novele insolvenčního zákona

Oddlužovací novela redefinovala nejen podmínky pro splnění oddlužení a osvobození dlužníka, ale i samotnou délku insolvenčního řízení. Došlo k zavedení zvýhodněného režimu pro zvláště zranitelné dlužníky a nového institutu v podobě rozhodnutí o nesplnění oddlužení.

A. Plnění splátkového kalendáře v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty

Dlužník při této formě oddlužení plní nezajištěným věřitelům měsíční splátky a pokud je součástí majetkové podstaty postižitelný majetek, insolvenční správce realizuje jeho zpeněžení. Z insolvenční praxe se vytříbil postup, kdy po zpeněžení majetku insolvenční správce předkládá tzv. kvazi konečnou zprávu, která je po svém oznámení schválena insolvenčním soudem v podobě rozvrhového usnesení (obdobně jako při starém právním režimu). Z důvodu rozličnosti její formy, která závisela na konkrétním insolvenčním správci, byla zavedena standardizovaná formulářová podoba.

Pokud má být oddlužení plněním splátkového kalendáře v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty splněno, musí být naplněna alespoň jedna z následujících podmínek:³³⁴

- a. nezajištěné pohledávky uspokojeny v plné výši,

---

³³³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2017, sp. zn. 29 NSČR 21/2017.

³³⁴ Ust. § 412a odst. 1 IZ.

- b. v době 3 let od schválení oddlužení uhrazeno alespoň 60 % nezajištěných pohledávek (nepřihlíží se k pohledávkám podřízeným),
- c. po dobu 5 let od schválení oddlužení nedojde k jeho zrušení a dlužník neporuší svou povinnost vynaložit veškeré úsilí, které je po něm možno spravedlivě požadovat, aby uspokojil své věřitele v plné výši; přičemž platí vyvratitelná domněnka, že povinnost neporušil, pokud uhradil alespoň 30 % nezajištěných pohledávek (nepřihlíží se k podřízeným pohledávkám).

Jak je patrné, z kvantitativní bariéry se stala pouze vyvratitelná domněnka, které nemusí být dosaženo, pokud dlužník vynaloží veškeré úsilí, které je po něm možno spravedlivě požadovat, aby uspokojil nezajištěné věřitele v plné výši. Jedná se o kumulaci neurčitých právních pojmů, přičemž jejich interpretace závisí na individuálním posouzení insolvenčního soudu. Tato povinnost je zároveň i jednou z podmínek, pro kterou může insolvenční soud schválené oddlužení zrušit (srov. ust. § 412 odst. 1 písm. h) IZ). Za předpokladu, že dlužník v době 3 let uhradí alespoň 60 % pohledávek nezajištěných věřitelů, bude jeho oddlužení bez dalšího splněno, aniž by insolvenční soud nadále zkoumal, jaké úsilí dlužník k úhradě svých závazků vynaložil. Obdobně tomu platí pro případy, kdy dlužník po uplynutí 5 let uhradí minimálně 30 % nezajištěných pohledávek.

Pokud dlužník splnil shora uvedené podmínky a insolvenční správce provedl zpeněžení majetku zahrnutého v soupisu majetkové podstaty, vezme insolvenční soud na vědomí splnění oddlužení. Pokud tak neučiní, musí rozhodnout o jeho nesplnění.³³⁵ V každém případě je součástí usnesení o (ne)splnění oddlužení i určení odměny a náhrady hotových výdajů insolvenčního správce včetně zproštění jej funkce. Na rozdíl od právní úpravy účinné do 31. 5. 2019, je odvolání co do výroku o (ne)splnění oddlužení toliko přípustné.³³⁶

B. Zpeněžení majetkové podstaty

Ke splnění oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty dochází ze předpokladu, kdy insolvenční soud jedná obdrží Zprávu o splnění oddlužení (ta je vyhotovena po schválení konečné zprávy a rozvrhového usnesení, resp. po jeho splnění) a dlužník řádně splnil veškeré své povinnosti uložené mu rozhodnutím o schválení oddlužením.³³⁷ Obdobně

---

³³⁵ Ust. § 413 odst. 1 IZ.

³³⁶ Ust. § 413 odst. 1 *in fine* IZ.

³³⁷ Ust. § 412a odst. 2 IZ.

jako za předešlé právní úpravy, i zde jsou povinnosti dlužníka omezeny pouze co do poskytování součinnosti insolvenčnímu správci, příp. insolvenčnímu soud. Shodně jako pro oddlužení kombinací obou forem platí, že insolvenční soud buďto vezme na vědomí splnění oddlužení nebo rozhodne o jeho nesplnění. Odvolání do předmětného výroku je přípustné.³³⁸

5.1.2. Podmínky pro přiznání osvobození

Insolvenční soud osvobodí dlužníka od placení dosud neuhrazených pohledávek při kumulativním dodržení dvou podmínek, tj. bude rozhodnuto o splnění oddlužení a dlužník řádně a včas splní své povinnosti.³³⁹ Z uvedeného *a contrario* vyplývá, že pokud insolvenční soud rozhodne o nesplnění oddlužení, tak o osvobození dlužníka již dále nerozhoduje. Jednotlivé povinnosti se liší podle formy schváleného oddlužení, přičemž v případě oddlužení kombinací je výčet upraven zejména v ust. § 412 odst. 1 IZ. Pro zpeněžení majetkové podstaty jde toliko o povinnost součinnosti. Nadto dlužníkům odpadla podmínka minimálního uspokojení nezajištěných pohledávek, která byla nahrazena vynaloženým úsilím dlužníka, co do plného uspokojení svých věřitelů (pouze u plnění splátkového kalendáře v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty). Je tak zřejmé, že pro případy oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty bude k osvobození dlužníků docházet v drtivé většině případů.

Rozhodování o (ne)přiznání osvobození je závěrečnou fází insolvenčního řízení. Insolvenční soud má poslední možnost posoudit celkový přístup dlužníka. Zákon ve svém obsahu vylučuje automatismus v podobě splnění oddlužení a současného přiznání osvobození.³⁴⁰ Domnívám se však, že za takto nastavené úpravy lze jen těžko odůvodnit usnesení, na základě kterého insolvenční soud rozhodne o splnění oddlužení, aniž by dlužníka od placení dosud neuhrazených pohledávek neosvobodil. Vycházím ze skutečnosti, že insolvenční soud disponuje prostředky, jako jsou zrušení nebo nesplnění oddlužení, které mají právě tyto případy právě eliminovat. Nadto již samotné rozhodnutí o splnění oddlužení subsumuje podmínku, že dlužník řádně splnil své povinnosti, neboť v opačném případě by insolvenční soud buďto schválené oddlužení zrušil již v jeho průběhu anebo rozhodl o nesplnění oddlužení. Mám za to, že pokud dlužník porušuje podmínky schváleného oddlužení a nezjedná ve lhůtě k tomu určené nápravu, má insolvenční soud přistoupit ke

---

³³⁸ Ust. § 413 odst. 1 IZ

³³⁹ Ust. § 414 IZ.

³⁴⁰ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání, str. 1500 až 1501.

zrušení oddlužení. Pokud se o této skutečnosti dozví až v samém závěru insolvenčního řízení, rozhodne o jeho nesplnění.

5.3. Oddlužení v případě dlužníků ve zvláštním režimu

Zákonodárce skrze oddlužovací novelu zavedl zvláštní ochranu pro vybranou kategorii dlužníků, pro něž stanovil odlišné podmínky, co do délky oddlužení, tak i jeho splnění. Na rozdíl od zrušení obecné kvantitativní bariéry, zavedení zvláštního právního režimu pro zranitelné skupiny osob kvitují, neboť se z velké části jedná o dlužníky, kteří se do dluhové pasti nedostali toliko vlastním přičiněním, resp. v důsledku nedostatečné finanční gramotnosti. Z důvodu svého věku či zdravotního stavu jsou vyloučeni z pracovního trhu a nejsou schopni obstarat si další příjem.

Výhodnost spočívá především v délce trvání oddlužení, která je zkrácena na dobu 3 let. Dále absentuje explicitní povinnost dlužníka v průběhu oddlužení vynakládat veškeré úsilí k plnému uspokojení svých věřitelů (viz ust. § 412a odst. 1 písm. c) IZ). Nicméně tato povinnost stále platí jako generální pravidlo v intencích ust. § 412 odst. 1 písm. h) IZ.³⁴¹ Ostatní povinnosti jsou v daném režimu zachovány, tj. i minimální ekonomická nabídka. Pokud nedojde v průběhu 3 let ke zrušení schváleného oddlužení, vezme insolvenční soud na vědomí jeho splnění a dlužníka od placení dosud neuhrazených pohledávek osvobodí.³⁴² Mezi osoby ve zvýhodněném režimu řadíme:

- a. starobní důchodce,
- b. invalidní osoby ve druhém a třetím stupni,
- c. dětské dlužníky.

Nárok na starobní důchod musí vzniknout ještě před schválením oddlužení a takto trvat v průběhu celého insolvenčního řízení. V souladu s příslušnou dikcí spadají do této kategorie i osoby, kterým byl přiznán předčasný starobní důchod. Na dlužníky v tzv. předdůchodu se zvláštní režim uplatňovat nebude, neboť jim nevzniká nárok na dávku hrazenou státem, ale jde o penzi, která je vyplácena v rámci doplňkového penzijního spoření.³⁴³ Naproti tomu v případě invalidity druhého nebo třetího stupně postačuje, když k přiznání invalidity dojde kdykoliv v průběhu oddlužení, aniž by musela trvat v celé jeho délce. V tomto směru je

---

³⁴¹ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání, str. 1491 až 1492.

³⁴² Ust. § 412a odst. 4 a 6 IZ

³⁴³ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání, str. 1492.

důležité rozlišovat mezi pojmy invalidní důchodce a osoba, která je invalidní ve druhém nebo třetím stupni. Obdobně jako u starobních důchodců je možné, aby člověku s přiznanou invaliditou nevznikl nárok na výplatu invalidního důchodu. Pro účely zvýhodněného režimu pak postačuje, aby invalidita byla dlužníkovi pouze přiznána (ve druhém nebo třetím stupni), aniž by mu toliko vznikl nárok na invalidní důchod.³⁴⁴ Listiny objasňující vznik nároku na starobní důchod či invaliditu, musí dlužník insolvenčnímu správci předložit nejpozději před podáním Zprávy o splnění oddlužení.³⁴⁵ Z důvodu fikce jednoho dlužníka, musejí při společném návrhu splňovat podmínky zvýhodněného režimu oba z manželů. Není přitom rozhodné, zda jeden z manželů bude starobním důchodcem a druhý invalidou ve druhém nebo třetím stupni.

Z předmětného ustanovení však vyvstává několik interpretačních otázek, například jak postupovat za situace, kdy k přiznání invalidity dojde po uplynutí 3 let (tzn. v mezidobí 3 až 5 let) nebo naopak, kdy již přiznaná invalidita bude dlužníkovi v průběhu oddlužení odebrána (příp. změněna na invaliditu prvního stupně). Cílem dané úpravy je ochrana zvláště zranitelných osob, u kterých dochází k poklesu pracovní schopnosti a tedy i jejich příjmu. Lze se setkat s názorem, že jako vhodná se jeví aplikace zvýhodněného režimu i na tyto dva případy.³⁴⁶ Tato domněnka však koliduje s legitimním očekáváním věřitelů, jakož i zásadami retroaktivity. Pokud by k přiznání invalidity došlo mezi 3 až 5 rokem plnění splátkového kalendáře, nemůže insolvenční soud vzít na vědomí splnění oddlužení se zpětnou účinností. Pokud před splněním oddlužení bude dlužníkovi odebrán status invalidy, příp. snížen na první stupeň, mělo by automaticky dojít k překlenutí na 5letou variantu oddlužení, neboť zde odpadla překážka, pro kterou si není dlužník schopen zajistit dostatečný příjem.

Poslední kategorií jsou tzv. dětští dlužníci. V jejich případě vznikly pohledávky minimálně ze dvou třetin ještě před dosažením zletilosti. Intencí zákonodárce bylo zvýhodnit dlužníky, kteří vznik závazků zpravidla nezavinili a nečerpali z nich žádné benefity. Jedná se o dluhy, které nemají žádné reálné ekonomické opodstatnění, například dluhy nabyté v rámci dědického řízení. Není tedy spravedlivé, aby tito dlužníci vstupovali do počátku

---

³⁴⁴ Ust. § 39 odst. 2 písm. b) a c) a ust. § 40 zákona č. 155/1995 Sb.

³⁴⁵ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání, str. 1492.

³⁴⁶ KOZÁK, Jan, KARÁSKOVÁ, Barbora. Insolvenční řízení - dlužníci ve zvýhodněném režimu (§ 412a) dialog dichtung und wahrheit. *Soukromé právo*. [online]. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2020. [cit. 2022-10-19]. Dostupné na: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/276938/1/2?rem=dialog%20dichtung%20und%20wahrheit>.

ekonomického života s dluhovou zátěží.³⁴⁷ Insolvenční zákon blíže upravuje podmínky, podle kterých musí alespoň dvě třetiny nezajištěných dluhů vzniknout před dosažením 18 let, přičemž za takovou pohledávku se dále považuje.³⁴⁸

- a. příslušenství pohledávky,
- b. smluvní pokuta vzniklá na základě stejného právního titulu,
- c. pohledávka vůči věřiteli vzniknuvší při podnikatelské činnosti před dosažením věku 21 let a za předpokladu, že dlužník plnění využije alespoň ze dvou třetin na úhradu pohledávek vzniklých před 18 rokem věku.

Poslední z výše uvedených pohledávek pokrývá situace, kdy je dlužník po dosažení zletilosti nucen přijmout na sebe další závazky z důvodu předešlého zadlužení. Je nezbytné, aby takto získané finanční prostředky opravdu sloužily k úhradě starších závazků (explicitně dluhů před dosažením zletilosti).

5.4. Osvobození dlužníka od placení pohledávek

Pokud dlužník splní podmínky předpokládané insolvenčním zákonem, dočká se dobrodiní v podobě osvobození od leckdy značné části pro něho jinak nesplacitelných dluhů. Pro obě právní úpravy shodně platí, že rozhodnutí insolvenčního soudu, kterým osvobozuje dlužníka, se vztahuje na pohledávky zahrnuté do oddlužení v rozsahu, v němž nebyly dosud uspokojeny.³⁴⁹ Obdobně to platí i pro pohledávky věřitelů, kteří je za dlužníkem řádně a včas nepřihlásili do insolvenčního řízení (ač tak učinit měli) a pohledávky, k nimž se vůbec nepřihlíželo.³⁵⁰ V neposlední řadě se osvobození vztahuje i na třetí osoby, které měli vůči dlužníkovi právo regresu (např. ručitel).³⁵¹ Notno podotknout, že těchto osob se osvobození dlužníka blíže nedotýká, tj. nejsou zbaveni povinnosti uspokojit pohledávku věřitele, avšak na dlužníkovi již nemají právo regresu.³⁵² Oddlužovací novelou byl do předmětného ustanovení včleněn negativní výčet, podle kterého se osvobození toliko nedotýká pohledávek vzniklých v době po rozhodnutí o úpadku.³⁵³ Pro případ osvobození je též

---

³⁴⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 230/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=493&CT1=0>.

³⁴⁸ Ust. § 412a odst. 6 IZ.

³⁴⁹ Ust. § 414 odst. 1 IZ ve znění účinném do 31. 5. 2019 i ve znění účinném od 1. 6. 2019.

³⁵⁰ Ust. § 414 odst. 2 IZ ve znění účinném do 31. 5. 2019 i ve znění účinném od 1. 6. 2019.

³⁵¹ Ust. § 414 odst. 3 IZ ve znění účinném do 31. 5. 2019 i ve znění účinném od 1. 6. 2019.

³⁵² Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3509/2010.

³⁵³ Ust. § 414 odst. 1 *in fine* IZ.

zachováno právo zajištěného věřitele domáhat se uspokojení své pohledávky za předpokladu, kdy v insolvenčním řízení nebude předmět zajištění zpeněžen (v souladu s podmínkami stanovenými příslušnou právní úpravou).³⁵⁴

Přiznané osvobození ve svém důsledku nezpůsobuje zánik předmětné pohledávky, ale pouze skutečnost, že pohledávku již nelze s úspěchem ve věci přiznat ani vymáhat. Svou povahou se toliko jedná o naturální obligaci.³⁵⁵

5.5. Vynětí z oddlužení a odejmutí osvobození

Insolvenční zákon poněkud nesystematicky upravuje na jedné straně pohledávky, na které se osvobození nevztahuje (ust. § 414 IZ, viz kapitola 5. 4. Osvobození dlužníka od placení pohledávek) a na straně druhé pak pohledávky, kterých se osvobození nedotýká, tzv. vynětí z oddlužení (ust. § 416 IZ). Mezi takové pohledávky řadíme:³⁵⁶

- a. peněžitý trest či jiné majetkové sankce uložené v trestním řízení za úmyslný trestný čin,
- b. náhradu škody za úmyslné porušení právních povinností,
- c. náhradu škody na zdraví (ve znění účinnosti právní úpravy od 1. 6. 2019),
- d. výživné ze zákona (ve znění účinnosti právní úpravy od 1. 6. 2019).

Do výroku o přiznaném osvobození dlužníka se může odvolat výhradně jen věřitel, jehož pohledávka nebyla v průběhu oddlužení v plné výši uspokojena.³⁵⁷

Rozhodnutí o osvobození dlužníka se ani po právní moci nestává apodiktickým, neboť jej insolvenční soud může odejmout (na základě návrhu) či samo *ex lege* zanikne. Podmínky jsou upraveny pro obě právní úpravy shodně.³⁵⁸ Institut odejmutí dovršuje celý proces insolvenčního řízení s důrazem na poctivost dlužníka a ochranu práv jeho věřitelů. Dotčený věřitel je oprávněn podat návrh na odejmutí, pokud vyjde najevo, že ke schválení oddlužení či osvobození dlužníka došlo na základě jeho podvodného jednání anebo dlužník poskytl některým z věřitelů zvláštní výhody.³⁵⁹ Dotčeným věřitelem není jen ten, jehož pohledávka nebyla v průběhu oddlužení zcela uspokojena, ale jedná se i o věřitele, kteří svou pohledávku

---

³⁵⁴ Ust. § 414 odst. 4 IZ ve znění účinném do 31. 5. 2019 i ve znění účinném od 1. 6. 2019.

³⁵⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2016, sp. zn. 29 NSČR 62/2016.

³⁵⁶ Ust. § 416 odst. 1 IZ.

³⁵⁷ Ust. § 416 odst. 2 IZ.

³⁵⁸ Ust. § 417 IZ ve znění účinném do 31. 5. 2019 i ve znění účinném od 1. 6. 2019.

³⁵⁹ Ust. § 417 odst. 1 IZ.

do insolvenčního řízení toliko nepřihlásili.³⁶⁰ Návrh je možné podat ve lhůtě 3 let od pravomocného přiznání osvobození, přičemž břemena tvrzení a důkazní ponese navrhovatel.³⁶¹ Další podmínkou je, že dotčený věřitel nemohl takovou námitku uplatnit již v průběhu insolvenčního řízení, tj. do okamžiku vydání rozhodnutí o přiznání osvobození.³⁶² Tato skutečnost má vybízet věřitele, aby k průběhu oddlužení nezaujímalí toliko pasivní přístup, který by ve svém důsledku mohl vést k markantnímu nárůstu revizí již pravomocných rozhodnutí.

Insolvenční soud rozhodne o odejmutí i bez návrhu, pokud bude dlužník pravomocně odsouzen za úmyslný trestný čin, který podstatným způsobem ovlivnil oddlužení nebo jiným způsobem poškodil věřitele.³⁶³ Lhůta je shodná jako v případě návrhového rozhodnutí, tj. 3 roky od pravomocného přiznání osvobození.

5.6. Rozhodnutí o nesplnění oddlužení

Na rozdíl od předešlé právní úpravy může insolvenční soud vydat rozhodnutí o nesplnění oddlužení. Jedná se o další příležitost jak zhodnotit celkový přístup dlužníka, který zaujal ke svému oddlužení.³⁶⁴ Z důvodu toho, že jde o nový institut aplikovatelný na úpadky prohlášené po 1. 6. 2019, není v insolvenční praxi prozatím uplatňován. Výklad jednotlivých podmínek tak vychází především z teoretických hledisek, přičemž výslednou interpretaci nabídne až budoucí judikatura.

Pro kombinovanou 5letou variantu oddlužení je podstatné, aby dlužník vynaložil maximální možné úsilí, které je možno spravedlivě požadovat, k plnému uspokojení svých věřitelů. Tato podmínka je obligatorně posuzována pouze za předpokladu, kdy dlužník uhradí méně jak 30 % nezajištěných nepodřízených pohledávek. Insolvenční soud neposuzuje úsilí dlužníka, pokud je oddlužení realizováno formou zpeněžení majetkové podstaty. Předmětná dikce operuje s neurčitými právními pojmy, čímž vyvstává otázka, jakým způsobem má být interpretováno „*veškeré úsilí, které je možno spravedlivě požadovat*“. Z insolvenční praxe vyplynulo, že plnění minimální ekonomické nabídky

---

³⁶⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2016, sp. zn. 29 NSČR 62/2016.

³⁶¹ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání, str. 1506 až 1507.

³⁶² Ust. § 417 odst. 1 *in fine* IZ.

³⁶³ Ust. § 417 odst. 2 IZ.

³⁶⁴ SCHÖNFELD, Jaroslav, KUDĚJ, Michal, HAVEL Bohumil, SPRINZ Petr. *Insolvenční praxe: problémy a výzvy pro léta dvacátá*. V Praze: C.H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-780-4. str. 145.

nemůže postačovat k tomu, aby oddlužení bylo bez dalšího splněno.³⁶⁵ Domnívám se, že dlužník vynaloží veškeré úsilí, pokud řádně splní svou povinnost uvedenou v ust. § 412 odst. 1 písm. a) IZ, tj. vykonává přiměřeně výdělečnou činnost a pokud přijde o zdroj svých příjmů, musí o získání příjmů usilovat. Tato povinnost je rozvinuta i v ust. § 412 odst. 1 písm. h) IZ, která plně koresponduje se shora uvedenou hypotézou podmínky pro splnění oddlužení. Insolvenčnímu správci je uložena povinnost, aby sledoval nejen současnou výši příjmů dlužníka, ale i poměry na trhu práce ve vztahu k možnému dosažení vyšších výdělků.³⁶⁶ Tímto je otevřen mnohem širší prostor pro uvážení, zda dlužník využívá svůj potenciál na trhu práce. Insolvenční správce vykonávající nad dlužníkem dohled, má avizovat insolvenční soud, pokud dlužník dosahuje nízkých příjmů, přičemž s ohledem na jeho možnosti je schopen zabezpečit si příjmy vyšší.³⁶⁷ Samozřejmě zůstává otázkou, do jaké míry lze tento předpoklad realizovat v praxi, neboť druhou z formulovaných podmínek je, že vynaložené úsilí musí být po dlužníkovi možné spravedlivě požadovat. Jsem toho názoru, že insolvenční soud má posuzovat pracovní potenciál dlužníka se značnou měrou individuality, a vzít v úvahu jeho zdravotní stav či pokročilý věk. Pokud dlužník dosahuje výdělku odpovídajícího jeho schopnostem a možnostem, je naplněna podmínka předpokládána pro splnění oddlužení.

Insolvenční soud rozhodne o nesplnění oddlužení, pokud nebudou kumulativně naplněny dvě podmínky, tj. dlužník nesplní všechny své povinnosti nebo vůbec nedojde ke zpeněžení majetkové podstaty, čímž nebude splněno ani rozvrhové usnesení.³⁶⁸

---

³⁶⁵ ŘEHÁČEK, Oldřich. Splnění oddlužení. In: *Advokátní deník online* [online]. Praha: Česká advokátní komora, 2019. ISSN 2571-3558. [cit. 2022-10-22]. Dostupné na: https://advokatnidenik.cz/2019/06/17/splneni-oddluzeni/#_ftn13.

³⁶⁶ Ust. 15 písm. a) vyhlášky č. 121/2019 Sb.

³⁶⁷ KRHUT, Rostislav. Insolvenční kongres 2019 poukázal na klady i zápory oddlužovací novely. In: *Bulletin advokacie* [online]. Praha: Česká advokátní komora, 2019, str. 75 a násl. ISSN 2571-3558. [cit. 2022-10-22]. Dostupné na: https://www.cak.cz/assets/komora/bulletin-advokacie/ba_5_2019_web.pdf.

³⁶⁸ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání, str. 1489.

6. Zrušení schváleného oddlužení

Průběh oddlužení vyžaduje aktivní přístup dlužníka, včetně jeho součinnosti, neboť je to právě dlužník, kdo se snaží narovnat vztahy se svými věřiteli a vyřešit tak složitou životní etapu. Oddlužení je taktéž prostředkem, na základě kterého má dlužník příležitost dostat svým povinnostem a při vynaložení veškeré své snahy usilovat o co nejvyšší možné uspokojení věřitelů, kteří byli jeho úpadkem dotčeni na svých právech. Insolvenční soud může dlužníka za tuto aktivitu, resp. za řádné a včasné plnění povinností, odměnit dobrodiním v podobě přiznání osvobození, kterým je mu odpuštěna mnohdy i značná část jeho dluhů. Z důvodu toho je nezbytné, aby insolvenční správce po celou dobu trvání oddlužení vykonával nad dlužníkem dohled a v případě porušení některé ze zákonem stanovených podmínek, informoval insolvenční soud.

Zrušení oddlužení je v systematicke insolvenčního zákona řazeno až na samý jeho závěr. Pokud insolvenční soud zruší schválené oddlužení, musí také rozhodnout, zda na majetek dlužníka prohlásí konkurs anebo insolvenčního řízení rovnou zastaví. Jednotlivé podmínky, zakládající důvod zrušení schváleného oddlužení, se liší podle účinnosti právní úpravy. Pro obě shodně platí, že insolvenční soud může o zrušení rozhodnout, jen dokud nevezme na vědomí splnění oddlužení.³⁶⁹ Návrh na zrušení schváleného oddlužení přichází ve většině případů ze strany insolvenčního správce, příp. přihlášeného věřitele. Zákon však umožňuje, aby podnět podal i samotný dlužník či věřitelský výbor.³⁷⁰ Z judikatury se podává, že pokud návrh na zrušení činí věřitel, musí se toliko jednat o věřitele řádně přihlášeného do insolvenčního řízení. V opačném případě jde o osobu bez aktivní legitimace.³⁷¹ Insolvenční soud se takovým návrhem nemusí dále zabývat, resp. vůbec o něm nerozhoduje.

Pro obě formy oddlužení platí, že pokud insolvenční soud schválené oddlužení zruší, musí se dále vypořádat se samotným insolvenčním řízením. V úvahu připadají dvě možnosti, tj. prohlásit na majetek dlužníka konkurs nebo řízení zastavit. V této fázi se může oddlužení překlenout na konkursu (likvidační způsob řešení úpadku) pouze za předpokladu, kdy dlužník vlastní postižitelný majetek, na základě kterého lze předpokládat určité uspokojení nezajištěných věřitelů. V případě nedostatečného majetku bude konkurs prohlášen jen na

---

³⁶⁹ Ust. § 418 odst. 7 *alinea první* IZ ve znění účinnosti obou právních úprav.

³⁷⁰ Ust. § 418 odst. 7 IZ.

³⁷¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2018, sp. zn. 29 NSČR 143/2016.

žádost dlužníka, který podal insolvenční návrh spojený s návrhem na povolení oddlužení a zároveň uhradil zálohu na náklady řízení.³⁷² Pokud insolvenční soud nerozhodne o konkursu, insolvenční řízení zastaví a určí odměnu a náhradu hotových výdajů insolvenčního správce, kterého zproští své funkce. Pokud kvalifikovaná osoba řádně uplatnila svou pohledávku za dlužníkem (doposud neuspokojenou), je dlužníkovi uložena povinnost ji uhradit.³⁷³ Jak již bylo řečeno, se zrušením koreluje i odměna a náhrada hotových výdajů insolvenčního správce, která je uspokojena buďto dlužníkem v průběhu oddlužení nebo z prostředků státního rozpočtu. Pokud jsou tyto náklady hrazeny státem, budou limitovány částkou 50 000 Kč, zvláště stanovenou pro odměnu a zvláště pro náhradu hotových výdajů, tj. celkem 100 000 Kč.³⁷⁴ Nejedná se však o sumu konečnou, neboť v ní není zahrnuta příslušná sazba DPH.³⁷⁵ V tomto směru spatřuji určité úskalí, neboť počtu zrušených oddlužení stále přibývá a v drtivé většině případů jdou náklady insolvenčního správce k tíži státního rozpočtu. Nadto neexistuje restrikce, která by dlužníkovi zamezila v opětovném vstupu do oddlužení. Pokud tak dojde ke zrušení jeho oddlužení, může podat návrh nový, byť mu v předešlém řízení vznikl dluh na odměně a náhradě hotových výdajů insolvenčního správce, který uhradil stát. *De lege ferenda* se jeví vhodným upravit bližší provázanost vymahatelnosti nákladů vůči samotným dlužníkům tak, aby se zamezilo jejich cyklickému vzniku. Příkladem může být uložení povinnosti, aby dlužník uhradil dluh na odměně a náhradě hotových výdajů sám (obdobně jako tomu platí u pohledávky kvalifikované osoby). Alternativou je též uhrazení nákladů ze státního rozpočtu s následnou vymahatelností vůči dlužníkovi. Další možností je zamezení opakovaného vstupu do oddlužení pod podmínkou plného uspokojení pohledávky insolvenčního správce z předešlého insolvenčního řízení.

Samotnému rozhodnutí, kterým je oddlužení zrušeno, předchází ve většině případů ústní jednání. To je nařízeno vždy, navrhne-li to přihlášený věřitel (zajištěný nebo nezajištěný), insolvenční správce, příp. trvá-li na tom dlužník. V tomto směru došlo s účinností zákona Lex Covid II k signifikantní změně, neboť do insolvenčního zákona byla vtělena nevyvratitelná domněnka, kdy dlužník na jednání netrvá, pokud se nevyjádří ve lhůtě 10 dnů na výzvu insolvenčního soudu.³⁷⁶ Tuto změnu osobně kvituji, neboť byla značně

---

³⁷² Ust. § 418 odst. 4 IZ.

³⁷³ Ust. § 418 odst. 5 IZ.

³⁷⁴ Ust. § 38 odst. 2 IZ.

³⁷⁵ Insolvenční správce má nárok i na příslušnou sazbu DPH, jak ostatně vyplývá i z judikatury. Viz např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 1. 2016, sp. zn. 3 VSPH 381/2015.

³⁷⁶ Ust. § 418 odst. 7 IZ, které bylo novelizováno s účinností zákona Lex Covid II, tj. dne 13. 11. 2020.

snížena administrativní zátěž. Insolvenční soud je oprávněn bez zdlouhavého nařizování jednání zrušit oddlužení dlužníkům, kteří k insolvenčnímu řízení zaujali zcela pasivní postoj, soustavně porušovali své povinnosti a na výzvy nikterak nereagovali.

Pokud insolvenční soud schválené oddlužení zruší a insolvenční řízení zastaví, může věřitel k vymožení dosud neuspokojené pohledávky zahájit výkon rozhodnutí nebo exekuce, a to na základě upraveného seznamu pohledávek.³⁷⁷ Obdobně tomu platí i pro zastavení insolvenčního řízení v důsledku zamítnutí či odmítnutí návrhu na povolení oddlužení anebo neschválení oddlužení.³⁷⁸ Vždy se však musí jednat o pohledávku, která byla v rámci přezkumného jednání zjištěna, a dlužník ji nepopřel. Vystává však problém, neboť insolvenční zákon explicitně stanovuje, že upravený seznam pohledávek lze za těchto podmínek využít jen v případech, kdy k zahájení insolvenčního řízení došlo na základě věřitelského návrhu. Předmětná formulace tak zakládá nedůvodnou nerovnost mezi účastníky insolvenčního řízení, čímž odporuje i výkladu jedné ze základních zásad, na které je insolvenční řízení vystavěno (viz ust. 5 písm. a) IZ). Nadto je v praxi nejčastěji podáván insolvenční návrh (spojený s návrhem na povolení oddlužení) právě ze strany dlužníka. V této souvislosti Nejvyšší soud uzavřel, že insolvenční soudy nemohou být toliko vázány předmětnou dikcí a mají se od ní odchýlit, když to vyžaduje účel zákona nebo některý z principů, se kterým jsou předmětná ustanovení v přímém rozporu.³⁷⁹ Nejvyšší soud tak prolomil dotčenou právní úpravu s tím, že na základě upraveného seznamu pohledávek lze zahájit výkon rozhodnutí nebo exekuce i tehdy, bylo-li insolvenční řízení zahájeno na základě dlužnického insolvenčního návrhu.

6.1. Důvody pro zrušení oddlužení

Za účinnosti obou právních úprav se důvody pro zrušení oddlužení částečně překrývají, viz bod a) až d). Tyto podmínky se zároveň uplatňují pro všechny podoby oddlužení, tj. zpeněžení majetkové podstaty i plnění splátkového kalendáře (v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty). Insolvenční soud schválené oddlužení zruší, jestliže:³⁸⁰

- a) dlužník neplní podstatné povinnosti schváleného způsobu oddlužení,

---

³⁷⁷ Ust. § 418 odst. 6 IZ.

³⁷⁸ Ust. § 396 odst. 3 a § 405 odst. 4 IZ.

³⁷⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2021, sp. zn. 29 ICdo 129/2020.

³⁸⁰ Bod a) až e) je upraven v ust. § 418 odst. 1 a odst. 3 IZ ve znění účinném od 1. 6. 2019.

- b) zaviněným jednáním dlužníka vznikne, v době po schválení oddlužení, nový peněžitý závazek, který je déle jak 30 dnů po splatnosti,
- c) navrhne-li dlužník,
- d) vyjdou-li najevo okolnosti, na základě kterých lze usuzovat na nepoctivý záměr dlužníka,
- e) v důsledku zaviněných okolností není dlužník schopen hradit po dobu delší než 3 měsíce pohledávky podle ust. § 395 odst. 1 písm. b), pokud vznikly po rozhodnutí o úpadku (ve znění účinném od 1. 6. 2019),
- f) ukáže se, že podstatnou část splátkového kalendáře nebude možné splnit (ve znění účinném do 31. 5. 2019).³⁸¹

Oddlužovací novela provedla koncepční změny, v důsledku kterých byl odklizen bod f), který korespondoval s alespoň 30 % mírou uspokojení nezajištěných pohledávek. Místo něho je explicitně stanoven důvod, jenž se částečně překrývá s podmínkou přípustnosti oddlužení ve formě minimální ekonomické nabídky. Nicméně ten je vymezen poněkud restriktivněji, neboť jde o neschopnost dlužníka hradit v plné výši alespoň odměnu a náhradu hotových výdajů insolvenčního správce a běžné výživné.

Jedním z důvodů ke zrušení oddlužení je skutečnost, že dlužník neplní podstatné povinnosti schváleného způsobu oddlužení. Jak již bylo řečeno, ne každé porušení povinností je možné považovat za toliko závažné, aby ve svém důsledku vedlo ke zrušení schváleného oddlužení (viz kapitola 4.7.1. Schválené oddlužení v kontextu povinností dlužníka). Těžiště povinností spočívá zejména v ust. § 412 IZ. Za podstatné povinnosti jsou považovány především ty, které spočívají v zatajení mimořádného majetku či některého z příjmů anebo poskytnutí výhody jednomu z věřitelů. Po oddlužovací novele sem řadíme i povinnost dlužníka, aby vynaložil veškeré úsilí k plnému uspokojení pohledávek věřitelů.³⁸² Lze konstatovat, že porušením těchto povinností se snižuje míra uspokojení pohledávek věřitelů, příp. dochází k jejich nedůvodnému zvýhodnění. Ostatní povinnosti nejsou takového charakteru, aby jejich porušení bez dalšího vedlo ke zrušení. Insolvenční soud nejprve zkoumá okolnosti, za nichž k porušení došlo, příp. jaký dopad mají na probíhající insolvenční řízení. Ke zrušení je přistoupeno až ve fázi, kdy dlužník tyto povinnosti v podstatné míře neplní a nezjedná v dané věci nápravu.³⁸³

---

³⁸¹ Bod f) je upraven v ust. § 418 odst. 1 písm. b) IZ ve znění účinném do 31. 5. 2019.

³⁸² KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání, str. 1509.

³⁸³ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 5. 2012, sp. zn. 3 VSPH 451/2012.

Dalším důvodem pro zrušení schváleného oddlužení je zaviněný vznik peněžitého závazku, a to v době po schválení oddlužení, který je více jak 30 dnů po splatnosti. Usnadnit posuzování této podmínky má vyvratitelná domněnka, na jejímž základě k zaviněnému vzniku došlo, pokud k jeho vymožení byl nařízen výkon rozhodnutí nebo exekuce.³⁸⁴ Insolvenční zákon tak ve svém obsahu vznik nového závazku přímo nevylučuje, nicméně formuluje určité mantinely obligačních vztahů, které korespondují se smyslem a účelem oddlužení. Primárně jde o to, že závazek musí vzniknout v důsledku zaviněného jednání dlužníka, např. náhrada škody nebo neuvážená spotřebitelská půjčka.³⁸⁵ V insolvenční praxi se pak nejčastěji jedná o závazek z titulu dluhu na výživném či sociálním pojištění.³⁸⁶ Nadto musí vznik nastat v době po schválení oddlužení. Na první pohled se vybízí otázka, proč zákonodárce nespojil časového hledisko již se samotným rozhodnutím o úpadku, když pro případy osvobození je explicitně počítáno s tím, že dlužník nebude osvobozen od pohledávek vzniklých po jeho úpadku.³⁸⁷ Podle mého názoru jde o poněkud nešťastnou formulaci, neboť pojistka, v podobě neosvobození od pohledávek vzniklých po úpadku, za předešlé úpravy zcela absentovala. Je až s podivem, že dlužník (sic!) není od těchto pohledávek osvobozen, tak jejich vznik není důvodem pro zrušení oddlužení.

Insolvenční soud schválené oddlužení zruší, pokud se objeví okolnosti svědčící o nepoctivém záměru dlužníka. Jak již bylo řečeno, poctivost dlužníka je sledována po celou dobu trvání oddlužení. Pokud v průběhu insolvenčního řízení vyjdou najevo skutečnosti, na jejichž základě lze nepoctivý záměr důvodně usuzovat, insolvenční soud může schválené oddlužení zrušit *ex officio*, tj. bez předchozího návrhu.³⁸⁸ Příkladem nepoctivého záměru, vyplývajícího z dřívější judikaturní praxe, je záměrné neuvedení zahraničních věřitelů v seznamu závazků nebo zamlčení majetku.³⁸⁹

Za předešlé úpravy je možné oddlužení zrušit i z důvodu, kdy se ukáže, že podstatnou část splátkového kalendáře nebude možné splnit. Předmětná podmínka se vztahuje k zákonem stanovené minimální míře uspokojení nezajištěných pohledávek. V praxi mohou nastat celkem dvě situace, dle kterých je možné konstatovat, že podstatná část splátkového

---

³⁸⁴ Ust. § 418 odst. 2 IZ.

³⁸⁵ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání, str. 1510 až 1511.

³⁸⁶ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 5. 2012, sp. zn. 2 VSPH 195/2012.

³⁸⁷ Ust. § 414 odst. 1 *in fine* IZ.

³⁸⁸ HÁSOVÁ, Jiřina, MORAVEC Tomáš, VALENTA, Petr. *Vybrané instituty insolvenčního zákona v rozhodnutích Nejvyššího soudu: komentovaná soudní rozhodnutí*. Praha: C.H. Beck, 2019. Judikatura (C.H. Beck). 218 stran. ISBN 978-80-7400-553-4. str. 185 až 186.

³⁸⁹ Viz například usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2013, sp. zn. 29 NSČR 45/2010.

kalendáře nebude splněna. První z nich je skutečnost, kdy dlužník po celou dobu trvání oddlužení řádně a včas hradí měsíční splátky, avšak v nedostatečné výši. Důvodem neplnění může být pokles jeho příjmů, ztráta zaměstnání, pracovní neschopnost anebo výpadek plnění z darovací smlouvy. Není výjimkou, že oddlužení je schvalováno s předpokladem mnohem vyššího uspokojení věřitelů, nežli tomu v jeho závěru skutečně bývá. Na tyto okolnosti pak insolvenční zákon výslovně pamatuje v ust. § 415 IZ (ve znění účinném do 31. 5. 2019). Insolvenční soud musí vždy posoudit okolnosti, za nichž k poklesu míry uspokojení došlo, neboť ne každý výpadek plnění splátkového kalendáře bez dalšího znamená automatizaci v podobě zrušení oddlužení.³⁹⁰ K tomu má být přistoupeno pouze za předpokladu, že z perspektivy delšího časového horizontu není dlužník schopen, příp. ochoten, zjednat nápravu a zvrátit tak nepříznivý vývoj svého oddlužení.³⁹¹ Teprve až v případě pasivity dlužníka, kdy neučiní potřebná opatření k narovnání situace (např. zajištění dalšího příjmu), má insolvenční soud schválené oddlužení zrušit. V tomto směru je nezbytné vyzdvihnout úlohu insolvenčního správce, neboť z jeho strany přichází návrh na zrušení oddlužení.

Druhá skutečnost, na základě které lze konstatovat nemožnost splnění podstatné části splátkového kalendáře, vychází z toho, že dlužník plní měsíční splátky zcela sporadicky anebo vůbec. Pravidelné hrazení splátek je přitom samotnou podstatou této formy oddlužení.³⁹² Insolvenční soud oddlužení zruší, pokud dlužník nedisponuje dostatečným příjmem, v důsledku čehož nejsou hrazeny stanovené splátky a zároveň není jisté, zda se jeho finanční situace v budoucnu zlepší.³⁹³ Notno podotknout, že neplnění splátkového kalendáře v důsledku dlužníkem nezaviněných okolností, nemůže vést ke zrušení oddlužení z důvodu neplnění podstatných povinností (ust. § 418 odst. 1 písm. a) IZ ve znění účinném do 31. 5. 2019), nýbrž právě nastíněným postupem v intencích ust. § 418 odst. 1 písm. b) IZ (ve znění účinném do 31. 5. 2019).³⁹⁴

Ve znění zákonů Lex Covid I a II došlo ke zmírnění tvrdosti regule, když schválené oddlužení nelze toliko zrušit, pokud nesplnění podstatné části splátkového kalendáře bylo zapříčiněno okolnostmi, které mají původ v mimořádném či obdobném protiepidemickém

---

³⁹⁰ KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář* [online]. 4. vydání. Komentář k ust. § 418 odst. 1 písm. b) IZ.

³⁹¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 3. 2016, sp. zn. 2 VSPH 446/2016.

³⁹² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2013, sp. zn. 29 NSČR 12/2013.

³⁹³ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. 4. 2010, sp. zn. 3 VSOL 67/2010.

³⁹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2013, sp. zn. 29 NSČR 12/2013.

opatření přijatém do 30. 6. 2021.³⁹⁵ Insolvenční soud tak musí posoudit časové hledisko, ve kterém nebylo na splátkový kalendář plněno.

Posledním důvodem pro zrušení oddlužení, který se do jisté míry překrývá s jeho přípustností, je skutečnost, že dlužník není v důsledku zaviněného jednání schopen více jak 3 měsíce hradit alespoň zálohu na odměnu a náhradu hotových výdajů insolvenčního správce, příp. běžné výživné. Daný předpoklad má své opodstatnění v minimální ekonomické nabídce. Nicméně postavení nezajištěných věřitelů je zde značně znevýhodněno, neboť neplnění částky jim určené není důvodem pro zrušení oddlužení. Domnívám se, že předmětná dikce poněkud popírá samotný účel oddlužení, který spočívá především v narovnání majetkových vztahů mezi dlužníkem a jeho věřiteli. Pokud dojde k dlouhodobějšímu výpadku plnění splátkového kalendáře, dochází též ke zkrácení práv věřitelů, resp. míry uspokojení jejich pohledávek. Podle mého názoru by koncepce měla být pojímána extenzivněji právě s ohledem na ochranu práv věřitelů. To platí o to více, kdy předmětné ustanovení operuje se zaviněným jednáním dlužníka. V dané věci však není vyloučeno, aby insolvenční soud ke zrušení přistoupil z důvodu neplnění podstatných povinností podle ust. § 418 odst. 1 písm. a) IZ.

6.2. Rozhodnutí o zrušení oddlužení vs. rozhodnutí o (ne)splněním oddlužení

Z insolvenční praxe vyvstala problematika stran vzájemného vztahu mezi rozhodnutím o zrušení oddlužení a jeho splněním. Nadto oddlužovací novela zavedla nový institut v podobě rozhodnutí o nesplnění oddlužení. Pokud dlužník řádně splní podmínky předvídané v ust. § 412a IZ, má insolvenční soud vzít na vědomí jeho splnění, ledaže vyjde najevo, že podmínky řádně dodrženy nebyly. V takovém případě má rozhodnout o jeho nesplnění. Otázka vyvstává, jak uchopit časovou posloupnost, kdy oddlužení může být zrušeno, dokud není vzato na vědomí jeho splnění.³⁹⁶

Předně na danou materii nahlédneme optikou právní úpravy účinné do 31. 5. 2019. Zde je situace poněkud jednodušší, neboť insolvenční soud nedisponoval institutem v podobě nesplnění oddlužení. Nicméně i za tohoto stavu panují v aplikační praxi zcela protichůdné názory. Byť insolvenční zákon explicitně nestanovuje, že oddlužení lze zrušit

---

³⁹⁵ Ust. § 14 odst. 3 zákona č. 191/2020 Sb.

³⁹⁶ Ust. § 418 odst. 7 IZ.

i po uplynutí 5leté lhůty (pro plnění splátkového kalendáře), judikatura tento závěr, pro případ naplnění některého z důvodu formulovaného v ust. § 418 odst. 1 IZ, sama dovodila.³⁹⁷ Určité vodítko můžeme spatřit v rozhodovací činnosti Nejvyššího soudu, který *a priori* konstatoval, že zákonem stanovená 5lhůta je lhůtou konečnou. Pokud dlužník neplní své povinnosti a vyvstává nižší míra uspokojení nezajištěných pohledávek (výrazně pod 30 %, příp. 50 %), dochází ve směru zavinění k určité konfrontaci právní úpravy obsažené v ust. § 415 IZ a § 418 odst. 1 písm. a) IZ. Ust. § 415 IZ totiž operuje se skutečností, že požadovanou hodnotu dlužník nesplnil v důsledku okolností, které nezavinil. Pokud došlo k zaviněnému jednání, měl by insolvenční soud schválené oddlužení zrušit. Nicméně ke zrušení oddlužení může dojít i v důsledku dlužníkem nezaviněných okolností podle ust. § 418 odst. 1 písm. b) IZ.³⁹⁸ Pokud tedy dlužník neplní splátkový kalendář v důsledku nezaviněných okolností, je na posouzení insolvenčního soudu, zda schválené oddlužení zruší nebo tyto skutečnosti vezme v úvahu až při následném (ne)přiznání osvobození. Naproti tomu se lze setkat s poněkud odlišným výkladem, kdy lhůta pro plnění splátkového kalendáře je lhůtou konečnou a po jejím uplynutí nelze oddlužení zrušit.³⁹⁹

Domnívám se, že předmětná judikatura je přiléhavá i pro recentní právní úpravu, avšak s tím rozdílem, že insolvenční soud může nově rozhodnout i o nesplnění oddlužení, např. pokud v oddlužení, schváleného formou zpeněžení majetkové podstaty, nebude dosaženo žádného výtěžku.⁴⁰⁰ Lze tedy shrnout, že insolvenční soud musí zkoumat nejen okolnosti záležející v (ne)zaviněném porušení podmínek schváleného způsobu oddlužení, ale i dobu, ve které se oddlužení nachází, jakož i skutečnost, zda dlužník disponuje postižitelným majetkem, neboť v případě zrušení schváleného oddlužení lze na majetek dlužníka prohlásit konkurs.

6.3. Vztah insolvenčního řízení a řízení o pozůstalosti

Je až s podivem, že při tak četných novelizacích insolvenčního zákona nejsou vyřešeny situace, kdy dlužník v průběhu svého oddlužení zemře. Přitom zákonodárce na vztah

---

³⁹⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. 9. 2019, sp. zn. 1 VSPH 1063/2019.

³⁹⁸ Unesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2013, sp. zn. 29 NSČR 12/2013.

³⁹⁹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 2. 2019, sp. zn. 3 VSPH 179/2019.

⁴⁰⁰ MLEJNKOVÁ, Ivana. Splnění oddlužení. In: *Praktický průvodce insolvenčním řízením: Insolvenční zákon-komentář* [online]. Praha: Verlag Dashöfer, nakladatelství, spol. s r. o., 2021. [cit. 2022-10-15]. Dostupné na: <https://www.insolvenčni-zakon-komentar.cz/onb/33/splneni-oddluzeni-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4Eltu6PFEtumJsdINtwSZWpeAmizhzWH5HA/>.

insolvenčního a dědického řízení pamatoval v ustanovení o konkursu, ale úpadek řešený formou oddlužení opomněl.⁴⁰¹ Taktéž není upraveno postavení dlužníka v řízení o pozůstalosti, resp. postavení věřitelů z něho vzešlých.

6.3.1. Úmrtí dlužníka ve vztahu k insolvenčnímu řízení

Z důvodu absence právní úpravy musíme v případě úmrtí dlužníka subsidiárně aplikovat občanský soudní řád (ust. § 107 o.s.ř.). Úmrtí je překážkou, na základě které již nelze v řízení pokračovat. Konstantním judikатурním závěrem je, že ustanovení o konkursu nelze přiměřeně použít, neboť pokud zemře fyzická osoba, je zahájeno řízení o pozůstalosti, při kterém je nutné vypořádat celé jmění zůstavitele, tj. veškerá aktiva i pasiva. V insolvenčním řízení jsou naproti tomu vypořádány jen majetkové vztahy dlužníka. V tomto směru tak musí insolvenční řízení ustoupit řízení o pozůstalosti.⁴⁰²

Problematika předmětné matérie tkví ve skutečnosti, jak postupovat v případě, kdy v rámci společného oddlužení zemře pouze jeden z manželů. Z dikce ust. § 394a odst. 3 IZ vyplývá, že manželé jsou považováni za jediného dlužníka a nerozdílného společníka. Tento aspekt se promítl i do rozhodnutí některých insolvenčních soudů, kdy za situace úmrtí jednoho z manželů, došlo k zastavení insolvenčního řízení jako celku. Na daný případ bylo aplikováno ust. § 107 odst. 5 o.s.ř., neboť manželé ztratili způsobilost být účastníkem řízení a povaha věci neumožňovala, aby soud v řízení i nadále pokračoval. Insolvenční řízení tak mělo v plném rozsahu ustoupit řízení o pozůstalosti, neboť úmrtím dlužníka ztratil insolvenční správce dispoziční oprávnění pro další nakládání s majetkovou podstatou.⁴⁰³ Naproti tomu lze nalézt judikaturu, kdy je insolvenční řízení zastaveno jen vůči zesnulému dlužníkovi, neboť jde pouze o koncept právní fikce a úmrtí jednoho z manželů nemá právní důsledky vůči insolvenčnímu řízení jako celku. Tím je umožněno, aby pozůstalý manžel ve schváleném oddlužení i nadále pokračoval.⁴⁰⁴ Do doby sjednocujícího stanoviska Nejvyššího soudu z konce roku 2020 zapříčinila předmětná textace disparátnost v rozhodovací činnosti, která podle mého názoru značně narušila i právní jistotu účastníků

---

⁴⁰¹ Pokud dojde k úmrtí dlužníka v průběhu konkursu, nastupují na jeho místo dědicové, příp. stát. Viz ust. § 310 odst. 1 IZ.

⁴⁰² Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 6. 2016, sp. zn. 4 VSPH 36/2016.

⁴⁰³ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 5. 2017, sp. zn. 3 VSPH 743/2017.

⁴⁰⁴ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. 4. 2016, sp. zn. 2 VSOL 54/2016. Obdobně rozhodoval i Krajský soud v Ústí nad Labem, viz například usnesení ze dne 23. 9. 2021, sp. zn. KSUL 85 INS 22103/2017-B-11.

řízení, jakož i zásadu legitimního očekávání. Jsem toho názoru, že opakovaně došlo k nevhodnému právnímu posouzení stran fikce manželů jakožto jediného účastníka řízení. Byť se pro účely oddlužení posuzují manželé jako jediný dlužník, nelze právní důsledky s tím spojené vztahovat i do oblasti právní osobnosti a způsobilosti. Vycházím především ze skutečnosti, že dispoziční oprávnění náleží oběma manželům separátně. To se ostatně odráží i v procesním úkonu v podobě zpětvzetí návrhu na povolení oddlužení. Pokud jeden z manželů vezme návrh zpět, bude insolvenční řízení zastaveno jen vůči jeho osobě, přičemž zpětvzetí není podmíněno souhlasem druhého manžela.⁴⁰⁵ Úmrtí je případem nezávislejícím na vůli účastníků, a proto nelze tuto právní událost přičítat k tíži pozůstalému manželovi. Pokud by zákonodárce měl v úmyslu pojímat předmětnou fikci s přílišnou rigiditou, nezohledňoval by ani případnou odměnu a náhradu hotových výdajů insolvenčního správce. Pro případy společného oddlužení určuje příslušná vyhláška insolvenčnímu správci vyšší odměnu. Je v ní toliko zohledněna větší administrativní zátěž, neboť reálně jde o dvě fyzické osoby, s čímž koresponduje i četnost povinností insolvenčního správce.

K narovnání nastalé situace stran rozdílného výkladu přispělo až sjednocující stanovisko Nejvyššího soudu, které byť s určitými výhradami kvituji. Bylo judikováno, že úmrtí jednoho z manželů nemá na oddlužení formou plnění splátkového kalendáře vliv. Smrt manžela nemá pro insolvenční řízení žádný relevantní význam, neboť tím není ovlivněna právní osobnost ani způsobilost toho druhého být účastníkem předmětného řízení. Nejvyšší soud dospěl k závěru, že insolvenční řízení nemá být zastaveno ani jako celek, ani vůči zesnulému manželovi. Úmrtí pouze transformuje právní fikci jediného dlužníka na objektivní realitu.⁴⁰⁶ Byť jde o významný judikát, tak v něm podle mého názoru absentuje vyřešení otázky ve věci odměny a náhrady hotových výdajů insolvenčního správce, jakož i dopad na samotné splnění oddlužení či osvobození dlužníků od placení dosud neuhrazených pohledávek. Pro případ určení odměny a náhrady hotových výdajů insolvenčního správce je opět možné nalézt dvě rozdílná stanoviska. Jedním z právních názorů je, že odměna a náhrada hotových výdajů má být přiznána v neměnné výši, tj. i po úmrtí jednoho z manželů přísluší insolvenčnímu správci zvýšená odměna.⁴⁰⁷ Na druhé straně se lze setkat s názorem, že insolvenční soud má v takovém případě uplatnit moderačního

---

⁴⁰⁵ MLEJNKOVÁ, Ivana. Zpětvzetí návrhu. In: *Praktický průvodce insolvenčním řízením: Insolvenční zákon-komentář* [online]. Praha: Verlag Dashöfer, nakladatelství, spol. s r. o., 2021. [cit. 2022-11-18]. Dostupné na: <http://www.insolvenčni-zakon-komentar.cz/?uniqueid=mRRWSbk196FNf8-jVUh4Eltu6PFEtumJs0KVDbHZYziN-KPUuSf9dA&coolurl=1&section=33&serp=1>.

⁴⁰⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2020, sp. zn. 29 NSČR 4/2020.

⁴⁰⁷ Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. 8. 2020, sp. zn. 1 VSOL 340/2020.

práva a při úmrtí jednoho z manželů snížit insolvenčnímu správci jeho odměnu a náhradu hotových výdajů. Ta má být určena v souladu s příslušnou vyhláškou jako v případě jediného dlužníka.⁴⁰⁸ V judikatuře Nejvyššího soudu není predestinovaná otázka dosud vyřešena. Podle mého názoru lze analogicky vycházet ze sjednocujícího stanoviska ve vztahu transformace fikce manželů jakožto jediného dlužníka do objektivní reality. Tomu pak odpovídá i ulehčení administrativní zátěže insolvenčního správce. Nicméně příslušná judikatura upravující modifikaci odměny insolvenčního správce odkazuje na ust. § 38 odst. 3 IZ, tedy na moderační právo soudu. Zde je upraveno pouze snížení odměny, nikoliv však moderace hotových výdajů. Obdobně tomu platí i v případě příslušné vyhlášky o odměně insolvenčního správce.⁴⁰⁹ Osobně se domnívám, že východiskem může být změna splátkového kalendáře v intencích ust. § 407 odst. 3 IZ, co do určení odměny a náhrady hotových výdajů insolvenčního správce. Insolvenční soud je oprávněn změnit usnesení o schváleném oddlužení plněním splátkového kalendáře (v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty), pokud dojde k podstatné změně okolností rozhodných pro výši, jakož i další trvání stanovených měsíčních splátek. Tomu se děje i *ex officio*, tj. bez předchozího návrhu dlužníka. Jedná se o schůdné řešení v mezích insolvenčního zákona, které umožňuje zohlednit problematiku úmrtí jednoho z manželů ve vztahu k odměně a náhradě hotových výdajů insolvenčního správce.⁴¹⁰

Jak bylo shora uvedeno, sjednocující stanovisko predestinovalo postup stran úmrtí jednoho z manželů v průběhu společného oddlužení. Byť uchopení koncepce jediného dlužníka je věcně správné, shledávám v něm určité nedostatky. Pokud nebude insolvenční řízení zastaveno ani vůči zesnulému dlužníkovi, vyvstává otázka, jak má insolvenční soud postupovat při splnění oddlužení a případném osvobození od placení dosud neuhrazených pohledávek. Pokud formálně nedojde k zastavení insolvenčního řízení, má být konsekventním rozhodnutím, při splnění podmínek oddlužení, mj. přiznání osvobození od placení dosud neuhrazených pohledávek, a to případně i vůči zesnulému dlužníkovi. Z povahy věci je však logické, že proběhne pozůstalostní řízení, jehož obsahem jsou jak aktiva, tak i pasiva zesnulého dlužníka. Dochází zde tedy k přechodu dluhů zůstavitele na jeho dědice. Transformace fikce jediného dlužníka do objektivní reality tak naráží na průběh

---

⁴⁰⁸ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 3. 2021, sp. zn. 4 VSPH 127/2021.

⁴⁰⁹ Vyhláška č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů, která blíže neupravuje případnou moderaci hotových výdajů insolvenčního správce.

⁴¹⁰ Shodný postup je uplatňován v rámci některých senátů Krajského soudu v Ústí nad Labem, viz například usnesení ze dne 13. 5. 2022, sp. zn. KSUL 85 INS 23659/2020-B-19.

insolvenčního řízení a s tím související podobu rozhodnutí. Z těchto důvodů se mi po formální stránce jeví přílehavějším řešení, kdy insolvenční soud vůči zesnulému dlužníkovi insolvenční řízení zastaví a zároveň sníží i odměnu a náhradu hotových výdajů insolvenčního správce.

6.3.2. Postavení dlužníka v rámci řízení o pozůstalosti

Dlužníkovi je uložena povinnost vydat insolvenčnímu správci hodnoty získané dědictvím ke zpeněžení. Insolvenční zákon však blíže neupravuje, jak má být naloženo s pasivy vyvstávajícími z pozůstalosti, tj. jaké postavení mají věřitelé s pohledávkou, jejíž původ je v dluhu zůstavitele. Z tohoto důvodu bylo do zelené sbírky přejato jedno z usnesení Vrchního soudu v Praze, které se touto problematikou blíže zaobíralo.⁴¹¹ Věřitelé zůstavitele nemohou být dotčeni na svých právech jen z důvodu probíhajícího oddlužení dlužníka, který je dědicem zůstavitele. Pokud je do majetkové podstaty zahrnut majetek nabytý z dědictví, a nedošlo-li k odloučení pozůstalosti, je věřitel pohledávky, která má původ v závazku zůstavitele, oprávněn uplatnit své právo vůči dlužníkovi. Ve většině případů však lhůta pro podávání přihlášek již uplynula. Insolvenční soud je proto povinen vyzvat příslušné věřitele, aby ve lhůtě k tomu určené přihlásili své pohledávky za dlužníkem. Věřitel musí být také poučen o důsledcích spojených s marným uplynutím této lhůty, tj. že pohledávka nebude v insolvenčním řízení uspokojena. Věřitel musí uplatnit svou pohledávku za dlužníkem skrze přihlášku na předepsaném formuláři. Předmětná pohledávka je následně podrobena přezkumu insolvenčního správce a zahrnuta do distribučního schématu. Předmětný věřitel bude uspokojen pouze do výše nabytého dědictví dlužníka, neboť platí nevyvratitelná domněnka, že pokud dlužník neodmítne dědictví, tak uplatnil výhradu soupisu.⁴¹² V souvislosti se zpeněžením dědictví náleží insolvenčnímu správci odměna.

---

⁴¹¹ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 5. 2017, sp. zn. 4 VSPH 671/2017.

⁴¹² Ust. § 412 odst. 3 *in fine* IZ.

7. Návrh transpoziční novely insolvenčního zákona

Návrh transpoziční novely insolvenčního zákona vychází ze směrnice EP a Rady (EU) 2019/1023 o restrukturalizaci a insolvenční, která byla přijata dne 20. 6. 2019. Notno podotknout, že směrnice míří výhradně na podnikatele, resp. fyzické osoby vykonávající obchod, řemeslo nebo povolání (podnikající fyzická osoba).⁴¹³ Jejím cílem je aproximace národních právních úprav ve směru vytvoření rámce preventivní restrukturalizace a mechanismů, které mají zabránit úpadku životaschopných podniků, a dále pak odstranění překážek k úplnému oddlužení podnikajících fyzických osob.⁴¹⁴

Z hlediska institutu oddlužení je stěžejní druhá část směrnice, která ukládá členským státům zajistit rovný přístup podnikatelů k úplnému oddlužení, přičemž délka stanovené doby nesmí přesáhnout 3 roky.⁴¹⁵ Jak již bylo řečeno, cíleno je výlučně na podnikatele, nicméně směrnice ve svém obsahu avizuje, že členské státy mohou předmětnou úpravu rozšířit i na ostatní fyzické osoby.⁴¹⁶ Dále je upraveno, za jakých podmínek se členské státy mohou odchýlit od daných pravidel a zavést tak ustanovení, která omezují přístup k oddlužení nebo ruší jeho výhody apod.⁴¹⁷

Neméně podstatné je pak samotné provedení směrnice. Ta měla být členským státy implementována nejpozději do 17. 7. 2021, s výjimkou ustanovení čl. 28 upravujícího používání elektronických komunikačních prostředků, kde byla stanovena data 17. 7. 2024 a 17. 7. 2026).⁴¹⁸ Z důvodové zprávy o návrhu na změnu insolvenčního zákona ze dne 4. 11. 2022 se podává, že v důsledku prodloužení s implementací právní úpravy notifikovalo Ministerstvo spravedlnosti Evropskou komisi, která v souladu s čl. 34 odst. 2 směrnice prodloužila implementační lhůtu o 1 rok, tj. do 17. 7. 2022. Z těchto důvodů se navrhuje, aby transpoziční novela insolvenčního zákona nabyla své účinnosti dne 1. 7. 2023.⁴¹⁹

---

⁴¹³ Čl. 2 odst. 1 bod 9 směrnice o restrukturalizaci a insolvenční.

⁴¹⁴ Preambule bod 1 směrnice o restrukturalizaci a insolvenční.

⁴¹⁵ Čl. 20 a čl. 21 směrnice o restrukturalizaci a insolvenční.

⁴¹⁶ Čl. 1 odst. 4 směrnice o restrukturalizaci a insolvenční.

⁴¹⁷ Čl. 23 směrnice o restrukturalizaci a insolvenční.

⁴¹⁸ Předmětný článek upravuje v podstatě postup, kdy účastníci řízení mohou provádět určité úkony jako např. přihlašování pohledávek, podávání námitek a odvolání apod., za použití elektronických komunikačních prostředků. Viz čl. 28 písm. a) až d) směrnice o restrukturalizaci a insolvenční.

⁴¹⁹ Čl. III (účinnost) důvodové zprávy k návrhu na změnu insolvenčního zákona. Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: *Aplikace ODok – Elektronická knihovna legislativního procesu*. [online]. [2022-12-01] Dostupné na: <https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCKUKK2QC/>.

7.1. Konceptní změny v procesním vývoji oddlužení

Návrh transpoziční novely, kterou dojde ke změně insolvenčního zákona, byl po dvou letech od původní verze zveřejněn dne 4. 11. 2022 v elektronické knihovně legislativního procesu. Původní návrh vláda schválila již v listopadu 2020. Ten měl být projednán ve stavu legislativní nouze, z čehož naštěstí sešlo (návrh neprošel standardní oponenturou v mezirezortním připomínkovém řízení).⁴²⁰ Ministerstvo spravedlnosti předložilo návrh nový, který ten původní doplňuje o několik bodů. Předkladatel se dílčími změnami snaží kompenzovat zkrácení doby úplného oddlužení.

Transpoziční novela má v úmyslu změnit stávající koncept oddlužení v podobě záměny stěžejních etap insolvenčního řízení. Nově může osvobození dlužníka fakticky předcházet samotnému splnění oddlužení. Počítáno je též se zavedením nové procesní fáze pro zpeněžení majetku. V důvodové zprávě silně rezonuje princip rovnosti a poskytnutí rovné příležitosti, a proto je signifikantní změnou unifikace délky oddlužení pro všechny kategorie dlužníků na 3 roky. Nejedná se však o zkrácení délky insolvenčního řízení, nýbrž jen o zkrácení doby pro osvobození dlužníka. Transpoziční novela šla v tomto směru nad rámec směrnice o restrukturalizaci a insolvenci, která výhradně cílila pouze na podnikatele.

Notno podotknout, že přijetím novely dojde k nastolení trojkolejnosti insolvenčních řízení, které budou korigovány různými právními úpravami. Nadto je z předloženého návrhu zřejmé, že místo sjednocení dosavadní úpravy, resp. jejích lichých pasáží, dojde k přesnému opaku, kdy většina novelizovaných ustanovení s sebou přinese další interpretační otázky. Stěžejní část návrhu navíc působí nepřehledně a orientace v něm je značně obtížná. Lze anticipovat, že tato skutečnost dosti zkomplikuje insolvenční praxi a promítne se v administrativní zátěži insolvenčních soudů včetně insolvenčních správců.

Pro přehlednost bude transpoziční novela blíže rozebrána v rámci jednotlivých kapitol, které obsahově korespondují s navrhovanými dílčími změnami, přičemž mou snahou bude vyzdvihnout klady i nedostatky navrhované úpravy.

---

⁴²⁰ Vláda transpoziční novelu schválila dosti nečekaně již dne 3. 11. 2020. Navrhla také, aby k projednání novely došlo ve stavu legislativní nouze. To podpořil i předseda poslanecké sněmovny (viz rozhodnutí č. 78 předsedy Poslanecké sněmovny ze dne 4. 11. 2020). Poslanecká sněmovna naštěstí tento krok neschválila, což osobně kvitují, neboť původní návrh neprošel ani standardní oponenturou v mezirezortním připomínkovém řízení.

7.1.1. Doručování a úprava odměny insolvenčního správce

První změna nastane v případě doručování. Zde je navázáno na právní úpravu v době koronaviru, tj. na účinnost zákonů Lex Covid.⁴²¹ Ta vyselektovala z výčtu doručování zvláštním způsobem osoby, které mají právo podání opravného prostředku.⁴²² Tímto se zamezilo extenzivnímu doručování písemností, které se vzhledem k existenci veřejně přístupného insolvenčního rejstříku jevílo nadbytečným.⁴²³ Zavedená úprava se osvědčila, neboť pomohla ke snížení nejen administrativní zátěže, ale i výdajům vynaložených na poštovní infrastrukturu.

Úprava v oblasti doručování zavedená zákony Lex Covid byla pouze dočasného charakteru s časovou aplikovatelností do 24. 4. 2021. V současné době jsou opět doručovány masivní objemy písemností jen z důvodu, že proti nim lze podat opravný prostředek. Transpoziční novela chce trvale ukotvit restrikcii v doručování přímo do insolvenčního zákona tak, že nestanoví-li zákon jinak, bude se písemnost doručovat zvlášť dlužníkovi, osobám, které mají něčeho vykonat anebo o jejichž podání insolvenční soud rozhoduje.⁴²⁴ Podlé mého názoru jde o vítanou a efektivní změnu, po které odborná veřejnost volala již delší dobu.

Předkládaný návrh vyškrtl odměnu insolvenčního správce za přezkum přihlášených pohledávek. Můžeme se tedy domnívat, že ta bude upravena přímo v příslušné vyhlášce. Nízké odměny insolvenčních správců jsou dlouhodobě kritizovány, neboť k jejich navýšení nedošlo více jak 14 let. Pokud bude délka oddlužení zkrácena, znamená to, že odměna klesne o dalších 40 %. Ministerstvo spravedlnosti v současné době provádí analýzu dopadu novely na institut odměn insolvenčních správců, nicméně nemá prozatím v plánu jejich zvyšování. Napříč odbornou veřejností rezonují stran této problematiky rozličné názory. Osobně se přikláním k navýšení odměn již v samém počátku oddlužení, tj. zvýšení odměny za přezkum pohledávek.⁴²⁵ Je nutné mít totiž na paměti, že jakékoliv navýšení vždy půjde k tíži dlužníka a jeho věřitelů.

---

⁴²¹ Ust. § 11 zákona č. 191/2020 Sb.

⁴²² Ust. § 75 odst. 2 IZ.

⁴²³ Důvodová zpráva k zákonu č. 191/2020, o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastnící se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu.

⁴²⁴ Návrh transpoziční novely ust. § 75 odst. 2 IZ.

⁴²⁵ PASEKOVÁ, Eva. Změny v odměnách insolvenčních správců? Ministerstvo řeší, jak s nimi zahýbá zkrácení oddlužení na 3 roky. In: *Česká justice* [online]. Praha, 2022 [cit. 2022-11-26]. Dostupné na:

Další vítanou změnou je sanace úhrady odměny a náhrady hotových výdajů ze státního rozpočtu, kdy pro tento účel bude dlužníkovi uložena povinnost, aby tuto částku státu nahradil.⁴²⁶

7.1.2. Využití deponovaných srážek po rozhodnutí o úpadku

Novela se zabývá dosud neupravenou matérií stran deponované části mzdy nebo jiného příjmu dlužníka v době po rozhodnutí o úpadku až do schválení oddlužení. V současné době jdou deponované finanční prostředky (pokud jsou vůbec k dispozici) ve prospěch účtu majetkové podstaty a po uhrazení odměny insolvenčního správce (ve výši 4 %) jsou z nich primárně uspokojeny zapodstatové pohledávky a následně pak pohledávky nezajištěných věřitelů. Odměna a náhrada hotových výdajů, příp. běžné výživné, jsou za toto období hrazeny z vlastních prostředků dlužníka.

Nově má být v rozhodnutí o úpadku spojeném s rozhodnutím o povolení oddlužení, příp. později, uložena plátcí mzdy či jiného příjmu povinnost, aby prováděl srážky ve stejném rozsahu, jako v případě plnění splátkového kalendáře. Pokud je dlužník bez příjmu nebo ten je v nedostatečné výši, bude mu uloženo, aby je hradil z vlastních prostředků. Srážky mají být zaslány insolvenčnímu správci, který je primárně použije na úhradu běžného výživného a na zálohu na odměnu a náhradu hotových výdajů. Je výslovně stanoveno, že tento postup není považován za zpeněžení majetkové podstaty, tudíž insolvenčnímu správci nenáleží odměna.⁴²⁷ Předmětná úprava se jeví více než vhodnou, neboť již v samém počátku nevyvstanou problémy s dluhem na odměně nebo výživném. Nadto zůstane dlužníkovi ve většině případů nezabavitelná částka v plném rozsahu.

7.1.3. Výpočet měsíční splátky v případě podnikající fyzické osoby

Vítanou změnou je též modifikace v hierarchii výpočtu měsíční splátky stanovené pro podnikající dlužníky. Insolvenčnímu správci budou nabídnuty dvě alternativy, přičemž první z nich vychází ze zjištěného zisku dlužníka, tj. současné ust. § 398b odst. 3 IZ. Po dohodě s dlužníkem bude nově možné určit splátku z rozdílu mezi očekávanými budoucími příjmy

---

<https://www.ceska-justice.cz/2022/05/zmeny-v-odmenach-insolvennich-spravcu-ministerstvo-resi-jak-s-nimi-zahyba-zkraceni-oddluzeni-na-3-roky/>.

⁴²⁶ Návrh transpoziční novely ust. § 38 odst. 7 IZ.

⁴²⁷ Návrh transpoziční novely ust. § 136 IZ.

a výdaji, které zpravidla vycházejí z reálně dosažených příjmů a výdajů za dobu podnikání.⁴²⁸ S tímto mechanismem koresponduje i určení referenční srážky, kdy dlužníkovi vzniká povinnost na konci zdaňovacího období předložit listiny osvědčující reálně dosažené příjmy včetně reálně vynaložených výdajů. Pokud insolvenční správce dojde k závěru, že rozdíl reálně dosažené hodnoty se podstatným způsobem liší od skutečnosti, insolvenční soud provede na návrh insolvenčního správce změnu splátkového kalendáře.⁴²⁹

7.1.4. Povinnosti dlužníka po schválení oddlužení včetně závazného příslibu

Novela se dotýká dispozičního oprávnění k nezabavitelné částce. Jednou z fakultativních příloh návrhu na povolení oddlužení bude tzv. závazný příslib. Dlužník v něm příslibí, že pokud nebude disponovat dostatečným příjmem, mohou být pohledávky podle ust. § 395 odst. 1 písm. b) vzniklé po rozhodnutí o úpadku (odměna a náhrada hotových výdajů insolvenčního správce, běžné výživné, odměna kvalifikované osoby) uhrazeny zcela nebo zčásti z nezabavitelné částky. Tato listina může implikovat i souhlas dlužníka s tím, aby předmětná částka byla sražena přímo u plátce mzdy či jiného příjmu.⁴³⁰

V souvislosti se závazným příslibem dozná změn i jeden z důvodů pro zrušení oddlužení. Insolvenční soud schválené oddlužení zruší, pokud dlužník v rozporu se závazným příslibem, či v důsledku zvýšení nezabavitelné částky, není schopen hradit ani odměnu a náhradu hotových výdajů, příp. běžné výživné (pohledávky podle ust. § 395 odst. 1 písm. b) vzniklé po úpadku).⁴³¹ Z důvodové zprávy vyplývá, že nezabavitelná částka je zvyšována na základě právní úpravy, přičemž touto skutečností není dlužník nikterak ochromen v povinnosti plnit alespoň minimální splátku, neboť dlužníkovi se reálně vynaložené náklady na základní životní potřeby skokově nezvýší.⁴³² Předmětná úprava cílí na skutečnost, že v současné praxi se nezdá, že dlužník v důsledku zvyšování nezabavitelné částky není schopen hradit pro účely oddlužení ani minimální splátku. Bez sankčního provázání závazného příslibu na zrušení oddlužení by navrhovaná možnost ztrácela na významu, zejména pokud jde o povinnost toliko fakultativního charakteru. Nicméně otázkou zůstává, do jaké míry bude předmětný institut dlužníky reálně využíván.

---

⁴²⁸ Návrh transpoziční novely ust. § 398b odst. 4 IZ.

⁴²⁹ Návrh transpoziční novely ust. § 398b odst. 6 IZ.

⁴³⁰ Návrh transpoziční novely ust. § 391 odst. 3 a § 409 odst. 1 IZ.

⁴³¹ Návrh transpoziční novely ust. § 418 odst. 1 písm. c) IZ.

⁴³² Důvodová zpráva k návrhu transpoziční novely, str. 32.

Pro případ nezaměstnanosti dlužníka je stanoveno, že ten musí usilovat o získání příjmu jak samostatně, tak i za součinnosti příslušné pobočky úřadu práce jakožto uchazeč o zaměstnání.⁴³³ S tím koresponduje i vyvratitelná domněnka, že dlužník o získání příjmu neusiluje, pokud není v případě nezaměstnanosti ve lhůtě 15 dnů zařazen do evidence uchazečů o zaměstnání nebo byl-li z ní pravomocně vyřazen.⁴³⁴ Dále má dojít k redefinování povinnosti vynaložení veškerého (spravedlivě požadovatelného) úsilí k plnému uspokojení věřitelů, jakož i povinnosti vykonávat přiměřeně výdělečnou činnost. Insolvenční soud při posuzování vezme v úvahu dlužníkovi schopnosti, možnosti a jeho majetkové poměry. Nadto je zkoumáno, zda se nevzdal výhodnějšího zaměstnání, výdělečné činnosti či majetkového prospěchu, ač pro to neměl vážný důvod. Zohledňuje se též skutečnost, zda dlužník nepodstupuje nepřiměřená majetková rizika.⁴³⁵ Dlužník bude povinen jednou ročně, příp. na vyzvání insolvenčního správce, podat zprávu o svém úsilí, které vynakládá k maximálnímu uspokojení svých věřitelů.⁴³⁶ Otázkou zůstává, do jaké míry bude tyto skutečnosti možné objektivně vyhodnotit a posoudit, resp. v jakém rozsahu. I v současné době má insolvenční správce povinnost sledovat poměry na trhu práce a posuzovat, zda lze po dlužníkovi požadovat vyšší výdělek.⁴³⁷ Nicméně realita je taková, že pokud dlužník dosahuje určitého příjmu, insolvenční správce většinou tuto podmínku dále nezkoumá. V insolvenční praxi přichází notifikace spíše od samotných věřitelů. Domnívám se, že ani dlužníkův report o vynakládaném úsilí nepovede ke kýženým výsledkům, zejména pokud zde absentuje větší provázanost na případné zrušení schváleného oddlužení.

7.1.5. Propočet předpokladu uspokojení pohledávek nezajištěných věřitelů

Napříč insolvenčními soudy je hojně diskutovaná změna v podobě jasně stanovené predikce míry uspokojení nezajištěných věřitelů, která bude zohledněna nejen ve Zprávě pro oddlužení, ale má být zároveň i obsahem výroku usnesení o schválení oddlužení. Návrh počítá s tím, že insolvenční správce ve Zprávě pro oddlužení vyčíslí předpokládanou míru uspokojení nezajištěných věřitelů, a to s ohledem na možnosti, schopnosti a majetkové poměry dlužníka.⁴³⁸ Insolvenční soud příslušnou hodnotu implikuje i do jednoho z výroků

---

⁴³³ Návrh transpoziční novely ust. § 412 odst. 1 IZ.

⁴³⁴ Návrh transpoziční novely ust. § 412 odst. 4 *in fine* IZ.

⁴³⁵ Návrh transpoziční novely ust. § 412 odst. 4 IZ.

⁴³⁶ Návrh transpoziční novely ust. § 412 odst. 5 IZ.

⁴³⁷ Ust. § 15 písm. a) vyhlášky č. 121/2019 Sb.

⁴³⁸ Návrh transpoziční novely ust. § 398a odst. 2 IZ.

usnesení o schválení oddlužení a stanoví, jaká výše měsíční splátky je pro její dosažení nezbytná.⁴³⁹ Jde přitom o jednu z variant předpokladů pro osvobození dlužníka (o této materii bude blíže pojednáno v kapitole 7.1.6. Splnění předpokladů pro osvobození).

Navrhovaná změna působí poněkud paradoxně, neboť odporuje samotným zásadám insolvenčního řízení, kdy má dlužník povinnost usilovat o co nejvyšší uspokojení svých věřitelů. Nadto jde o zcela demotivační prvek, neboť je dlužníkovi podsouvána hranice pro splnění předpokladu osvobození. Zákonodárce by měl mít na paměti, že z pohledu dlužníka představuje oddlužení možnost, jak uniknout z dluhové pasti. Jeho úmyslem je dosáhnout dobrodiní v podobě osvobození od zbytku dluhů a současně si přitom zachovat co největší majetkové residuum. Pokud je naplnění předpokládané míry uspokojení věřitelů obligatorní podmínkou pro přiznání osvobození, není dlužník motivován k většímu vynakládání úsilí, aby své věřitele uspokojil nad danou hranici. Je nutné brát v úvahu také fakt, že většina dlužníků vstupuje do oddlužení s hraničními příjmy a na splátkový kalendář je plněno zcela nebo zčásti z darovací smlouvy (či smlouvy o důchodu). Otázka tedy vyvstává, jak má insolvenční správce určit předpoklad míry uspokojení u nízkopříjmových dlužníků, kteří jsou v té době nezaměstnaní nebo dosahují nízkých výdělků, například v důsledku pobírání rodičovského příspěvku.

Podle mého názoru nejde o vhodnou novelizaci, neboť ve svém důsledku nebude pro dlužníky toliko incentivní a vůči věřitelům působí neefektivně. Průběh insolvenčního řízení není natolik konstantním, aby na jeho počátku mohla být stanovena premisa, od níž se následně odvíjí stěžejní výsledek celého oddlužení.

7.1.6. Splnění předpokladů pro osvobození

Cílem transpoziční novely je zkrácení délky oddlužení tak, aby k osvobození dlužníka došlo nejpozději do 3 let od schválení svého oddlužení. Ze strany odborné veřejnosti rezonuje kritika především ohledně zkrácení délky oddlužení pro spotřebitele. Z připomínkového řízení vyvstávají silné argumenty stran podpory nezodpovědného ekonomického chování spotřebitelů či narušení legitimního očekávání věřitelů. Česká advokátní komora se domnívá, že postavení živnostníků bude zhoršeno, neboť ti jsou

---

⁴³⁹ Návrh transpoziční novely ust. § 406 odst. 3 písm. c) IZ.

ekonomicky závislí na finančních prostředcích od spotřebitelů.⁴⁴⁰ Možného zneužívání zkrácení oddlužení spotřebiteli vnímá jako problematické i Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR. Ta obdobně jako ČAK upozorňuje na skutečnost, že za tohoto stavu nedopadají na dlužníka žádná výchovná opatření a ten není více motivován k odpovědnějšímu způsobu hospodaření.⁴⁴¹ Poměrně zajímavé se jeví i připomínky Ministerstva financí, které směřují zejména co do důvodové zprávy ve věci rozpočtových dopadů. Zde je vytykána absence kvantifikace dopadu zkrácení doby oddlužení z hlediska veřejných rozpočtů. Překladatel totiž opomněl zhodnotit skutečnost, že zkrácení délky oddlužení povede ke snížení uspokojení veřejných rozpočtů jakožto věřitelů. Dále chybí úprava dopadu úhrady odměny insolvenčního správce na státní rozpočet, ze kterého má být uspokojována.⁴⁴²

Jak již zaznělo, nastat má změna v procesním vývoji insolvenčního řízení, kterou pak reflektuje nový koncept ust. § 412a IZ. Zde jsou upraveny předpoklady pro osvobození, které může formálně předcházet samotnému splnění oddlužení. Recentní právní úprava vychází z logické posloupnosti, kdy při dodržení podmínek (předvídaných v ust. § 412a IZ) vezme insolvenční soud na vědomí splnění oddlužení a pokud dlužník splnil řádně a včas své povinnosti, může mu být přiznáno též osvobození od placení dosud neuhrazených pohledávek. Předkladatel však navrhuje, aby v komplikovanějších případech mohlo rozhodnutí o osvobození dlužníka přecházet samotnému splnění oddlužení.

V případě plnění splátkového kalendáře v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty jsou podmínky pro osvobození, vyjma plného uspokojení nezajištěných věřitelů, nastíněny ve dvou variantách. První z nich je naplněna, pokud schválené oddlužení nebude po dobu 3 let zrušeno a dlužník splnil všechny podstatné povinnosti, přičemž platí vyvratitelná domněnka, že tyto povinnosti splnil, pokud uspokojil alespoň 30 % nezajištěných pohledávek, aniž by se přihlíželo k pohledávkám podřízeným. Druhá varianta

---

⁴⁴⁰ Česká advokátní komora. Připomínky České advokátní komory k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: *Aplikace ODok – Elektronická knihovna legislativního procesu* [online]. [2022-12-06]. Dostupné na: <https://odok.cz/portal/veklep/material/pripominky/ALBSCKUKK2QC/>.

⁴⁴¹ Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR. Připomínky AMSP ČR k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: *Aplikace ODok – Elektronická knihovna legislativního procesu* [online]. [2022-12-06]. Dostupné na: <https://odok.cz/portal/veklep/material/pripominky/ALBSCKUKK2QC/>.

⁴⁴² Ministerstvo financí. Připomínky Ministerstva financí k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: *Aplikace ODok – Elektronická knihovna legislativního procesu* [online]. [2022-12-06]. Dostupné na: <https://odok.cz/portal/veklep/material/pripominky/ALBSCKUKK2QC/>.

se liší pouze ve formulaci vyvratitelné domněnky, kterou modifikuje tak, že dlužník podstatné povinnosti splnil, pokud dosáhl předpokládané míry uspokojení nezajištěných pohledávek stanovené v rozhodnutí o schválení oddlužení (pro tento případ není rozhodné, zda jde o pohledávky podřízené nebo nepodřízené).⁴⁴³ Druhá z variant fakticky navazuje na povinnost insolvenčního správce určit předpoklad uspokojení, který má být nedílnou součástí usnesení o schválení oddlužení. Jak již bylo řečeno v rámci předešlé kapitoly, s tímto návrhem nelze souhlasit, neboť jde o demotivační prvek, v důsledku kterého by mohlo reálně docházet k nižšímu procentu uspokojení.

Předkladatel dále využil možnosti restrikce opětovného vstupu do oddlužení a stanovil, že pokud bylo dlužníkovi v posledních 20 letech přiznáno osvobození, prodlužuje se délka plnění splátkového kalendáře na 5 let.⁴⁴⁴ Tato podmínka tak doplňuje současnou dikci ust. § 395 odst. 6 IZ, kdy insolvenční soud návrh na povolení oddlužení nezamítne z důvodu zvláštního zřetele hodného, i pokud bylo dlužníkovi v posledních 10 letech přiznáno osvobození. Nicméně předkládaný návrh se týká pouze oddlužení formou plnění splátkového kalendáře v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty a je aplikovatelný výlučně na insolvenční řízení zahájená po nabytí účinnosti transpoziční novely.⁴⁴⁵

V případě zpeněžení majetkové podstaty je pro osvobození dlužníka nezbytné, aby insolvenční soud obdržel Zprávu o splnění rozvrhového usnesení a dlužník řádně splnil všechny podstatné povinnosti. Pokud insolvenční soud předmětnou zprávu neobdrží, postačuje, když od schválení oddlužení uplyne doba 3 let, ve které nebude oddlužení zrušeno, a dlužník po tuto dobu plnil podstatné povinnosti.⁴⁴⁶ Zde je operováno se skutečností, že proces zpeněžení nemusí být během fixní délky oddlužení zcela nebo zčásti dokončen, například v důsledku probíhajících incidenčních sporů, rozsáhlého majetku nebo jeho specifické povahy apod.⁴⁴⁷

Ze shora uvedeného plyne, že dlužník může být za *a priori* daných podmínek od placení dosud neuhrazených pohledávek osvobozen, aniž by tato skutečnost bránila insolvenčnímu správci v realizaci zpeněžení majetkové podstaty.

---

⁴⁴³ Návrh transpoziční novely ust. § 412a odst. 1 písm. b) IZ (varianta I a varianta II) a odst. 3 či 4 (podle varianty I nebo varianta II).

⁴⁴⁴ Návrh transpoziční novely ust. § 412a odst. 3 či 4 IZ.

⁴⁴⁵ Návrh transpoziční novely Čl. II bod 3 IZ.

⁴⁴⁶ Návrh transpoziční novely ust. § 412a odst. 2 IZ.

⁴⁴⁷ Důvodová zpráva k návrhu transpoziční novely, str. 42.

7.1.7. Prodloužení délky oddlužení

Pro oddlužení plněním splátkového kalendáře v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty se nabízí podpůrná alternativa ke zrušení oddlužení, kdy insolvenční soud může průběh oddlužení sankčně prodloužit až o 1 rok.⁴⁴⁸ Pokud dlužník nebude plnit podstatné povinnosti, může insolvenční soud jeho oddlužení prodloužit tak, aby předmětná povinnost byla řádně splněna. Co se pojmu podstatných povinností týče, je zde odkazováno zejména na dikci ust. § 412 odst. 1 písm. a) až h) IZ. Zároveň je stanoven korektiv, který ukládá, že insolvenční soud nemůže k prodloužení přistoupit, pokud by v této době měla být hrazena pouze odměna a náhrada hotových výdajů insolvenčního správce, tj. není zde předpoklad uspokojení jiných pohledávek.

7.1.8. Splnění oddlužení a osvobození dlužníka

Byť je umožněno, aby osvobození dlužníka fakticky předcházelo splnění oddlužení, předkládaný návrh tuto skutečnost v systematizaci insolvenčního zákona příliš nezohledňuje. Rozhodnutí o splnění oddlužení je tak předřazeno rozhodnutí o osvobození. Z povahy věci se jeví vhodnějším a logičtějším, aby rozhodnutí o osvobození bylo přímo navázáno na ustanovení upravující jeho podmínky, tj. následovalo bezprostředně za ním.

Pro oddlužení plněním splátkového kalendáře v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty platí, že insolvenční soud vezme na vědomí jeho splnění, pokud budou kumulativně naplněny tyto podmínky.⁴⁴⁹

- a. splněny předpoklady pro osvobození (ust. § 412a IZ),
- b. dokončen proces zpeněžení majetkové podstaty,
- c. vydán výtěžek zpeněžení zajištěnému věřiteli (je-li předmět zajištění zpeněžován),
- d. vydán výnos k mimořádné splátce nad rámec splátkového kalendáře (je-li zpeněžován majetek podle § 412 odst. 1 písm. b) IZ).

V případě oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty je pak nezbytné, aby došlo ke splnění předpokladů pro osvobození (ust. § 412a IZ) a insolvenční soud obdržel Zprávu o splnění rozvrhového usnesení.⁴⁵⁰

---

⁴⁴⁸ Návrh transpoziční novely ust. § 412b odst. 6 a 7 IZ.

⁴⁴⁹ Návrh transpoziční novely ust. § 413 odst. 3 až 5 IZ.

⁴⁵⁰ Návrh transpoziční novely ust. § 413 odst. 2 IZ

Pro obě formy oddlužení jsou navíc stanoveny další podmínky v podobě *lex specialis*. Ty mají představovat určitou garanci, že insolvenční řízení neskončí dříve, než bude postaven najisto rozsah majetkové podstaty, který insolvenčnímu správci umožní zpeněžit příslušný majetek. Insolvenční soud proto nerozhodne o splnění oddlužení dříve, než:

- a. dojde k ukončení incidenčních sporů podle ust. § 159 odst. 1 písm. b) až d) IZ a k pravomocnému rozhodnutí dalších věcí souvisejících s majetkovou podstatou (to naplatí, pokud výsledky těchto sporů a rozhodnutí neovlivní uspokojení věřitelů nebo nevedenou ke zpeněžení majetkové podstaty),
- b. budou uhrazeny zálohy na odměnu a náhradu hotových výdajů insolvenčního správce za období do schválení oddlužení,
- c. budou ukončeny incidenční spory podle ust. § 159 odst. 1 písm. a) a e) až h) IZ, pokud mohou podstatně ovlivnit uspokojení věřitelů (insolvenční správce musí tuto skutečnost insolvenčnímu soudu navrhnout).

Domnívám se, že takto formulované podmínky jsou poněkud chaotické a vyvolávají určité interpretační otázky, které níže nastíním. Předně je nejasná maximální délka oddlužení pro případ, že nebude zpeněžen veškerý majetek anebo nedojde k ukončení incidenčních sporů. Není zřejmé, zda má být analogicky aplikováno ust. § 412 odst. 3 IZ, tj. v insolvenčním řízení lze pokračovat pouze v době trvání povinnosti dlužníka poskytovat součinnost při zpeněžení (ta trvá celkem 6 let, resp. 3 roky po přiznání osvobození).⁴⁵¹ Nicméně tato povinnost je explicitně stanovena pouze pro plnění splátkového kalendáře v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty. Byť je transpoziční novela vystavěna na principu rovnosti a rovných příležitostí, v daném případě je od této zásady poněkud upuštěno, když dochází k nedůvodné nerovnosti mezi dlužníky v rámci obou forem oddlužení. V případě podmínek pro splnění oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty navíc absentuje skutečnost, že proces zpeněžení má být ukončen (obdobně jak je stanoveno pro kombinaci s plněním splátkového kalendáře). Určité vodítko nabízí až ust. § 414 IZ (rozhodnutí o osvobození dlužníka), které říká, že osvobození nebrání realizaci zpeněžení dosud nezpeněženého majetku, jakož i s tím souvisejícího uspokojení věřitelů. Nicméně úpravu povinnosti dlužníka spočívající v poskytování součinnosti, při zpeněžení tohoto majetku, zde nenalezneme.

---

⁴⁵¹ Návrh transpoziční novely ust. § 412 odst. 2 IZ.

Specifickou je též skutečnost v podobě Zprávy o splnění rozvrhové usnesení jakožto obligatorní podmínky pro rozhodnutí o splnění oddlužení. Pokud nahlédneme do předpokladů pro osvobození (ust. § 412a IZ), je zde výslovně počítáno s variantou, kdy z důvodu nezpeněžení majetkové podstaty není zpráva vyhotovena, což však nebrání tomu, aby insolvenční soud rozhodl o osvobození dlužníka (pokud budou splněny ostatní podmínky). Podle mého názoru jde o nepříliš vhodnou koncepci, která je ve svém obsahu značně nekonzistentní. Pro přehlednost si uveďme modelový příklad. Dlužníkovi je schváleno oddlužení formou zpeněžení majetkové podstaty. Po uplynutí 3 let od schválení oddlužení stále nedošlo ke zpeněžení majetku, nicméně dlužník po tuto dobu řádně plnil své povinnosti a oddlužení nebylo v této době zrušeno. Insolvenční soud z důvodu splnění předpokladů předvídaných v ust. § 412a odst. 2 písm. b) IZ rozhodne o osvobození dlužníka od placení dosud neuhrazených pohledávek (v intencích ust. § 414 odst. 1 IZ). Následně se však ukáže, že majetkovou podstatu nebude možné zpeněžit, příp. je zpeněžena v částce pokrývající pouze odměnu insolvenčního správce. Platí, že pokud neexistuje reálný výtěžek, který by postačoval k úhradě pohledávek nezajištěných věřitelů, nemá insolvenční správce zákonný podklad pro vyhotovení návrhu rozvrhového usnesení. Tímto se dostáváme do patové situace, neboť zákon pro meritorní rozhodnutí ve věci splnění oddlužení obligatorně předpokládá nejen existenci, ale i následné splnění rozvrhového usnesení. Otázka tedy vyvstává, jak postupovat v případech, kdy návrh rozvrhového usnesení nemůže být toliko vyhotoven a úprava této problematiky frapantně absentuje.

Novela vyňala institut neschválení oddlužení. Obecně není přípustěno ani rozhodnutí, kterým insolvenční soud dlužníka od placení dosud neuhrazených pohledávek neosvobodí. Případá tak v úvahu pouze zrušení schváleného oddlužení, příp. prodloužení jeho délky. Naopak dochází k rozšíření možností pro odejmutí přiznaného osvobození a to z důvodu, kdy dlužník v době trvání jeho povinnosti poskytovat součinnost při zpeněžení majetku tuto povinnost závažně nebo opakovaně poruší anebo vyjde najevo, že oddlužením sleduje nepoctivý záměr. Insolvenční soud může osvobození odejmout také v případě, kdy nebude do 1 roku od přiznání osvobození uhrazena odměna a náhrada hotových výdajů insolvenčního správce.⁴⁵² K návrhovému odejmutí osvobození, kdy vyjde najevo podvodné jednání dlužníka, může nově dojít i na základě podnětu podaného insolvenčním správcem.⁴⁵³

---

⁴⁵² Návrh transpoziční novely ust. § 417 odst. 2 IZ.

⁴⁵³ Návrh transpoziční novely ust. § 417 odst. 1 IZ.

Tuto skutečnost kritizuje Nejvyšší soud, který konstatoval, že svěřeni legitimace insolvenčnímu správci postrádá logiku, neboť ten nemá žádnou motivaci, aby takto činil.⁴⁵⁴

7.2. Zhodnocení transpoziční novely

Původní verze transpoziční novely doznala kritice z důvodu zkrácení délky oddlužení, kterou vztáhla nejen na podnikatele, ale i na spotřebitele. V minulosti se nesl legislativní vývoj insolvenčního práva ve znamení rozvolňování podmínek oddlužení, čímž se postavení věřitelů razantně oslabilo. Transpoziční novela na tento trend navázala, když unifikovaně zkrátila dobu oddlužení pro všechny kategorie dlužníků. V důsledku toho však dojde k opětovnému poklesu uspokojení nezajištěných věřitelů. Kritika rezonuje z řad širší odborné veřejnosti jak soudců, insolvenčních správců, tak i advokátů. Novela byla opakovaně prohlášena za čistě politické rozhodnutí, která nese vyprázdněný přívlastek „transpoziční“, byť nabízí jen transpozici dílčí, přičemž zbývající část návrhu by měla být podrobena hlubší diskusi.⁴⁵⁵ Česká advokátní komora zpracovala stanovisko, ve kterém uvedla, že v celkovém procentu schválených oddlužení tvoří podnikatele pouze 5 % a ve zbylé výši jde o fyzické osoby, tj. spotřebitele. Nadto cílem směrnice o restrukturalizaci a insolvenční je urychlit obnovu ekonomické aktivity podnikatelů a oživit tak jejich podnikání. Nicméně v případě spotřebitelů jde o znovuzačlenění do společnosti prostého dluhů.⁴⁵⁶ Účel oddlužení se tak v případě podnikatelů a spotřebitelů diametrálně liší.

Původní návrh doznal dílčích změn, nicméně se domnívám, že spíše ke škodě. Je vidno, že nebyl podroben hlubší analýze ani odborné diskusi. Transpoziční novela vykazuje určité nedostatky a ve svém obsahu působí značně chaoticky, neboť nedochází ke

---

⁴⁵⁴ Nejvyšší soud České republiky. Přípomínky Nejvyššího soudu České republiky k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: *Aplikace ODot – Elektronická knihovna legislativního procesu* [online]. [cit. 2022-12-06]. Dostupné na: <https://odok.cz/portal/veklep/material/pripominiky/ALBSCUKK2QC/>.

⁴⁵⁵ K transpoziční novele se v rozhovoru pro Unii spolků insolvenčních správců vyjádřil místopředseda Krajského soudu v Českých Budějovicích JUDr. Ing. Zdeněk Strnad, Ph.D., MPA. Blíže viz HAMPLOVÁ, Petra. Soudce Zdeněk Strnad o připravované novele: dosavadní rovnováha v tom našem insolvenčním světě se prostě vychýlila. a podle mého názoru naprosto zbytečně! In: *Insolvenční zóna* [online]. Brno: Insolvenční zóna, a.s., 2021. [cit. 2022-11-22]. Dostupné na: <https://www.insolvencnizona.cz/clanky/soudce-zdenek-strnad-o-pripravovane-novele-dosavadni-rovnovaha-v-tom-nasem-insolvencnim-svete-se-proste-vychylila-a-podle-meho-nazoru-naprosto-zbytecne/>.

⁴⁵⁶ Česká advokátní komora. Přípomínky České advokátní komory k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: *Aplikace ODot – Elektronická knihovna legislativního procesu* [online]. [cit. 2022-12-06]. Dostupné na: <https://odok.cz/portal/veklep/material/pripominiky/ALBSCUKK2QC/>.

komplexnímu uchopení dané problematiky. Jednotlivé instituty nejsou logicky provázány, což znázorňuje i systematika, která věcně odpovídá spíše současnému konceptu oddlužení. Důsledkem toho je skutečnost, že orientace v předložené úpravě je dosti obtížná. Unifikované zkrácení délky plného oddlužení spotřebitelů je dalším citelným zásahem pro věřitele. Podle mého názoru takto formulované podmínky hrají do karet dlužníkům a budou přinášet spíše opačný efekt, tj. vybízet k větší zadluženosti. Z těchto důvodů se v rovině *de lege ferenda* jeví vhodným regulovat alespoň maximální přípustnou výši dlužnických závazků. Nezřídka kdy se totiž stává, že dlužník vstupuje do oddlužení se závazky v hodnotě několika desítek miliónů korun (dokonce i sta miliónů), přičemž z jeho strany je nabídnuto pouze minimální plnění.⁴⁵⁷ Otázka také zůstává, jak pojatý způsob oddlužení ovlivní podnikatelské prostředí dlužníků. Byť je dlužník osvobozen od dosud neuhrazených pohledávek, čímž je mu opětovně umožněn vstup do ekonomického života prostého dluhů, nová procesní fáze fakticky umožňuje pokračovat v realizaci zpeněžení majetkové podstaty. V důsledku stále probíhajícího insolvenčního řízení tak v očích bankovních institucí, příp. i nebankovních subjektů, klesá dlužníkovi jeho bonita. Lze tedy polemizovat, jakou měrou ovlivní tato skutečnost podnikatelskou sféru dlužníků.

Předložený návrh tak vykazuje značné nedostatky, neboť doslova působí jako šitý horkou jehlou. Nejvyšší soud v rámci připomínkového řízení dále uvedl, že předkladatel by měl z návrhu vypustit veškeré změny, u nichž nedoloží přímou potřebu transpozice. Vytkl též nesystémové začlenění dílčích úprav. Zároveň upozornil na skutečnost, že pokud se chce předkladatel pouštět do oprav insolvenčního zákona pod záminkou transpozice, měl by primárně zjednat nápravu hrubých nedostatků recentní právní úpravy, na něž Nejvyšší soud v minulosti opakovaně upozorňoval (viz např. problematika zamítnutí návrhu na povolení oddlužení v intencích ust. § 395 IZ či nemožnost dlužníka podat odvolání podle ust. § 407 odst. 3 IZ).⁴⁵⁸

Nadto se domnívám, že většina zavedených institutů, které mají dle předkladatele kompenzovat zkrácení délky oddlužení, bude pouze proklamativního charakteru bez praktického využití či významnějších dopadů na průběh oddlužení.

---

⁴⁵⁷ Viz například insolvenční řízení vedená pod sp. zn. KSUL 85 INS 12151/2022 či KSUL 85 INS 18584/2022.

⁴⁵⁸ Připomínky Nejvyššího soudu k návrhu transpoziční novely.

Závěr

Cílem rigorózní práce bylo poskytnout ucelený pohled na proces oddlužení nejen v teoretické, ale především praktické rovině. Na základě dosud nabytých zkušeností z pozice asistentky soudce bylo mou snahou nastínit aplikační úskalí právní úpravy, se kterými se v rámci působnosti své práce setkávám. Důležitou roli v insolvenční agendě sehraává i příslušná judikatura, která dílčí problematiku blíže upravuje a sjednocuje. Nicméně jak bylo demonstrováno, v určitých případech vedou judikатурní závěry ke zcela paradoxním situacím a vybízejí insolvenční soudy k přepjatému formalismu. Nadto lze z uvedených rozhodovací činnosti odvolacích soudů vypozaovat skutečnost, že Vrchní soud v Praze je mnohem více prodlužnickým nežli ten v Olomouci, který ve většině případů zaujímá disparátní stanovisko jdoucí k tíži dlužníků.

Pro komplexní pochopení dané matérie byly v první části této práce rozebrány základní pojmy a zásady insolvenčního práva. Insolvenční právo prošlo v posledních letech opravdu dynamickým vývojem, jenž se nesl v duchu rozvolňování podmínek a zpřístupňování oddlužení širšímu okruhu dlužníků. Na tento stav pak navázala i právní úprava přijatá v době epidemie koronaviru (tzv. zákony Lex Covid), jakož i chystaná transpoziční novela.

Obsah druhé až šesté kapitoly sleduje celý průběh oddlužení, a to od podání insolvenčního návrhu (spojeného s návrhem na povolení oddlužení) až do samotného splnění oddlužení, včetně možnosti přiznání benefícia v podobě osvobození od placení dosud neuhrazených pohledávek, příp. rozhodnutí insolvenčního soudu o zrušení schváleného oddlužení. Stěžejní roli v legislativním vývoji sehraála především tzv. oddlužovací novela, která ve svém důsledku zapříčinila dvojkolejnost insolvenčních řízení. Signifikantním způsobem redefinovala podmínky oddlužení, když zrušila 30 % hranici pro uspokojení nezajištěných pohledávek a namísto ní zavedla minimální ekonomickou nabídku. Vstupní ekonomická nabídka se stala předmětem mnoha diskusí a v důsledku nejasně formulovaných podmínek vyvstala stran její výše interpretační otázka, která je napříč insolvenčními soudy vykládána odlišně. Novela nevratně sjednotila i formy oddlužení, a to do podoby plnění splátkového kalendáře v kombinaci se zpeněžením majetkové podstaty a do zpeněžení majetkové podstaty.

Z důvodu odstranění kvantitativního kritéria formuloval zákonodárce novou povinnost, na základě které musí dlužník vynakládat veškeré své úsilí, jež lze spravedlivě

požadovat, k plnému uspokojení svých věřitelů (platí jen pro kombinovanou formu oddlužení). S odstupem času se však ukázalo, že jde spíše o proklamativní ustanovení, které není v aplikační praxi toliko vymahatelné. Pokud dlužník vykonává výdělečnou činnost, byť dosahuje nižších příjmů, lze po něm jen těžko požadovat změnu zaměstnání a v případě pasivity jej sankcionovat.

Pro zvláště zranitelné osoby došlo *ex lege* ke zkrácení délky oddlužení na 3 roky. Snahou bylo též motivovat dlužníky k co nejvyššímu uspokojení svých věřitelů, což reflektuje možnost dosáhnout splnění oddlužení již po 3 letech za předpokladu, že dlužník uspokojí alespoň 60 % nezajištěných pohledávek. Nadto právní úprava zavedla zcela nové instituty v podobě prodloužení a přerušování délky oddlužení či rozhodnutí insolvenčního soudu o nesplnění oddlužení. Svě premiéry doznal i koncept tzv. chráněného obydlí, který za *a priori* stanovených podmínek umožňuje insolvenčnímu správci zpeněžit obydlí dlužníka a z předmětného výtěžku uspokojit nezajištěné věřitele.

Stále větší důraz je kladen na poctivý záměr dlužníka, čímž se stal jedním z imanentních předpokladů oddlužení. Nepoctivý záměr je pak sledován po celou dobu trvání oddlužení a insolvenční soud disponuje mechanismy, které umožňují přiznat benefity oddlužení pouze poctivým dlužníkům. Jedná se například o možnost neschválit či zrušit oddlužení, příp. odejmout již přiznané osvobození. Zákon v této věci upravuje i preventivní nástroj v podobě zamítnutí návrhu na povolení oddlužení z důvodu, že je jím sledován nepoctivý záměr. Nicméně jak judikurní praxe ukázala, jedná se o téměř neaplikovatelný institut z důvodu přepjatého formalismu, který vznikl v intencích rozhodnutí Nejvyššího soudu, což ve svém důsledku zapříčilo určitou liknavost prvoinstančních soudů. Legislativní vývoj oddlužení je stále více zpřístupňován dlužníkům, a proto je nezbytné nastavovat určité a především aplikovatelné mantinely. *De lege ferenda* se jeví vhodným tuto problematiku blíže upravit, zejména co do její použitelnosti v insolvenční praxi, neboť prozatím se z ní stává pouze vyprázdňovaný pojem.

Dočasných i trvalých změn doznalo oddlužení i v době epidemie koronaviru, a to přijetím tzv. zákonů Lex Covid, jejichž cílem bylo zmírnit nepříznivé důsledky mimořádných opatření. To se dotklo především starších insolvenčních řízení, kde o úpadku bylo rozhodnuto do 31. 5. 2019. Insolvenční soud zohledňuje nastalou situaci jak v případě nedosažení minimální hranice pro uspokojení nezajištěných věřitelů, tak i při možném zrušení oddlužení. Signifikantní změnou trvalého charakteru pak byla likvidace restrikce

v podobě subjektivní přípustnosti oddlužení, čímž dluhy z podnikání přestaly být pro dlužníky překážkou.

Je až s podivem, že při tak četných novelizacích insolvenčního zákona nejsou stále vyřešeny stěžejní životní situace, které na straně dlužníků mohou nastat. Šestá kapitola je proto uzavřena vztahem insolvenčního a dědického řízení, neboť s právní událostí spočívající v úmrtí dlužníka, insolvenční zákon explicitně nepočítá. Těžiště právní úpravy tak výlučně spočívá na příslušné judikatuře. Ta však podle mého názoru není ve svém obsahu toliko konzistentní, zejména co do fikce jediného dlužníka v případě společného návrhu manželů.

Závěr rigorózní práce je dedikován předložené transpoziční novele pocházející z pera Ministerstva spravedlnosti. Předkladatel šel v tomto směru nad rámec směrnice o restrukturalizaci a insolvenci, když unifikovaně zkrátil délku úplného oddlužení na 3 roky. Předložený návrh vykazuje určité nedostatky a ve svém obsahu působí dosti nepřehledně, neboť jednotlivé podmínky jsou upraveny napříč různými instituty. Z důvodu zkrácení doby pro přiznání osvobození je počítáno s koncepční změnou v procesním vývoji oddlužení, kdy osvobození dlužníka může fakticky předcházet samotnému rozhodnutí o splnění oddlužení. Na základě toho je insolvenčnímu správci umožněno realizovat zpeněžení majetku i po pravomocném rozhodnutí o osvobození dlužníka. Nicméně podmínky nejsou stanoveny dostatečně jasně a srozumitelně, čímž vyvolávají dílčí interpretační otázky. Nadto lze poukázat na skutečnost, že cílem směrnice mělo být urychlené obnovení činnosti podnikatelských subjektů právě skrze jejich úplné oddlužení do 3 let. S novou koncepční fází pro zpeněžení majetku však vystává otázka, jakým způsobem tato skutečnost ovlivní hodnocení bonity podnikatelů.

Jak insolvenční praxe ukázala, s každou další novelizací přibývají nová aplikační úskalí, na něž určitý náhled nabízí až příslušná judikatura. Lze si také povšimnout, že většina změn, ať již proběhlých nebo připravovaných, je spíše politického rázu nežli konsens odborné veřejnosti. Mohu jen konstatovat, že insolvenčnímu právu, co do úpravy oddlužení, by dozajista prospěl určitý kontinuální vývoj prostý ingerence, neboť až s časovým odstupem lze adekvátně zhodnotit efektivitu, příp. nedostatky právní úpravy.

Seznam použitých zkratek

Akreditační novela	Zákon č. 64/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
ČAK	Česká advokátní komora
ČR	Česká republika
DPH	Daň z přidané hodnoty
DŘ	Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů
EŘ	Zákon č. 120/2001 Sb., exekuční řád, ve znění pozdějších předpisů
EU	Evropská unie
IZ	Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení ve znění pozdějších předpisů
Lex Covid I	Zákon č. 191/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastnící se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu
Lex Covid II	Zákon č. 460/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 191/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastnící se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu, a zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů
LZPS	Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. ve znění ústavního zákona č. 162/1998 Sb., a ústavního zákona č. 295/2021 Sb.
Oddlužovací novela	Zákon č. 31/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon

	o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony
o.s.ř. či občanský soudní řád	Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
OZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
Revizní novela	Zákon č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů
Směrnice o restrukturalizaci a insolvenční	Směrnice 2019/1023 o rámcích preventivní restrukturalizace, o oddlužení a zákazech činnosti a opatřeních ke zvýšení účinnosti postupů restrukturalizace, insolvenční a oddlužení a o změně směrnice (EU) 2017/1132
Transpoziční novela	Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů
Ústava ČR	Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., ve znění ústavního zákona č. 347/1997 Sb., 300/2000 Sb., 448/2001 Sb., 395/2001 Sb., 515/2002 Sb., 319/2009 Sb., 71/2012 Sb. a 98/2013 Sb.
VoMS	Vyhláška č. 121/2019 Sb., o materiálním vybavení a standardech výkonu funkce insolvenčního správce
Zapodstatované pohledávky	Pohledávky za majetkovou podstatou a pohledávky postavené na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou
z.ř.s.	Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů

Seznam použitých zdrojů

1. Odborná literatura

HÁSOVÁ, Jiřina, MORAVEC Tomáš, VALENTA, Petr. *Vybrané instituty insolvenčního zákona v rozhodnutích Nejvyššího soudu: komentovaná soudní rozhodnutí*. Praha: C.H. Beck, 2019. Judikatura (C.H. Beck). 218 stran. ISBN 978-80-7400-553-4.

WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena, a kolektiv. *Civilní právo procesní*. Díl druhý. Druhé vydání. Praha: Leges, s. r. o., 2018. 384 stran. ISBN 978-80-7502-299-8.

WINTEROVÁ, Alena, MACKOVÁ, Alena, a kolektiv. *Civilní právo procesní*. Díl první. 9. aktualizované vydání. Praha: Leges, s. r. o., 2018. 648 stran. ISBN 978-80-7502-298-1.

MARŠÍKOVÁ, Jolana. *Insolvenční řízení z pohledu dlužníka a věřitele se vzory a judikaturou*. 6. aktualizované a doplněné vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2019. 300 stran. ISBN 978-80-7380-766-5.

SCHÖNFELD, Jaroslav, KUDĚJ, Michal, HAVEL Bohumil, SPRINZ, Petr. *Insolvenční praxe: problémy a výzvy pro léta dvacátá*. V Praze: C.H. Beck, 2020. 232 stran. ISBN 978-80-7400-780-4.

KOZÁK, Jan, ČUJAN, Radomír, HAŠOVÁ, Klára, SIGMUND, Adam, VESELÝ, Petr, ZRŮST, Lukáš. *Insolvenční praxe: Oddlužení* [online]. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2020. 424 stran. ISBN 978-80-7598-295-7.

2. Internetové zdroje

SIGMUND, Adam. (Ne)poctivý záměr v sanačních formách insolvenčního řízení. In: *Bulletin advokacie* [online]. Praha: Česká advokátní komora, 2016. [cit. 2022-02-28]. ISSN 1805-8280. Dostupné na: <http://www.bulletin-advokacie.cz/nepoctivy-zamer-v-sanacnich-formach-insolvenčního-řízení?browser=full>.

BUČKOVÁ, Adéla. Seznam přihlášených pohledávek jako exekuční titul. In: *Epravo* [online]. Praha: epravo.cz, a.s., 2020. [cit. 2022-02-22]. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/seznam-prihlasenych-pohledavek-jako-exekucni-titul-110900.html>.

KOŠŤÁL, Filip, KOTOUS, Jan. Mezera krytí v novele insolvenčního zákona. In: *Epravo* [online]. Praha: epravo.cz, a.s., 2017. [cit. 2022-10-29]. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/mezera-kryti-v-novele-insolvenčního-zákona-106233.html>

HORÁK, Milan. Dispozice s přihláškou – 2.část. In: *Epravo* [online]. Praha: epravo.cz, a.s., 2021. [cit. 2022-02-28]. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/dispozice-s-prihlaskou-2cast-113205.html>.

JIRMÁSEK, Tomáš. Výpočet minimální měsíční splátky v oddlužení podle ust. § 395 odst. písm. b) INSZ, ve znění účinném od 1. 6. 2019. In: *Insolvenční zóna* [online]. Brno: Insolvence 2008, a.s., 2021. [cit. 2022-04-18]. Dostupné na: <https://www.insolvenni-zona.cz/vypočet-minimální-měsíční-splátky-v-oddlužení-podle-ust-§-395-odst-písm-b-insz-ve-znění-účinném-od-1-6-2019>.

www.insolvencnizona.cz/clanky/vypocet-minimalni-mesicni-splatky-v-oddluzeni-podle-ust-§-395-odst-1-pism-b-insz-ve-zneni-ucinnem-od-1-6-2019/.

JIRMÁSEK, Tomáš. Novela insolvenčního zákona-verze 2019-4. Oddlužení: Důvody zamítnutí návrhu na povolení oddlužení. In: *Insolvenční zóna* [online]. Brno: Insolvence 2008, a.s., 2019. [cit. 2022-03-18]. Dostupné na: <https://www.insolvencnizona.cz/clanky/novela-insolvencniho-zakona-verze-2019-4/>.

JIRMÁSEK, Tomáš. Postižitelnost příjmů dlužníka již od zahájení insolvenčního řízení. Provádění srážek z příjmů dlužníka při souběhu příjmů od více plátců. In: *Insolvenční zóna* [online]. Brno: Insolvence 2008, a.s., 2020. [cit. 2022-09-01]. Dostupné na <https://www.insolvencnizona.cz/clanky/postizitelnost-prijmu-dlužnika-jiz-od-zahajeni-insolvencniho-řízení-provadeni-sražek-z-prijmu-dlužnika-pri-soubehu-prijmu-od-vice-platcu/>.

JIRMÁSEK, Tomáš. Zpráva o zpeněžení majetku v oddlužení plněním splátkového kalendáře se zpeněžením majetkové podstaty. In: *Insolvenční zóna* [online]. Brno: Insolvence 2008, a.s., 2020. [cit. 2022-09-22]. Dostupné na https://www.insolvencnizona.cz/clanky/zprava-o-zpenzeni-majetku-v-oddluzeni-plnenim-splatko-veho-kalendare-se-zpenzenim-majetkove-podstaty/#_ftn6.

JIRMÁSEK, Tomáš. Novela insolvenčního zákona – verze 2019 - 7. In: *Insolvenční zóna* [online]. Brno: Insolvence 2008, a.s., 2019. [cit. 2022-10-10]. Dostupné na <https://www.insolvencnizona.cz/clanky/novela-insolvencniho-zakona-verze-2019-7/>.

JIRMÁSEK, Tomáš. LEX COVID – ČÁST III. - CO?. In: *Insolvenční zóna* [online]. Brno: Insolvence 2008, a.s., 2020. [cit. 2022-10-22]. Dostupné na <https://www.insolvencnizona.cz/clanky/lex-covid-cast-iii-co/>.

HAMPLOVÁ, Petra. Soudce Zdeněk Strnad o připravované novele: dosavadní rovnováha v tom našem insolvenčním světě se prostě vychýlila. a podle mého názoru naprosto zbytečně! In: *Insolvenční zóna* [online]. Brno: Insolvence 2008, a.s., 2021. [cit. 2022-11-22]. Dostupné na: <https://www.insolvencnizona.cz/clanky/soudce-zdenek-strnad-o-pripravovane-novele-dosavadni-rovnovaha-v-tom-nasem-insolvencnim-svete-se-proste-vychylila-a-podle-meho-nazoru-naprosto-zbytecne/>.

Tisková zpráva. Stav insolvencí v roce 2021 v ČR - klid před bouří. In: *Insolcentrum* [online]. Praha: InsolCentrum, s.r.o., 2022. [cit. 2022-08-11]. Dostupné na: <https://www.insolcentrum.cz/stav-insolvenci-v-roce-2021-v-cr-klid-pred-bouri/>.

Bezplatné poradenství pro zadlužené nefunguje, potvrzují odborníci. In: *Žižlavský* [online]. Praha: ŽIŽLAVSKÝ, advokátní kancelář s.r.o., 2020. [cit. 2022-08-15]. Dostupné na: <https://www.zizlavsky.cz/bezplatne-poradenstvi-pro-zadluzene-nefunguje-potvrzují-odbornici/>.

MLEJNKOVÁ, Ivana. Námitky věřitelů o nepřipustnosti oddlužení. In: *Praktický průvodce insolvenčním řízením: Insolvenční zákon-komentář* [online]. Praha: Verlag Dashöfer, nakladatelství, spol. s r. o., 2020. [cit. 2022-09-09]. Dostupné na: <https://www.insolvencni-zakon-komentar.cz/onb/33/namitky-veritelu-o-nepripustnosti-oddluzeni-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4Eltu6PFetumJsdINTwSZWpfgYqUJtLYitQ/>.

MLEJNKOVÁ, Ivana. Zpráva pro oddlužení, zpráva o přezkumu, rozhodnutí o subjektivní ne/přípustnosti oddlužení. In: *Praktický průvodce insolvenčním řízením: Insolvenční zákon-komentář* [online]. Praha: Verlag Dashöfer, nakladatelství, spol. s r. o., 2020. [cit. 2022-09-30]. Dostupné na: https://www.insolvenčni-zakon-komentar.cz/onb/33/zprava-pro-oddluzeni-zprava-o-prezkumu-rozhodnuti-o-subjektivni-ne-pripustnosti-oddluzeni-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4Eltu6PFetumJsdINTwSZWpfbmDRoShb_tg/.

MLEJNKOVÁ, Ivana. Splnění oddlužení. In: *Praktický průvodce insolvenčním řízením: Insolvenční zákon-komentář* [online]. Praha: Verlag Dashöfer, nakladatelství, spol. s r. o., 2021. [cit. 2022-10-15]. Dostupné na: https://www.insolvenčni-zakon-komentar.cz/onb/33/splneni-oddluzeni-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4Eltu6PFetumJs0KVDbHZYzvD4Oz6a_Qm7Q/.

MLEJNKOVÁ, Ivana. Zpětvzetí návrhu. In: *Praktický průvodce insolvenčním řízením: Insolvenční zákon-komentář* [online]. Praha: Verlag Dashöfer, nakladatelství, spol. s r. o., 2021. [cit. 2022-11-18]. Dostupné na: <http://www.insolvenčni-zakon-komentar.cz/?uniqueid=mRRWSbk196FNf8-jVUh4Eltu6PFetumJs0KVDbHZYztN-KPUuSf9dA&coolurl=1&section=33&serp=1>.

VESELÝ, Petr, HAŠOVÁ, Klára. Srážky z příjmů podnikatelů v oddlužení – co soudce, to názor. In: *Epravo* [online]. Praha: epravo.cz, a.s., 2017. [cit. 2022-08-22]. Dostupné na: <https://www.epravo.cz/top/clanky/srazky-z-prijmu-podnikatelu-v-oddluzeni-co-soudce-to-nazor-106523.html>

KÖRNER, Pavel, STOČEK, Lukáš. Výpočet chráněného obydlí. In: *Insolvenční zóna* [online]. Brno: Insolvence 2008, a.s., 2020. [cit. 2022-09-15]. Dostupné na <https://www.insolvencizona.cz/clanky/vypocet-chraneneho-obydli/>.

GRYGAR, Jiří. Chráněné obydlí a jeho (ústavněprávní) limity. In: *Advokátní deník online* [online]. Praha: Česká advokátní komora, 2019. [cit. 2022-09-29]. ISSN 2571-3558. Dostupné na <https://advokatnidenik.cz/2019/10/14/chranene-obydli-a-jeho-ustavnepravni-limity/>.

MARŠÍKOVÁ, Jolana. Zdroje plnění v oddlužení splátkovým kalendářem se zpeněžením majetkové podstaty. In: *Advokátní deník online* [online]. Praha: Česká advokátní komora, 5. 3. 2020. [cit. 2022-09-29]. ISSN 2571-3558. Dostupné na: <https://advokatnidenik.cz/2020/03/05/zdroje-plneni-v-oddluzeni-splatkovym-kalendarem-se-zpenizenim-majetkove-podstaty/>.

SEDLÁČEK, Miroslav, MATUŠKA, Dominik. Pokyn zajištěného věřitele v insolvenčním řízení. In: *Advokátní deník online* [online]. Praha: Česká advokátní komora, 12. 10. 2021. [cit. 2022-11-28]. ISSN 2571-3558. Dostupné na: https://advokatnidenik.cz/2021/10/12/pokyn-zajisteneho-veritele-v-insolvencim-rizeni/#_ftn13

KOZÁK, Jan, KARÁSKOVÁ, Barbora. Insolvenční řízení - dlužníci ve zvýhodněném režimu (§ 412a) dialog dichtung und wahrheit. *Soukromé právo* [online]. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2020. [cit. 2022-10-19]. Dostupné na: <https://www.aspi.cz/products/lawText/7/276938/1/2?rem=dialog%20dichtung%20und%20wahrheit>.

ŘEHÁČEK, Oldřich. Splnění oddlužení. In: *Advokátní deník online* [online]. Praha: Česká advokátní komora, 2019. ISSN 2571-3558. [cit. 2022-10-22]. Dostupné na: https://advokatnidenik.cz/2019/06/17/splneni-oddluzeni/#_ftn13.

KRHUT, Rostislav. Insolvenční kongres 2019 poukázal na klady i zápory oddlužovací novely. In: *Bulletin advokacie*. [online]. Praha: Česká advokátní komora, 2019, ISSN 2571-3558. [cit. 2022-10-22]. Dostupné na: https://www.cak.cz/assets/komora/bulletin-advokacie/ba_5_2019_web.pdf.

PASEKOVÁ, Eva. Změny v odměnách insolvenčních správců? Ministerstvo řeší, jak s nimi zahýbá zkrácení oddlužení na 3 roky. In: *Česká justice* [online]. Praha, 2022 [cit. 2022-11-26]. Dostupné na: <https://www.ceska-justice.cz/2022/05/zmeny-v-odmenach-insolvencnich-spravcu-ministerstvo-resi-jak-s-nimi-zahyba-zkraceni-oddluzeni-na-3-roky/>.

Česká advokátní komora. Česká advokátní komora se vyjádřila k novele insolvenčního zákona. In: *Advokátní deník online* [online]. Praha: Česká advokátní komora, 2021. ISSN 2571-3558. [cit. 2022-11-15]. Dostupné na: <https://advokatnidenik.cz/2021/01/12/cak-se-vyjadrila-k-novele-insolvenčního-zakona/>.

3. Unijní právo

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/848 ze dne 20. 5. 2015 o insolvenčním řízení.

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1023 ze dne 20. června 2019 o rámcích preventivní restrukturalizace, o oddlužení a zákazech činnosti a opatřeních ke zvýšení účinnosti postupů restrukturalizace, insolvence a oddlužení a o změně směrnice (EU) 2017/1132.

4. Právní předpisy

Vyhláška o náležitostech podání a formulářů elektronických podání v insolvenčním řízení a o změně vyhlášky č. 311/2007 Sb., o jednacím řádu pro insolvenční řízení a kterou se provádějí některá ustanovení insolvenčního zákona, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 313/2007 Sb., o odměně insolvenčního správce, o náhradách jeho hotových výdajů, o odměně členů a náhradníků věřitelského výboru a o náhradách jejich nutných výdajů.

Vyhláška č. 121/2019 Sb., o materiálním vybavení a standardech výkonu funkce insolvenčního správce.

Vyhláška č. 190/2017 Sb., k provedení § 3 odst. 3 insolvenčního zákona (vyhláška o platební neschopnosti podnikatele).

Nařízení vlády č. 189/2019 Sb., o způsobu určení hodnoty obydlí, které dlužník není povinen vydat ke zpeněžení.

Nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách)

Nařízení vlády č. 62/2020 Sb., kterým se mění nařízení vlády č. 595/2006 Sb., o způsobu výpočtu základní částky, která nesmí být sražena povinnému z měsíční mzdy při výkonu rozhodnutí, a o stanovení částky, nad kterou je mzda postižitelná srážkami bez omezení (nařízení o nezabavitelných částkách), ve znění novely č. 62/2020 Sb., účinné od 1. 7. 2020.

Zákon č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.

Zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích.

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

Zákon č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

Zákon č. 90/2012, o obchodních společnostech a družstev (zákon o obchodních korporacích).

Zákon č. 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře.

Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění.

5. Komentáře k zákonům

KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář* [online]. 4. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7552-932-9.

KOZÁK, Jan a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 5. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). 1792 stran. ISBN 978-80-7598-578-1.

SPRINZ, Petr a kol. *Insolvenční zákon: komentář*. 1. vydání. Praha: C.H. Beck, 2019. 1248 stran. ISBN 978-80-7400-753-8.

6. Legislativní dokumenty

Metodika výpočtu splátek v oddlužení (od 1. 1. 2022) [online]. Praha: Ministerstvo spravedlnosti České republiky, [cit. 2022-08-16]. Dostupné na: <https://www.ceska-justice.cz/2022/03/vypocet-splatek-v-oddluzeni-ministerstvo-informuje-o-zvyseni-normativnich-nakladu-na-bydleni/>.

Důvodová zpráva k zákonu č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). Dostupné na: <https://www.noveaspi.cz/>.

Důvodová zpráva k zákonu č. 31/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů (zákon o soudech a soudcích), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 296/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=71&CT1=0>.

Důvodová zpráva k zákonu č. 294/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů. Dostupné na: [294/2013 Dz - Beck-online](https://www.beck-online.cz/294/2013-Dz).

Důvodová zpráva k zákonu č. 191/2020, o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastnící se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=807&CT1=0>.

Důvodová zpráva k zákonu č. 230/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=493&CT1=0>.

Důvodová zpráva k zákonu č. 460/2020 Sb., kterým se mění zákon č. 191/2020 Sb., o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastnící se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu, a zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=4&CT=1060&CT1=0>.

Důvodová zpráva k zákonu, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, sněmovní tisk 1073. Dostupné na: <https://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=8&CT=1073&CT1=0>.

Důvodová zpráva k zákonu č. 64/2017 Sb., kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Dostupné na: <https://www.beck-online.cz/bo/chapterview-document.seam?documentId=oz5f6mrqge3v6nrul5shu&groupIndex=4&rowIndex=0>.

Návrh zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: *Aplikace ODok – Elektronická knihovna legislativního procesu*. [online]. [2022-12-01] Dostupné na: <https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCKUKK2QC/>.

Nejvyšší soud České republiky. Přípomínky Nejvyššího soudu České republiky k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: *Aplikace ODok – Elektronická knihovna legislativního procesu* [online]. [2022-12-06]. Dostupné na: <https://odok.cz/portal/veklep/material/pripominky/ALBSCKUKK2QC/>.

Česká advokátní komora. Přípomínky České advokátní komory k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: *Aplikace ODok – Elektronická knihovna legislativního procesu* [online]. [2022-12-06]. Dostupné na: <https://odok.cz/portal/veklep/material/pripominky/ALBSCKUKK2QC/>.

Asociace malých a středních podniků a živnostníků ČR. Přípomínky AMSP ČR k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: *Aplikace ODok – Elektronická knihovna legislativního procesu* [online]. [2022-12-06]. Dostupné na: <https://odok.cz/portal/veklep/material/pripominky/ALBSCKUKK2QC/>.

Ministerstvo financí. Přípomínky Ministerstva financí k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů. In: *Aplikace ODok – Elektronická knihovna legislativního procesu* [online]. [2022-12-06]. Dostupné na: <https://odok.cz/portal/veklep/material/pripominky/ALBSCKUKK2QC/>.

7. Judikatura

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. 8. 2008, sp. zn. 2 VSOL 181/2018.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. 4. 2016, sp. zn. 2 VSOL 54/2016.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. 2. 2020, sp. zn. 3 VSOL 90/2020.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. 8. 2020, sp. zn. 4 VSOL 276/2020.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 29. 4. 2020, sp. zn. 4 VSOL 169/2020.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 17. 3. 2022, sp. zn. 2 VSOL 90/2022.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. 8. 2020, sp. zn. 1 VSOL 340/2020.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 7. 2. 2020, sp. zn. 1 VSOL 724/2019.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 9. 6. 2020, sp. zn. 2 VSOL 219/2020.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 26. 9. 2017, sp. zn. 4 VSOL 894/2017.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 7. 2. 2020, sp. zn. 1 VSOL 724/2019.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 20. 2. 2020, sp. zn. 4 VSOL 33/2020.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 10. 12. 2020, sp. zn. 3 VSOL 539/2020.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 8. 7. 2021, sp. zn. 3 VSOL 235/2021.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 28. 4. 2021, sp. zn. VSOL 166/2021.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. 3. 2021, sp. zn. 4 VSOL 109/2021.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 18. 8. 2020, sp. zn. 1 VSOL 340/2020.

Usnesení Vrchního soudu v Olomouci ze dne 22. 4. 2010, sp. zn. 3 VSOL 67/2010.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 10. 2008, sp. zn. 1 VSPH 179/2008.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 2. 2009, sp. zn. 1 VSPH 53/2009.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 8. 2012, sp. zn. 3 VSPH 747/2012.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 11. 2012, sp. zn. 1 VSPH 1446/2012.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 9. 2014, sp. zn. 1 VSPH 1833/2014.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 9. 2014, sp. zn. 1 VSPH 1900/2014.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 7. 2016, sp. zn. 2 VSPH 1221/2016.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 31. 5. 2017, sp. zn. 3 VSPH 743/2017.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 11. 9. 2017, sp. zn. 2 VSPH 2003/2016.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 3. 2021, sp. zn. 104 VSPH 153/2021.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 8. 10. 2020, sp. zn. 1 VSPH 1070/2020.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 4. 2020, sp. zn. 2 VSPH 418/2020.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 24. 7. 2021, sp. zn. 2 VSPH 651/2021.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 3. 2021, sp. zn. 4 VSPH 127/2021.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 4. 2017, sp. zn. 1 VSPH 735/2017.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 7. 2015, sp. zn. 3 VSPH 1409/2014.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 6. 2022, sp. zn. 1 VSPH 443/2022.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 10. 2021, sp. zn. 1 VSPH 1197/2021.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 5. 2014, sp. zn. 3 VSPH 1712/2014.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 9. 2. 2021, sp. zn. 2 VSPH 1355/2020.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. 3. 2016, sp. zn. 4 VSPH 238/2016.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 6. 2021, sp. zn. 1 VSPH 621/2021.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 5. 2017, sp. zn. 2 VSPH 838/2017.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 28. 6. 2021, sp. zn. 1 VSPH 201/2021.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 5. 2021, sp. zn. 2 VSPH 437/2021.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 3. 2021, 2 sp. zn. VSPH 296/2021.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 2. 6. 2020, sp. zn. 1 VSPH 456/2020.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. 1. 2021, sp. 4 VSPH 1515/2020.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 20. 7. 2020, sp. zn. VSPH 601/2020.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 18. 3. 2013, sp. zn. 1 VSPH 241/2013.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 7. 3. 2016, sp. zn. 4 VSPH 238/2016.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 9. 2. 2021, sp. zn. 2 VSPH 1355/2020.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 3. 2020, sp. zn. 2 VSPH 153/2020.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 15. 12. 2020, sp. zn. 2 VSPH 1461/2020.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 9. 2. 2021, sp. zn. 2 VSPH 1355/2020.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 5. listopadu 2012, sp. zn. 3 VSPH 450/2012.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 13. 3. 2015, sp. zn. 3 VSPH 6/2015.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 3. 11. 2020, sp. zn. 1 VSPH 1260/2020.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 11. 2021, sp. zn. 4 VSPH 1191/2021.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 21. 1. 2015, sp. zn. 1 VSPH 2161/2014.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 25. 5. 2016, sp. zn. 3 VSPH 248/2016.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 6. 6. 2016, sp. zn. 4 VSPH 36/2016.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 10. 3. 2021, sp. zn. 4 VSPH 127/2021.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 4. 5. 2017, sp. zn. 4 VSPH 671/2017.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 19. 1. 2016, sp. zn. 3 VSPH 381/2015.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 5. 2012, sp. zn. 3 VSPH 451/2012.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14. 5. 2012, sp. zn. 2 VSPH 195/2012.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 29. 3. 2016, sp. zn. 2 VSPH 446/2016.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. září 2019, sp. zn. 1 VSPH 1063/2019.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. února 2019, sp. zn. 3 VSPH 179/2019.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 27. 5. 2021, sp. zn. 2 VSPH 562/2021.

Usnesení Krajského soudu v Praze ze dne 21. 11. 2021, sp. zn. KSPH 68 INS 16930/2021.

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 23. 9. 2021, sp. zn. KSUL 85 INS 22103/2017.

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 13. 5. 2022, sp. zn. KSUL 85 INS 23659/2020.

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 14. 2. 2022, sp. zn. KSUL 85 INS 20348/2020-P4-5.

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 5. 8. 2020, sp. zn. KSUL 85 INS 718/2020.

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 15. 9. 2021, sp. zn. KSUL 85 INS 23366/2015.

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 6. 5. 2022, sp. zn. KSUL 85 INS 7660/2022.

usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 22. 9. 2022, sp. zn. KSUL 85 INS 19081/2021-B-14.

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 16. 6. 2021, sp. zn. KSUL 85 INS 20524/2018-B-18.

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 16. 6. 2021, KSUL 85 INS 34874/2014-B-62.

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 6. 5. 2022, sp. zn. KSUL 85 INS 7660/2022-A-6.

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 8. 9. 2022, sp. zn. KSUL 85 INS 19642/2020-P16-3.

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 27. 5. 2020, sp. zn. KSBR 45 INS 1365/2020.

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 2. 1. 2020, sp. zn. KSBR 21 INS 27782/2019.

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 28. 1. 2020, sp. zn. KSBR 44 INS 27579/2019.

Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 27. 2. 2020, sp. zn. KSBR 54 INS 4822/2020.

Usnesení Městského soudu v Praze ze dne 3. 8. 2020, sp. zn. MSPH 95 INS 1849/2020.

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 8. 4. 2021, sp. zn. KSCB 26 INS 22987/2020.

Usnesení Krajského soudu v Plzni ze dne 1. 11. 2016, sp. zn. KSPL 27 INS 29067/2014-B-30.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2021, sp. zn. 29 NSČR 3/2021.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2018, sp. zn. 29 NSČR 163/2017.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2019, sp. zn. 29 NSČR 14/2019.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 11. 2018, sp. zn. 29 NSČR 41/2017.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2014, sp. zn. 29 NSČR 8/2012.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 7. 2011, sp. zn. 29 NSČR 14/2009.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2014, sp. zn. 29 NSČR 88/2013.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2016, sp. zn. 29 NSČR 153/2016.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2010, sp. zn. 29 NSČR 6/2008.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2013, sp. zn. 29 NSČR 45/2010.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2014, sp. zn. 29 NSČR 71/2013.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 1. 2020, sp. zn. 29 NSČR 101/2019.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 2. 2021, sp. zn. 29 NSČR 38/2020.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2010, sp. zn. 29 NSČR 1/2008.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2017, sp. zn. 29 Cdo 3108/2015.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 4. 2019, sp. zn. 29 NSČR 78/2017.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 12. 2019, sp. zn. 29 NSČR 81/2019.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 11. 2016, sp. zn. 29 NSČR 4/2016.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 7. 2020, sp. zn. 29 NSČR 147/2018.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2020, sp. zn. 29 NSČR 4/2020.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2013, sp. zn. 29 NSČR 12/2013.

Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 3. 2021, sp. zn. 29 NSČR 25/2019.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 5. 2020, sp. zn. 29 NSČR 102/2018.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 1. 2018, sp. zn. 29 NSČR 2/2018.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 8. 2018, sp. zn. 29 NSČR 227/2016.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2017, sp. zn. 29 NSČR 97/2015.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2017, sp. zn. 29 NSČR 54/2017.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 7. 2017, sp. zn. 29 NSČR 21/2017.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2016, sp. zn. 29 NSČR 62/2016.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2016, sp. zn. 29 NSČR 62/2016.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 12. 2012, sp. zn. 29 NSČR 46/2011.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2011, sp. zn. 29 NSČR 13/2011.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2013, sp. zn. 29 NSČR 14/2012.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 12. 2010, sp. zn. 29 NSČR 10/2009.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 1. 2010, sp. zn. 29 NSČR 1/2008.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2010, sp. zn. 29 NSČR 22/2009.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2014, sp. zn. 21 Cdo 3182/2014.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 10. 2018, sp. zn. 29 NSČR 143/2016.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 2. 2013, sp. zn. 29 NSČR 12/2013.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 2. 2016, sp. zn. 29 Cdo 16/2016.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 9. 2021, sp. zn. 8 As 13/2019.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 11. 2010, sp. zn. 29 Cdo 3509/2010.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 29. 7. 2021, sp. zn. 29 ICdo 129/2020

Nález Ústavního soudu ze dne 5. 3. 2019, sp. zn. Pl. ÚS 36/18.

Nález Ústavního soudu ze dne 25. 6. 2002, sp. zn. Pl. ÚS 36/01.

Nález Ústavního soudu ze dne 6. 9. 2016, sp. zn. II. IV. ÚS 3141/15.

Nález Ústavního soudu ze dne 12. 9. 2016, sp. zn. IV. ÚS 378/16.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 5. 4. 2016, sp. zn. II. ÚS 3234/15.

Usnesení Ústavního soudu ze dne 6. 2. 2014, sp. zn. I. ÚS 3271/13.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2022, sp. zn. 29 NSCR 71/2020.

Stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 8. 6. 2022, sp. zn. Cpjn 202/2022.

Insolvenční řízení vedené pod sp. zn. KSUL 85 INS 12151/2022.

Insolvenční řízení vedené pod sp. zn. KSUL 85 INS 18584/2022.

Institut oddlužení ve světle novel insolvenčního zákona

Abstrakt

Rigorózní práce je cílena na zevrubný rozbor procesu oddlužení nejen v teoretické, ale především praktické rovině, a to z pohledu asistentky soudce insolvenčního soudu. Dílčí kapitoly odpovídají systematizaci insolvenčního zákona, přičemž zřetel je brán i na nedostatky právní úpravy, které v insolvenční praxi vyvolávají interpretační či aplikační úskalí. Stěžejní roli v tomto směru sehrává judikatura, která některé instituty blíže upravuje a sjednocuje, zatímco v jiných případech přispívá k přepjatému formalismu soudní praxe.

Práce je koncipována celkem do sedmi kapitol, které poskytují komplexní pohled na průběh oddlužení. První z nich je soustředěna na základní zásady, pojmy a prameny právní úpravy včetně tzv. zákonů Lex Covid. Insolvenční právo je velmi svébytným právní odvětvím, které v posledních letech prošlo opravdu dynamickým vývojem. V tomto směru sehrála signifikantní roli především tzv. oddlužovací novela, která zásadním způsobem redefinovala podmínky oddlužení ve prospěch dlužníků. Tomu odpovídá i koncepce druhé až páté kapitole. Zde je zohledněn kontinuální průběh insolvenčního řízení, a to od podání insolvenčního návrhu (spojeného s návrhem na povolení oddlužení) až do samotného rozhodnutí o splnění oddlužení včetně případného (ne)osvobození dlužníka od placení dosud neuhrazených pohledávek.

Šestá kapitola se zaměřuje na zrušení schváleného oddlužení, přičemž pozornost je dedikována i vztahu insolvenčního a dědického řízení, neboť s právní událostí spočívající v úmrtí dlužníka insolvenční zákon explicitně nepočítá. Závěr práce pojednává o chystané transpoziční novele insolvenčního zákona, která napříč odbornou veřejností vyvolala značné kontroverze. Systematicky jsou zde rozebrány jednotlivé změny s poukazem na jejich nedostatky.

Obsah práce odpovídá právnímu stavu ke dni 23. 12. 2022. Vycházeno je nejen z právních předpisů, ale především z relevantní judikatury, jakož i odborných článků, literatury a vlastních poznatků autorky práce nabytých v rámci dosavadní insolvenční praxe.

Klíčová slova

Oddlužení, novely insolvenčního zákona, insolvenční soud.

Institute of debt relief in the light of amendments of the Insolvency Act

Abstract

The rigorous thesis is aimed at a thorough analysis of the debt relief process from the perspective of a judicial assistant of an insolvency court judge, not only in theoretical but especially in practical terms. Individual chapters correspond to the systematisation of the Insolvency Act, while taking into account the shortcomings of the legislation that lead to interpretation or application difficulties in insolvency practice. A key role in this respect is played by case law, which further regulates and unifies some institutes, while contributing to the excessive formalism of judicial practice in other cases.

The thesis is structured into seven chapters that provide a comprehensive view of the process of debt relief. The first one focuses on the basic principles, concepts and sources of legal regulation, including the so-called Lex Covid laws. Insolvency law is a very distinct branch that has undergone a really dynamic development in recent years. In this respect, a significant role was played primarily by the so-called debt relief amendment, which fundamentally redefined the conditions of debt relief in favour of debtors. The concept of chapters two to five corresponds to this. They take into account the continuous process of the insolvency proceedings, from the filing of the insolvency petition (together with the application for the authorisation of the debt relief) until the decision on the fulfilment of the debt relief, including the possible (non-)exemption of the debtor from the payment of outstanding claims.

The sixth chapter focuses on the revocation of approved debt relief, with attention also devoted to the relationship between insolvency and inheritance proceedings, since the legal fact of the debtor's death is not explicitly provided for in the Insolvency Act. The thesis concludes with a discussion of the forthcoming transposition amendment to the Insolvency Act, which has caused considerable controversy among the professional community. The individual changes are systematically discussed there, pointing out their shortcomings.

The content of the thesis corresponds to the effective legal regulation on 23 December 2022. It is based not only on legal regulations, but mainly on relevant case law, as well as professional articles, literature and the author's own knowledge gained in the insolvency practice.

Keywords

Debt relief, amendments of the Insolvency Act, insolvency court.